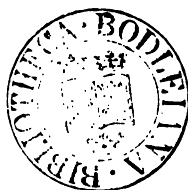

Oehlenschlägers Tragødier.

Niende Bind.

Oehlenschlägers

Tragødier.

Niende Bind.

Kiøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler Andr. Fred. Høsts Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

Indhold.

Karl den Store.

Tragødie i 4 Handlinger.

(1829.)

Personerne.

Karl den Store, de Frankers og Longobarders Konge.
Fastrade, hans Dronning.
Pipin, hans Søn.
Imma, } hans Døttre.
Bertha, }
Eginhard, } deres Beilere.
Angilbert, }
Alkuin, Erkebiskop af Tours.
Astolf, en fransk Ridder.
Wittekind, Sachsernes Hertug.
Albion, hans Broder.
Hildegund, Albions Elskede.
En Overdruide.
Siegbert, } Sachser.
Buto, }
En Kriger.
Grimwald, Pipins Svend.
Karls Svend.
Franker, Druider.

Handlingen foregaaer paa Heresburg i Westphalen og i Sachserskoven, i Nærheden af Allerskoven. Tiden er 782.

Første Handling.

En Hal paa Heresburg.

Karl. Alkuin.

Karl.

Jeg elsker disse Skoler, Alkuin!
Det varme Jern maa smeddes før det kiøles,
Og Qvisten bøies maa mens den er ung.
For Gud er vi desuden alle Børn,
Og Mennesket kan lære, mens han lever.
Det gaaer ei os, som Dig, min bolde Ven!
I hvem al verdslig Viisdom er forenet,
Skiøndt Biblen og de hellige Kirkefædre
Bestandig blive dog din Hovedsag.
Du est den bedste Fakkel i min Nat;
Og saa nødvendig mig, som Himmelstiernen
For kiække Skipper, at han ei skal strande.

Alkuin.

Det er et Kiendemærke paa det Store,
At det er ei sin Storhed sig bevidst,
Og skatter tidt en ringe Hiælp for høit.

Karl.

Nei, Alkuin! min Ven, der feiler Du!
Hver Virkekraft maa være sig bevidst,
Thi ellers virked den jo kun i Blinde.

Tro mig: Kong Karl godt føler, hvad han er;
Og stundom selv vel hvad han ikke er!
Thi vi er alle Syndere for Gud,
Og fik Forfængligheb til Fabbergave
Paa Buggen.

Alkuin.

Ved din Bugge stod en Engel,
Som kyssed Dig paa Panden og paa Brystet,
Og vied ind Forstanden Dig og Hiertet,
Imens en Seraf hærdede din Arm.

Karl (smilende).

En Engel staaer ved hver en Christens Bugge;
Om der ved min har staaet fleer, min Ven!
Jeg lader usagt; thi som lille Noer
Man skielner slet, og Englen er usynlig.
Saameget veed jeg, at jeg løb omkring
For Lud og kold Vand, som en bitte Pog,
I Ingilheim med Møllerdrengene.
Jeg lærte Intet, uden, som Kong Cyrus,
At føre Pilteflokken an i Krig.
Pipin, min Fader, var en mægtig Herre;
Men frygted for, at Videnskab og Kunst
Forføre skulde Frankeren, at vorde
Til Romerskrantning. Ofte derimod
Han tog mig med i Karl Martellus-Graven,
Og lod mig løfte Kæmpens tunge Hammer.

Alkuin.

Han bar sin Faders Hammer som en Mand,
Skiøndt liden kun af Legem, stor af Aand.
Og ædelt var hans Heltehierte; skiøndt
Hans Adfærd tidt bar Præget af Barbaren.
Dig blev det forbeholdt, at ene Kraft
Med Viisdom, Christendom med Kiærlighed
Til Oldtids Kunst og sindrig Videnskab.
O, Karl! Det kommer ikkun an paa Dig,
Saa blomstrer et Athen igien i Franken.

Karl.

Nei, nei! Det sørger nok min Nabo for.
Hvad er en Hauge, som har intet Hegn?
Som savner Fred? Hvor Hønsegaardens Kræ,
Med kaade Spræt og uforskammet Krabsen,
Tilintetgiør hver Nat, hvad Du om Dagen
Med ærlig Flid har plantet, saaet og vandet?
Nei — til vor Sorg, og for at Herrens Viingaard
Skal trives ei, har Menneskenes Fiende,
Har Diævlen selv skabt Sachserne, der lure
Som frygtelige Rovdyr ved min Grændse.
Og skiøndt jeg aver dem og tugter dem
Med Seir paa Seir, og skiøndt de love Bedring,
Sig lade døbe, lære Christendom —
Forbryderne dog spotte Sakrament
Og Eed og ærligt Løfte; vente kun
Min Bortgang, for paany med morderisk Daab
At ængste Franken.

(Med stigende Vrede.)

Men ved Himlens Konge!
Retsnart forgaaer Taalmodigheden mig,
Og Krukken gaaer tilvands indtil den brister.

Alkuin.

Tal Dig ei varm og bliv ei heftig, Herre!
De vove det ei meer.

Karl.

Du skuer dybt
I Grammatik, min Ven! Geometri,
Dialektik, Astronomi, Musik; —
Men Karl seer mere dybt i Sachsers Hierte;
De vove det! Men lad dem vove! De
Skal finde Karl for sig, at møde dem.
Lad os nu nytte dette Pusterum!
Som Jakobs Børn vi spise Paaskelammet
Med Sværd ved Belte, staaende. Til Middag

Maa Du mig atter læse for, min Fader!
Af St. Hieronimus og Augustin.
O havde jeg kun tolv deslige Mænd,
I dette øde, store Kongerige!
Det skulde hiælpe.

Alkuin (venlig).

Himlens, Jordens Skaber
Har selv kun eiet tvende slige Mænd;
Og Du forlanger tolv, Du stolte Karl?

Karl.

Jeg sidder har den hele Morgenstund,
Arbeidet i min Lov, Lex salica.
Hvad Nyt idag?

Alkuin.

Hans Hellighed os sender
Fra Rom en Skare gode Sangere,
At holde Kirkemessen.

Karl.

Det var skiønt!

Alkuin (mørk).

Endnu en Nyhed!

Karl.

Ja, men ingen god;
Det spaaer dit Øie for mig.

Alkuin.

Pipin, din Søn,
Er atter her.

Karl.

Den Ulyksalige!
Hvad vil han mig? Han er den Eneste,
Blandt alle Mennesker, som ængster mig. —
Han er min Søn —

Alkuin.

Et Slegfredbarn!

Karl.

Det samme

Var Karl Martel, min store Stammefader,
Og dog en Verdenshelt, som faa paa Jord.
Men, Alkuin! Pipin har Intet af
Sin Fader. Hans umættelige Hovmod
Og lumske Grumhed hader jeg; mig hader
Min Søn, fordi jeg vil forjage Sluden,
Der slører Tidens første Morgenrøde.

Alkuin.

Ifald der høstes skal, hvor Du har saaet,
Saa lad Pipin ei arve Kongespir.

Karl.

Han er den Eneste blandt mine Sønner,
Som eier Kraft; men han er slet af Hiertet;
De Andre — gode, venlige, — men svage!
Tidt forekommer mig min hele Virken,
Min Livsdaad, som en prægtig Urtekost,
Der blomstrer i et Vandglas, — uden Rod.

Alkuin.

Nei, Du har plantet Christendommens Palmer
I Frankens, i Germaniens Egeskov;
Og de vil stige høit mod Himlens Blaa,
Naar Du er vandret længst til dine Fædre.

Karl.

Der kommer Eginhard og Angilbert.
Nu munter, gamle Ven!

Alkuin.

Vi holde dog
Vor Samling paa sædvanlig Viis?

Karl.

Forstaaer sig!
Mit Hof er hvor jeg er; og jeg er vant til
At være hiemme paa det Sted, jeg er.
For os er ingen Residents; skiøndt Aachen
Og Ingilheim og mine Fædres Hiem
Det gamle Heristal, mig hue bedst,

Er snart en Borg i Sachsen, snart Paris,
Snart Pavia vort Ophold.

Eginhard og **Angilbert** komme med Pergamentbøger.

Eginhard.
Naadige Konge,
God Morgen!

Karl.
Hvilken Konge, Eginhard?

Eginhard (smilende).
Kong David, tænker jeg.

Karl.
Forstaaer sig selv!
Den Konge burde stedse hedde David,
Som gaaer i Mark mod Barbari og Glubskhed.
Og David frygter ikke Goliath!

Eginhard.
Du har beæret os med store Navne,
Selv tog Du Davids af Beskedenhed.

Karl (til Angilbert).
Nu, min Homer? Hvad har Du? Har Du samlet
De gamle Bardesange, som jeg bad?
Du bringer mig en prægtig Bog, saa tyk,
Saa skiønt indbunden.
(Angilbert rækker ham Bogen; han aabner den.)
Og hvor deiligt skrevet,
Med tydelig og stor Fractur; og Guld
Og Farver, snørklet i hvert første Bogstav.
Hvor jeg beklager, at jeg ei har lært
At skrive smukt. Jeg øver mig vel tidt,
Men Haanden, stivnet af at føre Sværdet,
Vil ikke følge Tanken ret. Det var Dig
Vel vanskeligt at samle disse Viser?

Angilbert.
I Førstningen, mens Hyrden, Bonden troede,
Jeg vilde spotte dem; men siden, Herre,

Da vel de mærkte, hvor min Siæl blev henrykt,
Ved Fædrelandets gamle Skialdeqvad,
Var' Alle villige. Da sang mig Bonden
Ved Plougen, om den lille Dverg i Høien,
Som hialp at meie Kornet. Gierne Pigen
Qvad gammel Elskovsvise, der saa lidt
Bli'er gammel, naar hun synger den, som Morgen-
Og Aftenrøde falme; steds et Værk
Af Øieblikkets Sky og evige Sol.
Og mangt et herligt Sagn om Wodans Idræt
Iblandte sig.

Karl (smilende).

Hvad siger Flaccus dertil?
Om Nordens Jupiter?

Alkuin.

Jeg kalder ei ham:
„Gentis humanæ pater atque custos."

Karl (vender sig til Eginhard).

Nu, min Historiker! Nu, min Latiner!
Der tumler dine Ord med samme Lethed,
Som Cicero, paa Grammatikens Mark;
Har Du nu strevet op vort Eventyr — —

(Eginhard rækker ham Bogen.)

Karl

(aabner den og bliver pludselig alvorlig).

I Spanien, ved Ronceval —

Eginhard.

Og Intet
Fordreiet og udsmykket, Herre Konge!

Karl

(som har læst i Manuscriptet med dyb Følelse).

Ja, ja! Her staaer det! Dette Nederlag —
Ulægelige Saar, dybt i mit Hierte,
Som ingen Tid, først Døden sletter ud.
Deri, min Ven! var ogsaa Sachsen Skyld.
Alt havde jeg indtaget Pampelona,

Til Saragossa gik jeg over Ebro,
Den aabned mig sin Port; og atter indsat
Blev i sit Embed Ibinalarabi. —
Da bragtes mig den onde Tidende
Om Sachsens Opstand; og jeg ilte hiem.
Til Uheld gik vor Vei, paa snevre Sti,
Hen giennem Roncevallens bratte Klipper.
Vi maatte vandre Mand for Mand, — det blev
Gasconierne let at hævne sig.
Jeg var afskaaret fra min Helteflok;
Og Roland faldt, og Olger Danske faldt —
Og Ekhard hin Trofaste.

Angilbert.

Dine Venner!

Karl.

Det er I ogsaa. Men Du Alkuin
Er meget ældre; Eginhard og Du,
Min Angilbert, er yngre. — De var mine
Jevnaarige. O kiære, unge Brødre!
I veed endnu ei ret, hvad det betyder
At miste Dem, som vandred Livet med os
Det bedste Stykke, mellem Barndoms Morgen
Og Oldings Aften.

(Stærkt bevæget.)

Roland! Skiønne Helt!
Og Du, min Olger, drabelige Danske!
Og Du, min ærlige, min vise Ven,
Min Ekhard! hvis bekiendte Trofasthed
Er bleven til et Ordsprog rundt i Landet.
Jeg offred Eder mine Brodertaarer!
Nu flyde de paany; og de skal ofte,
Ret ofte flyde; thi den Mand fortiener
Ei Ven, som ei begræder Vennens Død.

(Han vender dem Ryggen og træder tilbage i Salen for at fatte sig.)

Angilbert.

O, hvilket Hierte!

(Griber Eginhards Haand og siger sagte til ham:)

Skal vi vove det?

Eginhard.

End ei! Vi bør ei overraske ham
I sligt et Øieblik. Det er imod
Min Følelse. Med Billighed og Kiækhed
Vi ærligt møde hans Besindighed!
Det vil ham hue bedre. Nu har han
Ei Følelse for Bertha, for sin Imma,
Nu tænker han kun paa de tabte Helte.

Bertha og Imma komme.

(Alkuin hilser venligt og gaaer.)

Angilbert (griber Berthas Haand).

Min Bertha!

Bertha.

Angilbert!

Eginhard.

Min Imma!

Imma.

Eginhard —
Siig! Har I vovet det?

Eginhard.

End ei.

Imma.

Desbedre!

Angilbert.

Naar faae vi Mod dog til at skrifte for ham?

Imma (smilende).

Jeg haaber aldrig.

Angilbert.

Aldrig?

Imma.

Modet kommer,

Naar Kiærligheden svinder, siger man;
Og sligt et Mod var altfor dyrt betalt.

Eginhard.

Vi vil gaae bort. Han staaer i dybe Tanker.
Ei sømmer det sig at forstyrre ham.
Vi lade med hans Døttre ham alene.

(Eginhard og Angilbert gaae.)

Karl

(vaagner af fin Grublen, seer sine Døttre og nærmer sig dem med megen Venlighed)

Imma, — kiække Bertha!
Velkommen, mine smaa Huusholdersker!

(Kysser dem.)

Har nogen Mand i Franken dem saa smukke?
Hvor gaaer det Skarlagormene? Siig, dandser
Med Uld og Linned flittigt Væverstolen?
Men mine Piger bringe deres Fader
Slet intet? Ha, I Efterladne! Skal
Jeg knibe Jer den dovne Orm af Panden,
Som da I var Smaaglutter? Husker I?

Imma (munter).

Ja vist, vi stod imellem dine Knæ;
Saa rulled Du imellem Fingrene
Et Blad, kneb os det ud af Øienbrynet;
Det var den dovne Orm.

Karl.

Desværre maa
Den ikke være knebet rigtigt ud.
Hvorlænge skal jeg gaae med denne Kiortel?
Jeg trænger til en ny; og bærer ingen
Til daglig Brug, som ei er spundet af
Min Immas Haand og vundet af min Berthas.

Imma (skielmsk).

Men, kiære Fader! Skikker det sig ogsaa
For Kongebørn, at strikke, væve, spinde?

Karl.

Var ei Penelope saa god som Du?
Hun sad ved Væverstolen hele Dagen;

Det var et Mønster! Og den stakkels Kone
Dog aldrig havde Ro for Friere.

Bertha.

Og vi forlange heller ingen Ro.

Imma.

Ifald vi spinde skal som andre Piger,
Saa burde vi vel vente Pigeløn.

Karl.

Og hvilken Løn?

Bertha.

Man siger, at de spinde
Sig til en Mand, naar de er' flittige.

Karl.

Lad den Fugl flyve! Jeg har ofte sagt Jer,
At jeg vil ikke af med Jer, kan ei
Undvære Jer. Her maae I blive hos mig!
Hvad hiælper det, en Fa'er har smukke Døttre,
Naar han dog strax skal miste dem igien?

Imma.

Men har Du ikke nylig giftet Dig
Igien, vor gode Fader?

Karl.

Stille Børn!
Jeg venter et Gesandtskab med en Tolk
Fra Harun Alraschid, Bagdads Kalif.
Fra Rhinens grønne Viinbierg Rygtet gik
Til Tigris Palmekyst om Karls Bedrift.
Nu sender Harun kiærlig Venskabshilsen.
Han er en tapper Helt; men Helt ei blot,
For Menneskeligheden slaaer hans Bryst;
Og skiøndt med krumme Sabel kun han følger
Profetens Maane; — Maanen skinner klar
I Haruns Ørk, hvor Aand og Kunster trives.
Og venligt møder han nu christne Drot,
Som slaaer for Korset med det lige Sværd?
O Gud! Hvor faa uskyldige Mænd behøves,

Med Viisdom, Tapperhed og Kongemagt,
At gjøre Jorden lykkelig! — O, Herre!
Lad ofte slige To sig række Haand —
Og Jordens Slægter vil ei længer sukke.

(Han gaaer med sine Døttre.)

Pipin træder ind og seer sig om.

Saa staaer jeg da igien i disse Haller!
En Fremmed — en Fordreven — Landsforviist.
Her holdes Skole — her er Spindehuus,
Fortælles Eventyr i Ammestuen.
En gammel Munk er Kongens bedste Ven;
En Skriver og en Visemager nyde
Hans Siæls Fortrolighed. — Den store Karl!
En god fiirskaaren Bonde, — som med Fynd
Sig lægger efter Avlingen. — En Gnier,
Der giemmer Pengene paa Kistebunden,
Og saa til anden Tid — en Ødeland,
Vellystig gammel Mand, der gifter sig
Hvert Øieblik igien, og holder Friller. — —
Og hvorfor hades jeg? Fordi jeg er
Bastard. Ha! Men min Moder Himmeltrud
Opveied alle Kongens Ægteqvinder,
Og jeg de tykke, langtopløbne Brødre.
Min Fader hader mig, fordi jeg føler
Hvad Fyrsten bør; fordi jeg overseer
Den Hob, som Skiæbnen gav mig Magten over;
Fordi jeg troer, at Heltekraften spildes,
Naar ikke den forbinder sig med Strenghed.
Har Elementerne Medlidenhed?
De knuse Tag og Hytter, Mast og Flaader.
Den røde Ild sig hvirvler med sin Flamme,
Frit i sin Skiønhed, uden Skaansomhed,
Og Havet smiler, mens det drukner Folk.
Men derfor bliver Ild og Vand og Luft
Dog Adels-Elementer. — Men min Fader
Tilhører Jorden kun. Han nærer dem!

Og veed ei, at en lydig, dygtig Flok
Skal aves, som et Kobbel magre Hunde. —
Men nu maa jeg dog lidt betvinge mig,
Og stemme Visen noget i *hans* Tone.
Jeg haaber, den Opdagelse, jeg bringer,
Skal lønnes mig. Thi stolt er han dog ogsaa,
Paa *sin* Viis; og han vælger sikkert ei
En Skriver og en Skiald til Svigersønner.
Saa lønner han mig med Austrasien!
Og sidder jeg kun fast i Sadlen der,
Da skal Turneringen først ret begynde.

Alkuin kommer.

Pipin.

God Morgen, Alkuin!

Alkuin (med streng Alvor).

Den har Du ei.

Pipin.

Hvorfor ei det?

Alkuin.

Forbi Gud lader vel
Sin skiønne Sol opgaae for Onde, Gode;
Men kun den Gode *fryder* sig i Solen.

Pipin.

Saa rig paa Tankesprog?

(Alkuin vil gaae.)

Pipin.

Hør, Alkuin!

Alkuin.

Hvad vil Du mig?

Pipin.

Advare Dig, min Gubbe!
Hvis Du har kiær din Ærkebispestol.

Alkuin.

Den rokkes ei saa let.

Pipin.

Hvis Du har kiært

Dit Liv.

Alkuin.

Det kan ei Døden røve mig.

Pipin.

Frygt for den Stærke!

Alkuin.

Frygter Du den Stærke?

Pipin.

Ja, kun for Styrken bøier sig min Nakke.

Alkuin.

O gid Du talde sandt; saa var din Siæl
Ei evig alt fordømt.

Pipin.

Løs mig din Gaade!

Alkuin.

Har Du Legenden læst om St. Christopher?

Pipin.

Fortæl! Jeg hører gierne Eventyr.

Alkuin.

Han vilde tiene kun den Stærkeste.
En grusom Konge kaldte sig den Stærke;
Ham gik Christopher til, og tiente tro.
Engang blev Diævlen nævnt, — da gyste Drotten.
„Hvi gyser Du? Er Diævlen mere stærk?" —
„Jeg kan ei nægte det." — „Saa har Du jo
Bedraget mig! Jeg tiener kun den Stærke."
Han gik at tiene Diævlen; tiente tro.
Engang ved Midnat rede de ad Veien;
Da standsed Helveds Fyrste, drog sin Ganger
I Bidslet, saa den steiled hen i Marken.
„Du giør en Omvei!" raabte St. Christopher. —
„Jeg tør ei ride did!" — „Hvorfor?" — „Seer Du
Ei Korset der i Maanskin, med den Døde,
Som ei er død; hvem ikke jeg tør nævne?"

„Da tør jeg nævne ham: det er Herr Christus!
Er da Herr Christus mere stærk end Du?"
„Jeg kan ei nægte det!" — „Saa har Du jo
Bedraget mig! Jeg tiener kun den Stærke." —
Han gik og tiente Christus, tiente tro.
Han gik den lige Vei — og kom til Maalet!

Pipin.

Og hvad betyder dette Eventyr?

Alkuin.

Du troer Dig stærk — og stolt — og ligefrem?
Gak ligefrem, med Stolthed! som Du vil,
Kun ligefrem — giør ingen Sidespring!
Du kommer til det Gode, kan ei andet.

(Med overordentlig Kraft.)

Men steier Du fra Veien ud, som Diævlen
I Mørke, fra det hellige Kors, Pipin!
Lad hele Verden kalde Dig en Helt, —
Jeg kalder Dig en Træl!

Pipin.

Forvovne Munk!

(De forlade hinanden.)

Anden Handling.

Forrige Sal.

Pipin (alene, lytter).

Jeg haaber, Audientsen er forbi.
Araberne har bragt Foræringer
Og smigret ham. Og jeg maa staae herude
Som fattig Betler i en Krog i Hallen,
For at lyksaliggiøres med en kort
Opmærksomhed af — ha — min egen Fader!

Karl kommer.

Hvad vil — hvad har Du nu at sige mig?

Pipin.

Guds Fred, min Fader!

Karl.

Dette skiønne Navn
Blier i din Mund mig en Bebreidelse.

Pipin.

Jeg ei bebreider Dig, fordi Du skiænkte
Mig Livet; skiøndt Du ei var viet til
Min Moder. Livet er en skiønne Ting.

Karl.

Ja, naar man ei misbruger det. Hvad vil Du?

Pipin.

En Fader spørger Sønnen, hvad han vil?

Karl.

Drev Længsel Dig, da var mit Spørgsmaal Synd.

Pipin.

Saa streng? Saa tvivlsom? Saa mistænkelig?

Karl.

Ei af Natur er jeg mistænkelig;
Langt meer: jeg gierne troer alt Godt om Folk,
Indtil gientagen Slethed lærer mig,
At jeg har faret vild.

Pipin.

Jeg tilstaaer Dig,
At Ungdomslidenskab har mig forført.
Man bliver Mand engang, man faaer Forstand.
Glem Drengens Kaadhed, skiænk mig Fadertillid!
Jeg skal ei svigte den.

Karl.

Pipin! Jeg veed
At skiælne mellem Skrøbelighedssynd
Og Ondskabssynd. Det er min Christenpligt.
Var Du blot kaad, — hvor gierne jeg tilgav!
Men nei, desværre, Synden kom ei fra
Dit hede Blod, men fra dit kolde Hierte.

Pipin

(henter sit Skiold, som han har ladet staae ved Døren).

See dette Skiold! Det blev saa slemt forhugget,
Dengang jeg stred med Dig mod Thasilo.

Karl.

Jeg veed det, Du er ingen svag Forbryder.
Endskiøndt af Væxt kun liden —

Pipin.

Som min Farfar.
Jeg ligner ham i Fødsel, Væxt, i Navn.

Karl.

Han var ei skiæv. O gid Du var det kun
Paa Legem, ei paa Siæl.

Pipin.

Det mærkes ei,
Naar Ingen veed det. Hader Du mig derfor?

Jeg er den Ældste, lad mig arve Riget!
Karl og Pipin — de Navne burde skifte
Steds i vor Æt paa Kongestolen. Ludvig
Ei ligner Merovingen Klodevig,
Der grunded Frankers Magt. Du kan ham hæve
Saa høit Du vil, han bliver dog en Munk.

Karl.

Hvis vælges skal af to heelonde Kaar:
Dog heller ærlig Munk, end grusom Bøddel.

Pipin.

Jeg er ei grum, min Fader!

Karl.

Værste Grumhed!
Der aldrig plages af Samvittigheden.

Pipin.

Jeg har i Hidsighed dræbt nogle Fiender.

Karl.

Du har tildøde ladet martre Fanger.
Dit Liv er uden Troskab, uden Sæder.
Du er ugudelig, besøger aldrig
Guds Huus, og Herrens Frygt Du kiender ei.

Pipin.

Du siger —

Karl.

Sandhed. Tidt i Drukkenskab
Du pralte med: at ingen Leo skulde
Med Korset atter gienne Dig fra Rom,
Hvis Du var Attila; at ingen snaksom
Forfærdet Cicero med tomme Floskler
Til Intet skulde giøre dine Planer,
Hvis Du var Catilina. Du har sagt:
Man giorde Nero Uret; at han var
En Mand af usædvanlig sieldne Gaver;
Og at den Kiækhed hued Dig, for alle,
Da han paa palatinske Bierg, ved Harpen

Sang Viser; mens i Rom han vilde see,
Hvorledes Troia brændte.

Pipin.

Gode Himmel!
Hvad kan ei siges i et Drikkegilde?

Karl.

Jeg veed at skielne mellem Sort og Hvidt.

Pipin.

Et gammelt Biergslot har Du skiænket mig; —
Urorer kan jeg fælde der og Vildsviin,
Imens Du overvinder Sachserne.
Hvi maa jeg ikke hiælpe Dig? Betragt
Mig som en graadig Jagthund, om Du vil!
Den er dog god til Jagt, kan gribe Dyret
I Struben, hænge fast. — Naar det er fældet, —
Forlyst i Hallen Dig med Jægerne,
Og lad din Hund i Gaarden gnave Been!
Den bliver Dig dog tro.

Karl.

Du tro, Pipin?

Pipin.

Meer, strenge Fader! end Du vel formoder.
Og til Beviis derpaa kan mit Besøg
Idag Dig tiene. Jeg udsætter mig
For Skiældsord og Foragt, og kommer dog.

Karl.

Hvad er dit Ærinde?

Pipin.

Du skuer grant;
Men ofte seer man Skoven ei for Træer,
Og oftest mærker Den, som videst skuer,
Ei hvad der i hans Nærhed foregaaer.

Karl.

Tal uforblommet!

Pipin.

Gerverd bygger Dig
Et Kammer i dit nye Slot i Aachen,
Hvorfra Du grant kan skue, hører jeg,
Alt hvad i Kongeborgen foregaaer.
Stor Skade, det var ikke færdig længst;
Saa havde Du seet meer, end Du behøved,
For at forbittres paa to Nidinger,
Som nu Du overøser blind med Kiærtegn.

Karl.

Tal tydeligt! Hvis ei — ved Himlens Konge!
Jeg tugter Dig.

Pipin.

Siig, Fader! Elsker Du
Ei Eginhard og Angilbert?

Karl.

Som Sønner.

Pipin.

Maaskee Du snart vil hade dem, — som Sønner;
Thi viid: de tækkes Imma, tækkes Bertha,
Med uanstændig Broderkiærlighed.

Karl.

Bagvasker!

Pipin.

Ved den høie Himlens Konge,
Som Du saa tidt anraaber, fromme Fader!
Jeg taler Sandhed. Bertha, Imma sætte
Din Krønikskriver og din Visemager
Høit over alle Mennesker paa Jorden,
Selv over Dig. Din Eginhard har strævet
Sig Immas Hierte til; hun er heroisk,
Og sværmer for Bedrifternes — Fortæller!
Den kiække Bertha lytted som Hyrdinde,
Naar Angilbert sang gamle Kæmpeviser.
Skal Karolingers ædle Blod nu blandes
Med Tieneres, der knap blev fødte frie?

Karl.

Ti, Uforskammede!

(Han slaaer i Bordet med sit Sværd, en Svend kommer.)

Kald mine Døttre!

Kald Angilbert og Eginhard! Paa Timen!

(Svenden gaaer.)

Pipin.

Jeg ønsker ei at være seet af dem;
Og Du kan bedre tale med dem ene.

Karl.

Viig fra mig, Satanas!

Pipin (afsides).

Det virker. Herligt!

(Skjuler sig i en Krog.)

Imma, Bertha, Eginhard og **Angilbert** komme.

Karl

(stirrer paa dem uden at tale, med vredtfunklende Øine).

Angilbert.

Han veed det! Det er ude med os.

(Han kaster sig paa Knæ og skjuler sit Ansigt i sine Hænder.)

Eginhard

(mere rolig, men behiertet).

Veed han?

Saa vil jeg høre staaende min Dødsdom.

(Han folder sine Hænder og stirrer ned for sig. Angilbert reiser sig igien.)

Karl (til Imma og Bertha).

Hvem er I?

Imma (venlig og behiertet).

Dine Døttre.

Karl.

Nei, umuligt!

Thi Datterens Natur er Lydighed
Og Aabenhiertighed imod sin Fader,
Og Kongedatterens Natur — er Høihed.

Imma.

Men Menneskets er Kiærlighed! For Konger

Fik Børn og Fædre Døttre, store Fader,
Var Kiærligheden Menneskets Natur.

Karl.

Jeg har opvarmet Slanger i min Barm,
Og grusomt føler jeg mig her bedragen.
Gud gav mig Kraft til at beherske Jorden;
Mit store Rige breder sig fra Sachsens
Iiskolde Vinterskov til Østens Palmer;
Min Aand behøver brede Tumleplads,
Mit Hierte nøies med et lille Rum.
Jeg veed, en Ægts Lyksalighed ved Arnen
Opveies ei af alle Kongekroner:
Og derfor var jeg Fader, var jeg Husbond,
I al min Vælde; kasted Purpurkaaben,
Og tog den slette Frankerkiortel paa,
Naar jeg stod inden for min egen Tærskel.
Og saae mig mine Døttre mildt i Øiet,
Da svandt Bekymringen. — Men jeg tog feil.
To Giøglersker har spillet Giæk med mig!
Og tvende Trælle, som jeg drog af Støvet,
Til Tak stial mine kiæreste Juveler.

Bertha (stolt og heftig).

Kom, Angilbert! Min Fader har forstødt mig.
I Pialter hænger alt Fyrstindekaaben
Om mine Skuldre, — lad mig bytte den
Med Hyrdens Gedeskind. Tag Harpen med!
Den kan dog ingen Drot berøve Dig;
Og giør han det, da tømrer Du en ny
Af Egens Træ og Faarets Tarmestrænge.
Men maae vi ei — da synke vi tilsammen
For Bøddeløxen — glade. — Jages vi
Bort med Foragt? O, den — den kan vi taale.
Ja Fader — jeg var smeltet — jeg var nærved
At synke dybt i Støvet for din Fod;
Thi Du har høilig Ret til at fortørnes,

Og aldrig kunde jeg forsvare mig; —
Men Du har kaldt min Angilbert en Træl,
Dit Barn en Gjøglerske! — Kom, Angilbert!
En ædel Stolthed luer i dit Blod,
Saa heftig, som i mit —

Karl.

Forvovne Pige!
Du trodser mig?

Bertha.

Jeg trodser din Foragt —
(Kaster sig med udbrydende Taarer for hans Fødder, og kysser hans Haand.)
O, store Karl! Var ellers jeg din Datter?
(Karl er bevæget.)

Imma (rolig).

Viis, Bertha, Dig Kong Karl den Stores Datter
Med Værdighed — Besindighed — Fornuft!
Vor Fader vredes — det er heel naturligt,
Da pludselig han først opdager nu,
Hvad længst han kunde seet, ifald hans Hoved
Ei havde været fyldt af andre Tanker.
Thi har vi dulgt vor Venlighed, vor Yndest
For Eginhard og Angilbert? Selv naar
Vor Fader var tilstede? Har han tidt
Ved sit Exempel ei opmuntret os
Til at høiagte disse Ynglinger,
Hvem langt han foretrak for mange Fyrster?
Har Fyrster ikke beilet til vor Haand
Forgjæves? Har vor Fader yttret ei
Sit Mishag med et Ægteskab, som skilte
Ham langt fra sine Døttre? — Nu velan!
Hvortil bestemte han da sine Døttre?
Til Nonner? Nei! Thi Kiærlighed til Qvinden
Han føler selv, saa stærkt som nogen Mand;
Og vi har arvet hans Tilbøilighed,
Og elske Mænd, fordi vi ere Qvinder.

Karl.

Ha, Pige, Pige!

Imma.

Er det nu en Feil,
At Angilbert og Du, min Eginhard!
End ei er Fyrster? Nu den Feil kan rettes,
Saasnart han vil; thi han kan skabe Fyrster
I Hobetal. — Men elsker han endnu
Sin stakkels Imma, samt sin lille Bertha;
Behandler han vor salig Moders Børn
End som en Fader, ikke som en Stedfa'er,
Fordi vi fik en ung og deilig Stedmo'er; —
Seer han endnu os gierne pusle lidt
Omkring sig; trænger han til vore Haandtryk,
Til vore Kys og til vort Favnetag,
Til vor uoverlagte Barndomsspøg,
Hvorved hans store Siæl paa stor Bedrift
Igien, som halv i Slummer, samler Kræfter; —
O, Bertha! Da forstøder han os hverken
Til Ørken eller til et Kongerige.
Vi følge ham, som Aftenstiernen Solen,
I Opgang og i Nedgang. Eginhard
Og Angilbert giør han til Fyrster ei;
Nu er de meget meer, — de er hans Venner!

(Hun griber hans Haand og trykker den til sine Læber.)

Karl (mildere).

Jeg har bekæmpet Sachser og Langbarder,
Bayrer og Vender, alle tappre Mænd; —
Skal atter her, veltalende, med Ord
En Qvinde mig beseire? Men den Helt
Kun strider slet, som ei med Rette strider;
Og Imma — destoværre — Du har Ret!
Hvor kunde jeg forlange vel, I skulde
Fornægte Jer Natur, og være blinde
For disse Ynglingers Fortienester,

Da selv jeg bragte dem i Fruerstuen?

(Atter mørk.)

Men at saa hemmeligt, — men Eginhard
Og Angilbert! Hvad kalder jeg slig Daad?
At lefle hemmeligt for Kongens Døttre;
At vinde dem ved snedig Elskovskunst,
Mens jeg — uvidende — med sikker Tillid
Jer skiænkte min Fortrolighed — mit Venskab?
Det var uædelt, egennyttigt, falskt.
Jeg vil ei straffe Jer; jeg kiender Hiertet!
Jeg veed, at Kiærlighed giør Hiertet svagt;
Men I er ikke Mænd, som jeg formoded! —
Den, som idag bedrager mig med Eet,
Imorgen kan bedrage mig med Andet.
Tag mine Døttre da, forlader mig!
Til Hertuger vil jeg udkaare Jer;
Men — mine Venner kan I ikke være.

Bertha.

Nei Fader! Angilbert og Eginhard
Har ikke leflet, egennyttigt, falskt.
Troer Du, at egennyttigt Lefleri
Dem havde vundet dine Døttres Hierter?

Imma.

Vor var kun Skylden! Vi dem kom imøde;
Vi talde først! O, hvis Du havde seet
Hvor tappert disse redelige Svende
Forskandsed sig mod vore kiælne Blik
Bag gammel støvet Bog og Pergament;
Hvorledes Hin sin Tilflugt vilde tage
Til Roms og Grækenlands berømte Mænd,
Der lidet kiendte kun til kiælen Elskov;
Hvordan den Anden løb i Natten ud,
Betroede først sin Ild den kolde Maane; —
Du havde vist tilgivet dem! Os rørte
Den rene, stærke Kiærlighed kun meer.

Vi kasted os i vore Heltes Arm;
Og Fader, dersom dine Venner taug,
Var det af Skaansel kun for dine Piger.

Karl
(efter en kort Taushed, pludselig venlig og oprømt).

Jeg indseer klart den hele Sammenhæng;
Og hvor jeg indseer Sammenhængen klar,
Jeg pleier snart at fatte min Beslutning.
I er uskyldige! — Jeg skiænker Eder —
Dog nei, jeg skiænker Eder Intet, Børn!
Den Vredesengel vil jeg blot ei være,
Som jager Jer af Eders Paradis.
Da intet er forbrudt, hvi skulde jeg
Da nærme mig med Hævnens Flammesværd?
Den høie Himlens Konge være lovet,
Som skiænkte mine Døttre slige Mænd;
(Han lægger deres Hænder i hinanden, og siger med høi Røst henimod Krogen, hvor Pipin har skiult sig:)
Og som erstatte Tabet af en nedrig
Uværdig Søn, med To mig værdige!
(De gaae.)

Pipin kommer frem.

Du driller mig? Saa kan jeg ogsaa drille!
(Raaber ind ad Døren, hvor Karl gik med sine Døttre og deres Brudgomme:)
Kong Karl — et Ord! Min naadige Fader! Hør
Din Søn et Øieblik! før han forlader
Din Tærskel, og gaaer atter ud i Skoven,
Hvor Du ei seer ham. Aldrig, om Du vil!

Karl (kommer tilbage).

Hvad vil Du mig? Jeg intet har at tale
Med Dig meer. Troer Du, jeg vil kives med Dig?
Gak til din Skov og kæmp mod Skovens Dyr,
Pipin! Saa kæmper Du med dine Lige.
Hvad der Du bruger, skal jeg sende Dig;
Men vogt Dig for blodtørstig Grusomhed!

Det første Mord vil koste Dig dit Liv.
Tungt bli'er det mig, at see mit eget Blod
Rødfarve Bøddeløxen, — men dog heller
Det rødme der, end paa min Kind af Skam.

Pipin (med paatagen Kulde).

Min Fader, Du har Ret! Med Nidinger
Bør man ei overbære. Derfor ærgrer
Det mig saa meget meer, naar store Konger
Beskyldes, ufortient, for Nidingsværk.
Dog hvo gaaer fri paa denne Verdens Jord?
I denne snevre Skorsteen, Livets Vei,
Fra Hyttens Ildsted op mod Himlens Blaa,
Man plettes let, mens man i Soden kryber;
Og i det mindste pletter Rygtet os.

Karl.

Jeg er et syndigt Menneske, som Andre,
Har ofte feilet; men et Nidingsværk
Skal Ingen forekaste mig.

Pipin.

O nei!
Thi sæt, at Alt var sandt, — et Nidingsværk
Kan rask Ærgierrighed dog ikke kaldes.
Med min Philosophie er Du forsvart.

Karl.

Med ondskabsfulde Smil, jeg seer, Du blotter
Din Huggetand. Vid Hugorm! Brug din Gift!

Pipin.

At Desidor Du skilte ved sit Rige,
Og Tassilo ved sit, at Rotgaud misted
Sit Hoved i Friaul, at Sachserne
Til Affald fra de gamle Fædreguder
Du tvang, ved mange blodige Skiærmydsler —
Det dadler Ingen. Men man mumler om —
Afskylige Bagvaskelse! Jeg veed det;
Men — Rygte ligefuldt.

Karl.

Hvad mumler man?

Pipin.

Du var jo alt forsonet med din Broder.
Den lange fiendtlige Forbittrelse,
Som ødelagde Rigets Marv og Kraft,
Jo havde tabt sig alt. Hver var tilfreds
Med Sit; og var Du det just ei med Dit,
Saameget meer Beundring Du fortiente,
Som tvang din Herskelyst. — Da døde Karlman —
Beleiligt — pludseligt; — just som man frygted
For flere Kampe. Pludselig han døde;
Som han var allerfriskest — i sin Borg.
Ei nogen Sygdom foregik, han døde,
Og blev begravet. Og Du græd, som Broder,
Ved Heltens Liig — og arved Heltens Rige!

Karl.

Afskum! Du kalder mig en Brodermorder?

Pipin.

Bevares! Jeg har sagt, hvad Rygtet siger.

Karl.

Du lyver! — Folket kiender mig. Enhver,
Som saae mig i mit Øie, veed, at Karl
Er ingen Morder, ingen lumsk Forbryder. —
Mig glæder Livet, Herrens Ord mig trøster;
Troer Du det muligt, hvis jeg var en Kain?
Ærgierrigheden rev mig hen, som Karlman;
Jeg stred mod Karlman i en aaben Feide
Om Enevælden; — det var ikke Ret.
Den Ungdomsbrøst maa Himlen mig tilgive!
Dog ærlig var min Strid, og mine Vaaben
Var ei Misgierningens. Kun Nidingen,
Der er istand til Sligt, mistænker mig.
Men at min egen Søn — o Gud, o Gud!
Jeg kaldte stundom mig for Spøg en David,

Og nu forfølger mig min Absalon.
Men vogt Dig, Absalon! at ei Du hænger
Dig i dit eget Haar og giennembores
Af fremmed Spyd! Jeg skal ei hævne mig,
Jeg vrider mine Hænder over Dig.

(Gaaer.)

Pipin.

Ja vrid Du dine Hænder, til Dig Blodet
Udspringer af din Neglerod! Ei over
Din Søn, som Du forskiød, men over Dig!

Grimvald kommer.

Ja Herre, lad ham vride sine Hænder!
Jeg tænker, at han snart skal vride dem.

Pipin.

Grimvald, min raske Svend, hvad bringer Du?

Grimvald.

Et Evangelium; men som dog neppe
Vil smage Karl, thi det er ikke bibelsk.

Pipin.

Forkynd!

Grimvald.

Jeg Dig forkynder, hvad Herolden
I dette Øieblik forkynder Karl.
Vi fulgtes ad. Jeg haabed dog at være
Den Første; men han var saa snel som jeg.

Pipin.

Saa sig da —

Grimvald.

Sachserne har giort ét Oprør,
Et mægtigt Oprør, kæmpet mandeligt,
Ved Sontal, — overvundet Frankerne.

Pipin.

Umuligt!

Grimvald.

Wittekind er vendt tilbage,
Han været har i Danmark hos Kong Godfred.
Man siger, Dansken iler ham til Hiælp.

Pipin.

Men at min Fader ikke vidste det?

Grimvald.

Deri var Adalgis og Grillo Skyld.
De frygted, Thedrik skulde høste Frugt
Af denne Seir, og gav ham intet Vink,
Skiøndt han var sat af Kongen over Hæren;
Begyndte Slaget selv, paa egen Haand,
Uordenligt, i utilstræklig Mængde.
De haabed, som sædvanligt, strax at vinde;
Men Albion i Spidsen mødte dem,
Med en forfærdelig og talrig Skare.
De stred som Løver, men de faldt som Faar.

Pipin.

Jeg gad ei være nu i Adalgis
Og Grillos Sted.

Grimvald.

Jeg ikke heller, Herre!
Thi Adalgis og Grillo beed i Græsset.
De bøded deres Dristighed med Livet,
Og spared Kongen den Uleilighed
At straffe dem.

Pipin.

O herligt! — Jeg ei længer
Er Franke, jeg er Sachser. Jeg mig skynder
Til Wittekind og Albion; og — skal jeg —
Saa offrer jeg til deres blodige Guder.
Min Fader trænger ikke til min Hiælp;
Han har forsmaaet, han har forstødt sin Søn.
Jeg fægte skal med Skovens vilde Dyr?
Vel, strenge Drot! Jeg søger mine Lige.

(Gaaer med Svenden.)

Karl kommer hurtig, med Harnisket paa sit Bryst, som endnu ikke er spændt bag til, med Hielmen i Haand, som han sætter paa og binder om Hagen. Tvende Svende, som følge ham, skynde sig med at snøre Harnisket fast, og Skinnerne paa Arm og Been. Andre bringe hans Vaaben.

Nu hurtig! Rask! Bring mig mit Spyd! min Glavind!
Er Skimlen sadlet?

En Svend.

Hallo, trækker den
Af Stalden.

Karl.

Langsomt kryber I, som Snegle!
Nu — snør mig Skinnerne paa Arm og Been.
Ha, Wittekind, velkommen! Ret som kaldet!
Jeg trænger til en stærk Bevægelse.
Pipin har ærgret mig, og jeg har siddet
For længe stille. — Ha, min gode Glavind!
Saa skal jeg bruge Dig saasnart igien?
Og Du mit Spyd — rag over Flokken høit,
Og jag din Rædsel i Oprørerhiertet!
Ja jeg skal tugte dem! O det er herligt! —
Mod List og Rænker, Løgn, Bagvaskelse,
Kun strider Helten slet; men mod mig Diævel
I aaben Mark! Ved Hestevrinsk, Trompetstød,
I Stormens Brus; lad Regnen skylle ned
Og Solen ryste sin fortærende Fakkel —
Karl svigter ei! Nu er han klædt i Staal,
Og, Sachse! tung som Staalet falder Hævnen.

(Gaaer.)

Tredie Handling.

Skov med Telte.

Fastrade. Astolf.

Fastrade (kold og streng).

Vi feired altsaa? Ingen Fare meer?

Astolf.

Det stærke Tordenveir har faaet Bugt
Med Lummerheden. Karl slog ned som Lynet;
Han splitted Hedningernes Flok. Nu trygle
De atter om hans Naade.

Fastrade.

Ingen Naade!
Selv Herren er ei naadig mod den onde
Til Helvede Fordømte.

Astolf.

Du har Ret.

Fastrade.

Da Sachserne for tre Aar siden brændte
Min Fader Radolfs Borg, da kun med Nød
Jeg undgik Skiændselsdøden, gode Ridder!
Da svor jeg ved den hellige Jomfrues Krone,
Jeg skulde hævne mig. Nu kommer Hævnen.

Astolf.

Ifald kun Kongen ei — Han let bevæges!

Fastrade.

Velan, min Ven! Vi skal bevæge ham.

Astolf.

Du giælder meest hos den forelskte Karl;
Men han har Venner, og de kiære Døttre —

Fastrade.

Ei bede vil for deres Elsktes Morder.
Har Du opfyldt mit Ønske?

Astolf.

Ja tilvisse!
Ei Angilbert og Eginhard herefter
Skal vove sig i Kampen meer; vil ei
Med stolte Blik see tiere ned paa Folk,
Der ei, som de, har lært at læse, skrive.
Forklædt som Sachser grebe mine Trælle
Dem begge, da de red igiennem Skoven,
Og bragte dem —

Fastrade.

Til?

Astolf.

Wodans Offerpræster.

Fastrade.

Det giør mig ondt, at de skal lide Døden
Paa denne Viis.

Astolf.

Den lides uden Smerte.
De døe, som Helten døer, for Ørens Hug.

Fastrade.

Det var nødvendigt mig, at fierne dem
For evig fra min Kreds; thi de forførte
Min Husbond. Angilbert og Eginhard
Er begge fødte Sachser. Deres Gudsfrygt
Ei havde dybe Rødder. De beloe
I Smug, jeg veed det, min Gudstieneste
For Splinten af den hellige Martyrs Kors,
Og for den Knibtang, hvormed Bødlerne
Afsled Agathes hulde Jomfrubarm.
Jeg veed, at Alkuin, skiøndt Ærkebisp,

Karl.

Ha, Pige, Pige!

Imma.

Er det nu en Feil,
At Angilbert og Du, min Eginhard!
End ei er Fyrster? Nu den Feil kan rettes,
Saasnart han vil; thi han kan skabe Fyrster
I Hobetal. — Men elsker han endnu
Sin stakkels Imma, samt sin lille Bertha;
Behandler han vor salig Moders Børn
End som en Fader, ikke som en Stedfa'er,
Fordi vi fik en ung og deilig Stedmo'er; —
Seer han endnu os gierne pusle lidt
Omkring sig; trænger han til vore Haandtryk,
Til vore Kys og til vort Favnetag,
Til vor uoverlagte Barndomsspøg,
Hvorved hans store Siæl paa stor Bedrift
Igien, som halv i Slummer, samler Kræfter; —
O, Bertha! Da forstøder han os hverken
Til Ørken eller til et Kongerige.
Vi følge ham, som Aftenstiernen Solen,
I Opgang og i Nedgang. Eginhard
Og Angilbert giør han til Fyrster ei;
Nu er de meget meer, — de er hans Venner!

(Hun griber hans Haand og trykker den til sine Læber.)

Karl (mildere).

Jeg har bekæmpet Sachser og Langbarder,
Bayrer og Vender, alle tappre Mænd; —
Skal atter her, veltalende, med Ord
En Qvinde mig beseire? Men den Helt
Kun strider slet, som ei med Rette strider;
Og Imma — destoværre — Du har Ret!
Hvor kunde jeg forlange vel, I skulde
Fornægte Jer Natur, og være blinde
For disse Ynglingers Fortienester,

Da selv jeg bragte dem i Fruerstuen?
(Atter mørk.)
Men at saa hemmeligt, — men Eginhard
Og Angilbert! Hvad kalder jeg slig Daad?
At lefle hemmeligt for Kongens Døttre;
At vinde dem ved snedig Elskovskunst,
Mens jeg — uvidende — med sikker Tillid
Jer skiænkte min Fortrolighed — mit Venskab?
Det var uædelt, egennyttigt, falskt.
Jeg vil ei straffe Jer; jeg kiender Hiertet!
Jeg veed, at Kiærlighed giør Hiertet svagt;
Men I er ikke Mænd, som jeg formoded! —
Den, som idag bedrager mig med Eet,
Imorgen kan bedrage mig med Andet.
Tag mine Døttre da, forlader mig!
Til Hertuger vil jeg udkaare Jer;
Men — mine Venner kan I ikke være.

Bertha.

Nei Fader! Angilbert og Eginhard
Har ikke leflet, egennyttigt, falskt.
Troer Du, at egennyttigt Lefleri
Dem havde vundet dine Døttres-Hierter?

Imma.

Vor var kun Skylden! Vi dem kom imøde;
Vi talde først! O, hvis Du havde seet
Hvor tappert disse redelige Svende
Forskandsed sig mod vore kiælne Blik
Bag gammel støvet Bog og Pergament;
Hvorledes Hin sin Tilflugt vilde tage
Til Roms og Grækenlands berømte Mænd,
Der lidet kiendte kun til kiælen Elskov;
Hvordan den Anden løb i Natten ud,
Betroede først sin Ild den kolde Maane; —
Du havde vist tilgivet dem! Os rørte
Den rene, stærke Kiærlighed kun meer.

Vi kasted os i vore Heltes Arm;
Og Fader, dersom dine Venner taug,
Var det af Skaansel kun for dine Piger.

Karl
(efter en kort Taushed, pludselig venlig og opromt).

Jeg indseer klart den hele Sammenhæng;
Og hvor jeg indseer Sammenhængen klar,
Jeg pleier snart at fatte min Beslutning.
I er uskyldige! — Jeg skiænker Eder —
Dog nei, jeg skiænker Eder Intet, Børn!
Den Vredesengel vil jeg blot ei være,
Som jager Jer af Eders Paradis.
Da intet er forbrudt, hvi skulde jeg
Da nærme mig med Hævnens Flammesværd?
Den høie Himlens Konge være lovet,
Som skiænkte mine Døttre slige Mænd;
(Han lægger deres Hænder i hinanden, og siger med høi Røst henimod Krogen, hvor Pipin har skiult sig:)
Og som erstatte Tabet af en nedrig
Uværdig Søn, med To mig værdige!
(De gaae.)

Pipin kommer frem.

Du driller mig? Saa kan jeg ogsaa drille!
(Raaber ind ad Døren, hvor Karl gik med sine Døttre og deres Brudgomme:)
Kong Karl — et Ord! Min naadige Fader! Hør
Din Søn et Dieblik! før han forlader
Din Tærskel, og gaaer atter ud i Skoven,
Hvor Du ei seer ham. Aldrig, om Du vil!

Karl (kommer tilbage).

Hvad vil Du mig? Jeg intet har at tale
Med Dig meer. Troer Du, jeg vil kives med Dig?
Gak til din Skov og kæmp mod Skovens Dyr,
Pipin! Saa kæmper Du med dine Lige.
Hvad der Du bruger, skal jeg sende Dig;
Men vogt Dig for blodtørstig Grusomhed!

Det første Mord vil koste Dig dit Liv.
Tungt bli'er det mig, at see mit eget Blod
Rødfarve Bøddeløren, — men dog heller
Det rødme der, end paa min Kind af Skam.

Pipin (med paatagen Kulde).

Min Fader, Du har Ret! Med Nidinger
Bør man ei overbære. Derfor ærgrer
Det mig saa meget meer, naar store Konger
Beskyldes, ufortient, for Nidingsværk.
Dog hvo gaaer fri paa denne Verdens Jord?
I denne snevre Skorsteen, Livets Vei,
Fra Hyttens Ildsted op mod Himlens Blaa,
Man plettes let, mens man i Soden kryber;
Og i det mindste pletter Rygtet os.

Karl.

Jeg er et syndigt Menneske, som Andre,
Har ofte feilet; men et Nidingsværk
Skal Ingen forekaste mig.

Pipin.

O nei!
Thi sæt, at Alt var sandt, — et Nidingsværk
Kan rask Ærgierrighed dog ikke kaldes.
Med min Philosophie er Du forsvart.

Karl.

Med ondskabsfulde Smil, jeg seer, Du blotter
Din Huggetand. Bid Hugorm! Brug din Gift!

Pipin.

At Desidor Du skilte ved sit Rige,
Og Tassilo ved sit, at Rotgaud misted
Sit Hoved i Friaul, at Sachserne
Til Affald fra de gamle Fædreguder
Du tvang, ved mange blodige Skiærmydsler —
Det dadler Ingen. Men man mumler om —
Afskylige Bagvaskelse! Jeg veed det;
Men — Rygte ligefuldt.

Vi kasted os i vore Heltes Arm;
Og Fader, dersom dine Venner taug,
Var det af Skaansel kun for dine Piger.

Karl
(efter en kort Taushed, pludselig venlig og opromt).

Jeg indseer klart den hele Sammenhæng;
Og hvor jeg indseer Sammenhængen klar,
Jeg pleier snart at fatte min Beslutning.
I er uskyldige! — Jeg skiænker Eder —
Dog nei, jeg skiænker Eder Intet, Børn!
Den Vredesengel vil jeg blot ei være,
Som jager Jer af Eders Paradis.
Da intet er forbrudt, hvi skulde jeg
Da nærme mig med Hævnens Flammesværd?
Den høie Himlens Konge være lovet,
Som skiænkte mine Døttre slige Mænd;

(Han lægger deres Hænder i hinanden, og siger med høi Røst henimod Krogen, hvor Pipin har skiult sig:)

Og som erstatte Tabet af en nedrig
Uværdig Søn, med To mig værdige!

(De gaae.)

Pipin kommer frem.

Du driller mig? Saa kan jeg ogsaa drille!

(Raaber ind ad Døren, hvor Karl gik med sine Døttre og deres Brudgomme:)

Kong Karl — et Ord! Min naadige Fader! Hør
Din Søn et Øieblik! før han forlader
Din Tærskel, og gaaer atter ud i Skoven,
Hvor Du ei seer ham. M… …u vil!

…ge).

Hvad vil Du m…
Med Dig m… …med Dig?
Gak til … Dyr,
Pip…
H…

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Karl.

[illegible] Du [illegible]

[illegible] Fingern! [illegible]

Pirin.

[illegible] Rige,

[illegible] mittel

[illegible] Sadierne

[illegible] mit [illegible]

[illegible] —

[illegible] man mumler [illegible] —

[illegible]

[illegible]

Karl.

[illegible]

[illegible]

[illegible] Stunde.

[illegible]

Og nu forfølger mig min Absalon.
Men vogt Dig, Absalon! at ei Du hænger
Dig i dit eget Haar og giennembores
Af fremmed Spyd! Jeg skal ei bære mig,
Jeg vrider mine Hænder over Dig.

(Gaaer.)

Pipin.

Ja vrid Du dine Hænder, til Dig Blodet
Udspringer af din Neglerod! Ei over
Din Søn, som Du forskiød, men over Dig!

Grimvald kommer.

Ja Herre, lad ham vride sine Hænder!
Jeg tænker, at han snart skal vride dem.

Pipin.

Grimvald, min raske Svend, hvad bringer Du?

Grimvald.

Et Evangelium; men som dog neppe
Vil smage Karl, thi det er ikke bibelsk.

Pipin.

Forkynd!

Grimvald.

Jeg Dig forkynder, hvad Herolden
I dette Øieblik forkynder Karl.
Vi fulgtes ad. Jeg haabed dog at være
Den Første; men han var saa snel som jeg.

Pipin.

Saa sig da —

Grimvald.

Sachserne har giort ét Oprør,
Et mægtigt Oprør, kæmpet mandeligt,
Ved Sontal, — overvundet Frankerne.

Pipin.

Umuligt!

Karl.

Hvad mumler man?

Pipin.

Du var jo alt forsonet med din Broder.
Den lange fiendtlige Forbittrelse,
Som ødelagde Rigets Marv og Kraft,
Jo havde tabt sig alt. Hver var tilfreds
Med Sit; og var Du det just ei med Dit,
Saameget meer Beundring Du fortiente,
Som tvang din Herskelyst. — Da døde Karlman —
Beleiligt — pludseligt; — just som man frygted
For flere Kampe. Pludselig han døde;
Som han var allerfriskest — i sin Borg.
Ei nogen Sygdom foregik, han døde,
Og blev begravet. Og Du græd, som Broder,
Ved Heltens Liig — og arved Heltens Rige!

Karl.

Afskum! Du kalder mig en Brodermorder?

Pipin.

Bevares! Jeg har sagt, hvad Rygtet siger.

Karl.

Du lyver! — Folket kiender mig. Enhver,
Som saae mig i mit Øie, veed, at Karl
Er ingen Morder, ingen lumsk Forbryder. —
Mig glæder Livet, Herrens Ord mig trøster;
Troer Du det muligt, hvis jeg var en Kain?
Ærgierrigheden rev mig hen, som Karlman;
Jeg stred mod Karlman i en aaben Feide
Om Enevælden; — det var ikke Ret.
Den Ungdomsbrøst maa Himlen mig tilgive!
Dog ærlig var min Strid, og mine Vaaben
Var ei Misgierningens. Kun Nidingen,
Der er istand til Sligt, mistænker mig.
Men at min egen Søn — o Gud, o Gud!
Jeg kaldte stundom mig for Spøg en David,

Og nu forfølger mig min Absalon.
Men vogt Dig, Absalon! at ei Du hænger
Dig i dit eget Haar og giennembores
Af fremmed Spyd! Jeg skal ei hævne mig,
Jeg vrider mine Hænder over Dig.

(Gaaer.)

Pipin.

Ja vrid Du dine Hænder, til Dig Blodet
Udspringer af din Neglerod! Ei over
Din Søn, som Du forskiød, men over Dig!

Grimvald kommer.

Ja Herre, lad ham vride sine Hænder!
Jeg tænker, at han snart skal vride dem.

Pipin.

Grimvald, min raske Svend, hvad bringer Du?

Grimvald.

Et Evangelium; men som dog neppe
Vil smage Karl, thi det er ikke bibelsk.

Pipin.

Forkynd!

Grimvald.

Jeg Dig forkynder, hvad Herolden
I dette Øieblik forkynder Karl.
Vi fulgtes ad. Jeg haabed dog at være
Den Første; men han var saa snel som jeg.

Pipin.

Saa sig da —

Grimvald.

Sachserne har giort ét Oprør,
Et mægtigt Oprør, kæmpet mandeligt,
Ved Sontal, — overvundet Frankerne.

Pipin.

Umuligt!

Grimvald.

Wittekind er vendt tilbage,
Han været har i Danmark hos Kong Godfred.
Man siger, Dansken iler ham til Hiælp.

Pipin.

Men at min Fader ikke vidste det?

Grimvald.

Deri var Adalgis og Grillo Skyld.
De frygted, Thedrik skulde høste Frugt
Af denne Seir, og gav ham intet Vink,
Skiøndt han var sat af Kongen over Hæren;
Begyndte Slaget selv, paa egen Haand,
Uordenligt, i utilstrækkelig Mængde.
De haabed, som sædvanligt, strax at vinde;
Men Albion i Spidsen mødte dem,
Med en forfærdelig og talrig Skare.
De stred som Løver, men de faldt som Faar.

Pipin.

Jeg gad ei være nu i Adalgis
Og Grillos Sted.

Grimvald.

Jeg ikke heller, Herre!
Thi Adalgis og Grillo beed i Græsset.
De bøded deres Dristighed med Livet,
Og spared Kongen den Uleilighed
At straffe dem.

Pipin.

O herligt! — Jeg ei længer
Er Franke, jeg er Sachser. Jeg mig skynder
Til Wittekind og Albion; og — skal jeg —
Saa offrer jeg til deres blodige Guder.
Min Fader trænger ikke til min Hiælp;
Han har forsmaaet, han har forstødt sin Søn.
Jeg fægte skal med Skovens vilde Dyr?
Vel, strenge Drot! Jeg søger mine Lige.

(Gaaer med Svenden.)

Karl kommer hurtig, med Harnisket paa sit Bryst, som endnu ikke er spændt bag til, med Hielmen i Haand, som han sætter paa og binder om Hagen. Tvende Svende, som følge ham, skynde sig med at snøre Harnisket fast, og Skinnerne paa Arm og Been. Andre bringe hans Vaaben.

Nu hurtig! Rask! Bring mig mit Spyd! min Glavind!
Er Skimlen sadlet?

En Svend.

Hallo, trækker den
Af Stalden.

Karl.

Langsomt kryber I, som Snegle!
Nu — snør mig Skinnerne paa Arm og Been.
Ha, Wittekind, velkommen! Ret som kaldet!
Jeg trænger til en stærk Bevægelse.
Pipin har ærgret mig, og jeg har siddet
For længe stille. — Ha, min gode Glavind!
Saa skal jeg bruge Dig saasnart igien?
Og Du mit Spyd — rag over Flokken høit,
Og jag din Rædsel i Oprørerhiertet!
Ja jeg skal tugte dem! O det er herligt! —
Mod List og Rænker, Løgn, Bagvaskelse,
Kun strider Helten slet; men mød mig Diævel
I aaben Mark! Ved Hestevrinsk, Trompetstød,
I Stormens Brus; lad Regnen skylle ned
Og Solen ryste sin fortærende Fakkel —
Karl svigter ei! Nu er han klædt i Staal,
Og, Sachse! tung som Staalet falder Hævnen.

(Gaaer.)

Tredie Handling.

Skov med Telte.

Fastrade. Astolf.

Fastrade (kold og streng).

Vi feired altsaa? Ingen Fare meer?

Astolf.

Det stærke Tordenveir har faaet Bugt
Med Lummerheden. Karl slog ned som Lynet;
Han splitted Hedningernes Flok. Nu trygle
De atter om hans Naade.

Fastrade.

Ingen Naade!
Selv Herren er ei naadig mod den onde
Til Helvede Fordømte.

Astolf.

Du har Ret.

Fastrade.

Da Sachserne for tre Aar siden brændte
Min Fader Radolfs Borg, da kun med Nød
Jeg undgik Skiændselsdøden, gode Ridder!
Da svor jeg ved den hellige Jomfrues Krone,
Jeg skulde hævne mig. Nu kommer Hævnen.

Astolf.

Ifald kun Kongen ei — Han let bevæges!

Fastrade.

Welan, min Ven! Vi skal bevæge ham.

Astolf.

Du giælder meſt hos den forelſkte Karl;
Men han har Venner, og de kiære Døttre —

Faſtrade.

Ei bede vil for deres Elſktes Morder.
Har Du opfyldt mit Ønſke?

Astolf.

Ja tilvisſe!
Ei Angilbert og Eginhard herefter
Skal vove ſig i Kampen meer; vil ei
Med ſtolte Blik ſee tiere ned paa Folk,
Der ei, ſom de, har lært at læſe, ſkrive.
Forklædt ſom Sachſer grebe mine Trælle
Dem begge, da de red igiennem Skoven,
Og bragte dem —

Faſtrade.

Til?

Astolf.

Wodans Offerpræſter.

Faſtrade.

Det giør mig ondt, at de ſkal lide Døden
Paa denne Viis.

Astolf.

Den lides uden Smerte.
De døe, ſom Helten døer, for Ørens Hug.

Faſtrade.

Det var nødvendigt mig, at fierne dem
For evig fra min Kreds; thi de forførte
Min Husbond. Angilbert og Eginhard
Er begge fødte Sachſer. Deres Gudsfrygt
Ei havde dybe Rødder. De beloe
I Smug, jeg veed det, min Gudstieneſte
For Splinten af den hellige Martyrs Kors,
Og for den Knibtang, hvormed Bødlerne
Affled Agathes hulde Jomfrubarm.
Jeg veed, at Alkuin, ſkiøndt Erkebiſp,

Befordrer ikke mindre fæle Vantro,
Og at med Kongen hemmeligt han læser
I Kietternes og Hedningernes Skrifter.

Astolf.

Det giør han ofte.

Fastrade.

Han er gammel, graa,
Han døer vel ogsaa snart. Men Kongens Døttre
Skal ikke dele Magten med Fastrade.
Jeg tænker Nonnesløret klæder bedst,
Og at i Klosteret de bedst begræde
De tabte Beilere.

Astolf.

Ja lad dem græde!
Jeg tidt nok saae dem uforskammet lee.
„Enfoldig, Rænkefuld, Uvidende,"
Med disse Skiældsord rutted de bestandig.

Fastrade.

Og sligt et Ægteskab var uanstændigt,
Uværdigt for Kong Karl den Stores Døttre.
Du har dog tydelig forstaaet mig?

Astolf.

Jeg bringer Tidenden om Eginhards
Og Angilberts Henrettelse —

Fastrade.

Saasnart
Jeg giver Tegnet, lader Du fremtræde
De dierve Hævnere. Og andengang
Du bringer selv den gyselige Nyhed;
Fortæller Alt, som skeet; og det saa grumt
Som Du kan skildre det. Nu gaa i Teltet!
Der kommer Kongen.

Astolf.

Vel, min høie Dronning!

(Gaaer.)

Karl kommer.

Min skiønne Hustru! Hvor jeg maa beundre
Din Tapperhed. Du følger med din Husbond
I Striden! Frygter ei bag Skov og Krat,
Mens voldsomt Skare stormer imod Skare?

Fastrade.

Den trygge Borger sidder bag sin Vold,
Og driver kiæk sit fredelige Haandværk
Midt under Krigen; thi han veed, at Volden
Beskytter ham. Hvor er en Vold, som Karl?
Min Ven! Mens Blodet rinder for din Fod,
Groe fromme Lilier freidigt bag dit Sværd.

Karl.

Din Kiækhed, Viv! er kun en Trolddom meer,
Hvormed den lille Amor fanger mig.

Fastrade.

O nævn ei disse stygge Hedningguder!

Karl.

For Spøg?

Fastrade.

Selv ei for Spøg.

Karl.

Den stakkels Amor!
Det giør mig ondt for ham, at han skal høre
Til Hedenskabet. Lad os da forvandle
Ham til en liden sølvervinget Engel.

Fastrade.

Ja Herre! Kiærligheden er en Engel.

Karl.

Og saa er Du! Der mangler Dig kun Vinger.
O drag den mørke Handske fra din Haand!
Lad mine Læber svales paa din Snee,
Du skiønne Haand! Thi, under aaben Himmel,
Tør Munden vel ei lønne med et Kys?

Fastrade (kysser ham).

O ringe Løn for vældige Bedrift!

Karl.

Hvad er min Seir? Jeg skammer mig fast ved
At kalde det en Seir. En Ulvejagt,
Det er det rette Navn. En Horde Vildmænd,
Som ei forstaaer engang at føre Krig,
Og skiælver, naar den seer en Helteflok.
Ha, hvis jeg før ei havde Krige ført
Imod Langbarder, Bayrer, Spanierne,
Jeg vidste slet endnu hvad Kampen var.
Her slaaer en Mand blot i en Humlerede;
Den, som han træffer, knuses; og de Andre
Flye, for at stikke ham i Halsen atter,
Saasnart han vender Ryggen. — Nei, her er
Ei andet for, end at — udrydde dem.

Fastrade.

Det var aldeles talt mig ud af Hiertet.

Karl.

Af Hiertet taler jeg mig ikke selv!
Nei, tvertimod, man reent maa glemme Hiertet,
Thi Hiertet er ved slige Leiligheder
En svag Forførerske, selv først forført.
Naar Ilden brænder, — mon jeg mig betænker,
At sløife Skuret, for at skaane Borgen
Og standse Luen? Disse Jammerhelte!
Halvfemtetusind i den dunkle Skov!
Der sidde sammenkoblet de som Hunde,
Og skiælve feigt for Straffens hvasse Sværd.

Fastrade (iisfold).

Saa lad ei Hævnens Sværd forgiæves blinke!
Viis ei mod Sachserne Barmhiertighed!
Tidt viste Du den før, — det var forgiæves.
Har Du ei ladet hugge Kæmper ud
Omkring i Riget, store Kampestene,
Der holde Lovens tunge Sværd i Haand?
Saa lad Steenkæmperne bevæge sig!
At ei man spaser med dem, som i Kiæret

Næsvise Frøer med den døde Klods.
Lad dybt i mørken Skov, hvor mangen Franke
Har blødt for Offerpræstens Bøddelkniv,
Til Dødens Blokke store Stammer fælde!
Saa skeer dem deres Ret.

Karl (gysende).

Halvfemtetusind!

Fastrade.

Retfærdigheden spørger ei om Tallet,
Kun om Forbrydelsen.

Karl.

Hvor findes Bødler
Til denne Mængde?

Fastrade.

Det er let. Jeg har
Alt fundet dem.

Karl.

Du?

Fastrade
(klapper i Hænderne og raaber):

Mine Hævnere!

(En Flok Frankertrælle i røde Kapper, med store Øxer paa Skuldrene, træde tause frem og stille sig i Række.)

Fastrade.

Der seer Du Mænd, som ikke gyse for
At fælde Sachser efter Lovens Bud.

Karl.

Skarprettere? — Saamange! — Vil I være
Skarprettere?

Formanden.

Ja, Herre! Vi er Børn
Af myrdede Forældre; Brødre, Venner
Af lumskeligt i Freden dræbte Franker.

Fastrade (heftig).

Og jeg maa slutte mig til denne Flok.
Min Faders Borg end brænder for mit Øie,

Paa Klippen i den frygtelige Nat,
Da kun med Nød din Hustru reddeð sig
Fra Vinduet, i et sønderrevet Lagen,
Ned i en Afgrund, der var meer barmhiertig,
End Nidingerne, som forfulgte mig.
Jeg svor i Kirken, for den hellige Jomfru,
At Skoven skulde drikke Sachserblod. —

Karl.

Ved Himlens Konge! De fortiente Døden.

Fastrade.

Ved Roden ligger Øren alt. Nedhug
Det hule Træ, som ei vil bære Frugt!

Kark (tier).

Fastrade (sagte).

Nu er det Tid! Kom nu min anden Hiælp!

(Hun vinker med Lommetørklædet.)

Astolf kommer.

Et rædsomt Budskab bringes Dig, Herr Konge!

Karl.

Hvad vil Du Astolf? Hvor er Eginhard
Og Angilbert?

Astolf.

O gid de vare faldne
For Fienden, store Karl! Saa vilde Du
Begræde dem, men finde Trøst i Sorgen.
Nu er der ingen!

Karl.

Tving dit Uglesktig!
Jeg veed, Du aldrig kunde lide dem.
Hvad er der hændt dem?

Astolf.

Som vi reed fra Slaget,
Anfaldt i Skoven os en fiendtlig Sværm,
Og Eginhard og Angilbert blev skilt
Fra Flokken, reves bort af Sachserne.

De flygted med dem, — til den nære Klippe;
Og snart vi saae i Dalen langt derfra
Hvorledes Wodans Offerpræst dem dræbte
Paa Biergets store musbegroede Steen,
Rev Hiertet dem af Brystet, og saa blodigt
Det var, det rakte rygende mod Solen.

Karl (smertelig).

O hellige Jomfru! Christus! Himlens Konge!

Fastrade.

Min ædle Husbond! Fat dig, gode Karl!

Karl.

O Venner! Eginhard og Angilbert!
O mine stakkels Døttre — mine Piger!

Fastrade.

De Nidinger!

Karl.

O ædle, store Hierter!
Udrevne! Dampende mod Solens Straaler!
Afskyelige, dyrekiøbte Seir!

Fastrade.

Græd ei, min tappre Husbond! Sømme Taarer
Sig vel den store Helt?

Karl.

O lad mig offre
Mit Venskab disse ærlige Demanter,
Som ingen Værd har paa den usle Jord,
Men som Guds hellige Engle veed at skatte. —
Stig Eginhard! og Du min Angilbert!
Til Himlens Forgaard, hvor i Straalepandser
Jer Roland, Olger møde, som Cheruber.
Tryk dem til Broderfavn, og sig, at Karl
Snart følger efter.

Fastrade.

Det forbyde Gud!

Karl (stærk).

Længst Liv er Øieblik mod Evigheden.

End lever jeg, og jeg skal ogsaa virke;
Ei sukke blot og græde, min Fyrstinde!
Vær Du forsikkret!

(Opbragt.)

Nu, saa lad da Øren
Med Blodet farve Sachsers Egeskov!
Barmhiertighed er kun en Dyd, som vises
Mod Skabninger, der Hierte har i Barmen;
Men disse vilde Dyr har intet Hierte.
Saa lad dem dræbes kun i Rævesaren,
I Ulvegruben. Lad dem blode, Trælle!
I stumle blodigklædte Dødsherolder,
For Eders Ører. Ingen Skaansomhed!
I Luften staaer Retfærdighedens Engel,
Svøbt i en brandguul Tordenhvirvelsky;
Hun holder i hver Haand et blodigt Hierte —
Ha, det er Angilberts og Eginhards!
Hun raaber Hævn? Op! Dommens Dag er nær;
Forsoner hende med et Rædselsoffer!

(De gaae.)

Sachsernes Lund.

Aften. Fuldmaane. Irminsøilen i Baggrunden.

Sachser af begge Kiøn. Overdruiden.

Druiden.

I tappre Brødre, vene Søstre, hører mig!
Høit stige bør af Seirens Glæde Hiertet os;
Thi Albion slog med sine Skarer Frankerne;
Og Wittekind nu med sin Hær ved Paderborn
Forfølger Fienden. Snart med glade Budskab vi
Tilbagevente ham i Hiemmets Egeskov.
Nu lader os, ved denne gamle hellige Gud,
Af Steen udhuggen, feire hellig Glædesfest!

Nu, ved den fulde Nattemaane, holde froe
Vort aarlig igientagne lystige Mummespil.
Lad Lysets Alfer drive bort Svartalferne!
Som Sachser hine, disse flye, som Frankerne.
Rundt om i Skoven feire Sachserflokke fleer,
Med Spil og Maaltid, Festen; men for Irminsul
Bør ene dandses Alfelegens Glædespil!

Vild krigersk Musik. Spilfægteri mellem formummede Sachser, som Lysalfer og Svartalfer; hine med smukke Fuglevinger og blinkende Spyd; disse i Dyrehuder med Køller. Efterat de dandsende Flokke i selsomme Stillinger have kæmpet nogle Gange mod hinanden, drives Svartalferne paa Flugt. Flere Sachser komme; blandt dem

Buto med Siegbert.

Buto.

Du Alt har tabt! Jeg vandt i Tærningspil
Dit Bytte, dine Klæder.

Siegbert.

Det er dit.

Buto.

Men Du paa Spil har sat tilsidst Dig selv;
Og nu est Du min Træl.

Siegbert.

Det kan ei nægtes!
Det stærke Øl forførte mig. Saa tag
En Sachser, fri som Luften før, og stolt
Som Havets Bølge, naar den slog mod Stranden.

(Rækker ham Hænderne.)

Der har Du mine Hænder! Bind dem, Buto!
Med Skovens Bast, bortslæb mig, som din Træl!

(Buto vil binde ham.)

Albion kommer.

Ha, hvad er det?

Siegbert.

Et Billed, Albion!
Paa den bedrageriske, falske Lykke.

Albion.

Nei, det skal aldrig skee! Jeg kiender Siegbert.
Din hele Krop opveier ikke, Buto!
Hans mindste Finger. Vil Du sælge ham?

Buto.

Ja, dersom jeg kan faae ham godt betalt.

Albion
(tager en Kiæde af sin Hals).

Vil Du afhænde ham for dette Guld?

Buto.

Ja nok!

Albion (giver ham den).

See nu er altsaa Kiæden din.

Buto.

Og Siegbert din.

Albion.

Min Ven? Det haaber jeg,
Fordi jeg atter skiænker ham sin Frihed.

Sigbert (omfavner ham).

O ædelmodige Hertug! Albion!
Der kiender jeg vor Helt — vor Helt igien!

Albion.

Kiend ogsaa Dig, og sæt ei Alt paa Spil
For det bedrageriske Tærningkast!

Siegbert.

Jeg føre vil din Lærdom mig til Nytte.

(Et Krigsqvad spilles. Eginhard og Angilbert føres bagbundne ind af Druider.)

Overdruiden.

Paa denne Dag har Wodan rigt velsignet os,
Og værdigt Offer skiænket denne Glædesfest.
To Franker, og, som Rygtet siger, Konning Karl
Den Slagters Venner, fødte Sachser, men som Børn
Opdragne tidligt i en christen Overtro,
Blev fanget levende, da de drog mod os fra Kamp,
Og bringes nu til Wodans Lund, at deres Bryst
Maa bløde for Druidens hellige Flintekniv.

Albion.

O, Sachser! Hvis I skylde Seiren Albion,
Som selv I frit tilstaaet har, saa lønner mig
Med disse Tvende, offrer dem til Guden ei.

Overdruiden.

Vi meget skylde Dig, min Søn! men Wodan meer.

Albion.

I lønne ham kun slet med blodig Offerfest.

Overdruiden.

Din Vantro, Hertug! kiender og fordømmer jeg.

Albion.

Ei, Gubbe! nogen Sachser elsker Guderne,
Tilbeder dem af Hiertet meer end Albion;
Men denne blodige Skik, at offre Mennesker,
Er stiftet ei af Wodan, Frea, Thuner ei;
Kun Mennesket har drømt det til sin egen Qval.

Overdruiden.

Da Sachsers første Drot, da hist paa Harzens Bierg
Af Egen Askan vorte, ved det hellige Væld,
Ham lærte Wodan tidligt alt slig Offerskik.
Vi kiende Dig og skatte dine Dyder, Drot!
At Du tilbeder Guder, at Du slaaer for dem
Med Kæmpekraft, beviste Du paa Seirens Dag;
Thi være denne Svaghed Dig tilgivet her.
Men intet rokker Fædrelandets gamle Sæd;
Og hvo formastelig dadler vore Fædres Tro,
Han ligner Karl den Slagter, understøtter ham.

Flere Sachser.

Nei! Wodan kræver Offeret. Fæld Frankerne!

Albion (vender sig fra dem).

Ulykkelige! Jeg kan ikke frelse Jer.

Overdruiden.

End staaer tilbage først at høre Varslerne.
En ædel Jomfru kaares bør af ædel Æt.
Hidbringer Hildegunde med de fagre Haar,

Hvis Vie ferten Gange saae Kiærminderne
Bedække Flodens Bredder.

En Druide bringer hende.

Der er Hildegund.

Overdruiden.

Følg, unge Mø! os flux i Lundens Helligdom,
Bag Billedstøtten! Der Du spaa af Fuglens Flugt,
Og af de hvide Hestes Trav blandt Stokkene,
Hvad Wodan fordrer; om han kræver Disses Blod,
Hvad eller, om han skaaner dem til Trællestand.

Hildegunde.

Jeg følger Eder.

Overdruiden.

Eden har Du svoret høit
Paa Freas Krands, at være tro, og tolke ret
Hvad hellige Varsler, vene Mø! tilsige Dig.

(Druiderne gaae med Hildegunde, fulgt af den store Hob.)

Albion (afsides).

Jeg elsked hende heftigt, fra jeg hende saae!
End har ei Læben tolket, hvad i Hiertet boer.
Det kommer an idag paa hendes Spaadomsord;
Indvier hun til Døden disse fangne Mænd,
Da tier jeg, og da begrave, Taushed, Du
Min Kiærlighed, til Døden selv begraver den.

(Han følger efter; kun fire bevæbnede Sachser blive tilbage i Baggrunden, for at bevogte Angilbert og Eginhard.)

Angilbert (efter et kort Ophold).

Min Eginhard, lad end os tale sammen!

Eginhard.

Jeg kan ei tale! Modet har forladt mig.

Angilbert.

Maaskee dog redder denne Jomfru os.

Eginhard.

Til evig Trældom!

Angilbert.
Ha, Du grønne Skov!
Som Bertha, Du er ung og frisk og skiøn;
Og dog — dog skal vi myrdes i din Favn,
Og spodsk begræder os den kolde Kilde.

Eginhard.
Lad os i Døden hæve vore Hierter
Til Ham, som leed, før vi, den bittre Død.

(De knæle og bede.)

Angilbert (reiser sig).
Forunderligt! Hvor kraftigt Bønnen styrker.

Eginhard (ligeledes).
Indbildning skrækker, Følelsen os trøster.

Angilbert.
Farvel, Du store Karl! O seired Du,
Og sønderknuste Du den fæle Blodsteen,
Mit Blod da maatte gierne flyde paa den
For sidste Gang.

Eginhard (begeistret).
Karl seirer! Jeg det aner!
Han knuse skal den røde Offerblok,
Og skiænker vore Liig en Fadertaare.

Angilbert.
Og Imma, Bertha binde Blomsterkrandse,
Ei til vor Grav, thi vi fik ingen Grav;
Men paa den Kiste, Eginhard! hvor Du
Har giemt de dyrebare Pergamenter,
Hvor jeg har lagt de gamle Bardesange,
Der skal de hænge Krandsen hen, og sidde
Med hviden Haand til Kind, og mindes os.

Eginhard.
Vi kan ei favnes. Bunden er vor Arm;
Giv mig dit Broderkys!

Angilbert (kysser ham).
Vi følges ad!

Eginhard.

Og nu ei noget Ord i Verden meer. —

(De sætte sig ben, hver paa sin Steen. Albion kommer tilbage med Hildegunde

Albion.

I Trælle! Løser disse Frankers Baand,
Thi de er frie; de hellige Varsler udfaldt
Til deres Frelse.

Angilbert.

Hellige Jomfru, Tak!

(De løses og omfavne hinanden.)

Albion.

Tak denne Jomfru!

Hildegunde.

Takker Guderne!
Jeg har kun talt af min Samvittighed.
Mod Venstre fløi med Skrig den sorte Ravn,
Og Hesten snubled for den hvide Stav;
Hvis Guder havde krævet Eders Død —
Det var min tunge Lod, at fordre den.
Men Albion maae I takke; thi Druiden
Ham skiænked Jer til Trælle; Helten skiænker
Jer atter Frihed.

Eginhard (glad forundret).

Du os skiænker Frihed?

Albion.

Hvor ofte skal jeg plages af Beundring,
Fordi jeg ingen Trælle lider om mig?
Jeg hader Trældom! Derfor strider jeg
Mod Karl den Slagter, som hans evige Fiende.
Jeg elsker Frihed. Kun mod frie Mænd
Jeg løfter Sværd. Gaaer! Henter Eders Vaaben!
Saa mødes vi vel snart i aaben Mark,
Og der fornyer jeg gierne vort Bekiendtskab.

Angilbert.

Nei aldrig mere stride vi mod Dig.

Albion.

Det skal I, hvis I end Jer kalde Franker.

Eginhard.

Hvorledes? Løfte Sværd mod sin Velgiører?

Albion.

Hvad kommer Eder min Velgierning ved?
For Eders Skyld har jeg slet intet giort;
Jeg følger kun mit eget Hiertes Drift.

Angilbert.

O, Jomfru! Nu saa tak Du ham for os;
Thi hvis mit Øie seer ei ganske feil,
Da er din Tak ham ikke ligegyldig.

Albion.

Har Du en Fæstemø?

Angilbert.

Dem har vi begge.

Albion.

Saa skynder Eder hiem, at de ei græde
De smukke Øine ud. Men vogter Eder,
At falde strax igien i Sachserhænder;
Thi alle mine Landsmænd drives ei
Af samme Tænkemaade; leed saameget
Af Karl den Slagter, at det ei kan lastes,
Om stundom noget plumpt de hævne sig.
Gaaer ned ad denne Klippesti til Høire!
Den fører Eder i en snever Huulvei,
Som staaer forladt, og bringer i en Dal,
Beboet af fredelige Frankerhyrder,
Som gierne vise Jer til Eders Hiem.

Angilbert.

Vi takke Dig!

Albion.

Jeg ønsker ingen Tak
Af Franker, og af Sachser allermindst,
Som Franker blev.

Eginhard.

O hvis Du kiendte ham,

Du blev det selv!

Albion (leer).

Ja saa blev ogsaa Harzen

En sumpig Eng, hvor Faar kan gaae paa Græs. —

Farvel, og glemmer alt hvad her er skeet!

Eginhard.

O, Helt! Du taler mod dit eget Hierte.

Saa mild og dog saa bitter?

Albion.

Bitterheden

Er styrkende. Ja Fieldets Bitterurt

Os læger Saaret snart. Siig Karl den Slagter,

At vore Saar er lægt; nu falder Raden

Til ham at bløde. Men det lunkne Vand

I Aachen stiller ikkun Blodet slet.

Eginhard.

Farvel! Vi skal fortælle ham din Høimod.

Angilbert.

Og Ingen skatter Høimod meer end han.

(De gaae.)

Albion.

Den slebske Franke saae mig ind i Hiertet,

Og understod sig at fortælle Dig,

Min Landsmandinde! hvad knap Albion

I hele tre Aars Tid har sagt sig selv.

Nu veed Du det, og hvis min Krigerdaad

Fortiener Løn, — ei Egeskovens Krands

Kan yde den; men hvis din hvide Haand

I Lunden plukker mig en blaa Viol —

Hildegunde.

Vort Folks Beundring, Albion! Vor Helt!

Er det forundt den svage Mø, at lønne

Dig med et Hierte — som alt længst var dit?

Albion (omfavner hende).
Nu smiler Frea dobbelt fra sin Luft.

En Sachser kommer.
O, Hertug! Nu er det ei Tid at favne
Den kiælne Mø. Det frygteligste Budskab
Jeg bringer Dig. Kong Karl den Slagter seired!
Den halve Hær han har til Fanger giort,
De Andre spredtes, som for Stormen Avner.
Og Wittekind kun med en ringe Flok
Er her igien og kommer Dig imøde.

Albion.
Min Elskte! Fly til Hytten, til din Moder.
(Hildegunde og Krigeren gaae.)

Wittekind kommer, med den venstre Arm i et Klæde.
Min Broder!

Albion.
Wittekind!
(De staae tause og stirre paa hinanden.)
Du her igien,
I denne Tilstand?

Wittekind.
Du har Ret! Det var
Langt mere rimeligt, at jeg var bragt
Som Liig paa Skioldene, ja endnu meer,
At jeg bagbunden sad blandt mine Landsmænd,
Som Karl den Stores Træl.

Albion.
Kald ham ei stor,
Kald ham en Slagter! Dette Øgenavn
Bør ingen Sachserhelt ham staane for.

Wittekind (med et Smil).
En Slagter er han! Hvo vil nægte det?
Saa kaldes den, som fælder Høveder;

Og meer Forstand ei viste mine Stridsmænd
Paa Farens Dag.

Albion.

Har han paany da seiret?
Vor sidste skjønne Seier over ham
Har Intet frugtet?

Wittekind (forundret).

Seier over Karl?
Du taler uforstaaeligt, min Broder!

Albion.

Og vandt ved Sontal ikke vi en Seier,
Hvormed vi hævned lang Forhaanelse?

Wittekind.

Jo! — Over Adalgis og over Grillo,
Der knap saa godt forstod at føre Krig,
Som een af os. — Men dennegang var Karl
Selv med i Hæren. Tag det tunge Lod
Af Skaalen, og det allermindste Gran
Faaer Overvægt imod den tomme Skaal.

Albion.

Døm ei uværdigt om vor Heltedaad!

Wittekind.

Af os var den ret hæderlig og herlig,
For Karl den Store var det Børneleg.

Albion.

Jeg kjender ikke Wittekind igjen.
Du saaret er, jeg seer din venstre Arm
Indbunden i et Klæde.

Wittekind.

Ligemeget!
Den høire bruger jeg saa godt som Du.
Jeg har slet intet mistet, fra vi faaes;
Kun faaet mere.

Albion.

Hvad?

Wittekind.

Erfarenhed.

Albion.

Og kiendte Du ham ikke før?

Wittekind.

Ei ret!
Min egen Sag, min vilde Heftighed
Mig giorde blind for hans Bedrift. Hvad hiælper
Vort Raseri? Hos ham er Krigen Kunst;
Og tapper er han, som den bedste Sachser.

Albion.

Er Slaget tabt, saa vil vi hævne det,
Saa sandt, som Wodan skuer Alt i Hlidskialf.

Wittekind (meget alvorlig).

Saa sandt han skuer alt? O ja! Saa sandt!

Albion.

Du faaer mig til at gyse Wittekind!
Har Karl forheret Dig? Selv Guderne
Du stoler 'meer ei paa?

Wittekind.

Nei, aldrig meer;
Thi viid: jeg er en Christen.

Albion.

Karl Dig tvang
Engang til Daaben; men af Trælletvang
Forlader ingen Sachser sine Guder.

Wittekind.

Nei, nei! Frivilligt jeg forlader dem.

Albion.

Ha, løs mig denne Gaade!

Wittekind.

Da i Slaget
Jeg havde kæmpet til det Yderste,

Jeg kasted mig i Faren for at døe.
Snart blev jeg saaret, ikke blot i Armen,
Men dybt i Skulderen, og sandsesløs
Jeg sank til Jorden. — Da jeg vaagned atter
Fandt i en lille Kirke jeg mig ene,
Forladt, i fierne Skovkapel bag Bierget,
Hvorhen mig mine Trælle havde bragt.
De kom at lædske mig med Kildevand,
Forbandt mig mine Saar og gik igien.
Jeg skulde sove, men det var umuligt.
Huldt kyssed Aftensolen brogede Rude,
Oplyste Kirken med de smaa Gudsengle.
Den hellige Jomfru stod for Alteret,
Hun smilte til mig, bøied mildt sit Hoved,
Og raabte: „Wittekind!" — Jeg troede først,
Det var en Feber af mit hede Blod,
Og lytted atter; men fra hendes Læber
Jeg hørte tydeligt en Sølverstemme:
„Ha, hvi forfølger Du mig, Wittekind?"
Da slog med Vingerne de smaa Gudsengle,
Og fløi fra Altret til mit Smerteleie. —
Snart kom jeg mig; hun har helbredet mig;
En Eremit mig døbte, jeg er Christen.
Jeg strider ikke meer mod Karl den Store!
Jeg gaaer til Heresburg, at tjene Karl.
Tvedragt skal meer ei sønderslide Tydskland,
Eendrægtig knæle Folket for een Gud,
Og ingen Mennesker meer offres Guder!

Albion.

O lad først Munkene faae Magt i Landet,
Saa, tro mig, Offeret vil først begynde.
De vil ei slagte blot den Enkelte,
Men brænde Kiættere vel tusindviis,
Til Ære for de blege Helgener,
Som selv blev pinet græsseligt tildøde.
Held mig, at vaagen jeg har havt et Syn,

Som overveier dit. Det var ei, Broder!
I Feber, i en Hvælving; men paa Harzen,
Hvor Himlens Loft staaer over evige Fielde.
Der saae jeg Wodan, Hertha, Thuner, Frea
Paa Morgenskyer svæve giennem Luften,
Mens Kildevældet sused under Klippen.
De raabte: Svigt ei dine Fædreguder,
Hvem i totusind Aar germanske Stammer
Tilbedte, frie og herlige; som fulgte
Fra Asabierget dem til Elbens Kyster!
Jeg svoer at være tro, — og jeg er tro.

Wittekind.

Velan! Vi skilles ad, som ærlige Fiender.

Albion.

Thi Brødre vil vi dog bestandig være.

Wittekind.

Vi føre Hær mod Hær i blodige Kampe.

Albion.

Men løfte dog ei Sværd mod Broderisse.

Wittekind.

Naar jeg er død, jeg kommer til min Frelser.

Albion.

Og jeg til Wodan, til den hvide Frea.

Wittekind.

Min Aand en Engel vorder.

Albion.

Min en Alf.
I Skoven skal maaskee da Englen, Alfen
Tidt atter mødes.

Wittekind.

Ja, det give Gud!
At end Du kunde frelses efter Døden.

Albion.

Jeg ønsker ingen Frelse! Kun et Tryk

Af dine Broderarme. Vil Du nægte
Mig dette Favnetag til Afsked?

(Han aabner sine Arme.)

Wittekind.

Nei!

(Han omfavner ham.)

Albion.

Følg Du nu din, jeg følger mine Guder

(De skilles ad.)

Fierde Handling.

Skov.

Albion. Hans Frigivne.

Albion.

Hvo er den Mand, som kommer der?

Svenden.

En Franke.

Han siger, han vil tale med Dig ene.
Jeg frygter Svig.

Albion.

Han er kun Een, jeg Een.
Lad ham kun komme. Han har vovet sig
Ind i vort Land; han vover meer end jeg.

Svenden.

Men de er falske, disse Franker, Herre!
Og hvis det er en Rasende, som offrer
Sit eget Liv, blot for at dræbe Dig?
Jeg holder Øie med ham.

Albion (smilende).

Nu — det kan Du.

(Trællen gaaer.)

Pipin kommer forklædt.

Wodan og Thuner, Frea, glæde Dig!

Albion.

Jeg hører paa dit Sprog, Du est en Franke,
Og dog med Ærefrygt Du nævner Wodan?

Pipin.

Er der ei mangen Sachser, ædle Hertug!
Som nævner Helgener?

Albion.

Desværre jo!

Pipin.

Her spilles Legen omvendt. Jeg, en Franke,
Forlader Christendommen, vorder Hedning.

Albion.

Du? — Selsomt!

Pipin.

Kan jeg vorde det?

Albion

(efter at have betænkt sig et Dieblik, ryster paa Hovedet).

Jeg troer ei
Det la'er sig giøre.

Pipin.

Og hvorfor? Med Glæde
Jeg underkaster mig hver hellig Skik.

Albion.

Vi har ei slige Skikke. Ei hos os!
End har jeg ingen Christen kiendt, som tilbød
Sig at forsværge Christendommen. Flygtigt
Du lærer vore Guder ei at kiende
Ved nogle Dages Omgang med Druiden.
Fra Barnsbeen maa man kiende dem. Som Dreng
Maa Du i Mørke have skiælvet for
Den gamle Wodan med det iisgraae Skiæg,
Seet Thuner lyne fra sin Tordenvogn,
Seet Freas Maanesmil, og Hertha lee
Hver Vaar i sine Blomster. Dag og Time
Forvandler ingen Christen til en Hedning.

Pipin.

Jeg ønsker inderligt at tækkes Dig.

Albion.

Og derfor vil Du være Hedning? Skam Dig!

Og jeg beklager mine Venners Død,
Men hader ikke deres Banemand.

Karl (med stigende Følelse).

Nei, Wittekind! Nei, det blev ikke derved.

Wittekind.

Grusomme Karl! Du har dog ikke dræbt
Hver Tyvende, som stod i Rækken bundet?

Karl.

Meer, meer!

Wittekind.

Hver Tiende?

Karl.

Meer Wittekind!

Wittekind.

Hver Anden?

Karl.

Meer!
(Fortvivlet.)
Jeg lod dem alle dræbe!

Wittekind (avser tilbage).

Umuligt! —

Karl.

Selv jeg holdt det for umuligt,
Hvis ikke det var skeet.

Wittekind.

Halvfemtetusind!
Veed Du, at der var Qvinder, Børn i Flokken?
Dem har Du skaanet dog?

Karl.

En vild Befaling
Foer hen paa Hadets Vinger, før min Skaansel
I Flugten kunde standse den.

Wittekind.

Barbar!
Du kalder Dig en Christen?

Karl.

Jeg har sendt

Albion.

En Hævn paa Borg, og af en Anden laant,
Var kun en daarlig Hævn. Jeg vil ei hævnes;
Men tugte Karl, det vil jeg! Han forbyder
Vort Folks Selvstændighed i Dalene?
Det lad ham! Men paa Bierget er vi frie;
Did bringer jeg min Brud imorgen alt;
Vi gaae paa Jagt, som vore stærke Fædre,
Snart efter Vildsvin og snart efter Franker;
Og Karl tilsidst skal vride sine Hænder,
Som Varus, over sine tabte Skarer.

Pipin.

Men var det ikke bedst, at træffe Skiven
Midt i den sorte Plet? Saa var jo Spillet
Forbi med Eet.

Albion.

Hvad mener Du?

Pipin.

Følg mig
Bevæbnet, Herre, med en tapper Flok!
Jeg bringer Dig, ad hemmelige Sti,
Til Heresburg, i Kongens Sovekammer.
Vi støde Dolken i den Stoltes Bryst,
Og Du befrier dit kiære Fædreland.

Albion
(opbragt, stöder ham fra sig).

Snigmorder! Fly!

(En Piil træffer Pipin).

Pipin
(som vilde fly, falder mellem Træerne).

Ha, jeg er dræbt!

Trællen kommer tilbage.

Var det ei godt giort, Herre?
Han vilde overfalde Dig, min Husbond.

Albion (ligegyldig).

vilde han just ei; men det var godt giort
;evel! Slig Død har han fortient.

(De gaae.)

Heresburg.

Karl. Astolf.

Karl.

Leide har han ønsket? — Wittekind?

Astolf.

Herre Konge! Den er givet ham,
Du befol.

Karl.

Hvor gaaer det mine Døttre?
Imma, Bertha?

Astolf.

Blege sad de før
ugen, som to tause Billedstøtter.

Karl.

blomstred ingen Blomst saa frisk som de.
Wittekind kun komme, naar han er der!
han har tabt, — jeg har ei mindre tabt.

Astolf (lumsk).

græmmer mig, at see min Konge sørge.
er forstemt. — Maaskee fortryder det Dig,
— Du har sendt de frække Undersaatter
abning? —

(Med et ondskabsfuldt Smil.)

Hvis det angrer Dig, min Konge!
vil den Steen snart lettes Dig af Hiertet;
efter al Sandsynlighed kom Naaden
silde.

Karl (forfærdet og opbragt).

Lamhed slaa din frække Tunge!
Gaa! Lad Dig aldrig see for mine Øine!

(Astolf gaaer.)

Fastrade kommer fra den anden Side.

Min elskte Ven, hvad fattes Dig? Mismodig?
Hvor er den store Karl?

Karl.

Søg ingen Stormand
I Stuen hos sin Qvinde!

Fastrade.

Grumme Karl,
Du elsker mig ei meer!

Karl.

Det lader saa.

Fastrade.

Har jeg forandret mig?

Karl.

Du er den samme;
Men jeg gaaer ikke meer som før i Drømme.

Fastrade.

Fandt da min Karl mig kun i Drømme smuk?

Karl.

O nei! Hvis Næse, Pande, Øine, Mund,
Udgiorde Mennesket, da var Du det
I en fortrinlig Grad.

Fastrade.

Hvad fattes da?

Karl.

Kun Hiertet!

Fastrade.

Hiertet skiænkte Himlen os
Af høistforskielligt Slags; eet smelter let,
Et andet taaler Hedens største Grad.

Demanten trodser Ilden; vevre Qvægsølv
Som Vand alt bølger i den lune Luft.

Karl.

Du Demanthierte! Kalder Du mig Qvægsølv?

Fastrade.

Lidt for bevægelig er kun min Karl;
Men denne Feil erstatte store Dyder.

Karl.

Ei sandt? — Jeg er for øm! Det morer mig
Ei ret endnu, at see Henrettelser.

Fastrade.

Du ypper Kiv med mig, fordi Du sendte
Dit Iilbud med de fangne Sachsers Dom.
Hvad Du har handlet, maa Du selv forsvare.
Jeg er en Qvinde, Karl! Du er en Mand,
Og bør ei vælte Skylden paa den Svage,
Hvis din Samvittighed bebreider Dig.

Karl.

O, gid I vilde være svage Qvinder,
Og ikke giøre Jer til fæle Halvmænd.
Dog — jeg har intet at bebreide Dig,
Thi hvorfor gik jeg i din Qvindelænke?
Velan! Her kaster jeg den for din Fod.
Men tro kun ei, Fastrade! tro kun ei,
At oftere mig Retterstedets Ravn
Vil forekomme som en hellig Due.

(Gaaer.)

Fastrade (kold og rolig).

Med Sværd og Øre blev Martyrerne
I fordums Dage dræbt af Hedninger;
Det er en Christens Pligt at hævne dem.
Desværre, min letsindige Husbond! Du
Est altfor verdslig, — al din Evne glimrer
Kun som en Lygtemand, et Stierneskud;
Men straaler ei fra Himlen, som en Stierne,
Fordi den fæster Rod i Himlen ei.

Hvis han forstøder mig? — Jeg gaaer i Kloster!
Som Priorinde der for fromme Nonner,
Skal mine Bønner sødt, med Røgelsen,
Opstige til den hellige Martyrs Billed.
Der skal jeg føre Regimentet ene,
Med Fromhed — og urokkelige Strenghed.
Hver Synd i Klosteret skal Vand og Brød
Og Riis og Fængsel straffe. — Bort med Elskov!
Det er en Lidenskab for Hedninger.
Jeg murer mine Nonner ind i Væggen,
Ved mindste Nys om Overtrædelser.
Mit Hverv er sluttet; jeg har hævnet mig
Paa Imma, Bertha, som paa Sachserne.
Jeg træder i min Eensomhed tilbage.
Staa Du mig bi nu, St. Sebastian!
Og lær mig, trodse mine Fienders Pile.

(Gaaer.)

Karl kommer tilbage i dybe Tanker.

Jeg kan i Nat ei sove. —
Min Tanke svæver i de mørke Skove,
Hvor Sachsers Blod det grønne Græs har vædet.
Nu skinner Maanen hen paa Retterstedet.
Forbittrelsen er svundet;
Men haardt faldt Øren, rigt er Blodet rundet;
Og ingen Morgenrøde
Fremkalder Flokken atter fra de Døde,
Før hist — naar Domtrompeten
Os alle kalder frem for Majestæten —
Den Store — Frygtelige —
Hvor jeg og fattigst Tigger i mit Rige
Har lige Rang.

(Han tier et Øieblik, og siger derpaa som for at trøste sig selv:)

Nu skal ei meer den Vilde
Med lumske Pile Frankerblodet spilde;

Forstyrre, Herre Christ! din hellige Lære. —
Nødvendigt var sligt Offer til din Ære!
(Atter Taushed.)
Hvad vover jeg at tale? —
Jeg hører hist i Gaarden Hanen gale, —
Som hisset, Petrus! da Du Ham fornægted.
Jeg føler selsomt mig med Dig beslægtet,
Og — bitterligt, som Du, jeg kunde græde!
(Pause.)
I kiære Skygger! I af Graven træde.
Min Eginhard, min Angilbert! som Engle,
Med Hævnens Glavind, — ei med Liliestængle.
Thi skiøndt mit Hierte gyser
For Eders grumme Mord paa blodige Stene,
Saa trøster mig dog ene
Den Tanke, — som en Straale den mig lyser,
Fra Gravens Nat, — at jeg mig har forsvaret,
Og dem ei spart, som Intet mig har sparet.

Imma, Bertha, Angilbert og **Eginhard** komme.

Eginhard.

Min Fader!

Angilbert.

O, min kongelige Herre!
(De kysse hans Hænder.)

Karl (forfærdet).

Nu bliver Alting værre!
Nu drømmer jeg lysvaagen;
Thi Skyggebilleder jeg seer i Taagen.

Imma.

Nei, elskte Fader! Glæd Dig med din Datter!
De er ei dræbt, Du favner fro dem atter.

Karl (som før).

De leve? — Du bedrager
Dig selv, mit Barn!

Bertha.

Nei, endt er vore Klager,
Endt er vor Sorg! Lad Alting os forkynde —

Karl (afsides).

Med hvert et Ord vil min først ret begynde!

Bertha (forundret).

Hvad kan din Fryd forhale?

Karl (høit til Bertha).

Agt ikke paa min Tale!

(Til Mændene.)

Hvo har Jer skiænket Livet?
Selv har I Eder atter Frihed givet!
Ei sandt? Den dumme Fiende,
Den Vildmand, som med Bast kan ene binde,
Holdt Eder slet i Lænker.
En dristig Flugt bedrog de plumpe Rænker;
Og snart igiennem Dalen
I flygted hid, fra Døden og fra Qvalen?

Eginhard.

Nei, Herre! nei! Hver stod for Stenen blodig —
En Sachser ædelmodig
Gav Livet os tilbage,
Skiøndt vi os fandt i Skiæbnen uden Klage.

Karl
(med stigende Bevægelse).

Hvo?

Eginhard.

Albion! En Helt af Dyd og Ære,
Som fører Sachserhære,
Han løsgav sine Fanger.

Karl
(slaaer fortvivlet Hænderne over Hovedet).

Saa har jeg Intet mere! — Kun min Anger!

En Svend kommer og melder:

Herr Konge! — Hertug Wittekind —

Karl (forfærdet).

Alt her?

Vel, lad ham komme! Heller først end sidst;
Saa er det overstaaet.

(Svenden gaaer, og Karl giver sine Børn og deres Fæstemænd et Vink. De forføie sig bort.)

Wittekind træder ind, rolig og beskeden.

Himlens Fred

Med Karl den Store!

Karl (studser, afsides).

Denne fromme Hilsen?

Er det af Spot, Foragt, af undertrykt
Forbittrelse? (Høit) Velkommen, Wittekind!
Jeg seer, Du bærer Armen i et Klæde,
Jeg haaber, Du er ikke farlig saaret.

Wittekind.

Nei, kun i venstre Arm, i Skioldets Arm;
Den høire, Sværdets, bruger jeg som før;
Og den, som bruger Sværdet godt, Herr Konge!
Behøver intet Skiold.

Karl.

Vel talt! Jeg ærer

Selv Tapperheden hos min bittre Fiende.
Det veed Du.

Wittekind.

Jeg er ei din Fiende meer.

Jeg kommer for at byde Dig mit Sværd,
Vær Du mit Skiold!

Karl.

Du underkaster Dig?

Wittekind.

Frivillig.

Karl.

Veed Du —

Wittekind.

At ved Allerflod

Du seired over mig? Det veed jeg, Karl!

Karl.

Du kommer for at bede nu om Fred?

Wittekind (Kolt).

Nei!

Karl.

Og hvorfor da?

Wittekind.

For at byde Fred.

Karl.

Som kraftesløs —

Wittekind.

Saae Du mig ikke her.
Troer Du, en Sachser kan fornedre sig,
Og tigge, hvor han intet har at give?

Karl.

Hvad kan Du give mig?

Wittekind.

Mit Hierte, Karl!
Og med mit Hierte, følge flere tusind,
Der elske Dig saa let som før de hadede.

Karl.

Forklar Dig!

Wittekind.

Du har seiret over os,
En føie Tid har Du forkuet os, —
I Marken kan ei Sachser gaae mod Franker.
Din Aand er stor, og tunge dine Sværdslag,
Og hvor Du kommer, følger Seirens Alf
Paa Stormens Vinger frygtelig dit Banner;
Og dog — dog tvinger Du ei mine Landsmænd
Med legemlige Magt! — Et Folk, der trænger
Til Intet, og som frygter intet Tab!
Vil ud Du tørre Moserne for Sachsen?

Vil Du nedhugge Skovene fra Sachsen?
Og vil Du sløife Biergene for Sachsen?
Du kan det ei? Du studser? Ja saa let
I Kamp Du drager, Karl! mod Mosens Frøer,
Mod Skovens vilde Dyr og Biergets Ørn,
Som mod de hærdede Naturens Sønner,
Naar Hadet og naar Hævnen ægger dem.

Karl.

Og hvormed, troer Du, jeg skal tvinge dem?

Wittekind.

Med Mildhed! Med et elskeligt Exempel.
Naturens Søn er som en kraftig Dreng:
Skiæld ham! Han ægges meer. Kast ham paa Jord,
Prygl, spark ham, og han skiærer Tænder, leer
I Døden vild og trodsig ad sin Bøddel;
Men kun et venligt Ord, et Faderblik, —
Og see, den Vilde kommer logrende,
Som trofast Hund og slikker Dig din Haand!

Karl

(vender sit Ansigt bort, og siger med dæmpet Røst:)

Jeg prøved Mildhed tidt, — det var forgiæves.

Wittekind.

Du est en Christen; nu saa lær af Jesus
Taalmodighed imod Forfølgelser,
Og at tilgive de Forvildede,
Som selv end ret ei vide, hvad de giøre.

Karl.

I denne Tone taler Wittekind?

Wittekind.

Jeg er en Christen, Konge! nu som Du.
Du tvang mig ei dertil; thi Christendommen
Er aandelig, indtvinges ei med Sværd.
En hellig Aabenbaring lærte mig,
Hvad vaagen jeg ugudelig foragted.
Din Kraft har ei forbauset mig; selv eie
Vi Kraft, som godt opveier din, Kong Karl!

Din Viisdom og din Kunst, i Krig og Fred,
Din Vennesalighed i Borg, paa Thing, —
Den rørte mig. — Jeg mærker; at Du handler
I Christendommens Aand; og jeg vil hiælpe
Dig til at brede den i Norden ud.
I Biørnens Huler skal ei Mennesket
Herefter boe, ei efterligne længer
Det vilde Dyr; den sædelige Christen
Sig vise for Barbaren som et Mønster!
Og vi skal lære Kiærlighed af Dig.

Karl (urolig).

Veed Du — Du kommer flygtende fra Slaget —
Og har vel ikke hørt, hvad der er skeet.
Veed Du min Seiers Følger?

Wittekind.

Ja, jeg veed:
Halvfemtetusind Landsmænd har Du fanget;
Men kun i Lænker har Du kastet dem,
For ædelmodig dem at skiænke Frihed.

Karl.

Nei, Wittekind! Sæt Dig i mit Sted! Nei —
For ofte skuffedes mit Ædelmod —
Og intet kiendte jeg desværre dengang
Til Eders.

Wittekind.

Nu, hvad har Du da isinde?
Vil Du bortslæbe, sælge dem som Trælle?

Karl.

Nei, Wittekind! Nei! For en langsom Hævn
Af Karl, skal ei hans værste Fiende frygte.
Men vi er alle Mennesker, og Slethed
Kan giøre selv den Mildeste fortørnet.

Wittekind.

Saa har Du ladet mine Drotter dræbe,
Til Skræk og Varsel for den store Flok?
Det var vel strengt; — men Strenghed var nødvendig,

:g beklager mine Venners Død,
haber ikke deres Banemand.

Karl (med stigende Følelse).

Wittekind! Nei, det blev ikke derved.

Wittekind.

mme Karl! Du har dog ikke dræbt
Tyvende, som stod i Rækken bundet?

Karl.

. meer!

Wittekind.

Hver Tiende?

Karl.

Meer Wittekind!

Wittekind.

Anden?

Karl.

Meer!

(Fortvivlet.)

Jeg lod dem alle dræbe!

Wittekind (gyser tilbage).

igt! —

Karl.

Selv jeg holdt det for umuligt,
ikke det var skeet.

Wittekind.

Halvfemtetusind!
Du, at der var Qvinder, Børn i Flokken?
ı har Du skaanet dog?

Karl.

En vild Befaling
hen paa Hadets Vinger, før min Skaansel
lugten kunde standse den.

Wittekind.

Barbar!
kalder Dig en Christen?

Karl.

Jeg har sendt

Et Ilbud efter Hævnerne; maaskee
Der end er Haab! Han bragte Raaden med.

(Seer ud af Vinduet og siger forfærdet:)

Forgiæves! Raaden, paa sin Duevinge,
Har ei indhentet Vredens vilde Grif. —
Der kommer han tilbage! — Jeg har sagt:
Han skulde bære grønnen Green i Arm,
Hvis han kom tidsnok; men en Bøddeløre,
Ifald han kom for silde; — ak — der træder
Han med en blodig Øre taus i Hallen!

Krigeren træder langsomt, nedslaaet ind, og lægger Øren for Kongens Fod.

Karl.

For silde?

(Krigeren trækker paa Skuldrene).

Kunde Du ei standse dem?

Krigeren.

Der var slet ingen. Alting var forbi.
Jeg mødte meer ei Mennesker i Skoven.
Kun paa det vilde Fugleskrig jeg mærked,
Hvor Dynger af de Døde laae. Jeg voved
Mig knap derhen, for grisken Ørn og Ravn,
Som tog mig for et Liig, der reiste sig
Og vilde flye. Til Lykke var jeg dækt
Af Hielm og Brynie; med mit Sværd og Skiold
Arbeided jeg mig giennem Fugleflokken.
Jeg Øren fandt, slængt i det røde Græs,
Og bringer Dig det blodige Seierstegn.

(Der hersker en kort Taushed; Krigeren gaaer. Karl og Wittekind stirre begge ned paa Øren i forskiellig Sindsbevægelse endelig siger:)

Wittekind (med Fatning).

Frit Leide har Du givet mig, Kong Karl!
Jeg har endnu een Bøn at giøre Dig.

Karl.

Forlang!

Wittekind (peger paa Øren).

Giv mig den Øre!

Karl (venligtbedende).

Lad den ligge!

Wittekind (med et vildt Skrig).

Karl!

(Tager den op og kysser den.)

O, Landsmænds dyrebare Blod! —

(Med forbittret Heltekraft.)

nu til Godfred, til de Danskes Konge!
haaber, han er landet med sin Flaade.
mannerne skal hævne Sachserne!

(Gaaer.)

Karl (hiertegreben i dybe Tanker).

Vrede sønderbrød mit eget Værk.
blev en Torso, — Stumpen af et Heelt!
Træ ei skyder længer kiækt mod Himlen;
kappet blev, har tabt sin skiønne Krone.
hundred Kroner af hint røde Guld,
i hundred tusind lydige Trælle smeddede,
eier ikke den, som her gik tabt!

Olger Danske.

Et Efterspil til Tragødien

Carl den Store.

Personerne.

Godfred, Leirekonge.
Hans Marsk.
Halfdan, } danske Kæmper.
Hugleik, }
Hermentrud, Karl den Stores Amme.
Drago, en Dreng.
En Flok danske Stridsmænd.

En Borg ved Rhinen.

Sal, med et stort Billed paa Væggen i Baggrunden, skiult af et grønt Forhæng. Skiænkeborde ved Væggen. **Hermentrud**, en gammel blind Kone, støtter sig til en Krykkestok. **Drago**, en halvvoxen Dreng.

Hermentrud.

Jeg var hans Amme! Jeg har diet ham
Ved dette Bryst.

Drago.

Ja, Oldemo'er! Det veed jeg,
Det har Du sagt saa tidt.

Hermentrud.

Det kan ei siges
For tidt, at jeg var Karl den Stores Amme.
Det var en vild Krabat, han beed mig Vorten,
Og skreg hver Dag bestemt til visse Tider;
Men siden smilte mildt han som en Engel.
Som Dreng var han vel hidsig, stolt, men god.
Han hersked over sine Kammerater.
Og saadan har han giort sit hele Liv,
Først i det Smaa og siden i det Store.
Men dette Mord paa Sachserne, — nei, Drago!
Det kommer ei fra ham, det tør jeg vædde!
Dertil har Dronningen forført min Karl.

Drago.

Men, Oldemo'er! Du har jo aldrig seet
Fastrade.

Hermentrud.

Dumme Dreng! behøver jeg
At see et Mennesse, for det at kiende?

Med Ansigtet kan man forstille sig,
Det er et malet Bræt, et Skildt, som lyver;
Men Stemmen kommer fra det Inderste;
Og Den skal spille saare godt paa Fløite,
Som vil bedrage mig, indbilde mig,
At stumle Ravn kan siunge som en Lærke.
Hun har forført min Karl, min Fosterson,
Det dør jeg paa.

Drago.

Men, Oldemoder! Skal
Man lade sig forføre?

Hermentrud.

Nei vist ikke!
Dog skeer det ofte. Du er kun et Barn;
Som Adam gaaer Du end i Paradis
Blandt Dyrene, med Hund og Kat og Ænder,
I Hønsegaarden; men faae Skiæg om Hagen,
Og lad først Eva vise Dig sit Æble!
Saa vil vi see. — Jeg har endnu ei glemt det!
Thi jeg er ei saa gammel, som Du troer.
Det er ei Alderdom, som har berøvet
Mig Synet, Barn! Det var en Øiensvaghed.
Jeg er endnu ved mine fulde Kræfter,
Og jeg er ikke bange for de Danske.

Drago.

Da siger man dog, at det er de værste
Blodhunde, til at myrde, plyndre, røve,
Som nogentid er seet paa denne Jord;
Og at de overgaae i Grusomhed
Vlaamændene.

Hermentrud.

Ei, hvilken tosset Snak!
Det er jo Christne.

Drago.

Christne, Oldemo'er?
De Danske? De har aldrig været Christne.

Hermentrud.

Saa blive de det nok engang med Tiden.

Drago.

Kong Godfred er alt landet med sin Flaade,
Og hærger gyseligt paa Rhinens Bredder.

Hermentrud.

Her i min Kielder har jeg gammel Viin,
Og den skal, tænker jeg, nok mildne ham.
Han træffer ingen paa den hele Borg,
Undtagen mig; og Du kan skiule Dig
Imens i Kielderen, bag nogle Tønder.
Jeg frygter sielden, og nu allermindst;
Thi jeg har havt en Drøm, som trøster mig.

Drago.

O sig mig Drømmen, Oldemo'er! Thi jeg
Behøver ogsaa Trøst.

Hermentrud.

Jeg drømte grant,
At Olger Danske, Kongens døde Ven,
Som boede med ham før paa denne Borg,
At Ekhard hin Trofaste, kom fra Graven,
For at beskiærme Karl den Stores Land
Og Liv, — end efter Døden.

Drago.

Det var skiønt,
At vi kan hente Trøsten hos de Døde;
Hos Levende der findes meer ei Trøst.

Hermentrud.

Tys! Hvilken Larm?

Drago.

O, alle Helgener!
Nu storme de alt op ad Vindetrappen,
De græsselige Dannemænd!

Hermentrud.

Kom! Leed

Mig hen i Krogen, Drago! Smut saa Du
Af denne Pagdør ud! Staaer Viin paa Bordet?

Drago.

Gid der stod Gift!

Hermentrud.

Gaa nu og lad mig ene!
Jeg har min Krykkestok.

Drago.

Du vil dog ikke
Bortjage Dem med den?

Hermentrud.

Hvo veed?

Drago (i det han gaaer).

Den Stakkel!
Nu har hun tabt Forstanden alt af Skræk.

Kong **Godfred** kommer med en **Skare danske Kæmper.**

Marsken.

I danske Kæmper! Stiller Eder trindt
Om Kongen alle! Han vil tale med os.

(De stille sig i en Halvkreds om Kongen.)

Godfred.

Saaledes, Brødre! kom vi op ad Rhinen
Paa vore Snekker. Let, som Bold i Luften,
Som Spaan paa Vandet, smutted Holken snelt
Ad Floden, uden Modstand. Rundtomkring
See vi alt røde Klostermure kneise
Bag Viindrubierget; og bag Borg og Kloster
Sig strække Klipperne.

Marsken.

Et deiligt Syn!
Det kan ei nægtes.

Godfred.

Lad nu Karl forsamle
Sin Hær mod os, ved Veser, Allerflod;
Han drømmer mindst om, at vi alt er dybt

I Hiertet af hans Land; at vi kan hærge,
Ja slaae i Bolt og Jern hans rædde Mænd,
For han faaer Nys derom, som venter os
Ved Østersøens Kyst. Dog frygter Godfred
Ei for at møde ham; kun ei til Hest!
Thi vi er ingen Hestfolk, vi er Skibsfolk;
Og der hvor Thor skal skaffe Dansken Seir,
Maa Øret høre Bølgen, Øiet see
Den vandblaa Ægir rulle Skum i Sivet.

Marsken.

Dog kan vi flyve langt, som Storken flyver.

Godfred.

Men Rede bygge vi dog helst ved Dammen.
Er Karl en Helt paa Landet, er han Løve
Paa Bierget og i Skoven, — nu velan!
Saa skal han see, at Godfred er en Hval
Paa Havet, ja en Kæmpekrokodil,
Der ei er bange for at gaae i Land
Og sluge Mennesker, — maaskee ham selv!
Har han i Langbardiet og i Spanien,
I Tydskland øvet sine Ryttere;
Saa har i Irland og i Friisland Godfred
Lært sine Kæmper, paa det gyngende Dæk,
At svinge Breiden og det brede Sværd.

Marsken.

Ja — Sachser tvinger han, men ikke Danske;
Sachser forstaae sig ei paa kunstig Krig,
Og de har intet Vand at sætte mod ham.

Godfred.

Jeg kommer Wittekind til Hiælp, og sætter
Et Bolværk mere stærkt mod stolten Karl,
End det, jeg satte ham ved Danevirke.
Han drager mig for nær! Hans Undersaatter
Ved Østersøen har jeg tvunget alt
Til Lydighed. Nu Obotriten maa
Til Skat os sende hundred hvide Heste,

Hvergang en Fyrste vælges. Friserne
Betale Godfred Skat! Og hvergang ei
Min Rentemester hørte fiernt i Hallen
Sølvpengen klinge lydeligt i Skiold,
Forlangte han en dobbelt Skattepenge.

Halfdan.

O, Konge! Dansken skylder Dig stor Tak,
For at Du bragte ham til disse Lande;
Thi de er gode, her er godt at være.
Vor Reise falder anderledes ud,
End Thorkil Adalfars til Biarmeland;
Thi Karl maa være nu saa slem han vil,
Saa er han dog vel ingen Utgardloke,
Med Haar som Horn, og i en Øglerede.

Hugleik.

Det tykkes mig fast som et Eventyr,
Et Sagn, fortalt os af en lystig Skiald.
Vi seile roligt op ad Floden her,
Saa finde vi en deilig Borg, forladt
Af Mennesker, med Viin paa Skiænkebordet.
Mon ei her boer en Hex, som giækker os?

Halfdan
(som har smagt Vinen).

Nei, Vinen giækker ei, den er naturlig.
En herlig Druesaft! Priis hvo som vil
Det danske Øl, jeg holder mig til Druen.

Hugleik.

Hold Dig til Druen, Halfdan! indtil Druen
Dig tvinger, til at holde Dig ved Bordet;
Men kast Foragt ei paa vort Gammeløl!

Godfred.

Lad Bægrene gaae rundt og lad os smage!

(Der skiænkes i Bægrene og de rækkes omkring.)

Halfdan.

Tillader Du, Her Konning! at vi siunge
Den Vise, som os Thorkil Rød har digtet?

Godfred.

e! Der hvor Sværd og Harnisk rasle,
:ns Sang og Skialdens Vise klinge.

Sang.

Bevæbnet fare
Vor Bryniesskare
Paa Floden blaa!
Til Odins Hæder
Vi vinde Stæder,
Og Franker slaae.
Vi lære Jorden,
Ved Seiersfærd,
At bedst i Norden
Man svinger Sværd.

Op, langs ad Rhinen!
For Øllet Vinen,
Paa Ægirs Vei.
Det ildner Blodet,
Men Heltemodet
Den kræver ei.
Det kan kun styrkes
I Pileskyer,
Hvor Aukthor dyrkes,
Og Asatyr.

Lad væbnet Snekke
Da brat forskrække
Hver fremmed Helt!
Sving høit dit Banner,
Drot for Normanner!
Fra danske Belt.
Til Seir og Lykke,
Til Sydlingskam,
Lad Ranken smykke
Din Hielmekam!

Godfred.

En ærlig Vise! — Nu, saa drikker da
Til Aukthors Hæder! — Og ved dette Bæger,
Karl Hammer! gjør jeg Eden til din Skræk —
Ja, Eden hellig og ubrødelig,
Saa sandt, som hist jeg haaber Valhals Glæder,
At jeg skal ei forlade dette Land,
Før græsseligt, med mine Danerhelte —

(Holder pludselig inde og stirrer hen i Baggrunden.)

Men hvad betyder dette store Forhæng,
Der midt paa Væggen? Men der er en Dør?
Mon hemmeligt ei der et fiendtligt Bagholdd
Belurer os?

(En af Kongens Mænd drager Forhænget tilside. Man seer Billedet af en fier, drabelig, velskabt Kæmpe, med et deiligt Ansigt; han har Skjold paa Armen og udstrækker sit Sværd med en truende Mine.)

De Danske

(drage uvilkaarlig deres Glavind. Stemmer imellem dem):

Til Vaaben! — Lader Eder ei forfærde!

Marsken (leer).

Har Vinen alt beruset Jer? Og ræddes
To Kæmpetylter for en malet Mand?

Halfdan.

Det er jo kun et Billed!

Andre.

Ha ha ha!

Halfdan.

Men herligt malt. Han staaer som levende,
Skjøndt han er død maaskee; jeg vædder han
Var ikke god at nappes med i Live.

Marsken.

Hvad fattes Kongen? Brødre! Seer, han stander
Forstenet i Betragtninger, og Taaren
Fra Øiet triller ham i Sølverskjægget.

Godfred.

Den Viin er altfor stærk, for fuld af Ild; —
Den vækker Sindets længstforglemte Minder.

Marsken.

tænker Kongen paa?

Godfred.

See paa det Billed!

den ukiendte Frankerhelt!

Marsken.

Ja, Herre!

:e paa ham.

Godfred.

Og finder Du igien

ıne skiønne Pande, disse Træk,

ogen Lighed med en længstforsvunden

omsveninde?

Marsken.

Herre! Med din Hustru?

din Alvilde? Ja, ved Asathor!

ıdt det er treti Vintre siden Freia

hende til Sesvarne, mindes jeg

ulde Træk endnu. Den Fremmede,

Sværd og Skiold bevæbnet, ligner hende.

Godfred

(tankefuld stirrende paa Billedet).

Barn hun skiænkte Livet, foraarsaged

Moders Død. Du selv har vatnet ham.

var en Dreng, og Alger blev hans Navn.

Marsken.

eed ham ikke.

Godfred.

Nei, den lille Morder,

:eed ham ei, han røved mig sin Moder.

Marsken.

Drengens Vugge stod dog gode Fylgier;

ıvis man stole kan paa Ammens Ord,

paaede de, at han engang i Tiden

:de skulde Danernavnet vidt,

Fædrelandets Hæder.

Godfred.

Det var Tant.

Som femaars Gut blev han frastiaalet mig
Paa Stranden af en usæl Vikingsmand.
Den stakkels Alger blev formodentlig
En vendisk Træl, og kiender ei sin Fader.

Hermentrud
(i Krogen, med høi Røst).

Nei, Konge! Olger Danske blev ei Træl.
Vel saae han aldrig meer den Fader, som
Forstødte ham; dog bar han ham i Hiertet;
Og Jeg har ofte hørt ham nævne Dig,
Med Graad i Øiet, naar ved Kongens Bord
Han tømte Bægret, som Du trykte nys
Til dine Læber.

Godfred.

Hvo er denne Qvinde?

Danske.

En Vala! Spaaer hun os om Ragnarokr?

Hermentrud
(som bliver ledet frem til Kongen, freidig og med naturlig Høihed).

Kong Karl den Stores Amme seer Du her,
Og Olger Danske var den Stores Ven,
Hans Hiertens Ven, som Roland og som Ekhard;
Et uadskilleligt Fiirkløverblad.
Hans Liv en Række var af Krigsbedrifter;
Men stort var Hiertet i den danske Olger,
Og Kiærligheden overgik hans Had.
Han faldt ved Ronceval; og Karl begræd ham,
Som Broderen begræder Broders Død.
Til Hertug havde han udkaaret ham.
Den Egn, hvor Du vil hærge, eied Olger;
Og dette Slot, hvor nu hans Billed hænger,
Var hans. Her leved han med Karl den Store;
Nu det beboes kun af Erindringer!
Eengang om Aaret kommer Karl herhen:

Da sætter jeg et Bord med Viin og Bæger
Til ham j Salen. Ene sidder han
Med Haanden under Kind da ved sit Bæger,
Og nipper til det, mens hans Taarer trille;
Han seer paa Billedet, og siger sagte:
„Sin Olger Danske faaer ei Karl igien!"

Godfred
(hurtig og stærk bevæget).
Kom, Brødre! Vi vil ikke kæmpe mod ham!

Marsken.
Nei!

Godfred.
Brat indskiber Eder, danske Helte!
Jeg strider ei mod Karl den Store.

De Danske.
Nei!
Ei kæmpe vi mod Olger Danskes Broder.

Godfred (til Hermentrud).
Farvel! — Der skal ei krummes Jer et Haar,
I, som har levet med og lydt min Alger.
Vi stikke snelt igien i Østersøen.
En venlig Vind har fiernet Tordenskyen;
Det bange Franken aander let paany.
Hvor gierne tog jeg dette Billed med! —
Men jeg har ei fortient det; thi jeg skiønned
Ei paa min Alger, mens han leved hos mig.
Velan — Du skal beholde ham, Kong Karl!
Men dette Bæger! — Karl den Stores Amme!
Tillader Du Kong Godfred, Algers Fader,
Til Leire med at tage dette Bæger,
Hvoraf min store Søn drak Livets Fryd?

Hermentrud.
Jeg skiænker Dig det, i min Konges Navn.

Godfred.
Ved hver en Høitid skal jeg tømme det.
Og naar jeg døer, skal Oluf arve Riget,

Mit Guld, mit Sølv, Skarlagen, mine Sværd,
Kun ikke dette Bæger! Jeg det kaster
Fra Kongesalen, naar mig Odin vinker,
I dine Bølger, Isefiord! — Og sagte —
Som Bægret synker, skal mit Dielaag
Bedække mine Øine; som nu Tæppet
For evig dækker Olger for hans Fader!

(Han drager Forhænget for Billedet og gaaer; Alle følge.)

Hugo von Rheinberg.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1813).

Personerne.

Hugo von Rheinberg, Borgridder.
Kunigunde, hans Hustru.
Ruprecht von Thurn, hans Nabo.
Morits, Ruprechts Søn.
Philip Walther, } Korsriddere.
Harald, }
Bertha, Walthers Hustru.
Hortensa, hendes Kammerfrue.
Broder Augustin, en Munk.
Zoroaster, en Astrolog.
En Bygmester.
Treugott, en gammel Jæger.
Ditlev, en ung Jæger.
Dorothea, Treugotts Datter.
En Stiger.
Tre Biergmænd.
Værten i Dunkholderbrend.
Didrik, Henrik, Skammel, Skialm og
Flere Riddersvende.
En Tiener hos Ruprecht.
Munke, Biergfolk o. s. v.

Handlingen foregaaer paa Hugos og Ruprechts Borge, samt i Omegnen.

Første Handling.

Skov.

En Kirkeklokke lyder fra det Fierne.

Kunigunde kommer med Treugott.

Kunigunde.

Jeg har en Nyhed at fortælle Dig,
Min gamle Treugott!

Treugott.

Er den god, saa hører
Jeg gierne, Frue!

Kunigunde.

Hugo tæres hen
Af Længsel og af Kiærlighed til Bertha.
Hvo seer ei det? Hans Øie vildt og mørkt
Betragter mig med skumle Sideblik,
Som om jeg var hans onde Skiæbnes Engel.
Hvad kan jeg for, min Husbonds Hierte brænder,
At han og Bertha elskede hinanden
For silde, da hun havde skiænket alt
Den tappre Ridder Walther Tro og Love?
Hvad kan jeg for, at Hugo mig bedrog,
At han i sin Fortvivlelse tilsvor
Mig Kiærlighed og Troskab?

Treugott.

Stakkels Frue!

Kunigunde.

Jeg burde mærket det, — men jeg var blind.

Den skiønne Ridder vandt den unge Pige.
Fem Aar har sneget sig med Sneglegang;
Han stormer vildt — jeg søger Trøst hos Gud.
Hvad bliver der tilsidst af ham og mig?

Treugott.

Hvad Himlen vil. Fat Mod! I er uskyldig.

Kunigunde.

I eensom Stilhed kieder Bertha sig
I Franken paa sin tomme Ridderborg,
Mens hendes Herre følger Keiseren
Og søger Eventyr paa fierne Korstog.
Min Husbond tumler sig paa Jagt i Skoven;
Kun undertiden i Turneringen
Han Verden seer, naar Bertha kommer med,
For Kampens Løn at faae af hendes Haand.

Treugott.

Selv Helligdagen er ham lidet hellig.

Kunigunde.

Der smiler intet Solglimt i hans Bryst —
Vel! Det skal aabne sig for venlig Fryd.

Treugott.

Min gode Frue, hvad har I besluttet?

Kunigunde.

O, Treugott! Han skal see sin Bertha her!

Treugott.

Her? Her paa Borgen? Her paa Rheinberg, Frue?

Kunigunde.

Du studser! Og hvorfor ei? Var ei Bertha
Min Ungdoms tro Veninde, før hun blev
Min Hugos Elskede? Hun er høimodig,
Hun er sin Husbond og sin Ære tro;
I hendes Haand jeg lægger trygt min Skiæbne.

Treugott.

Hvad giør I? Nærer Ilden I med Olie?

Kunigunde.

Ja, han skal see sin Bertha. Hvorfor skulde

Da Mænd og Qvinder skilles ad som Nonner
Og Munke, Treugott? Kan der ikke tænkes
En Mellemting af Kiærlighed og Venskab,
Af Afstand og for stor Fortrolighed?

Treugott.

O giør det ei, min Frue! Giør det ei!
I sætter Eders Husbond paa en Prøve,
Som — Giør det ei, min Frue!

Kunigunde.

Det er skeet.

Treugott.

Alt skeet? Ha, ulykfalige Beslutning!

Kunigunde.

Hun har mit Brev derom.

Treugott.

Skriv atter Eet!
Send Afbud, ædle Frue! Tag Iert Ord
Tilbage!

Kunigunde.

Hun er alt paa Reisen hid.

Treugott.

Hvad har I giort?

Kunigunde.

Beviist min stakkels Hugo,
At jeg ham elsker, at jeg stoler paa ham.
For piinlig var mig denne stumme Sorg.
Han er ei min — saa maa jeg vinde ham.
Han er en Ridder; høi er Hugos Siæl,
Og Høimod, Treugott! er taknemmelig.

Treugott.

Ja — for den Renes Blik er Alting reent!

Kunigunde.

Han kommer. Forbered ham paa hans Fryd!
Din Ærlighed og dine sølvgraae Haar
Har vundet hans Fortrolighed, som min.
Jeg gaaer en liden Stund til Skovkapellet,

At knæle for Elisabeth, min Helgen.
O mag det saa, naar jeg ham atter seer,
At milde Smil opklaret har hans Blik,
Og at han førstegang i mange Aar
Med Godhed kalder mig sin Kunigunde!

(Hun gaaer.)

Hugo kommer langsomt med et Pergament i Haand, hvoraf han læser:

Jeg hilser med Sang den hulde Qvinde,
Som aldrig jeg glemme kan eller vil.
Til atter Øiet hende skal finde —
Desværre der er lang Tid til!
Hvo som hende nu bringer min Sang,
Hun, som giør mig Tiden saa lang —
Det være sig Mand eller Viv, den tolke mit Hiertes Trang!

Mig tilhøre Riger og Land,
Naar jeg for den Huldsalige staaer;
Men min Magt og min Herlighed vige paa Stand,
Hvergang atter jeg fra hende gaaer.
Da er mit Eie kun Sorrigsfuldhed!
Saa stiger min Glæde snart op, snart ned;
Og bringer mig med sin Uro paa Gravens Bred.

Da jeg nu hende saa inderligt minder,
Og giemmer hende trofast dybt udi mit Hierte;
Da ingen Dag eller Nat forsvinder,
Uden jeg føler min Længsel og min Smerte —
Hvormed forsøder da Elskov mine Plager?
Med bitter Spot den mit Hierte nager.
Før jeg forsager hende, min Krone jeg forsager!

Den synded svart, som derom kunde twiste,
Om jeg heller, for evig i mit Liv,
Af mit Hoved Guldkronen vilde miste,
End jeg vilde miste den vene Viv.
Vorder hun ei min — hvad er mig da mit Land?
Da er jeg til Fryd hverken Qvind' eller Mand!
Da er min Trøst og mit Haab landsforviist og i Band.

Treugott (affides).

En Minnesang! Han tænker ei paa andet.

Hugo

(efter et Ophold, hvori han opdager Treugott).

Den Vise, Treugott! har en Keiser digtet*),
En Fyrste, som sad mægtig paa sin Throne,
Ung, stærk, elskværdig; — men han elskte, Treugott!
Og var ulykkelig.

Treugott.

Hvis Kiærlighed
Er noget Godt — hvor kan det Gode kaldes
Ulykkeligt?

Hugo.

Du skielner fiint, min Gubbe!

Treugott.

Tilgiv mig, strenge Herre! Men hvi river
I Saaret voldsomt op til nye Qval?
Jeg glædte mig! I har et halvt Aars Tid
Beherskket Eder, som en Mand, en Helt;
Nu er det lige nær!

Hugo.

Det brænder, Treugott!
I Ætnas dybe Grund, om end det synes
Ved Krateret, som Alt var vel forvart.

Treugott.

Der har I Eders Bue, gode Herre!
I vilde jo til Ulvejagt idag.

Hugo.

Til Ulvejagt? Saa kom! Hvad giør vi her
I disse muntre, folkerige Dale?
Følg mig i Klippekløfterne! Til Dybet,
Hvor Fyrremørket bræker Dagens Straale.
Her lyder fredelige Kirkeklokke
Saa helligt; og de fromme Siæle vandre

*) Keiser Henrik den Siette. See de tydske Minnesange.

Til Skovkapellet. Siig mig — jeg har glemt det —
Hvad Høitidsfest man feirer her idag?

Treugott.

Elisabeths, den Helliges!

Hugo (bitter).

Ha, rigtig!
Elisabeth af Hessen, Landgrevinde.
Det Mønster for sit Kiøn! Hun læged Syge,
Hun vasked dem og pleied dem, bespiste
De Fattige, hun spandt med sine Tærner,
Foragted dybt sin fyrstelige Krone,
Lod hendes Husbond kiede sig, sang Psalmer
Og læste hele Natten Paternostre. —
Man siger, at det ærgred ham, den gode
Landgreve. Hvilken Giæk! Hvad skulde han
Vel med en Brud, naar Kirken kun fik Een?

Treugott.

Der kommer Ridder Ruprecht, Eders Nabo.

(Afsides.)

Som han var kaldet! Med sit vilde Væsen
Han bedre vil adsprede ham, end jeg,
Med al min Beden og min Forestilling.

Ridder Ruprecht kommer.

Tilgiv, Herr Hugo! at jeg uden Varsel
Saa dristig vover mig paa Eders Grund!
Vi er jo gamle Venner. Hele Følget
Er tvende Riddersvende, som paa Borgen
Har bundet deres Gangere ved Ring.

Hugo.

Guds Fred, Herr Ruprecht! Vil I gaae med mig
Paa Ulvejagt, saa kommer I tilpas.

Ruprecht.

Nei! Ingen Ulvejagt. Der bliver andet
At tænke paa. Lad Ulven gaae i Fred,
Saalænge vi har Mennesker at tvinge.

Hugo.

Hvis I er træt og ei vil gaae paa Jagt,
Stig op med mig i Borgestuen, Ridder!
At tømme Sølverbægret.

Ruprecht.

Ikke heller!
Nu er jeg ikke opsat til at drikke.

Hugo.

Ei til at jage, heller ei til Drik?
Hvad er da Ridder Ruprecht opsat til?

Ruprecht.

Og er det Alt vel, hvad en Ridder kan?
Troer I det er for Spøg, at ved min Lænd
Jeg bærer denne lange Dyrendal?

Hugo.

Ha, hiælp Sanct Jakob! Vil I slaaes med mig?

Ruprecht.

Slaaes vil jeg. Slaaes med Jer? Det kommer an
Paa Eder selv, Herr Ridder, om vi to
Skal kæmpe sammen, eller mod hinanden.

Hugo.

Røgt Eders Ærind!

Ruprecht.

Jeg og mange fleer
Borgriddere ved Rhinens stolte Bred
Er slet tilfreds med Eder, Ridder Hugo!

Hugo.

Det kan man ikke kiende paa mit Viinfad.

Ruprecht.

Jer Viin er god; thi Ret bør være Ret, —
I er en høflig Mand, det kan ei nægtes,
En prægtig Vært — men ingen rigtig Ridder.

Hugo
(lægger Haanden paa sit Sværd).

Det siger I mig?

Ruprecht.

Lad mig tale først,
Saa kan vi siden slaaes, ifald Jer lyster.

Hugo.

Hvad vil I mig?

Ruprecht.

Belægge mine Ord
Kan ikke jeg, det vil jeg heller ei;
En Ridder skal belægge blot sit Ord
Med Sværdet, med sin Arm. Ei være skal han
En Irisk eller Nattergal, der synger.
Af Minnesangeri kan man faae nok;
Men det har ingen Art, det svækker kun
Den gamle Tapperhed, og det giør feig.

Hugo.

Her er en Vise! Vil I læse den,
Skal I dog see, den vidner om en Mand.

Ruprecht.

Jeg kan ei læse. Put den kun i Lommen!

Hugo.

Saa hør mig læse den!

Ruprecht.

Jeg kan ei høre.

Hugo.

Forstaae mig ret —

Ruprecht (utaalmodig).

Og jeg kan ei forstaae!
Er jeg en Munk?

Hugo.

Hvad kan I da?

Ruprecht.

Slaaes kan jeg,
Og hævde mine Ridderrettigheder.

Hugo.

Og det kan ikke jeg?

Ruprecht.

Det vil vi see;
lader ei dertil. Hver Riddersmand
ındes bør af billig Harm imod
ovne Borgere, som alt begynde
at forskandse trindt i alle Stæder,
trodse Ridderskabet og dets Magt.
' ere disse Borgere? Kun Udskud
Almustanden, kun frigivne Trælle!
›e vil hæve sig paa vor Bekostning?
zte vore Vaaben? Nægte trodsig
Told og Overherskab? — Herske selv,
›inge sig til en selvstændig Stand?
vi skal lære Jer! Ja lære skal I
inde Skoene med Bast igien.

Hugo.

ud, saa vil jeg svare.

Ruprecht.

Ridder Hugo!
Ridderskab bekriger dem som Fiender,
ıre paa dem, snappe deres Varer,
vinge dem at skiælve for vor Borg;
hvad giør I? I laer dem gaae i Fred,
jer dem vel selv imellemstunder
res Huse, holder Børn til Daaben,
›rikker med den tykke Borgemester
ımme Kruus —

Hugo.

Som med den tykke Ridder!
'or ei det, naar Kruset først er skylt?

Ruprecht.

›org og Lybek har forenet sig.
taler om en Hanse, der skal sluttes
em alle tydske Handelsstæder.

Hugo.

›eed jeg.

Rupr echt.

Og I sidder stille dog
Med Hænder kun i Skiød og taaler det?

Hugo.

Misunder Du Skildpadden da sin Skal?

Ruprecht.

I Skal og Plader skal en Ridder gaae.

Hugo.

Den Ære deler han med Krebs og Hummer.

Ruprecht.

Utidig er Jert Spøg! At ei til Korstog
I væbned Jer med Keiseren, det kan
Man ei fortryde paa; den hellige Fader
Bandsatte Keiseren, og ingen Christen
Kan være dette Tog bekiendt, endskiøndt
Endeel gik med, og skiøndt maaskee det lykkes;
Men det er uanstændigt, at I taaler
En Slange næres dybt i Landets Barm.
Vi os udruste vil mod disse Stæder,
Især mod Boppardt, som er nærmest her.
Vil I gaae med, med Eders Riddersvende?
Det er mit Ærind.

Hugo.

Nei. — Det er mit Svar!

Ruprecht.

I vil ei? Og hvorfor ei?

Hugo.

Kan I høre?
Kan I forstaae?

Ruprecht.

Saa meget jeg behøver.

Hugo.

Jeg føler mig en Riddersmand, som I;
Men Riddersmandens Pligt, saa vidt jeg veed,

Er Selvopoffrelse paa Ærens Vei,
Ei Aagren med sin Rettighed, som Høkrens
Med Sølv og Guld. Hvis vi har store Fædre,
Saa bør vi gaae i vore Fædres Spor.
Ifald vi har dem! — ikke Mange har dem.
Jeg rører ei mit Sværd mod denne Hanse.
Kun lidt bekymrer Verden mig desuden!
Ifald Mongolen kommer, skal jeg stride.
Men hvis I ei er blinde, maae I see,
At denne Strid er Fædrelandets Grav;
Og om end Fredrik kommer lykkelig
Hiem fra Jerusalem, og trodser Paven, —
Jeg forudseer det alt — han løber sønder
Sin stolte Pande dog mod Mailands Ringmuur.

Ruprecht.

Nu har jeg Intet meer at sige Jer.

Hugo.

Saa bring mit Svar! — Og kom, naar I har Tid,
At prøve, hvo af os er bedste Ridder.

Ruprecht (drager sit Sværd).

Det kan vi prøve strax.

Hugo (stiller sig til Forsvar).

Som I befaler.

(De fægte. Ruprecht saares i sin Arm og taber Sværdet; han tager det op med venstre Haand.)

Ruprecht.

Fordømt! Det var et Lykketræf! Giv Tid!
Vi tales ved igien, naar jeg er lægt.

Hugo.

Saa tidt, I vil. Jeg er til Tieneste.
Følg med ham, Treugott! Han forbløder sig.

Ruprecht.

Et Myggestik! Bliv der! Jeg vil ei hiælpes.
Men, ved min Dyrendal, det skal I angre!

(Han gaaer.)

Treugott
(der under det foregaaende Optrin har holdt sig i Baggrunden, kommer glad fre
Det var en Ulvejagt, min ædle Herre!
(Kysser hans Haand.)
Jeg takker Jer paa Borgerskabets Vegne.
Det kalder jeg at bruge Sværd og Tunge!

Hugo
(stikker sit Sværd i Skeden).
Det er en Nar.

Treugott.
Og Narre maa man tugte
Med Køller; ganske rigtig!

Hugo.
Nu paa Jagt!

Treugott.
O bi! Der venter Jer en bedre Løn.
Nu er jeg glad derved, at jeg kan bringe
Den trøstelige Tidende. Jeg frygter
Nu ikke nær saa meget. Eders Frue
Fortiener Eders inderligste Venskab;
Er I en Helt, — ved Gud! Hun er Heltinde.

Hugo.
Heltinde! Hvad betyder denne Varme?

Treugott.
Fru Kunigunde har indbudt Fru Bertha
Til Eders Borg. Her skal hun blive hos os,
Til Walther kommer fra Jerusalem.

Hugo.
Hvad drømmer Du?

Treugott.
Jeg taler Sandhed, Herre!
I skulde seet — O gid I havde staaet
Nys i en Krog, og hørt den ædle Hustru,
Hvor yndigt, hvor beskedent, hvor forstandigt —
Forstandigt siger jeg? Ja ja, jeg haaber

t var forstandigt; efter denne Tvekamp,
, vover haabe det.

Hugo.

Hvad? Bertha kommer?

Treugott.

a! Han skal see sin Bertha. Hvorfor skulde
. Mænd og Qvinder skilles ad som Nonner
, Munke, Treugott?" Det var hendes Ord.

Hugo.

3 troer Dig ei.

Treugott.

Saa tro Jert eget Øre.

Kunigunde kommer.

(Forlegen og kiærlig.)

eg — kommer jeg maaskee for tidligt? Har
)en gamle Treugott underrettet Dig,
'in Ven?

(Treugott nikker og gaaer.)

Hugo.

Du vil i Sandhed — Du har indbudt
ru Bertha Walther til vor Borg?

Kunigunde.

Tilgiv
Mig, kiære Husbond! Selv jeg burde bragt,
Jeg føler det, — min Efterretning strax;
Jeg var undseelig, jeg vilde nødig,
Du skulde troe, jeg satte megen Priis
Paa dette Indfald.

Hugo.

Til Herr Walther kommer
Fra Jorsal?

Kunigunde.

Bertha kieder sig i Franken,
Du sidder stille paa din Ridderborg;
En Mand er vant til Liv, Bevægelse,

Eensformighed er ham forhadt; saa falder
Man let til Griller og Tungsindighed.
Hun er jo min Veninde, hun er din;
Hun er elskværdig; som en Fredens Engel
Vil Bertha staae imellem os; ved hende
Forenes vi, naar venligt hun udfylder
Den Tomhed, som har adskilt vore Hierter.

Hugo.

Er det dit Alvor?

Kunigunde.

Snart vil denne Borg
Da skinne som et Lys paa Rhinens Klippe.
Du er jo rig! Hvi sparer Du? Du troer,
Jeg ynder Eensomhed? Jeg ynder den;
Men er jeg derfor ikke skabt til Glæden?
Er Bertha her, vil snart forsamle sig
I broget Vrimmel Egnens Ridderskab;
Hun sidder da som Kredsens Dronning, mens
Din Kunigunde, mere huslig stille,
For sine Giæster sørger som Vertinde.
Hvi skulde vi forbittre Livet os?
Dit Hierte trænger til Adspredelse.
Jeg veed, at Bertha Dig er evig kiær;
Hvorfor ei det? Er helligt Venskab da
Forbudt imellem Mand og mellem Qvinde?
Du slaaer dit Øie ned? O hæv det op!
Skiænk mig et Bifaldssmil! Ræk mig din Haand!

Hugo.

Hvad har Du giort! Og hvad har Bertha svaret?

Kunigunde.

Med Glæde tog hun mod Indbydelsen.

Hugo.

Naar kan hun ventes?

Kunigunde.

Uden tvivl idag.

Hugo
(omfavner henrykt Kunigunde).

O, Kunigunde, føl mit Hiertes Slag!
En Steen er falden fra min Barm, den fæle
Mistanke fra min Siæl; nu smiler mig
Den grønne Vaar som Gud med sine Blomster.
Stol paa din Hugo! Den forbudne Frugt
Tillokker stedse; men en Mand foragter
At rane, hvad ham Tilliden betroer.
Din Spaadom skal opfyldes! Bertha skal
Os gienforene snart, min Kunigunde!

(De gaae.)

Fieldhvælving.

Paa den ene Side Opgangen til Borgen, paa den anden Side Gruber og Huler.

Bertha. Hortensa.

Bertha.

O, min Hortensa! Kiender Du igien
Den dunkle Hal? Hvor jeg mig vender hen,
Til disse Gruber og til Klippens Høie,
Bekiendte Gienstand møder strax mit Øie.
Her var det, her, hvor først jeg Hugo saae
Paa denne Trappe! Her i denne Vraa
Min Haand han førstegang til Læben trykte,
Mig med en Klipperose Barmen smykte. —

Hortensa.

Min ædle Frue, kom! End er det Tid —
Lad Pligten vinde kiæk i Dydens Strid!
Bov Dig ei did! Fælt gabe disse Huler,
De forekomme mig som Røverkuler.
Vend om igien tilbage til dit Slot,
Sæt ei for Fristelsen dit Hierte blot!

Kun lidet passe disse muntre Glæder
Til Enkestanden og de sorte Klæder.
Den ædle Husbond, som dig Himlen gav,
Faldt, som en trofast Helt, paa Christi Grav.
Først nys Du fik det Bud, at Walther døde —
O alt af Længsel dine Kinder gløde?

Bertha.

Han fandt sit Maal, han Martyrkronen vandt;
Men ei hvad Bertha søgte, Bertha fandt.
Misunder Du hans efterladte Mage,
Sin sidste Tilflugt til en Ven at tage?

Hortensa.

Ak! Venskab er et Ord, som Hiertet veed
At bruge, naar det mener Kiærlighed.

Bertha.

Du sværmer, gamle Kone. Ha, men rolig!
Hvo stiger der af Gravens mørke Bolig?

(En Skare sortklædte Biergfolk stiger ud af Gruben, med Lygter i Hænderne.)

Hortensa (forfærdet).

Jesu Maria! Frels os i vor Nød!
Den hemmelige Ret af Jordens Skiød
Med røde Blus og sorte Klæder stiger,
At straffe Den, som efter Synden higer.

Bertha.

Her lurer ingen Hævner. Ængst Dig ei!
Af Gruben kun, — jeg kiender denne Vei, —
En Skare Biergfolk frem for Lyset træder,
Med Lygter og i sorte Søndagsklæder.
Den fierne Klokke kalder dem af Jord,
Til Kirkens Hvælving og til Herrens Bord.

(Biergmændene, som nu alle ere stegne ud, slukke deres Lygter. Da de see Bertha og Hortensa, tale de hemmeligt sammen. Spillemændene stille sig i Baggrunden med deres Instrumenter. Tre Biergmænd, med Værktøi paa Skuldrene, træde frem i Midten af Skuepladsen. Stigeren nærmer sig beskedent med blottet Hoved.)

Stigeren.

Velkommen, ædle Frue! I kommer udentvivl, at besøge vort Herskab? Vi ere fattige Biergfolk, som gaae med Hakke-

bræt og Sækkepiber, for at giøre Musik paa St. Elisabeths Dag. Tillader I os at synge Eder en Sang? Det vil maaskee more Eder, og vi takke Eders Gavmildhed for en glad Dag.

Bertha.

O det er herligt! Jeg elsker disse Sange. Der hersker i dem en vis Tungsind, en Phantasi, en Begeistring; som altid hos Folk, der ere fortrolige med Dødens Rædsler, og øve et saa besynderligt Haandværk. Jeg længes inderligt efter denne Sang.

Første Biergmand.

En Grube staaer i Biergets Indre,
Den har en mægtig Sølvergreen.
De lyse Lag saa rige tindre,
Gedigent fra den haarde Steen;
Men som et Spøgelse fremtræder
Fru Kobold i de hvide Klæder,
Med Scepteret af Dødningbeen.

Anden Biergmand.

Gak ei derind, før Luften renses!
Den visse Død bag Skatten boer.
Men ei det fromme Varsel ændses,
Den gridske Hugger ei det troer.
Med Lampen tændt, i sorten Trøie,
Han undersøger Gruben nøie;
Nedgleden af sin Knudesnor.

Tredie Biergmand.

Men neppe har mod Schachtens Side
Det skarpe Huggejern han sat,
Før hisset alt han seer den Hvide,
Mens Lyset bli'er i Lygten mat.
Til Jorden sig den Bange kaster;
Men fæle Spøgels hurtig haster,
Og qvæler Dragen paa sin Skat.

Alle Tre.

Gak ei paa de forbudne Veie,
Indtræder Du til Biergets Aand!

Et ærligt Hierte maa Du eie,
Skal Skatten løses fra sit Baand.
Thi Haabet er med Gru forbundet,
Og Mangen har kun Døden fundet,
Som greb med en vanhellig Haand.

(Under Slutningen af denne Sang er Hugo kommen. Han standser og betragter Bertha med taus Inderlighed. Naar Sangen er tilende, hæver hun, som har staaet opmærksom og hørt derpaa, sit Hoved og bliver ham vaer.)

Hugo

(strækker sine Arme mod hende).

Min Bertha!

Bertha

(lægger beklemt Haanden paa Brystet).

Hugo! — Himmel, hvad betyder
Den fæle, frygtelige Varselsang?

Anden Handling.

Hauge ved Slottet.

Kunigunde. Hortensa.

Kunigunde.

Du bringer mig en daarlig Trøst, Hortensa!

Hortensa.

Det bringer liden Fordeel at bestrøe
Sig Tornebusken selv med falske Roser.
Uoverlagt I har indbudet os
Til denne Borg, min Frue! Det var farligt.
Fraværelsen begyndt alt havde næsten
At læge Saaret i Fru Berthas Hierte;
Herr Walthers Død kom som et Tordenslag
Og stemte hendes altfor lette Sind
Til Alvor og til Ruelse. — Nu virker
Hans Død vel modsat.

Kunigunde.

Modsat? Og hvordan?

Hortensa.

Een Muur har Skiæbnen sprængt imellem dem;
En eneste staaer svagere tilbage! —
Den Tanke — den er let at falde paa.

Kunigunde.

Har Du som Viisdomsugle mig forfulgt,
At ængste mig med dine Varselskrig?

Hortensa.

Hvis I vil høre Nattergalen slaae,
Da skynd Jer ikkun tyve Skridt herfra
Til Rosenhækken, hvor min Frue sidder
Med Eders Husbond..

Kunigunde.

Du er sær og gammel,
Og for den Mørkes Blik er Alting mørkt.

Hortensa.

Jeg skuer skarpt med mine gamle Øine.

Kunigunde.

„Stol paa din Hugo! Den forbudne Frugt
Tillokker stedse; men en Mand foragter
At rane, hvad ham Tilliden betroer!"
Det var hans eget Ord.

Hortensa.

Og er maaskee
Nu Frugten ikke meer forbuden Frugt,
Fordi den er betroet ham? Kiære Frue!
Jeg tvivler vist ei om, at han har sagt
Jer det og mange flere smukke Ting;
Men forudseer, at hans Beslutninger,
Som svage Pæle mod den stærke Strøm,
Vil vakle ved det første Bølgekast,
Og svømme bort i Floden med det Andet.

Kunigunde.

Man ikke med en lav Mistanke Sorgen!
Den Tillid, jeg har sat til Hugos Kraft,
Skal ikke Du, skal Ingen røve mig.
Lad ham idag fornøie sig! Imorgen
Allt kalder ham den krigerske Trompet
Til nye Farer. Hugos Heltearm
Vil med sit Skiold beskytte Nabostaden
Imod en overmodig Ridderskare.
Kan Den, der kæmper mod sin egen Fordeel,
Vel være frygtelig som Overtræder?

Hortensa.
Tidt modner Solen Frugtens ene Side,
Skiøndt den, mod Skyggen vendt, er grøn og bitter.

Kunigunde (i Tanker).
At Walther døde — var mig ubekiendt. —
Ifald man havde mig advaret først
Om Walthers Død — ei for min Hugos Skyld —
For Berthas — da maaskee — Men er hans Død
Da ganske vis?

Hortensa.
En Pilegrim har bragt
Det sørgelige Budskab. Sørgeligt,
Dog ogsaa trøsteligt. Han faldt som Helt,
Da først han havde nydt den Fryd, at holde
Sit Indtog i Jerusalem med Fredrik.
Han har hørt Messer paa sin Frelsers Grav;
Den Hule, som Joseph Arimathia
Ham kiøbte, hvor en sølvervinget Engel
Sad Paaskemorgen — der har Walther hørt,
Paa sine Knæ, de fromme Munke bede.

Kunigunde
(efter et Øieblikts taus Henrykkelse).
En sielden Lykke! — Men vi dele den;
Thi hvor Du staaer — der er en hellig Grav;
Og hvor Du træder, undergaaer det Onde,
Som dog fra Evigheden var og er.
Men saa er ogsaa Døden kun en Skygge,
Fortvivlelse kun Lidenskab. Jeg stoler
Paa Hugos og paa Berthas Dyd; det kan
Ei være Synd; men syndigt var det, om
Jeg ængsted mig endnu med feige Tvivl.
Hvad jeg har giort, er skeet i Kiærlighed.

(De gaae.)

Et andet Sted i Haugen.

Bertha kommer stirrende til Jorden. **Hugo** følger.

Hugo.

Hun gaaer, som var hun ikke her tilstede,
Som blev hun ængstet af en hæslig Drøm.
Er dette Bertha, Rudolfs muntre Datter?
Ak, sorgfuld Eensomhed har overtrukket
Den lyse Himmel med sin vaade Sky.
Min Bertha! —

Bertha.

Walther!

Hugo.

Walther er i Graven;
Vi leve, Bertha! Lad os nyde Livet.

Bertha.

„Thi Haabet er med Gru forbundet;
Og Mangen har kun Døden fundet,
Som greb med en vanhellig Haand!"

Hugo.

En Biergmandssang! Enfoldig, sværmerisk!

Bertha.

Den lyder mig bestandig for mit Øre;
Den svæver som en kulsort Grif i Skyen,
Hvorhen jeg gaaer, og truer med sin Vinge.

Hugo.

Musikens Kraft er stor, behersker Hiertet,
Og stemmer Følelsen hvorhen den vil;
Tilfældig har en Melodi forstemt Dig, —
En Melodi skal muntre Dig paany!

Bertha.

Ak, ingen overgivne Glædestoner!
De ængste mig.

Hugo.

Nei Bertha, frygt kun ei!
En venlig Lyd indvugge skal din Kummer.
O, Bertha! Kiender Du det Sted igien?
See denne Stamme! Her skar jeg dit Navn
Den sidste Dag, da Skiæbnen undte mig
Dit Selskab, stakket før din Bryllupsfest.
Da var Du en Viol i Hugos Vaar,
En Rose nu Du dufter i min Sommer.
O glem det fæle, tomme Mellemrum,
Glem hver en Hindring, som har skilt os ad,
Erindre Dig den Salighed, vi nød,
Og føl, vi atter leve for hinanden!

Bertha.

Ak, Gud! mit Navn, og i en broget Krands!

Hugo.

Hver Knup, hvert Blad Dig vidner om en Fryd,
Som blomstred her — og visned.

Bertha.

Hugo! Hugo!
Kom! Lad os atter søge Kunigunde.
For farlig er os Eensomheden her.

(En sagte Musik lyder bag Hækken.)

Bertha.

O søde Toner!

Hugo.

Sæt Dig ved min Side!
En Sangfugl er os sendt fra Ginistan,
Som huldt forstaaer at synge svundne Glæder.
Kom, sænk din Siæl i din Erindrings Sø!
Et klart af Toner sammensat Krystalslot
Staaer dybt paa Bunden. Lad os sværme der!
I Haugen plukke Roser med hinanden!
Ha, tidsnok kommer Havuhyret — Skiæbne, —
Og knuser snøftende det skiøre Glas.

Bertha (kiærlig).

Du er dog end den gamle Sværmer, Hugo!

(En Violoncel-Adagio spilles.)

Hugo

(naar den er ophørt).

Du tier, søde Stemme? Paa din Vinge
Bortfierne sig de lykkelige Minder.
Erindrer Du Dig Bertha, hvad vi svor?
En evig Kiærlighed, skiøndt Skiæbnen skilte
Dig fra din Ven.

Bertha.

Jeg mindes det. Ak, Hugo!
Du brød din Ed.

Hugo.

Ti, ti!

Bertha.

En Anden gav Du
Din Haand.

Hugo.

Fortvivlet! I det svage Haab,
Maaskee at faae et Barn, jeg elske kunde,
Som Arving til min Borg og til mit Navn.

Bertha.

Hun skiænkte Dig ei Børn.

Hugo (mørk).

Ei det engang!
Mit Navn skal døe med mig, min Borg skal Luften
Hentære til en sørgelig Ruin,
Naar den har staaet ud sin Tid paa Klippen;
Et Opholdsted for Ravne — Flaggermuus —
Og — ja — maaskee mit blege Spøgelse
Vil slaae med Døren der ved Midnatstide.

Bertha.

Fy, hvilke fæle Forestillinger!

Hugo.

Ja, ulykfalig er jeg, skabt til Sorg.

Han stod — en Vredesengel for mit Eden —
Nu er han borte med sit svovlblaa Sværd;
Du lever, blomstrer i en dobbelt Skiønhed —
Jeg lever, jeg er ung og sund og henrykt —
Vi elske! Men en svælgende Befæstning
Adskiller os paany. Og hvad? En Fordom,
En Drøm. Hvad er hun? Ha, lad denne Nonne
Gaae i sit Kloster og tilbede Himlen,
Men ei forstyrre Kiærlighed paa Jorden.

Bertha.

Glem ei, vi takke hende for den Fryd
At sees igien.

Hugo
(med stigende Heftighed).

Ha, Bertha, sværmer Du?
Jeg takke? O, jeg tilstaaer Dig den Svaghed,
Jeg sank til hendes Bryst. Det var beregnet!
Den første Glæde giorde mig som drukken;
Gud veed hvad jeg har talt. Men takke? Hende?
Fordi jeg seer Dig? Hvo forbyder mig
At see Dig, tale med Dig? Ingen Keiser,
Ei Paven mægter det. Og det vil hun?

Bertha.

Hun vil det ei! Skiøn paa en venlig Handling.

Hugo (bittert smilende).

En venlig Handling? Bertha, Bertha! Lad
Dig blændes ei! Jeg tvivler om dens Ægthed.
Thi klog, forsigtig er min Kunigunde.
Umuligt! Denne Selvopoffrelse
Var unaturlig — mere, den var feig.
Jeg kunde hade hende; men foragte —
Nei, hun er stolt og snild; og for at lede
Den Ild, hun ei kan dæmpe, bad hun Dig
At komme her; thi skal vi sees imellem,
Det bedre sagtens er for Kunigunde,
Naar Bertha stundom her besøger Hugo,

Hvor Alting speides af den Frommes Blik,
End om i Franken Hugo kom til Bertha.

Bertha.

Mistænkelige!

Hugo.

O, jeg kiender hende!
Meer er mig ingen Siæl modbydelig.
For kold til at forløbe sig, for tom
Til at indtages inderligt af Noget,
Staaer hun saa stiv og rolig som en Støtte.
Afholdenhed er hendes bedste Dyd,
Natur og Liv er hende ligegyldig;
Hun overseer sin Skaber i hans Værk,
Og sætter det foragtende tilbage,
For hvad hun i sin syge Phantasi
Sig drømmer om et Hisset.

Bertha.

Hugo! Hugo!
Bland ikke Vanvid ind i din Fornuft.
Indgyder Dig ei Alt, selv Kiærlighed,
En Længsel, som ei her kan tilfredsstilles?

Hugo.

Skiænk mig din hele, søde Kiærlighed,
Saa er jeg salig.

Bertha.

Ak, min Ven! Du sværmer.

Hugo.

Den sværmer ei, som veed hvad han attraaer.
(Knæler for hende.)
Skiænk mig din Kiærlighed, tilbedte Bertha!
Saa er jeg salig.

Bertha.

Hugo!
(Hun hæver ham i sine Arme, han trykker et Kys paa hendes Læber.)

Kunigunde kommer i dette Dieblik; da hun seer dem saaledes, raaber hun fortvivlet:

a, Utaknemlige! Det er min Løn?

(Hun gaaer hurtig bort.)

Bertha.

, hellige Jomfru!

Hugo

(med en vild Latter).

Saae hun det? Ha ha!
et saa! Hun saae det? Rigtig! Og Du tvivler
idnu om denne fine Plan? Ha, Trædske!
ar Du os snedig fulgt i Hælene?
u blegner Bertha? Fy, hvo vilde blegne?
in trodser? Godt! Saa vil vi ogsaa trodse.
u er jeg glad, Signalet er alt givet.
ar jeg min Fiende, — vel! Saa er jeg sikker;
en saare farlig er den falske Ven.
ygt ei, min Elskte, meer! I Aften glæder
ig denne Borg med os ved Spil og Dands;
Morgen kalder Solen mig til Kamp;
g Du skal laurbærkrone Heltens Isse,
aar han med Seir hiemiler i din Favn.

Bertha.

Gud! Opfyldes alt hin Biergmandssang?

Hugo.

ygt ei! Frygt ei! Det var en Bryllupsklang.

(De gaae.)

Et Værelse paa Ruprechts Borg.

Ruprecht med Haanden indbunden i et Klæde. En Tiener.

Ruprecht.

Saa jeg maa ingen Viin drikke, Wolfram?

Tieneren.

Nei, strenge Ridder! Den har Lægen forbudet Jer.

Ruprecht.

Hvorfor?

Tieneren.

Det hidser Blodet og hindrer Saaret i at læges.

Ruprecht.

Og min Haand bliver stiv, og jeg kommer ikke til at røre Fingrene derpaa?

Tieneren.

Det har han sagt, desværre. Senerne ere overskaarne.

Ruprecht.

Altsaa, paa den Maade hverken slaaes eller drikke!

Tieneren.

I faaer at have Taalmodighed.

Ruprecht.

Hverken slaaes, drikke eller jage!

Tieneren

(trækker paa Skuldrene).

Ruprecht.

Levende begravet paa min gamle tomme Borg — Tak Hugo! (Han gaaer heftig op og ned ad Gulvet og grunder i Harme.) Wolfram!

Tieneren.

Herr Ridder!

Ruprecht.

Siig Borgkapellanen, at han kommer til mig i Eftermiddag med sin Hostie.

Tieneren.

Hiælp Sancte Christoffer, Herr Ridder! Vil I lægge Eder til at døe?

Ruprecht.

Døe, Taabe? Hvo tænker paa Døden?

Tieneren.

Man maa dog itide skille Klinten fra Hveden.

Ruprecht.

Jeg vil heller være Klint end Hvede. Ukrud forgaaer aldrig.

Tieneren.

I forlanger Præsten?

Ruprecht.

Jeg har giort en Ed, jeg har svoret Blodhævn; — det vil jeg tage Sakramentet paa, inden jeg betænker mig.

Tieneren.

Jeg skal kalde Broder Augustin.

Ruprecht.

Og hent mig saa Markolfus, min Nar, med det samme.

Tieneren.

Han fryser under Dynen. Han fik Kolden igien iaftes, da han saa silde gik over Slotsgaarden.

Ruprecht.

Lad da Dvergen Klaus Klumpe komme ned.

Tieneren.

Han kan ikke forlade Taarnet. Vi have jo Feide! Naar han ikke blæser rigtig i Hornet, hvordan skal vi da bære os ad med Vindebroen?

Ruprecht.

Hvad skal jeg elendige Menneske da fordrive Tiden med?

Tieneren.

Jeg skal hente Jer Pasop og Roland, Herr Ridder! Det er dog Jeres kiæreste Selskab.

Ruprecht.

Er Du gal? Skal Hundene rive mig Bindet op om Haandledet?

Tieneren.

Det er sandt! Ja saa veed jeg intet Raad.

Ruprecht.

En Krig! En ordenlig Krig! Og jeg er ikke med.

Tieneren.

Der bliver nok tiere Krig i Verden, Herr Ridder! Saa kan I være med.

Ruprecht.

Niding! Du er vel bange for dit Skind? Du er vel glad over, at Du skal blive hiemme? Men trøst Dig ikke! I

skal alle til Hest, alle snøres i Harnisk. Jeg venter min Søn, min Morits; han gaaer i mit Sted til Boppardt.

Tieneren (vil gaae).

Ruprecht.

Wolfram!

Tieneren.

Herr Ridder!

Ruprecht (i en mildere Tone).

Og fyld mig saa for Løiers Skyld den elfenbeens Pokal med gammel Hochheimer.

Tieneren.

Vil I dog handle mod Lægens Forskrift?

Ruprecht.

Ei hvad! Haanden bliver jo stiv alligevel.

Tieneren.

Men Heden — Feberen —

Ruprecht.

Snak! Jeg kan taale baade Hede og Kuld.

Tieneren.

Hvad skal jeg —

Ruprecht (opbragt).

Betænker Du Dig? Himmel og Jord! Selv mine Tienestefolk giøre sig opsætsige imod mig. Troer Du alt, jeg er en værkbruden Mand? (Han griber med Keiten sit Sværd der hænger paa Væggen, men farer strax hen med den over den Høire, som smerter ham ved Bevægelsen.) Hugo! Hugo! (Han stamper i Gulvet.)

Tieneren.

Taarnvægteren blæser, Vindebroen gaaer ned. Det er Ridder Morits, Eders Søn.

Ruprecht.

Gud være lovet! Seer jeg ham igien efter tre Aars Forløb? Morits, Morits! Du kommer i en lykkelig Stund, Du redder din Fader fra Fortvivlelse.

Morits kommer i en overdreven prægtig Dragt, med Falk paa Haand, langsnablede Skoe med Bjælder, o. s. v. I det han seer sin Fader, flyer han Falken til en Tiener, som følger ham.

Min Fader!

(Til Tieneren.)

Tag min Falk! — Omfavn mig, Fader!

(Han omfavner ham.)

Ruprecht.

Fordømte Dreng! Au! Plager Fanden Dig?

(Han støder ham for Brystet tilbage.)

Morits.

Hiælp Himmel! Har I saaret Eders Haand?

Ruprecht.

Kan Du ei see? Hvor har Du dine Øine?

Morits (synker paa et Knæ).

Tilgiv mig, kiære Fader! Glæden over
At see Jer frisk igien, forblindte mig.

Ruprecht.

Seer Du mig frisk igien? Jeg troer den Dreng
Er fra Forstanden. Du har deilig lært
Dit Ridderskab hos Greven af Provence.

Morits.

Forlad mig det, min Fader! Uden Selvroes,
Jeg troer at have lært, hvad jeg behøver.
Den altfor heftige, den høie Lyst
Henrev mig. Har I saaret Eders Haand?

Ruprecht.

Nei, Fiante!

Morits.

Hvordan skal jeg da forstaae
Slig høistforblommet Tale?

Ruprecht.

Kan en Ridder
Ei faae et Saar, med mindre han som Trugseß
Maa give sig det selv med Forskiærkniven?

Morits.

Ifald en Ridder har fornærmet Eder,
Af ægte Adel, af en Byrd og Rang,
Der giør ham værd at staae mod mine Vaaben —
Jeg sværger Eder ved mit Hiertes Dame
Marie Margueritthe de la Brodouse,
At jeg skal hævne Jer som ægte Ridder.

Ruprecht.

Hvad? Du vil hævne mig? Det kan jeg lide.
Stat op! Hvad skal den Knælen til?

Morits (reiser sig).

Min Fader!

Ruprecht (betragter ham).

Hvor Du er pyntet! Er det saadan Brug
Hos Raimond af Toulouse?

Morits.

Ikke ganske;
Adskilligt er min Selvopfindelse.
Ved Grevens corte d'amore blev jeg Digter,
Min Fader. Eders Søn er Troubadour!

Ruprecht.

Pandur? En Mohr, en Hedning? Er Du gal?

Morits.

En Troubadour: Opfinder, Minnesanger!

Ruprecht
(synker paa en Stol).

Gud hiælpe mig! Det var det sidste Stød.

Morits.

En ægte Ridder maa med Kunst forbinde
Sin Tapperhed med sandt Galanteri.

Ruprecht.

Da har jeg aldrig vidst hvad det betød,
Og bilder mig dog ind, jeg er en Ridder,
Fra den Tid jeg kan bruge Sværd og ride.

Morits.

Min Fader! Der maa gjøres Forskiel paa
En Ridder og en Rytter.

Ruprecht.

Jeg er Adel.

Morits.

Det er en sand Lyksalighed. Men see —
Vor Tid er bleven sær med det: man mener
Nu i Provence, hvor der dyrkes Kunst,
Det er ei nok at være stærk og fornem,
Det er jo Jernet med, og er i Bierget
Af gammel Slægt; men er dog ikke Guld,
Fordi det mangler Smidighed og Glands.

Ruprecht.

Det klinger artigt! Hvo har sagt Dig det?

Morits.

Det har min Mester Ludvig i Provence.

Ruprecht.

Har Du nu ogsaa lært det Provensalske?

Morits.

Ak, hele Viser kan jeg udenad.

Ruprecht.

Na lad mig høre dog, hvordan det klinger!

Morits.

Saaledes sang en høflig Troubadour
Til Fredrik Barbarossa i Turino:

Plas my Cavallier Francés,
E la donna Catellana,
E l'onrar del Cynoés,
E la Cour de Kastellana;
Lou Kantar Provensallés,
E la Dansa Trinyzana.
E lou Corps Aragonnés
E la Perla Juliana;
Las Mans e Kara d'Anglés,
E lou Donzel de Tuscana.

Ruprecht.

Det klinger smukt; det var vel ikke muligt
At faae saa smuk en Klang i vore Sprog?

Morits.

Det skulde jeg dog mene. Vil I høre
Den Minnesang, jeg selv har digtet?

Ruprecht.

Ja!

Kun ingen Følelser og Grillenfængen,
Og melankolske Tanker, hvad det hedder;
Det kan jeg ikke lide for min Død.

Morits.

Frygt ei! Der er slet ingen Tanker i;
Det er kun Hiertets tryllende Musik,
Som jeg i Riim har sjunget for min Dame.

„Søde Mø! Døe — maa mit Hiertes Blomst foruden Solens Skin
Nattergal — Skrald — lyder dog sødt i Skoven ind.
Ak saa bold, men saa kold est Du Vene, Hulde
Fuglesang, — Klang, — rører ei og smelter ei din Kulde."

Min Fader! See det var det første Vers.

Ruprecht
(med en stolt Forundring).

Det klinger bedre, naar jeg selv skal sig'et,
End Provensalsken; skiøndt Du est min Søn! — —
Ha, Ridder Hugo! Vi kun end et Korn.
Men har Du ogsaa rigtig lært at slaaes?

Morits.

Der holdtes ingen ridderlig Turnering,
Hvor jeg var ikke med. Hvad seer I her?

Ruprecht.

En gylden Kiæde! — Det er ægte Guld?

Morits.

Den har, til Tak, jeg vundet af min Dame.
Her seer I dette Baand!' Det bærer jeg
Bestandig hos mig, som en Amulet,

alisman i Nød. Det Baand sig vandt
}endes bløde lysegule Lokker.

Ruprecht.

Du forlovet Dig paa egen Haand?

Morits.

vet mig? Ak, kiære Fader! Der
nange Landser brydes, mangen Ridder
sadlen stikkes, før det kommer saavidt.

Ruprecht.

har Du ladet male paa dit Skiold?

Morits.

aabenmærke, for at være kiendt,
Jern mig dækker i Turneringen.

Ruprecht.

roget Bielke?

Morits.

Det er Sigfrid Thurns
Stammefaders Arm; med kroget Arm
t han sit Sværd, da denne Borg han vandt.

Ruprecht.

:æsligt! Det skal være Stammens Mærke.

Morits.

lod jeg male, da mit Hiertes Dame,
en Turnering paa Sanct Thomas Dag,
ind i Skranken førte, ved en Flætning
}endes Haar, til Tegn paa, jeg var Slave.

Ruprecht.

Morits! Vi har Krig med Staden Boppardt.

Morits.

hører jeg.

Ruprecht.

Jeg kan ei selv gaae med;
Ridder Hugo skaaret har i Tvekamp
alle Sener over paa min Haand.

Morits.

Ved Sanct Sebastian og ved min Dame,
Det hævner jeg!

Ruprecht.

Vel, det var just min Mening.
Du finder ham, den feige Pøbelven,
Imellem Borgerne, som deres Hiælper.

Morits.

Mit Hug skal gaae fornemmelig mod ham.

Ruprecht.

En dygtig Skare harniskklædte Mænd
Dig venter, hvormed Du endnu i Morgen
Kan støde til den anden Hær.

Morits.

Heel vel!

Ruprecht.

Og Levnetsmidler skal I ikke mangle.

Morits.

Hvad Levnetsmidler? Vi har Krat og Vildt!
Man skyder sig i Skoven en Kanin,
Udtrykker Blodet, flaaer saa Huden af,
Den saltes og den spises ganske raa.
Det kalder man chevreul de presse, min Fader!
Den sande nouriture des héraux.

Ruprecht (folder sine Hænder).

Nu gaaer jeg glad og rolig i min Grav.
See der, der kommer Wolfram alt med Vinen.
Drik med din gamle Fa'er i Aften, Morits!
I Morgen skal Du hævne ham.

Morits.

Det skal jeg,
Ved Sanct Sebastian og ved min Dame,
Marie Marguerithe de la Brodouse!

(De gaae.)

Dunkholderbrønd.

Et Bord og Bænk udenfor Værtshuset.

Værten. Tvende Riddersvende.

Værten
(med en Flaske Viin og Glas).

Sætter Jer, I gode Herrer! For Korsfarere, der ere vant Cyperviin og andre delikate Sager, er det vel ingen Herlig-d; men I forsmaaer dog ei et Glas gammel Viin, voxet paa edrelandets Grund? (Afsides) Kunde jeg bare lokke ud af dem, em den fremmede Korsridder er.

Henrik.

Af de hede Vine, Herr Vært! kan man ikke drikke meget de varme Lande, for Sundhedens Skyld.

Værten.

Ja der maa være forfærdelig varmt. Derfor har vel ogsaa nne Apollo eller Mahomed, hvad han hedder, forbudet Hed-ıgerne Vinen? (Klinker). Altsaa — Fædrelandet har I ikke mt. I ere vel Rhinlændere?

Henrik.

Vinens Skaal, Herr Vært! Den voxer hvor der er Sol, hvor der er Bierge.

Værten.

Hvor det fornøier mig, at see de røde Kors paa Eders aber! Det maa dog være herligt, at stride saadan for Guds yld. Skade, det just skulde falde Paven ind, at sætte Kei-en i Band, ligesom han var ifærd med at tvinge Kirkens nder.

Didrik.

Ha! Paven blev vred, fordi Keiseren ikke førstegang kunde nye mod Pest og Uveir. Men hvad bryder han sig om det? t andet Tog gik desto heldigere. Vi landede lykkeligt ved re; Johanniter- og Tempelherrerne kom os venligt imøde, til de fik Bandbullen at høre. —

Værten.

Saa var det forbi!

Værten.

Ak, der komme de sammen! De lade til at være fortrolige Venner.

Henrik.

Herr Vært! Jeg mærker hvad I ønsker at vide, og jeg kunde nok løse Jer Gaaden. Kan I tie?

Værten (nysgierrig).

Ja jeg kan, min Ven!

Henrik
(slaaer ham paa Skuldren).

Det kan jeg med.

(Han gaaer.)

Dibrik.

Han er nu altid saa treven. Jeg er mere snaksom, Herr Vært! Det har I nok mærket. Jeg vil fortælle Jer Alting, hvis I giver mig et godt Ord.

Værten.

Ti for eet, min Ven!

Dibrik.

Om Kongen af Jerusalem, om Sultanen af Damaskus, om Keiser Fredrik, om Ludvig den Hellige —

Værten.

Og om Eders Herre.

Dibrik.

Ja vist! om hans Bedrifter, Heltegierninger, Udholdenhed til Lands og Vands —

Værten.

Samt hans Navn og Stand, Fødestad, Forældre, Hustru og Børn.

Dibrik.

Det er Viting. (Tager ham under Hagen) Fy Herr Vært! Hvo vilde være saa nysgierrig?

(Han gaaer.)

Værten.

Har I ikke lært andet i det hellige Land, end at holde Folk for Nar, saa kunde I lige saa gierne blevet hiemme.

(Gaaer ind.)

Walther. Harald.

Harald.

Min Broder! Og Du bliver ved dit Forsæt?

Walther.

Ja, Harald!

Harald.

Tag mig med!

Walther.

Nei, nei, min Ven!

Jeg gaaer alene.

Harald.

Men Du sætter Dig

I øiensynlig Fare.

Walther.

Lad saa være!

Jeg fandt min Borg — tom, som en Storkerede,
Naar Fuglen fløiet er til Indien.
Den kom tilbage, men den finder ei
Sin elskte Hun, — saa maa jeg søge hende.
Hun er paa Hugos Borg.

Harald.

Hos sin —

Walther.

Ti, Harald!

Fornærm ei med et ubetænksomt Ord!
Hun er hos Kunigunde, sin Veninde.

Harald.

Hvad vil Du da?

Walther.

Mit skrøbelige Fartøi

Staaer mellem frygteligt Koral; jeg speider
Med Lodded i min Haand.

Harald.

Hun troer Dig død.

Walther.

Det falske Budskab har forjaget hende

Fra Franken, hvor hun eier ingen Ven.
Det er begribeligt.

Harald.

Men denne Hugo?
Han elskte hende jo, hun ham igien.

Walther.

Forelsket var den uerfarne Mø;
Et Ægteskab har hende skielne lært
Imellem Kiærlighed og flygtig Elskov.
Ved Gud, hun fældte Taarer, da jeg reiste,
Jeg maatte vriste mig af hendes Arm.

Harald.

Men Qvindfolk, Ven, er et letsindigt Folk,
Og tidt — som ud af Øiet, ud af Hiertet.

Walther.

Man hører, Du har aldrig elsket, Harald!

Harald.

At Du vil skynde Dig til Hugos Borg,
For der at undersøge Fiendens Stilling,
Det finder jeg begribeligt; men glem
Saa heller ei Forposterne, min Broder!

Walther.

Hvis Bertha var mig troe, behøver jeg
Ei Nogens Hiælp; er hun mig utro, Harald!
Da hialp mig ikke Keiser Fredriks Hær.

Harald.

Og hvis — thi Walther! thi det veed Du dog,
Man maa belave sig paa hvad der kommer —
Og hvis Du finder din Forventning skuffet?

Walther.

Saa — Christ Maria! Harald — hvis — O Gud —
Du aabner mig et Svælg, hvorfor jeg svimler!

Harald.

Hvor ofte stod vi sammen, tappre Walther!
Og stued rolig ned i Dødens Svælg.

Walther.
Mit Hierte hænger altfor fast ved hende.
Den friske Vedbend trives frodigt paa
Sin magre Klippevæg; men løsner Du
Den fine Trevl, som binder den til Stammen —
Da visner den.

Harald.
Tillad mig blot at følge
Dig med en Skare Mænd!

Walther.
Nei, Harald, nei!
Forklædt som Kapuziner kommer jeg —
Ukiendt hun seer mig, ukiendt gaaer jeg atter,
Ifald hun har forglemt sin Ægtemand.

Harald.
Men har hun glemt ham — vil Du ile da
Tilbage til min Arm, til Venskabs Arm?
Og finde der din Trøst? Din Støttestav?

Walther.
Det vil jeg, Harald!

Harald.
Det er gaaet os
Forskielligt: Du, med stærk Indbildningskraft,
Drog til det hellige Land, som til et Rige,
Hvor Feer leved; som et Land, hvor end
Mirakler af det gamle Testament
Tildroge sig i Ørken. Jeg gik med
Som Kriger, for at øve, hærde mig.
Det Virkelige aabnede Dig Øiet,
Og da Du ikke fandt dit Drømmebilled,
Saa kiøltes Du. Jeg lærte kiende Verden,
Den stærke Sol og Mennesker. Det modned
Mit haarde Bryst, og gav mig Følelser
Og Mildhed, som jeg før ei kiendte til.

Walther.
Hun var mit sidste skiønne Drømmebilled;

Hvis det forsvinder, har jeg intet meer
At leve paa en Jord, som er mig fremmed.

Harald.

Ha, stolte Walther! Venskab var Dig Intet?

Walther (omfavner ham).

Jo, jo, ved Gud!

Harald.

Vil Du da love mig,
At Du vil tye tilbage til din Ven;
Og ikke foretage noget Skridt
Af Vigtighed, før Du har talt med Harald?

Walther.

Jeg lover det, min Broder! Og hvis Skiæbnen
Mig vinker bort; — thi tunge Anelser
Betynge dette Bryst — saa skal jeg give
Dig vist et Varsel!

Harald.

Sværmer! Walther! Mand!
Du døe? Nei vi skal leve med hinanden.
Jeg er nu engang bleven vant til Dig;
Mig tykkes, Du Endeel er af mit Væsen.
Bekymringen, Du deelte, var mig let,
Og Glæden er mig fattig uden Dig.
Forlad mig ei! Jeg er ei kiælen, øm,
Men — Livet bli'er en Ørk mig, uden Dig.
Farvel! Guds Fred! Kom lykkelig tilbage!

(De omfavne hinanden og skilles ad.)

Tredie Handling.

Skov.

Hugo kommer med Treugott og Ditlev.
(Alle bevæbnede.)

Treugott.

Det var en Klapjagt, strenge Herre!

Hugo.

Gubbe!

Det glæder mig, Du svigted ikke Kampen
Med dine sølvgraae Haar.

Treugott.

Naar man kan staae sig
Mod vilde Dyr, kan man vel ogsaa stride
Mod vilde Mennesker.

Hugo (til Ditlev).

Og Du, min Søn!
Du tegner ogsaa brav. (Afsides) Nu har jeg Tid til
At læse hendes Brev.

(Han aabner et Brev og læser.)

„I det uvisse Haab, Hugo! om jeg nogensinde seer Dig igien, er min eneste Lindring at skrive disse Linier, og i dem at tilstaae, hvad jeg ellers vilde skiule. Ja, Bertha elsker Dig; og hvis Du er falden, da er hendes eneste Trøst, snart ogsaa at forlade den glædeløse Jord. I bange Forventning svæver jeg som en urolig Aand, omkring paa din stille Borg. Kunigunde har indsluttet sig paa sit Kammer; hun vil ikke see mig. Uden

Dig er jeg forladt og ulykkelig. Kommer Du hiem med Seier?
O hvilken Tanke! Men jeg skiælver; thi ikke blot Døden, ogsaa
Livet skiller Dig evig fra din

Bertha."

(Han trykker Brevet til sine Læber.)

Din Hugo lever, og for Dig, min Bertha!

Ditlev

(som imidlertid har talet med Treugott og stirret ind i Skoven).

Vist er det ham.

Treugott.

Det er umuligt, Ditlev!
Dog — Du har ganske Ret! — Ak, strenge Herre!
Der kommer Ridder Morits i Galop,
Fulgt af en Riddersvend.

Hugo.

Hvad vil han mig?

Ditlev.

Jeg maatte lee, han kaldte paa sin Dame
Midt i Skiærmydselen, imens han hug
Saa vildt omkring.

Hugo.

Ham mangler ikke Kiækhed.

Treugott.

Nei, men jeg troer, han har en Skrue løs.
Han stiger af; nu stryger han sin Hest.
Hvad vil han her? Han er vor Fiende; vover
Han sig paa Eders Grund?

Ditlev.

Der kommer Svenden,
Og tager imod Hesten af sin Herre.

Hugo.

Han nærmer sig med ædel Gravitet.

Treugott.

Jeg gad dog vide hvad han har isinde.

rits kommer i Harnisk med Landsen i Haand; han lader den synke for Hugo og hilser ham.

Ridder Hugo, stærke Helt!
Men hovmodig dog tillige,
Undres I maaskee derved,
Hvad en Ungersvend tør sige,
Som i Kundskab og Bedrift
Ebers Dygtighed maa vige,
Men i Tapperhed og Mod
Vel kan kaldes Ebers Lige?
Ebers Rygte bredtes ud
Af den hundredtunged Pige,
Af den høie Famas Mund,
Lige til Provences Rige,
Ja til Rom og Lateran —

Treugott (afsides).

Det var mange Riim paa Ige.

Morits.

Tidt jeg ønskte mig en Dyst
Med saa drabelig en Ridder,
I den dunkle Bøgeskov
Mellem Duft og Fugleqvidder.
I skal see at ogsaa jeg
Tapperhed og Mod besidder.

Treugott (afsides).

Mon det ingen Ende faaer,
Med den lange Sladderslidder?

Hugo.

I slaaes med mig, Ridder Morits?

Morits.

Ridder Hugo! Er I Helt,
Nu saa vil I ikke nægte,
Først med Landse, saa med Sværd,
Med en Riddersmand at fægte.
Lad en Kreds i Græsset slaae,
Kald paa Ebers Prygelknægte!

Vi vil see, i Sablen fast,
Om vi Heltene beslægte.
Saaret I min Fader har;
Men, hvad jeg formaaer at mægte,
Vil jeg hævne ham igien,
Med min Landses tunge Lægte!

Treugott (afsides).

Det maa hver en Christensiæl
Tilstaae ham, de Riim var ægte!

Hugo.

Jeg har saaret Eders Fader, Ridder! i en Tvekamp, som han uden Grund opfordrede mig til. Jeg har forresten altid søgt at vise ham Høflighed, som min Nabo.

Morits.

Forsagte Riddersmand! I vil undskylde,
Med Høflighed forgylde
Den sorteste Bedrift? Troer I at dæmpe
Med fagert Ord en Kæmpe?
I dobbelt er min Fiende;
Men dobbelt derfor Eders Blod skal rinde,
Forvovne Helt! som vover
En frankisk Ridders Viv at sætte over
Provences Perle, mine Tankers Muse:
Marie Marguerithe de la Brodouse!

Hugo.

O, Treugott! Hent min Landse!
Bring mig min Ganger!

Morits.

Den skal Fama krandse,
Som vinder denne Kamp.

Hugo.

Med blegen Mine
Du skal hos Pluto kysse Proserpine,
Hvis ei Du i en anden Tone taler,
Og rømmer strax min Grund, barnagtige Praler!

Morits.

Du døer, naar Morits om sin Landse fatter!

Hugo.

Ja, Du har Ret, jeg døer! Jeg døer af Latter.

(De gaae.)

Huulveien ved Hugos Borg.

Dorothea mødes af **Walther**, der kommer forklædt som Kapuziner.

Walther.

Velsignet være Christ!

Dorothea.

I Evighed!

Walther.

Min smukke Pige! Kan Du sige mig —
Jeg har ei været her i mangt et Aar —
Er dette Veien op til Slottet Rheinberg?

Dorothea.

Ja, ganske rigtig.

Walther.

Boer ei der en Frue,
Fru Bertha Walther?

Dorothea.

Jo! Hvis I vil tale
Med hende, kommer I tilpas, min Fader!
Thi hisset seer jeg hende just. Hun gaaer
En Aftenvandring.

Walther.

Virkelig? Hun kommer?
Farvel, mit Barn!

Dorothea.

Guds Fred, min fromme Fader!

(Hun gaaer.)

Walther.

Hvi falder det mig tungt, som Bly, paa Brystet?

Bertha, hurtig.

Min Gubbe! Du er Fremmed, kommer Du —

Walther.

Jeg kommer langt herfra, min Frue!

Bertha.

Kunde

Du ei maaskee da sige mig Besked —

Walther.

Jo, jeg kan sige Jer Besked om Meget.

Bertha.

Ha, kommer Du fra Boppardt?

Walther.

Nei, min Frue!

Jeg kommer fra Jerusalem.

Bertha (adspredt).

Saa langt fra?

Da est Du mødig vel?

Walther.

Hvis ei mig rækkes

Et Lædskebæger snart, maa jeg forsmægte.

Bertha.

Det vil ei mangle Dig paa Hugos Borg,
Thi han er Giæstfriheden selv; kun Skade,
Han er fraværende — han er — o Gud!

Walther.

I ængstes Frue?

Bertha.

Gamle Mand! Veed Du,
Har nogentid Du i dit Liv forsøgt
At miste, hvad der var Dig kiært som Livet?

Walther.

Jeg frygter, jeg har mistet hvad der var
Mig kiærere.

Bertha.

Han er i Kampen end,
Den Ædle! Stærk og kiæk er Hugos Arm;
Men Lykken er foranderlig og troløs —

Walther.

Ja, jeg har prøvet den! Jeg selv har været
I Dødens Farer med en udsøgt Flok
Af Tydsklands og af Frankrigs bedste Sønner,
Modstaaet Storm og Uveir, Pest og Hunger,
Og Solens Ild, og vilde Sabelhug;
Men aldrig skialv jeg, som jeg skiælver nu,
I dette stille Ly paa Rhinens Klippe.

Bertha.

Ak, Alderen giør skrøbelig.

Walther.

Jeg kommer
Fra Jorsal — og I spørger ei et Ord,
Om jeg har kiendt Herr Walther — Eders Husbond?

Bertha (forskrækket).

Min Gud — er han ei død?

Walther (smertelig).

Jo, han er død.

Bertha.

Hist finder han sin Løn!

Walther.

Er I bedrøvet?

Bertha.

Hans Salighed kan ei bedrøve mig;
Han fandt jo hvad han søgte: Martyrdøden.

Walther.

I farer vild! Han elskte Jer, min Frue!
Han vilde kæmpe for sin Tro som Helt,
Og vende hiem igien med Fredens Palmer,
Til Kiærlighedens Arm og til sin Arne.

Bertha.

Den Døde har jeg offret mine Taarer;
Han trænger ikke til min Sorg.

Walther.

I sørger
For Ridder Hugo?

Bertha
(rækker ham en Pung).

Gamle, fromme Munk!
Tag denne Skiærv af et bedrøvet Hierte,
Gak i din Celle, knæl og beed en Bøn
For Hugos Liv, det ædelste, det bedste!
For din Skyld vil mig Himmelen bønhøre.

Walther.

I elsker ham?

Bertha.

Til Alderdommens Nat
Kan Kiærligheden vel betroe sin Flamme.

Walther.

I elsker ham?

Bertha.

Ja ja! Jeg elsker ham.

Walther.

Farvel, Fru Bertha!

Bertha.

Bliv og hviil Dig ud!
Jeg gaaer.

Walther
(med undertrykt Bevægelse).

Maa jeg udbede mig en Godhed
Af Eder?

Bertha.

Hvad?

Walther.

Herr Walther var min Ven,
Han blegned i min Arm; jeg ønskte mig

Et Mindetegn af ham, men eier intet;
Jeg seer, I har hans Ring paa Eders Finger,
Saa er den mig beskrevet; i sin Dødsstund
Gav han mig Eders, som det Kiæreste
Han eiede. — See Frue! Denne Ring
Er kostbar, men som Ridder Walthers Ven
Maa jeg dog foretrække Walthers egen.
Giv mig hans Ring!

(Trækker hendes Ring af sin Finger, med næsten udbrydende Smerte.)

See der! Der har I Eders!

Bertha (bestandig afsprebt).

I Sandhed det er min.

Walther.

Ja, jeg er sandhru!

Bertha (sagte).

Er det en venlig Styrelse fra Himlen?
Vil den mig dermed sige: Du er fri!
Faaer jeg min Ring tilbage, for at kunne
Den atter skiænke til min Hiertenskiær?
Og kommer der en Dag, hvor denne Ring
Skal glimre paa min Hugos Haand?

Walther.

Betænker
I Eder Frue?

Bertha
(giver ham sin Ring).

Der!

Walther.

Og der er Eders!

Bertha.

Du skiælver?

Walther (bitter).

Det er Svaghed.

Bertha.

Vil Du bede
For Bertha?

(lytter.)

Stille! Stille! Hører Du
Trompeten? Glade Toner fra det Fierne?
O Himmel! Kommer han med Seir tilbage?
Jeg maa bestige Taarnet, for at have
Fri Udsigt. Nu, farvel min gamle Ven! —

(Hun gaaer.)

Walther

(afkaster fortvivlet sin Kaabe).

Opslug mig Jord! Bedrageriske Qvinde!
Er dette Troskab? Svor Du saa din Eed
For Herrens Alter, for det gamle Billed
I Domkapellet? Er det Lønnen for
Min Kiærlighed, naar fiernt paa nøgne Strand
Jeg stod om Natten, støttet til mit Sværd,
Og drømte mig i Franken? —

Ha, Forræder!
Du har forført — Forbandede! Du har
Med Elskovsdrik, med en fordiævlet Troldbom
Har Du forført min Hustru. Hun var reen
Som Morgenduggen før hun kiendte Dig.
Hvad giør jeg? Hvad har Jorden meer for mig?
Bort, bort, — med Harald! Til det kolde Nord,
Hvor Letlelysten døer, hvor gammel Troskab
Har reddet sig endnu for Lastens Syndflod
I en afsides Kløft. —

Hvo kommer der?
Ha, — det er ham, min Skiæbnes onde Engel!

Hugo kommer; idet han seer Walther, farer han forfærdet tilbage.

Hvad seer jeg? Hvilken rædsom Skikkelse
Staaer hist ved Hulens Afgrund?

Walther.

Philip Walther.

Hugo.
Hvad søger Du paa Jorden, Philip Walther?
Walther.
Jeg er en daarlig, en affindig Aand.
Et Skyggebilled søger jeg.
Hugo.
Hvad?
Walther.
Troskab!
Hugo (som har fattet sig).
Du lever, Walther?
Walther.
Nei, jeg gaaer igien.
Hugo.
Ved alle Helgne — hvordan kom Du her?
Walther.
Jeg sneg mig som en Pilegrim herhid,
At speide Skiæbnen.
Hugo.
Veed da Bertha vel,
At Du er her?
Walther.
Nei.
Hugo.
Og hvor er dit Følge?
Walther.
Jeg kommer ene til Dig. Alt mit Følge
Var denne hvide Stav.
Hugo.
Hvad vil Du speide?
Walther.
Nu veed jeg Nok.
Hugo.
Og hvad, hvad veed Du da?
Walther (kold).
At Du er en affkyelig Bedrager!

Hugo (opbragt).

Det lyver Du, Forræder! i din Hals.

Walther.

At Du est den elendigste Forfører!

Hugo (drager sit Sværd).

Forsvar Dig! Eller, ved min Ridderære!
Jeg dræber Dig.

Walther
(udstrækker Staven rolig imod ham).

Med denne hvide Stav,
Som David imod Goliath, gientager
Jeg sanddru, tryg i min Samvittighed:
Du est en Niding!

Hugo
(støder ham rasende for Brystet, saa han styrter ned i Gruben).

Far til Helved, Satan!

(Han bliver nogle Øieblikke staaende i den Stilling, hvori han nedstødte ham; derpaa drager han sin Aande dybt.)

Han foer til Helved! — Ha, — det var en Diævel!
Tag dine Taager med!

(Han kaster hans Kaabe ned efter ham.)

Er det en Drøm?
Hvor er jeg?

(Han holder Hænderne for sit Ansigt, derpaa siger han:)

Ganske ret! — Hvad har jeg giort? —
Faldt han?

(Han raaber ned.)

Hør, Walther! Svar mig, Philip Walther!
Ræk mig din Haand og lad mig hiælpe Dig!
Saa svar dog! Har Du saaret Dig? Jeg henter
Et Reb, og drager Dig igien af Dybet.
Du har afskyelig fornærmet mig,
Men troer Du, jeg vil derfor være Morder?

(Han stirrer ned.)

Der svarer Ingen fra det mørke Hul.
Jeg aldrig havde troet, der var saa dybt.
Fælt gaber dette stumle Helvedsvælg

Og faaer mig til at svimle. — Alle Helgne!
Hvo vel i Vreden kan beregne Sligt?

(Forfærdet, i det han bliver Kunigunde vaer i Baggrunden.)

Hvo staaer i Hulens Baggrund? — Kunigunde!
Hvis hun har seet —

Kunigunde kommer, venligt.

Min Ven!

Hugo (afsides).

Ja, hun er bleg!
Forfærdelsen har rystet hende. (Høit) Saae Du —

Kunigunde.

Jeg saae Dig, og jeg ilte Dig imøde.
Velkommen fra det hæderlige Slag,
Min Mand, min Husbond! Lad mig tørre Sveden
Dig af din Pande! Ak, den staaer endnu
I tunge Draaber.

Hugo
(støder hendes Haand bort).

Skiuler Du mit Ansigt
Med Svededugen? — Hvorfor est Du bleg?

Kunigunde.

Ak, jeg har været syg, men Glæden giør
Mig atter karsk, min Hugo!

Hugo.

Ei! Saa snart?
Mig tykkes dog, at dine Øine true,
Som Maanen imod Uveir, med en Dunstkreds.

Kunigunde (tager hans Haand).

Gud! Du har Feber!

Hugo.

Ja, jeg har lidt Feber;
Men tro ei derfor, at jeg ikke mærker
Hvad foregaaer; — og dersom Du har seet —

Kunigunde.

Hvad seet?

Hugo (drager sit Sværd).

Sværg paa mit Sværd en evig Taushed,
Hvis ikke Du vil vorde Sværdets Brud.

Kunigunde.

Hvad skal jeg sværge?

Hugo.

Ei at røbe, hvad
Du veed.

Kunigunde.

Hvad veed jeg? Ved Guds hellige Blod,
Min Husbond! Jeg forstaaer Dig ei. Hvad veed jeg?

Hugo.

Mod har Du!

Kunigunde.

Ak, Gud hiælpe mig, jeg Arme,
For Mod, jeg har. Hvi stirrer Du saa vildt?

Hugo.

Kan sligt et Ansigt lyve, Gud i Himlen?

Kunigunde.

Hvad siger Du?

Hugo.

Jeg siger: gult er ei
Blot Falskheds Farve, blide Liliekinder
Og Øiets blaa Viol kan og bedrage.

Kunigunde.

Troer Du, jeg lyver?

Hugo.

Ja, Forræderske!

Kunigunde.

Tilgiv mig, Gud i Himlen! Ormen krymper
Sig, naar man træder den. Det gaaer for vidt!

(Hun gaaer.)

Hugo (seer efter hende).

Din Ryg er mig meer ærlig end dit Ansigt.
O gid jeg aldrig saae dit Aasyn meer!
Tag Dig iagt, tag Dig iagt, min Hustru!

Min Vægtskaal hænger til den ene Side;
Een Draabe Blod meer eller mindre, bringer
Ei Skaalen til at synke dybere.

(Han gaaer.)

Et Værelse i Værtshuset Dunkholderbrønd.

Walthers Rustning hænger paa Væggen. Et Bord med Lys og et Timeglas.

Værten med en Foliant. **Harald.**

Værten.

Ja, denne Bog har saamænd tilhørt en Dansk, som studerede i Cøln, og som paa sine Smaareiser ned ad Rhinen adskillige Gange var i mit Huus. Den skal være skrevet af en Islænder, med saadan et snorrigt Navn. — Hvad var det nu han heed? — Ja rigtig! Sture Snorlesen, troer jeg, det var.

Harald.

Snorro Sturlesen.

Værten.

Ja, det er nok endnu rigtigere.

Harald.

Har den Danske foræret Jer denne Bog?

Værten.

Ikke han; en Cartheuser, Benedikt Krause, har ved en Leilighed faaet en Afskrift deraf. Gud maa vide, hvordan den er kommen til at ligge her. Børnene bruge den som Skammel, til at lege med og sidde paa. Der er Ingen, der forstaaer sig paa dette Skrift, uden I, Herr Ridder!

Harald.

Jeg læser gierne en Times Tid, før jeg gaaer tilsengs. Jeg har begyndt paa Bogen, og den morer mig særdeles.

Værten.

Hvad handler den egentlig om?

Harald.

Det er mit Fædrelands Historie.

Værten.

Jeg vil ikke være til Uleilighed. Der staaer et Timeglas paa Bordet; nu kan I selv see hvad Tiden er, for at indrette Læsningen derefter.

Harald.

Mine Svende ere dog gangne ordentlig tilsengs?

Værten.

De sidde endnu og spille Tærninger. Tydskerne drikke Viin; men de Danske fik Øl. De raabte Hurra, og sige: Nu ere vi igien i vort Element! Sort Brød har jeg ogsaa maattet skaffe tilveie.

Harald.

De ere dog ordentlige?

Værten.

Meget ordentlige. Man skulde aldrig troe, der var et halvhundrede Mand.

Harald.

Beed dem lægge sig! Det er silde.

Værten.

Den anden Herre kommer vel ikke hiem i Aften?

Harald.

Neppe.

Værten.

Saa ønsker jeg da en god rolig Nat.

(Han gaaer.)

Harald.

Midnatten nærmer sig, saa tyk og sort.
Han kommer ikke? Nu, det var at vente! —
Min gode Walther! Sidder Du fornøiet
Hos Hugo, hos din Bertha, ved et Bæger?
Hvad eller klavrer Du, forvirret, bleg,
Paa Klippen? Speider Du fra Granekløften,
Med bange Blik, det Lys, som sig bevæger
I Fløien fra den taarnehøie Borg?
Her efterlod han Alt: Sin Ven, sit Folk,
Sit Harnisk. —

Der hænger det paa Knagen! Ha, hvor tidt
Stod Du i dette Pandser ved min Side,
Og svang dit Sværd mod Saracenens Sværd.
Nu hænger det, — tomt, — som en gammel Rustning
Paa Heltens Grav. — Ha, jeg er mod i Hu; —
Mig bæres for, jeg seer ham aldrig meer.
Hvi lod jeg ham forlade mig? Som David
Og Jonathan vi fulgtes hidindtil
Saa troligt ad. — Og dog — dog blev jeg her!

(Efter en kort Taushed.)

Han loved mig et Varsel! — Fast han trykte
Min Haand til Afsked, og det tyktes mig,
Som Dødens Kulde stivnede mit Blod.
Nok! — Jeg vil læse! — Jeg vil glemme Tiden,
Jeg lever i, og trylle mig tilbage.

(Han sætter sig ved Bordet, slaaer Bogen op og bladrer deri.)

Her er det: Fiirogtyvende Kapitel
Om Alf og Yngve. Ja, det vil jeg læse.

„Kong Alfr havde en Kone, heed Bera, den fagreste Qvinde, meget skiøn, myndig og lystig af Sindet. Yngvi Alfreksøn var da en Høst kommen fra Viking til Upsal, og var navnkundig. Han sad længe oppe til Driks paa Qvelden. Alfr Konge gik ofte betids at sove. Bera Drotning sad ud paa Natten og talde med Yngvi. Alfr raadte hende, ei at sidde saa længe; bad hende gaae før at sove; sagde, han vilde ikke vaage efter hende. Hun siger, den Kone være sæl, som heller skulde eie Yngvi end Alf. Han harmtes da meget, thi hun sagde det tidt. Een Qveld gik Alfr ind i Hallen, da Yngvi og Bera sadde i Høisædet og taldes ved. Havde Yngvi da paa sit Knæ et stakket Sværd. Mænd vare heel drukne og gave ei Agt paa, at Kongen kom ind. Alfr Konge gik til Høisædet, tog et draget Sværd frem af Kiortelen, og stak det giennem Yngvi, sin Broder —

(Walthers Rustning falder med Gny ned af Knagen paa Gulvet.)

Harald
(springer forfærdet op).

Jesu Maria!

(Han staaer længe og lytter.)

Intet rører sig! —
Kun Rustningen, — Og Timeglasset staaer,
Har pludselig hørt op at rinde. — Walther!
Er alt dit Timeglas udrundet, Walther?
Ja, ja! Det var et Varsel. — Det er Midnat,
Nu lege Spøgelser; Gienfærdene
Gaaer om i Klostrets Gange, skride haanligt
Hen over Borgegravens Dyb, og banke
Paa Sovekamret. Varsle vilde han, —
Hans Harnisk styrter raslende til Jorden,
Just som jeg læser om Kong Yngves Død! —
Et venligt Varsel af en venlig Aand.
Op, — op med mine Mænd til Hugos Borg!
Igiennem Natten, hurtig og forsigtig!
Hvis I har dræbt ham, —

(drager sit Sværd)

nu ved dette Sværd,
I skal giengiælde det. Men lever han,
Da skal jeg vriste ham af Eders Vold,
Om I var tusind Nidinger.

(han raaber.)

Op Kæmper!
Til Vaaben og til Hævn! Den sorte Nat
Har spyet en Hemmelighed af sit Svælg,
Som Nidingen betroede den. Op Danske!
Med Skiold og Spyd, til Redning eller Hævn.

(han iler ud.)

Fierde Handling.

Ruprechts Borg.

En Dør staaer aaben; man seer en Liigkiste i det andet Værelse. **Ruprecht** kommer ud af et Sidekammer med **Borgkapellanen**, der har en Monstrans i Haand. **En Bygmester.**

Ruprecht (meget nedslaaet).

Hvem er I?

Bygmesteren.

Jeg er Hans Henning Bygmester, strenge Herre! I har havt Bud efter mig, for at aftale, hvorledes I vil have Ridder Morits's Gravsted indrettet i Sancte Cathrine Kirke.

Ruprecht.

Nu! Er I Bygmesteren? — Det var vel. — Jeg vil have det ordentligt og net, saa at Intet mangler.

Bygmesteren.

Det skal skee.

Ruprecht.

Han skal ligge for det lille Alter paa høire Haand, naar man kommer ind i Kirken, ved Siden af det brogede Vindue, som forestiller Cain og Abel.

Bygmesteren.

Godt, strenge Herre!

Ruprecht.

Gravstedet skal I bygge af den røde Steen, hvoraf dette Field bestaaer.

Bygmesteren.

Meget vel!

Intet rører sig! —
Kun Rustningen, — Og Timeglasset staaer,
Har pludselig hørt op at rinde. — Walther!
Er alt dit Timeglas udrundet, Walther?
Ja, ja! Det var et Varsel. — Det er Midnat,
Nu lege Spøgelser; Gienfærdene
Gaaer om i Klostrets Gange, skride haanligt
Hen over Borgegravens Dyb, og banke
Paa Sovekamret. Varsle vilde han, —
Hans Harnisk styrter raslende til Jorden,
Just som jeg læser om Kong Yngves Død! —
Et venligt Varsel af en venlig Aand.
Op, — op med mine Mænd til Hugos Borg!
Igiennem Natten, hurtig og forsigtig!
Hvis I har dræbt ham, —

(drager sit Sværd)

nu ved dette Sværd,
I skal giengiælde det. Men lever han,
Da skal jeg vriste ham af Eders Vold,
Om I var tusind Nidinger.

(Han raaber.)

Op Kæmper!
Til Vaaben og til Hævn! Den sorte Nat
Har spyet en Hemmelighed af sit Svælg,
Som Nidingen betroede den. Op Danske!
Med Skiold og Spyd, til Redning eller Hævn.

(Han iler ud.)

Fierde Handling.

Ruprechts Borg.

En Dør staaer aaben; man seer en Liigkiste i det andet Værelse. **Ruprecht** kommer ud af et Sidekammer med **Borgkapellanen**, der har en Monstrans i Haand. **En Bygmester.**

Ruprecht (meget nedslaaet).

Hvem er I?

Bygmesteren.

Jeg er Hans Henning Bygmester, strenge Herre! I har havt Bud efter mig, for at aftale, hvorledes I vil have Ridder Morits's Gravsted indrettet i Sancte Cathrine Kirke.

Ruprecht.

Nu! Er I Bygmesteren? — Det var vel. — Jeg vil have det ordentligt og net, saa at Intet mangler.

Bygmesteren.

Det skal skee.

Ruprecht.

Han skal ligge for det lille Alter paa høire Haand, naar man kommer ind i Kirken, ved Siden af det brogede Vindue, som forestiller Cain og Abel.

Bygmesteren.

Godt, strenge Herre!

Ruprecht.

Gravstedet skal I bygge af den røde Steen, hvoraf dette Field bestaaer.

Bygmesteren.

Meget vel!

Ruprecht.

Det betyder, at Borgen har mistet sin Grund. Det Røde betyder Blod.

Bygmesteren.

Hvor det er tungt, at saa haabefuld en Junker skulde falde for Fiendehaand.

Ruprecht (med et fælt Smil).

Ha! Ha! Det skal vi nok hævne, Mester! — I maa see at faae en stor Messingplade; — saadan een, 'som den paa min salig Kones Grav. Der skal han ridses af, i fuld Rustning, med Skiold og Landse. Den krogede Bielke maa ikke glemmes paa Skioldet. Falken skal han have paa sin Haand.

Bygmesteren.

Det skal altsammen efterkommes.

Ruprecht.

Har I taget Maal af ham?

Bygmesteren.

Endnu ei, Herr Ridder!

Ruprecht (tørrer sine Øine).

Han var just ikke meget lang.

Bygmesteren.

Det kommer ikke altid an paa Længden. Han var behiertet og stærk.

Ruprecht.

Gaa ind og maal ham, Mester! Naar man er død, strækker man sig. (Lægger sin Haand paa hans Skulder) I maa jo giøre Graven, saa den passer ham.

Bygmesteren.

Han skal ligge saa mageligt deri, som om han laa i sin Seng; det lover jeg for.

Ruprecht (ryster hans Haand).

Tak skal I have, Mester! I under ham godt.

(Bygmesteren gaaer.)

Ruprecht (til Munken).

Og I skal gaae til Braubach, Broder Augustin! — kiøbe fiin Røgelse og hvide Vorlys.

Augustin (afsides).

Saa from har jeg aldrig seet ham før. (Høit) Ak, strenge Ridder! Det smerter mig, at I har mistet Eders Søn og eneste Arving; men det glæder mig dog igien, at I er bleven saa sagtmodig. I Nøden vender man sig til Gud.

Ruprecht.

Augustin! Veed I, hvad jeg har taget Sacramentet paa?

Augustin.

Nu, for at styrke Eder.

Ruprecht.

Ja, for at styrke min venstre Haand. (Han river en Dolk ud af Barmen) Seer I, Augustin? (Falder ud) Jeg har vænt mig til at træffe sikkert og dybt med venstre Haand.

Augustin.

Hvad vil I?

Ruprecht.

Hugo har berøvet mig min Førlighed, — dræbt min Søn! Jeg duer til Intet meer; mit Navn døer med mig. Troer Du ikke, jeg hævner det?

Augustin.

Hvad har I besluttet?

Ruprecht.

Jeg vil dræbe Hugo med min venstre Haand!

Augustin.

Gud i Himlen! — I troer —

Ruprecht.

Spild ikke forgiæves Eders Tale! Det er urokkeligt. Jeg har svoret det! Jeg har taget Sacramentet derpaa.

Augustin.

Hellige Jomfru Maria! Derfor var det, at I —

Ruprecht (med vild Glæde).

Ha, ha! Jeg skal lære ham hvad det er, at berøve Ørnen sine Æg og Løven sine Unger.

Augustin.

Strenge Herr Ridder! For Eders evige Salligheds Skyld anraaber jeg Eder —

Ruprecht.

Ingen Snak! Der ligger han inde. Mine Dørre ere lukkede, mine Værelser lugte af Liig! — Ingen Glæde meer! Han skal stødes ned.

Augustin (efter en Taushed).

Og hvad vil I saa?

Ruprecht.

Saa vil jeg intet meer. Saa skal Mester Henning bygge mig et Gravsted af sort Marmor, lige over for Morits ved Siden af Cathrine; — og saa kan Du synge Siælemesser for min Salighed.

(De gaae.)

Huulveien ved Hugos Borg.

Zoroaster. Kunigunde.

Zoroaster
(med en Ønskeqvist i Haand, sort Kiortel, blottet Skaldehoved og langt hvidt Skiæg).

Lyksalig er blandt Mennesker den Mand,
Som eier sligt et Field! Hans Taarne kneise
Mod Himlen; Klippens Væg beskytter ham,
Og Biergets Indvold skiænker ham sin Skat.

Kunigunde.

Det glæder mig, at I er kommen hid;
Thi fuldeligt forstaaer I Eders Kunst.
Min Husbond er ei ganske vel, jeg haaber
I vil adsprede ham med Eders Lærdom,
Og give mangt et nyttigt Raad.

Zoroaster.

Maaskee.

(Seer ned i Gruben.)

Jeg seer, I har forladt den gamle Mand
I Gruben.

Kunigunde (forundret).

Kiære, hvilken gammel Mand?

Zoroaster.

Det er en Talemaade blandt os Biergmænd;
Vi ellers ogsaa gierne kunde sige:
Jeg seer, I har forladt den unge Mand.
Vi mene dermed: det forfaldne Værk.

Kunigunde.

Ja, det staaer øde vist i hundred Aar.
Man troer det er ufrugtbart.

Zoroaster.

Mørkets Frugt
Bør hæves op for Lyset. Her er Bloderts;
Det Tegn er godt.

(Han strækker sin Green over Hulen, saaledes at han holder den i begge Ender.)

Min Ønskeqvist sig bøier
Med Vælde ned. Her maa I grave, Frue!
I Aftenschichten. Seer I, her er Blodsteen.

Kunigunde (forundret).

Hvad Aftenschichte? Blodsteen?

Zoroaster.

Aftenschichten
Er den, hvor sig Arbeiderne maae vende
Mod mørke Midnat; Blodsteen tyder Qvægsølv,
Og hvor der findes Qvægsølv, kommer Sølv. —
Det gaaer Metallerne som Jordens Frugter,
De modnes efterhaanden. Jern og Kobber
Er kun umodent Guld, som Tin og Bly
Umodent Sølv. Den flygtige Merkur
Kan vorde begge; det beroer alene
Paa Tidens Leilighed, om da maaskee
Den varme Sol, hvad heller Luna hersker. —
Her maae I grave!

Kunigunde.

Jeg vil tale med
Min Husbond. Troer I virkelig —

Zoroaster.

Jeg veed.

Kunigunde.

Velan! Maaskee det kan adsprede ham.
Nu vil vi eftersee de andre Gruber.

Zoroaster

(peger paa den øde Hule).

Glem ikke den, den er af Vigtighed.

(De gaae.)

Hugos Værelse.

Hugo; han staaer hensiunken for Berthas Billed, som hænger paa Væggen.

Hvor Mennesket dog tidt behiælper sig!
Det Billed var mig kiært, jeg havde før
Ei byttet det for nogen Ridderborg.
Jeg leved ingen Dag, hvor ei jeg stod
En Stund, og stirred paa det døde Lærred,
Og tænkte hende leve, glædte mig!
Hvor dog Erindringen kan være blind.
Det Bertha, dette stive Contrafei?
Ha, hvilken Tanke, Hugo! Hun er her!
Her virkelig, tre Værelser fra Dig.
Dig skiller ingen Ringmuur, ingen Vei,
Og ingen favnedyb Umulighed
Fra Bertha! — Men hvo kommer der? Min Bertha!
Hun selv — i Morgendragt — forstyrret, bleg.

Bertha kommer hurtig, og giør en ængstelig Bevægelse med Armen mod den Dør, hun kom ind af, som om hun flygtede for Nogen.

Hugo.

Hvad fattes Dig, min Elskte?

Bertha.

Frels mig, Hugo!

Hugo.

Min Bertha, Du er syg!

Bertha.

Ja, siælesyg!

Hugo.

Hvad er der hændet Dig?

Bertha.

Her er jeg sikker,
Her tør han ei forfølge mig!

Hugo.

Hvo?

Bertha.

Han!
Jeg tør ei nævne ham. — Jesu Maria!

(Hun vrider sine Hænder.)

O, græsseligt! Høist rædsomt! Hugo, Hugo!
Vi maae for evig skilles ad igien,
Jeg maa forlade denne fæle Borg,
Jeg maa til Franken.

Hugo.

Hvad?

Bertha.

Der sov jeg trygt;
Her spøger det, her har man ingen Ro.

Hugo.

En Drøm har skrækket Dig?

Bertha.

Aarvaagen laa
Jeg hen ad Morgenstunden; Morgenkulden
Indbyssed mig som i en Feberdrøm,
Da —

(Hun seer sig frygtsom om.)

Er der Nogen?

Hugo.

Ingen uden vi.

Bertha (hemmelighedsfuld).

Da forekom det mig, som hørte jeg
En rædsom Knagen i det hule Bierg;
Men stærkest fra den længstforfaldne Grube
Mod Vesten, naar man stiger op til Borgen.

Hugo (forfærdet).

Hvad drømte Du?

Bertha.

Og ud af Hulen steeg
I Munkedragt med blodigt Hovedhaar,
Bleg som et Liig — og Minen sørgelig —
Jeg overlever ikke denne Dag!

(Hun skiuler sit Ansigt i sine Hænder.)

Hugo.

Hvo? Talde han da til Dig?

Bertha.

Nei, han taug,
Og trued mig kun med sin hvide Stav.

Hugo (med dæmpet Eftrk).

En Drøm, et Blendværk, Bertha! Tænk Dig om,
Om ei maaskee en heel naturlig Grund —
Her er lidt qvalmt — bi, lad mig aabne Vinduet.

(Han gaaer hen og lukker Vinduet op.)

Bertha.

Tak, Hugo! Ha, den friske Luft, den letter.

(Efter et lidet Ophold.)

Eet falder der mig ind, som trøster mig!

Hugo.

Og hvad?

Bertha.

I Aftes, da jeg vented Dig,
Kom der en gammel Munk fra Palæstina,
Der havde været Walthers Ven. Han bad
Om Philips Ring — og gav mig atter min,
Som selv min Husbond havde skiænket ham.
Det lod til at den Gamle blev fortørnet,
Fordi jeg ikke følte meer mit Savn.
Du var i Fare, Hugo! Jeg forlod
Ham snart og ligegyldig. Ak — nu veed jeg —
Thi Spøgelset bar samme Munkedragt!

Hugo
(med et tungt Aandedrag).

Saaledes er det Hele let forklaret.
Fat Dig, min Elskte!

Bertha.

Det har rystet mig.
Du skulde seet! Han foer af Gruben, sprang
Ad Trappen op, og svæved giennem Slottet.
Hver Laas, hver Dør sprang op for ham. Jeg laa
I Feberkuld, indhyllet i mit Lagen,
Med Øiet fæstet paa den lukte Dør; —
Da knærked op, bag Sengen ved mit Hoved,
En Blenddør i den røde Damastvæg —
Der stod han! Viste mig med vild Triumph
Sin egen Ring; greb med sin Dødninghaand,
Som med en iiskold Jerntang om min Finger,
Og klemte den. Da vaagned jeg med Skrig.

(Hun betragter Fingeren.)

O, hellige Guds Moder! Den er blaa.

Hugo
(gyser, men fatter sig og betragter hendes Haand).

Bertha! Hvad er vi Mennesker? En Puls,
For hurtig fremskyndt eller standset, bringer
Os Hiertet til at skiælve. Gives der
Et stærkere Beviis paa Siæls og Legems
Udeelbarhed? Betragt din Finger! Adspredt
Har Du sat Ringen paa din høire Haand
Paa Mellemfingren; det har trykket Dig.
Fat Dig, min Elskte! Med lidt Rosenolie
Vil den afglide let igien.

(Han henter en lille Flaske, bestryger hendes Finger og tager Ringen af.)

Her er den!

Bertha.

Det lettede!

Hugo
(sætter den paa sin Finger).
Den skal ei meer forstyrre
Din søde Søvn.

Bertha (forskrækket).
Hvad giør Du?

Hugo.
Jeg trolover
Mig med min hulde Brud.

Bertha.
Forvovne Hugo!
Og veed Du ei, at denne Haand, hvorpaa
Du sætter Ringen, ei tilhører Dig?

Hugo.
Saa lad da hende, lad Giengangerne
Borthugge den med deres Bøddelsværd!
Min Siæl er fri, den skal man ei forkue.

Bertha.
Din Kiærlighed giør Dig ulykkelig;
O, Gud forbyde meer!

Hugo.
Kom! Du har Ret,
Hvad skal vi her paa denne skumle Borg?
Jeg gierne skiænker Alt til Kunigunde,
Kun ei mig selv og Dig. Kom, min Veninde!

Bertha.
Tal ei saa vildt! Den arme Kunigunde
Befinder sig ei vel; det vilde dog
Bedrøve Dig, at volde hendes Død.

Hugo (mørk).
Jeg har befordret Manges Død igaar,
Hvis Liv for deres Hustruer og Børn
Var af langt mere Værd end Kunigundes.

Bertha.
Det var paa Ærens Vei.

Hugo (med et bittert Smil).

Hvor er den Haand,
Udstrakt med Fingrene paa Korsveisbiælken,
Der viser mig den rette Livets Vei?

Bertha.

Har en korsfæstet giennemboret Haand
Ei vist Dig den fra Korsets Biælke, Hugo?

Hugo (kysser hendes Haand).

Du skiønne Sværmerinde! Lover Du,
Ifald hun døer, at Du vil vorde min?

Bertha.

Af, syndigt er det Menneske, som grunder
Sin Lykke paa sin Næstes Undergang.

Hugo (altid heftigere).

Lov mig, at vorde min for Herrens Alter,
Naar ingen Lænke binder Hugo meer!

Bertha.

Du ængster mig.

Hugo (støder hende fra sig).

Vel, heller ikke det!
Saa reis herfra, forførerişke Slange!
Som lokker uden Tilfredsstillelse.

Bertha (med Taarer).

Ha, Grumme! Tvivler Du i Sandhed om,
At jeg Dig elsker?

Hugo (omfavner hende).

Det var en sød Musik. —
Gak paa dit Kammer! Fat Dig! Lad dem kogle,
Fornærme, hidse, skynde frækt til Synd,
Belure mig, forraade mig og spøge!
Men ved mit gode Damascenersværd,
Jeg sætter Kraft mod Kraft, og vi vil see,
Om Mennesket kan staae sig mod en Skygge.
Gak paa dit Kammer!

Bertha.

O, min Ven!

Hugo.

Farvel!

(Han gaaer.)

Hugo (fatter sig).

Hvad vil han? Giække mig? Fornærme først,
Afslaae en Kamp, og siden true, naar
Man opbragt støder ham for feige Bryst?
Saa er han kun et Spøgelse fra Helved.
Jeg skammer mig ved dette Sværmeri.

(Han seer paa Jorden.)

Hvad ligger der? Ak, hun har tabt sin Handske.

(Tager den op.)

Hvor nydeligt man seer de skiønne Former
I eftergivne Skind! Den har modtaget
Hvert yndigt Indtryk af den lille Haand.

(Han kysser den.)

O, søde Duft! Dig kiender jeg, din Ambra
Modtog mig strax i gamle Dage, naar
Jeg treen i hendes Værelse.

(Han giemmer den paa sit Bryst.)

Vær mig
En Amulet mod Farer. — Du har kastet
Din Handske til mig, Bertha! Det betyder,
At Du opfordrer mig til Kamp for Dig.
Vel, Bertha! Jeg skal kæmpe som din Ridder.

Kunigunde kommer.

Min Ven!

Hugo.

Ha, det er hende!

Kunigunde (venlig).

Kiære Hugo!
Hvorledes gaaer det?

Hugo (koldt afbrydende).

Godt.

Kunigunde.

Du var i Aftes

Ei vel, min Ven!

Hugo.

Lidt Feber!

Kunigunde.

Efter slig

n Strid kan Blodet vel ophidses. Føler

)u nu Dig bedre?

Hugo.

Ja, fuldkommen vel.

Kunigunde.

ilgiv mig, hvis min Utaalmodighed

gaar mig bragte, for et Øieblik,

il at forlade Dig i Vrede.

Hugo.

Hm!

Kunigunde.

ilgiv mig, kiære Husbond!

Hugo.

Alt forladt.

Kunigunde
(i en muntrere Tone).

u trænger til Adspredelse, min Ven!

en bedste Læge mod Tungsindighed.

vad siger Du, ifald vi bød engang

ort Naboskab til Giæstebud?

Hugo.

Maaskee —

et var ei ilde.

Kunigunde.

Til imorgen Middag?

Hugo.

Giør som Du vil, mig er det ligegyldigt.

Kunigunde.

)et vil opmuntre Dig, og Bertha med.

Et Anker Viin af bedste Slags fra Mosel
Har mig min Fætter Arnold sendt; den vil
Vi prøve.

Hugo.

Som Du vil.

Kunigunde
(efter et lidet Ophold).

Her var en Biergmand;
Jeg gaaet har en Morgenvandring med ham;
Han foreslog os Noget, som maaskee
Især vil muntre Dig.

Hugo.

Og hvad?

Kunigunde.

Du ynder
Jo Biergværksvidenskaben, dine Gruber
Er Dig af Vigtighed.

Hugo.

Nu da?

Kunigunde.

Du veed
Den store Grube vester imod Trappen,
Den øde, den forladte —

Hugo (opmærksom).

Nu, hvad den?

Kunigunde.

Som staaer forfalden vist i hundred Aar.

Hugo.

Jeg kiender den, spar mig Beskrivelsen!

Kunigunde.

Din Moder har fortalt mig, at den blev
Forladt heel pludselig; thi der er skeet
Et Mord i gamle Dage.

Hugo
(træder studsende tilbage).

Kunigunde!

Kunigunde
(rolig, uden at mærke noget).
Den gamle Biergmand foreslog, at lade
Den atter undersøge; vist han meente
Der var en sielden Skat, hvis Kostbarhed
Dig undre vilde.

Hugo
(med et skarpt Blik).
Saa? En sielden Skat?

Kunigunde.
Ifald Du nu tillader det, min Ven!
Saa vil jeg give din Befaling strax
Til Folket, at befare den i Aften,
Og undersøge det forladte Værk.
Imorgen — hvis man finder Tingen giørlig —
Kan mellem vore Venner vi da holde
Den rige Grubes Høitid, ved et Bæger
Af Arnolds gamle Viin.

Hugo
(stirrer paa hende; derpaa fatter han sig hurtig, og siger med tilsyneladende Rolighed):
Ifald Dig synes,
Saa vil vi dog opsætte det til Søndag,
Saavel med Gruben som med Giæsterne;
Og Vinen vil vi spare med til den Tid.

Kunigunde
(ømfindtlig, i en bedende Tone).
Viis mig den Godhed, lad det skee imorgen!
Jeg har — oprigtigt talt — alt budet dem.

Hugo.
Alt budet dem?

Kunigunde.
De lovet har at komme.
Hvor kunde jeg da troe, Du var imod det?
Ifald der sendes Afbud — kiære Husbond,
Du veed, hvor snart Bagtalelsen er færdig
At gribe hver en Leilighed —

Hugo.

Din Slægt!

Kunigunde.

Hvad fattes Dig igien?

Hugo
(fatter en hemmelig Beslutning, rolig).

Vel! Lad dem komme;
Jeg skal beværte dem.

Kunigunde.

Din bittre Kuld
Er dræbende; men jeg vil ei fortvivle;
Skee Himlens Villie! Jeg har intet, veed jeg,
Af Vigtighed at forekaste mig.

Hugo.

Men jeg?

Kunigunde.

Jeg vil ei gaae i Rette med Dig;
Men nægt mig ei den Trøst at see min Slægt!
Nærværelsen af mine bedste Venner
Vil styrke mig. — Som Blomsterne til Solen,
Saa trænger dette Bryst til Kiærlighed.

(Hun gaaer.)

Hugo
(efter nogen Taushed).

Er hun min Diævel? Nei, jeg troer det ei.
Eenfoldigt Phlegma, sødligt Føleri,
Forfængelighed, klædt i Nonnedragt,
Tilsløret Nidkiærhed — alt hvad man vil —
Kun Ondskab ei. — Nei, Diævlen bruger hende
Til Larve, for at ængste mig, og stirrer
Igiennem hende paa mig, med de store,
De matblaae Øine. — Men det siger intet!
Nødværge maa jeg sætte mod min Fare;
Thi komme Giæster, findes Walthers Liig,
Da styrter Bertha sig i Raseri
Fra Klippen; — hun forbander mig i Døden,

Og Hugo staaer for Verden brændemærkt,
Som lumske Morder. — Kunigunde, nei!
Saa drag Du heller i din Evighed
Med Fred! Du længtes daglig dog derefter.
Und dem, som elske Livet, Livets Fryd,
Og røv ei os, hvad Du kan ikke nyde.

(Han gaaer.)

Femte Handling.

Aften. Hulveien ved Rheinberg.

Harald med flere Riddersvende, bevæbnede.

Harald.

Saavidt kom vi lykkeligt uden Modstand. Men denne Borg har Naturen befæstet! — Det vil falde vanskeligt at overrumple dem. Desuden maae vi være forsigtige, hvis Walther endnu er i Fare. Jeg vil selv gaae op til Borgen for at speide. I Andre, lægger Eder i Vaghold i Kløfterne! To kan holde Vagt ved Indgangen.

Riddersvendene.

Godt, Herr Ridder!

Harald.

Klaus og Skammel! stiger saa høit op paa Klippen, som I kan, for at see, om vi ere sikkre. (De gaae.) I Andre fordeler Eder rundt omkring! Her i Nærheden paa venstre Haand af Trappen har jeg ladet mig sige, skal være en forfalden Grube, forladt af Mennesker. Har I Stigen med?

Svendene.

Den er her!

Harald.

Saa maa Leiligheden undersøges; maaskee man der træffer et godt Vaghold.

(Medens Svendene slaae Ild, tænde Lygten, hidse Stigen ned og undersøge Hulen, træder Harald hen i Forgrunden og støtter sig til sit Sværd.)

: herlig Aften! Luften er saa blaa,
:d blinker alt de klare Stierner smaae!
:t stille Field, som Dagens Lyst har seet,
ɔtaarner sig i rolig Majestæt.
iennem høie Hvælvings Klipperift
:dblinker Evighedens Stierneskrift.
:n store Karlsvogn gaaer sin vante Gang,
:iøndt den af Ælde bøiet har sin Stang.
kiøn Freia styrter, med sin Demantgiord,
ɔm Lucifer fra Himlen imod Jord.

, Walther! — Stiernen hist saa sært nedseer,
om sagde den: Du seer ham aldrig meer!
ɔor er Du ædle, bolde Riddersmand? —
ır David mistet alt sin Jonathan?
in Bue, som kun klang paa Herrens Vei,
r blodbestænkt vendt hiem fra Slaget ei?
vad bliver der da vel igien for mig?
: savne, længes — og at hævne Dig!

(Han drager sit Sværd.)

Henrik kommer tilbage.

Gud, Herr Ridder!

Harald.

Hvad er der?

Henrik.

Vi have været i Graven, som I befalede.

Harald.

I Gruben? Nu vel?

Henrik.

Vi have fundet et Liig.

Harald.

Hvilket Liig?

Henrik.

See selv! Jeg kan ikke bringe det over mine Læber.

(Man bringer Walthers Liig tildækket paa Stigen.)

Harald
(blotter hans Ansigt og stirrer længe maalløs paa ham).

Ja, det er ham! Din blege Dødningmaske
Giør ikke Dig ukiendelig for Harald.
Kom, mine Venner! Seer I dette Liig?
Det tomme faldne Harnisk havde Ret!
Her ligger han, vor Broder og vor Helt!
Men hævne skal jeg Dig, min elskte Ven!
Fred med dit Støv!

(Han kysser ham, trykker hans Haand, betragter den, og siger, i det han springer op:)

O, hellige Georg!
Jeg kiender dine Vink! Et sikkert Tegn!
See — han har talt med hende. Han har givet
Den utro falske Viv sin Ring tilbage.

(Tager Ringen af Ligets Finger.)

Tilgiv mig dette Ran! Paa Dommedag
Skal Harald bringe Dig din Ring igien,
Og giøre Regnskab for den. — Nu Farvel!

(Han reiser sig.)

Naar mandeligt jeg hævnet har din Død,
Da kommer jeg for at begrave Dig.

(Svendene gaae, paa hans Vink, med Liget ind i Krattet.)

Ruprecht træder frem af Busken med en Flok Mænd, og raaber med tordnende Rest:

Hvem der?

Harald (drager sit Sværd).

Her? Hugos Fiender!

Ruprecht.

Hvad vil I?

Harald.

Hævn!

Ruprecht.

Den vil ogsaa jeg.

Harald.

Og hvo er I?

Ruprecht.

ƚavn er Ridder Ruprecht Thurn; han slog
Søn, det vil jeg straffe.

Harald.

Han har dræbt
Ven, det skal han bøde.

Ruprecht.

Herligt, herligt.
nig din Haand!

Harald.

Hvad staaer mig inde for,
r Sandhed, Ridder?

Ruprecht.

Dette Saar,
han har hugget i mit høire Haandled.

Harald.

hvis —

Ruprecht.

Saa gaa da Du ad dine Veie,
Du ikke troer mig. Jeg gaaer min.

Harald.

mt vi stunde til det samme Maal,
vi jo mødes.

Ruprecht.

Stig Du op til Borgen,
ȝ Vildsvinet ud af sit Morads!
ıl vi stoppe ham.

Harald.

Skee hvad der vil;
belavet paa min Sikkerhed.

Ruprecht.

Du bange?

Harald.

Nei, kun lidt forsigtig.

Ruprecht (mistænkelig).

Det skader ei, det vil jeg ogsaa være.

(Til sine Folk.)

Han seer mig ud til allehaande. Kom!
Halv troer jeg, der er Ugler alt i Mosen.

(De trække sig tilbage.)

Harald (til sit Følge).

Nu fælder Eders Spyd! Afsted til Borgen.
Men sagte! Veien er besværlig lang,
Her fordres ud en taus Bersærkegang.

(De gaae.)

Kunigundes Sovekammer.

En Alkove i Baggrunden. Et Natbord. Paa Væggen oplyses den helli Elisabeths Billed svagt af en Lampe. Maanen skinner fra Vinduet i i Værelset.

Hugo kommer langsomt, med en sønderrevet Seddel, hvoraf han læser:

„Min elskte Broder Rudolf! Hvad der meer
Igaar tildrog sig mellem mig og Hugo
I Klippehvælvingen, skal jeg betroe
Dit tause Venskab, ei det sorte Bogstav."

(Tager en Giftflaske af sin Lomme.)

Det være nu Tilfældet eller Trædskhed,
Her er en Talisman, som bringer Taushed
Paa dine Læber, i dit Hierte Ro. —
Den kolde Luna staaer derude bleg
Og kiger ind ad Vindvet. Tidens Dronning!
Fortryd ei paa, jeg forekommer Dig.
En Time før, en Time senere,
Kan intet skade hende; hun er din;
Thi Ormen gnaver alt i hendes Bryst;
En kraftig Saft betvinger syge Længsel,
Og bringer hende did, hvorhen hun stunder.

(Gyder Giften i Bægeret.)

Jeg følger efter, naar jeg først har drukket
Af Glædens Bæger. Hvorfor skulde Hugo
Slet ingen Glæde nyde? Hun var glad
Ved mig; jeg var det ingentid ved hende. —
Og Hemmeligheds-Hulen maa forsegles,
Hvor Daniel blev stødt til Løverne.

(Han gaaer.)

Hortensa kommer med et Lys, fulgt af **Kunigunde**.

Kunigunde (venlig).

Tak, min Hortensa! Jeg behøver ei
Din Hiælp. Jeg klæder selv mig af og paa.
Gak til din Frue!

Hortensa.

Lad mig hiælpe Jer!

Kunigunde.

Det vilde kun forstyrre mig. Jeg sysler
Hver Aften gierne først en Timestid.
Gak til Fru Bertha!

Hortensa.

Hun er ikke her,
Hun sværmer end derude vildt omkring
I Haugen, i den maaneklare Nat.

Kunigunde.

Hent hende dog! Hun kan forkiøle sig;
Saa varm end Dagen er, saa kold er Natten
Paa disse Klipper.

Hortensa.

Gud forlade mig,
Jeg troer hun frygter for at gaae tilsengs.

Kunigunde.

Hvi saa?

Hortensa.

Hun plages hardt af fæle Drømme.

Kunigunde.
Saa maa Du sætte Dig ved hendes Side,
Maa bede høit, til hun er slumret ind.
God Nat!

Hortensa.
I ønsker ei min Hielp?

Kunigunde.
Min Moder!
Jeg bruger ingen. Skynd Dig til dit Herskab!

Hortensa.
I er dog ikke vred paa mig?

Kunigunde.
Hvi skulde
Jeg være vred paa Dig?

Hortensa.
Jeg frygter for,
Min Tale har fortørnet Jer igaar.

Kunigunde (sukker).
O gid jeg havde lyttet til dit Raad!

Hortensa (optager Billedet).
Hvo hænger der?

Kunigunde.
Elisabeth, min Helgen.

Hortensa.
I ligner Eders Helgen.

Kunigunde.
Tro det ei!
Jeg er, trods al min Stræben undertiden,
Et Verdensbarn og fuld af Lidenskab.

Hortensa.
I lidenskabelig?

Kunigunde.
Hævngierrig er jeg!
(Hun leder.)
Hvor er dog den ulykkelige Seddel?

O Gud skee Lov, jeg sønderrev den atter! —
Jeg kan ei finde den. — Ifald han seer den,
Hvad troer han?

Hortensa.

Hvilken Seddel, ædle Frue?

Kunigunde (folder sine Hænder).

Tilgiv mig, Sanct Elisabeth! og lær
Mig Taalmod og Standhaftighed herefter.

Hortensa.

Maa jeg vel vide, hvad der ængster Eder?

Kunigunde.

Hortensa! see — jeg mødte ham i Aftes
Ved Klippetrappen, træt og vild af Kamp.
Han sværmed — Gud maa vide hvad han meente;
Men udentvivl har jeg igien forstyrret
Et kiærligt Stevne mellem ham og Bertha;
Thi kort tilforn jeg skued hende, vild
Forfærdet ile bort. — Han drog sit Sværd,
Aftvang mig Taushed om sin Lidenskab.
Jeg gik forbittret hiem; hævngierrig greb
Jeg Pennen, satte mig til Skriverbordet,
Og — tænk Hortensa — jeg forklaged ham,
Min Ægtemand, min Husbond — for min Broder.

Hortensa.

Det var ei ret. Imellem Ægtefolk
Bør Himlen mægle Fred, ei nogen Fremmed.

Kunigunde.

Tak, min Elisabeth! Min fromme Helgen!
Ja ja, Hortensa! Det var hendes Haand.
Jeg sad forbittret skrivende, da steg
Hun fra sit Billed, rørte ved min Skulder,
Og som jeg hæved Blikket, saae hun himmelsk
Paa mig med sine store blide Øine,
Drog med en sneehvid Haand Papiret bort

Med venlig Trudsel, rev en Rift deri —
Og kasted det i Støvet.

Hortensa.

Det var Eders
Samvittighed, Jert eget gode Hierte.

Kunigunde.

Med Skræk maa jeg tilstaae Dig det, Hortensa!
Hugo er inderlig fordærvet. Jeg
Vil gaae i Kloster — jeg vil bede for ham.
Gud vil bønhøre mig. — Endnu maaskee
Kan Hugos Hierte reddes.

Hortensa.

Ak, min Frue!

Kunigunde.

Gak nu til Bertha!

Hortensa (kysser hendes Haand.)

Himlen styrke Jer!

(Hun gaaer.)

Kunigunde

(knæler, naar hun er alene, for Helgenbilledet).

Du, som er saa venligt forestillet,
Du, som smiler til mig fra dit Billed,
I et himmelfarvet Klædebond;
Styrk det svage Hierte, hæv min Aand,
Lær mig med Taalmodighed at tage
Al den Malurt, Livet har tilbage!

(Hun reiser sig.)

Ja, hellige Maria, jeg er din!
Han trænger til et heftigt jordisk Bryst,
Som ganske banker kun for ham; det kan
Jeg aldrig skiænke ham. Men jeg vil twinge
Den skrøbelige Qvindes Nidkiærhed.
Jeg gaaer til Dig — og han beholder hende.
Det er det Eneste, som end maaskee
Kan frelse hans oprørte Siæl. Ham fattes

i Følelse. Min Frelser! Du opoffred
)ig huldt for mig; og kan da ikke jeg
:dholde sligt et bittert Øieblik?
), den Beslutning giør mig let om Hiertet.
tu vil jeg gaae tilsengs. Skee Himlens Villie!
vis Skibet sønderslaaes paa Verdens Hav,
›aa veed jeg dog en Havn, hvor jeg kan reddes.

(Hun tager Bægeret, som staaer paa Bordet.)

ørst en Drik Vand! Du kiøle Klippekilde,
ivor ofte har Du qvæget den Beklemte!

) det hun vil drikke, banker det paa Døren. Hun sætter atter Bægeret paa Bordet.)

lom ind! — Hvo vil besøge mig saa silde?

Bertha kommer forvirret og ængstelig.

Kunigunde.

Ak, Bertha! det er Dig?

Bertha.

Tilgiv mig kiære
ieninde, dersom jeg forstyrrer Dig.

Kunigunde.

Vil Du ei gaae tilsengs?

Bertha.

Det er saa lyst!
)en fulde Maane skinner klart derude.
Man kunde gierne gaae den hele Nat
mellem Blomsterne; det er som Dag.

Kunigunde.

)u trænger vist til Hvile.

Bertha.

Tvertimod!
)g Natten har i dette blege Skin
n Skjønhed, som man savner reent om Dagen —
e brede Skygger og den stærke Duft!
›aa svalt, saa svalt! — Og saa paa Klippen hist
dsigten over Dalene. Mig tyktes,

Som saae jeg i det klare Maaneskin
Min Borg i Franken.

Kunigunde.
Det er plat umuligt.

Bertha.
Jeg troer det gierne, men det tyktes mig,
Som saae jeg den, og som den stod i Lue.

Kunigunde.
Om Natten ligne Klipperne hverandre;
Et fugtigt Blus har Du vel seet fra Mosen.

Bertha.
Ja udentvivl. — Hvor langt er herfra til
Jerusalem?

Kunigunde.
Ak, der er meget langt!

Bertha.
Du maa ei lee mig ud; men som jeg stod
Og stirred høit fra Klippen over Sletten,
Da var det mig, som laa den store Stad
Klart for mit Øie med sit Oliebierg;
Og Golgatha med tre kulsorte Kors.

Kunigunde.
Hvad Du har seet er Braubach; hvor paa Bakken
Retfærdigheden strækker med sit Mærke.
Tre sorte Steiler staae paa Retterstedet.

Bertha.
Ja seer Du: Det er just det Herlige!
Den mørke Nat forædler hver en Gienstand.
Jeg havde gierne staaet til imorgen,
Men Duggen faldt tilsidst dog altfor klam,
Og Natviolen dufted mig for stærkt.

Kunigunde
(tager medlidende hendes Haand).
Gaa i din Seng, min stakkels Bertha!

Bertha.

Hvi

er Du mig da?

Kunigunde.

Du est saa kold.

Bertha
(seer ind i Alkoven).

Seng er bred; der er vel Plads til To?
iaer et Indfald, — Du maa ikke lee; —
er Du, at vi som Piger tidt
ammen mangen Nat, naar ei vi kunde
ebringe, hvad vi havde havt
e med hinanden?

Kunigunde.

Vil Du blive

nig i Nat?

Bertha.

Ak ja, det vil jeg gjerne.

Kunigunde (løser bende).

Du tilgive mig, at overilet
ed Dig hid? Jeg meente Dig det vel.

Bertha.

ced jeg. — Hvad er Tiden?

Kunigunde.

Det er Midnat.

Bertha (gyser).

Kunigunde.

ælver?

Bertha.

Ak, jeg har forkiølet mig
ven, Maanelyset var for koldt.

Kunigunde.

Klæd Dig af og gaa tilsengs.

Bertha.

Den Seng

Er mig for bred. — Hvad er det for en Helgen,
Som hænger der?

Kunigunde.

Sancta Elisabeth!

Bertha
(kaster sig paa Knæe).

Ora pro me, sancta Elisabeth!

Kunigunde.

Fat Dig, mit Barn! Du er ei vel.

Bertha (staaer op).

Ak nei!
Det trykker mig for Hiertet. Har Du ei
En kold Drik Vand i Nærheden?

Kunigunde.

Jo der!
Der staaer paa Bordet Vand, som nys er hentet
Fra Klippekilden, det er ganske friskt.

Bertha (drikker).

Kunigunde.

Drik ei formeget Vand! En Draabe Viin
Var maaskee mere tienlig.

Bertha
(sætter Bægeret hen).

Det husvaler.

Kunigunde.

Vil Du da blive her hos mig i Nat?

Bertha.

Kunigunde! Kiender Du den gamle Psalme:
„Dagen viger og gaaer bort,
Natten bliver tyk og sort?"

Kunigunde.

Vel gjør jeg det; det er en Aftenpsalme.

Bertha.

Der er et Vers deri, som altid har
Behaget mig saa meget i min Barndom:

„Fire Fjæle bli'er min Pragt,
Hvorudi jeg vorder lagt,
Med et Lagen og lidt meer,
Eier ikke saa en Fjær!"

Kunigunde (urolig).

Nu vil jeg kalde paa din Kammerfrue.

Bertha
(stirrer ud af Vinduet).

Den er ei gaaet ned endnu, den straaler!
Jeg maa igjen ud i den friske Luft,
Indsuge Lysets Glands endnu engang,
Jeg slumrer tidsnok uden Luft og Lys!

Kunigunde.

Hvor vil Du hen?

Bertha.

I Haugen, ud i Haugen!
I Maanskin mellem Malverne derude.
Der vil jeg stirre til Jerusalem.

Kunigunde.

Vi, Bertha! Jeg forlader Dig ei nu,
Jeg følger med. O, den Ulykkelige!

(De vil gaae, Hugo møder dem i Døren.)

Hugo (studsende).

Bertha! Hvad gjør Du her?

Bertha.

Luft Hugo! Luft!

Kunigunde
(trækker i Klokkestrængen).

Hun er ei vel. Læg Dig paa Sengen der!
Den kolde Natteluft gjør det kun værre.

(Hortensa er imidlertid kommet ind, hun og Kunigunde lede Bertha til Alkoven.)

Hugo
(gaaer hen til Bordet og stirrer forfærdet i Bægeret).

Det er alt tømt til Bunden.

Kunigunde.

Hun faaer Kramper.

Hugo

(tager Bægeret og gaaer hen til Kunigunde, i en gysfelig Spænding).

Har Bertha eller Du tømt dette Bæger?

Kunigunde.

Hun!

Hugo (kriger).

Bertha?

Kunigunde.

Ja.

(Han kaster Bægeret fra sig, og skiuler sit Ansigt i sine Hænder.)

Kunigunde.

Den Ulykfalige!

Hvad aner mig?

Hortensa (i Alkoven).

O Gud, min arme Frue!

Der staaer et rædsomt Skum for hendes Mund.

Hugo.

Hiælp! Bertha! Hiælp! Forgift! Hun er forgiftet!

(Han kaster sig fortvivlet ned ved Leibænken.)

Treugott kommer hurtig.

Ak, ædle Herre! Vi ere om en Hals.
En Skare Fiender trængte sig med List
I Borgen, følger mig i Hælene.
Det er forsilde! Der er ingen Udflugt!

Harald med en Skare Bevæbnede.

Harald

(med draget Sværd i Døren).

Hvor er han? Ridder Hugo!

Hugo

(springer forbittret op og drager ogsaa sit Sværd).

Her, Forvovne!

Harald.

Svar! Est Du Walthers Morder?

Hugo.

Hvo har givet

Dig Ret til sligt et Spørgsmaal?

Harald.

Dette Sværd

Og et ufrømtet Venskab.

Hugo.

Denne Klinge

Skal svare Dig.

(De fægte, Harald falder.)

Harald.

O, Philip Walther! Nu

Adskiller ingen Død vort Venskab meer.

(Han døer.)

Hugo

(raaber til ham).

Viid, før Du døer, at Philip Walther selv
Var Aarsag i sin Skiæbne. Havde Walther
Saa mandigt mødt mig med sit Sværd, som Du,
Da var hån ikke styrtet ned i Hulen.

Ruprecht, som har trængt sig giennem Mængden, borer Hugo Dolken i Brystet med venstre Haand og raaber:

Tag der din Straf for Walther og for Morits!
Han faldt? Ha ha! Det kiølede min Hævn.

(Han kaster Dolken fra sig med en vild Glæde.)

Nu maae I gierne dræbe mig igien,
Hvo der har Lyst! Men hos min Morits skal
I jorde mig, i Sanct Catharinas Kirke
Bag Messingpladen, for de brogede Ruder;
Hvis ikke bliver jeg en frygtelig
Knægt Ruppert, som forfærder Jer om Natten,
Og viser Jer min blodbestænkte Dolk!

(Han gaaer.)

Skammel.

Han raser! Følger ham, I tydske Svende!
I Danske! Tager Eders Husbonds Liig
Og bærer ham forsigtigt ned fra Borgen.

Skialm.

Hvor skal vi jorde ham?

Skammel.

Hos Philip Walther.

(De gaae alle, uden Kunigunde og Treugott, som blive hos den døende Hugo.)

Kunigunde

(efter en kort Taushed med al Inderlighed).

Min elskte Husbond!

Hugo

(med brudt Stemme).

Kunigunde, kom!
Jeg har en hæslig Tvivl paa Hiertet, — end den!

Kunigunde.

O, vend din Siæl til den Korsfæstede!

Hugo.

Sværg ved det dunkle Blod, som flyder her,
Ud af mit Bryst — sværg! Est Du ikke skyldig?

Kunigunde.

Ak jo, min Ven! Jeg er en syndig Qvinde.

Hugo

(viser hende Brevet).

Siig! Har Du ikke skrevet denne Seddel?

Kunigunde.

Jo jo, det har jeg.

Hugo.

Skynd Dig, før jeg døer!
Hvad var din Hensigt med den?

Kunigunde.

Ak, jeg vilde
Beklage for min Broder Rudolf mig,
Fordi Du elskte Bertha og fordi

Du saared mig saa dybt med heftig Vrede.
Du seer den overstrøget, sønderrevet;
Jeg sværger høit Dig ved Guds hellige Blod:
Mit Forsæt var fortrudt, som det var fattet.

Hugo.

Faer hen i Luften, luftige Beviis!
Du brænder som et Vexelbrev paa Helved
Mig i min Haand.

(Han kaster Sedlen fra sig.)

En større Synd, min Hustru!
En større Synd, hvis jeg skal døe med Ro.

Kunigunde.

Min Synd var svar, jeg har et Øieblik
Forglemt min Pligt, nu Gud har straffet mig.

Hugo.

Mit Hoved svimler.

Kunigunde.

Læg det i mit Skiød!

Hugo
(lægger sit Hoved i hendes Skiød).

Beed for mig, Kunigunde, til din Gud!

Kunigunde.

Ja, jeg skal bede for min Hugo, naar
Jeg beder for mig selv.

Hugo.

Tak, gode Siæl! —
Ja, ja! Der er en Evighed!

Kunigunde.

Tilvisse!

Hugo.

En straffende Retfærdighed.

Kunigunde.

En bundløs
Barmhiertighed. Vend Dig til Naadens Throne!

Hugo
([illegible]).

Saa lad de blege Skygger [illegible] paa [illegible],
[illegible].

Kunigunde.

Hvor?

Hugo.

See, hvor de vinke mig!
Ja ja, [illegible] Tid min [illegible]. — Ridder Walther —
Er [illegible]! Jeg følger Jer — i Hulen.

Kunigunde.

O, Jesus!

Hugo
(retter sig overende med brustne Øine og siger hemmelighedsfuldt):
Naar det rasler her i Borgen
Ved Midnat, og Du seer tre blege Skygger
Gaae gjennem Salen hen: den Ene blodig
I Lindingen, den Anden blaa af Gift,
Den Tredie med en rusten Dolk i Brystet; —
(Med brudt Stemme.)
Angst — ængst Dig ei, om end de træde lige
Hen for din Seng! Fold dine fromme Hænder,
Og beed til Gud for deres Salighed;
Maaskee han hører Dig.
(Han synker tilbage med et Krampetræk og døer.)

Kunigunde
(stirrer længe dybt bedrøvet paa ham).

Beed Du for mig!
Du, som nu straffet med den bittre Død
For Synd paa Jorden, hisset hos din Skaber
Vil finde faderlig Barmhiertighed! —
Jeg var den sværmende Søvngiængerske,
Som gik med stive Blik paa Afgrundsranden,
Imens jeg læste mine Paternostre,
Og lagde Lunten under Taget til
Den Ildebrand, som Borgen har fortært.

Ja! Mordbrand har i Affind jeg begaaet!
I taaget Fromhed agted jeg kun slet
Fornuftens Stemme, Venskabs Varselsraad.
Thi røgfuld er vel Jordens Elskovsflamme
Mod Himlens klare Stiernelys; men stærk
Opliver den Guds blomstrende Natur; —
Og Hvo som lege vil med Elementet —
Nedstyrter svimmel sig i Krateret.

(Knæler.)

Tilgiv mig, Gud! min Blindhed og min Brøde!

Den lille Hyrdedreng.

Tragødie i een Handling.

(1818.)

Personerne.

Werner, Foged.
Karoline, hans Hustru.
Fritz, deres Søn.
Babli, Hyrdinde.
Reinald, Vandrer.
Augustin, Præst.
Werners gamle Fader.
Hyrder og Hyrdinder.

Klippedal i Schweitz,

med en Fodsti og en Bænk.

Reinald, en ung Mand i Frakke og med Kasket. Han har en Blikkasse hængende ved Siden, paa hans Stok er en Jernhammer.

Hvad maner mig dog hid til denne Dal?
Jeg, der saalænge, flygtig som en Fugl,
Kun søgte Trøsten i Forandringer.
Og nu — nu fra den Stund, da Hændelsen
Forvilded mig i disse Klippekløfter,
Jeg springer, som en Steenged, daglig over
Den dybe Revne, søger sieldne Værter,
Krystal og Værts — og lyver for mig selv. —
Thi mens jeg propper Kassen fuld af Ting,
Af Iver for Naturens Videnskab,
Udgrunder sig Naturen selv i mig,
Og kræver atter taus sin gamle Ret.
Kan jeg vel nægte: hvad der drager mig
Til disse Steder, er ei Værter, Planter,
Ei Malm i Stene, selsomme Krystal; —
Men et Par Dine, klare som Krystaller,
En yndig Stemme med en Klang som Sølv,
En Vært, saa rank og svei som ingen Vaand,
Et Rosenpar, en Liliebægertrindhed,
Et Haar, som gyldne Neeg; og saa en Siæl,
Hvor Uerfarenhed med Klogskab leger,
Og Spøg og Ungdom med et følsomt Hierte. —
Maria! Har jeg nu forglemt dit Minde?

Min Rudolf, sørges meer ei over Dig?
Og Du min Videnskab, som var mig Alt! —
Bort Reinald! Pilen sidder ei saa dybt,
End kan den uden Fare drages ud.
Ved Gud, der kommer hun igien, med Tenen,
Saa frisk som Knuppen, der sprang ud i Nat.
Hun taler med den lille vakkre Dreng.
Vil Venus spinde mig i sine Garn,
Og kommer hun ledsaget af Cupido?

(Han gaaer tilside.)

Babli kommer med Frits.

Babli.

Der gaaer han alt igien, den Fremmede.
Han søger Planter, Steen og Sommerfugle.

Frits.

Det er dog selsomt! Hvad vil han med dem?

Babli.

Han siger, at vort Field er rigt paa sligt.

Frits.

Ja Stene, Mos og Svampe har vi nok af.
Men vil han spise Svamp?

Babli.

Han giemmer den.

Frits.

At lege med? Han er jo intet Barn.
Og Børn tør heller ei; thi Moder siger
At jeg faaer Edder ind i Fingrene,
Naar jeg formeget roder om i Gruset.

Babli.

Han roder ei, han stikker med sin Kniv,
Han hugger med sin Hammer.

Frits.

Og der fanger
Han Sommerfuglen med sin Flueklap.

Det vil jeg ogsaa giøre! Seer Du, Babli!
Han stikker den med Naal paa sin Kasket.
Babli.
Nei, lad det være, Fritsli, det er Synd.
Frits.
Ifald det er en Synd, hvi synder han da?
Maa man ei synde, før man bliver stor?
Babli.
Det er en anden Sag; han er en Lærd,
Han giør det for at kiende, siger han,
Guds Viisdom i det Smaa som i det Store.
Frits.
Hvor tør han dræbe da hvad Gud har skabt?
Babli.
Maae ei vi slagte vore Faar og Geder?
Frits.
Og spise dem — jo, ellers døe vi selv.
Men han vil dog ei spise Sommerfuglen?
Babli.
Spørg Du enandengang ham selv derom!
Men spild ei Tiden; gaa til Bedstefader,
Og kom igien til Middag! Moder længes.
Frits.
Det skal jeg nok. Farvel! Hils Fa'er og Mo'er.
Jeg bringer Blomster med af Farfars Hauge.
Dem kan man plukke dog, det giør ei ondt,
De bløde ei og døe, de visne kun.
Babli.
Gaa nu, og leeg! Men vær forsigtig, Fritsli!
Og kom ei Afgrundskanten altfor nær.
Frits.
Hvor tidt er jeg alt gaaet den forbi!
Babli.
Du er en vakker Gut, Du klavrer smidig.
Frits.
Som Steenbuk! Var jeg ellers Hyrdebreng?

Kunigunde.

Hun faaer Kramper.

Hugo

(tager Bægeret og gaaer hen til Kunigunde, i en gyselig Spænding).

Har Bertha eller Du tømt dette Bæger?

Kunigunde.

Hun!

Hugo (skriger).

Bertha?

Kunigunde.

Ja.

(Han kaster Bægeret fra sig, og skiuler sit Ansigt i sine Hænder.)

Kunigunde.

Den Ulykkalige!

Hvad aner mig?

Hortensa (i Alkoven).

O Gud, min arme Frue!

Der staaer et rædsomt Skum for hendes Mund.

Hugo.

Hiælp! Bertha! Hiælp! Forgift! Hun er forgiftet!

(Han kaster sig fortvivlet ned ved Leibænken.)

Treugott kommer hurtig.

Ak, ædle Herre! Vi ere om en Hals.
En Skare Fiender trængte sig med List
I Borgen, følger mig i Hælene.
Det er forsilde! Der er ingen Udflugt!

Harald med en Skare Bevæbnede.

Harald

(med draget Sværd i Døren).

Hvor er han? Ridder Hugo!

Hugo

(springer forbittret op og drager ogsaa sit Sværd).

Her, Forvovne!

Harald.

Svar! Est Du Walthers Morder?

Hugo.

Hvo har givet

Dig Ret til sligt et Spørgsmaal?

Harald.

Dette Sværd

Og et uskrømtet Venskab.

Hugo.

Denne Klinge

Skal svare Dig.

(De fægte, Harald falder.)

Harald.

O, Philip Walther! Nu

Adskiller ingen Død vort Venskab meer.

(Han døer.)

Hugo

(raaber til ham).

Viid, før Du døer, at Philip Walther selv
Var Aarsag i sin Skiæbne. Havde Walther
Saa mandigt mødt mig med sit Sværd, som Du,
Da var hán ikke styrtet ned i Hulen.

Ruprecht, som har trængt sig giennem Mængden, borer Hugo Dolken i Brystet med venstre Haand og raaber:

Tag der din Straf for Walther og for Morits!
Han faldt? Ha ha! Det kiølede min Hævn.

(Han kaster Dolken fra sig med en vild Glæde.)

Nu maae I gierne dræbe mig igien,
Hvo der har Lyst! Men hos min Morits skal
I jorde mig, i Sanct Catharinas Kirke
Bag Messingpladen, for de brogede Ruder;
Hvis ikke bliver jeg en frygtelig
Knægt Ruppert, som forfærder Jer om Natten,
Og viser Jer min blodbestænkte Dolk!

(Han gaaer.)

Skammel.

Han raser! Følger ham, I tydske Svende!
I Danske! Tager Eders Husbonds Liig
Og bærer ham forsigtigt ned fra Borgen.

Skialm.

Hvor skal vi jorde ham?

Skammel.

Hos Philip Walther.

(De gaae alle, uden Kunigunde og Treugott, som blive hos den døende Hugo.)

Kunigunde
(efter en kort Taushed med al Inderlighed).

Min elskte Husbond!

Hugo
(med brudt Stemme).

Kunigunde, kom!
Jeg har en hæslig Tvivl paa Hiertet, — end den!

Kunigunde.

O, vend din Siæl til den Korsfæstede!

Hugo.

Sværg ved det dunkle Blod, som flyder her,
Ud af mit Bryst — sværg! Est Du ikke skyldig?

Kunigunde.

Ak jo, min Ven! Jeg er en syndig Qvinde.

Hugo
(viser hende Brevet).

Siig! Har Du ikke skrevet denne Seddel?

Kunigunde.

Jo jo, det har jeg.

Hugo.

Skynd Dig, før jeg døer!
Hvad var din Hensigt med den?

Kunigunde.

Ak, jeg vilde
Beklage for min Broder Rudolf mig,
Fordi Du elskte Bertha og fordi

Du saared mig saa dybt med heftig Vrede.
Du seer den overstrøget, sønderrevet;
Jeg sværger høit Dig ved Guds hellige Blod:
Mit Forsæt var fortrudt, som det var fattet.

Hugo.

Faer hen i Luften, luftige Beviis!
Du brænder som et Vexelbrev paa Helved
Mig i min Haand.

(Han kaster Sedlen fra sig.)

En større Synd, min Hustru!
En større Synd, hvis jeg skal døe med Ro.

Kunigunde.

Din Synd var svar, jeg har et Dieblik
orglemt min Pligt, nu Gud har straffet mig.

Hugo.

Dit Hoved svimler.

Kunigunde.

Læg det i mit Skiød!

Hugo

(lægger sit Hoved i hendes Skiød).

eed for mig, Kunigunde, til din Gud!

Kunigunde.

, jeg skal bede for min Hugo, naar
g beder for mig selv.

Hugo.

Tak, gode Siæl! —
, ja! Der er en Evighed!

Kunigunde.

Tilvisse!

Hugo.

straffende Retfærdighed.

Kunigunde.

En bundløs
armhiertighed. Vend Dig til Naadens Throne!

Hugo
(ængstet i Dødskampen).
Saa lad de blege Skygger først gaae bort,
Derhenne.

Kunigunde.
Hvor?

Hugo.
See, hvor de vinke mig!
Ja ja, giv Tid min Bertha, — Philip Walther —
Et Øieblik! Jeg følger Jer — i Hulen.

Kunigunde.
O, Jesus!

Hugo
(reiser sig overende med brustne Øine og siger hemmelighedsfuld):
Naar det rasler her i Borgen
Ved Midnat, og Du seer tre blege Skygger
Gaae giennem Salen hen: den Ene blodig
I Tindingen, den Anden blaa af Gift,
Den Tredie med en rusten Dolk i Brystet; —
(Med brudt Stemme.)
Ængst — ængst Dig ei, om end de træde lige
Hen for din Seng! Fold dine fromme Hænder,
Og beed til Gud for deres Salighed;
Maaskee han hører Dig.
(Han synker tilbage med et Krampetræk og døer.)

Kunigunde
(stirrer længe dybt bedrøvet paa ham).
Beed Du for mig!
Du, som nu straffet med den bittre Død
For Synd paa Jorden, hisset hos din Skaber
Vil finde faderlig Barmhiertighed! —
Jeg var den sværmende Søvngiængerske,
Som gik med stive Blik paa Afgrundsranden,
Imens jeg læste mine Paternostre,
Og lagde Lunten under Taget til
Den Ildebrand, som Borgen har fortært.

Ja! Mordbrand har i Afsind jeg begaaet!
I taaget Fromhed agted jeg kun slet
Fornuftens Stemme, Venskabs Varselsraad.
Thi røgfuld er vel Jordens Elskovsflamme
Mod Himlens klare Stiernelys; men stærk
Opliver den Guds blomstrende Natur; —
Og Hvo som lege vil med Elementet —
Nedstyrter svimmel sig i Krateret.

(Knæler.)

Tilgiv mig, Gud! min Blindhed og min Brøde!

Den lille Hyrdedreng.

Tragødie i een Handling.

(1818.)

Personerne.

Werner, Foged.
Karoline, hans Hustru.
Frits, deres Søn.
Babli, Hyrdinde.
Reinald, Vandrer.
Augustin, Præst.
Werners gamle Fader.
Hyrder og Hyrdinder.

Klippedal i Schweitz,

med en Fodsti og en Bænk.

:inald, en ung Mand i Frakke og med Kasket. Han har en Blikkasse hængende ved Siden, paa hans Stok er en Jernhammer.

ad maner mig dog hid til denne Dal?
der saalænge, flygtig som en Fugl,
søgte Trøsten i Forandringer.
nu — nu fra den Stund, da Hændelsen
ilded mig i disse Klippekløfter,
springer, som en Steenged, daglig over
dybe Revne, søger sjeldne Værter,
tal og Ærts — og lyver for mig selv. —
mens jeg propper Kassen fuld af Ting,
Iver for Naturens Videnskab,
under sig Naturen selv i mig,
kræver atter taus sin gamle Ret.
jeg vel nægte: hvad der drager mig
disse Steder, er ei Værter, Planter,
Malm i Stene, selsomme Krystal; —
et Par Øine, klare som Krystaller,
yndig Stemme med en Klang som Sølv,
Vært, saa rank og svei som ingen Vaand,
Rosenpar, en Liliebægertrindhed,
Haar, som gyldne Neeg; og saa en Siæl,
r Uerfarenhed med Klogskab leger,
Spøg og Ungdom med et følsomt Hierte. —
ia! Har jeg nu forglemt dit Minde?

Min Rudolf, sørges meer ei over Dig?
Og Du min Videnskab, som var mig Alt! —
Bort Reinald! Pilen sidder ei saa dybt,
End kan den uden Fare drages ud.
Ved Gud, der kommer hun igien, med Tenen,
Saa frisk som Knuppen, der sprang ud i Nat.
Hun taler med den lille vakkre Dreng.
Vil Venus spinde mig i sine Garn,
Og kommer hun ledsaget af Cupido?

(Han gaaer tilside.)

Babli kommer med **Frits**.

Babli.

Der gaaer han alt igien, den Fremmede.
Han søger Planter, Steen og Sommerfugle.

Frits.

Det er dog selsomt! Hvad vil han med dem?

Babli.

Han siger, at vort Field er rigt paa sligt.

Frits.

Ja Stene, Mos og Svampe har vi nok af.
Men vil han spise Svamp?

Babli.

Han giemmer den.

Frits.

At lege med? Han er jo intet Barn.
Og Børn tør heller ei; thi Moder siger
At jeg faaer Ædder ind i Fingrene,
Naar jeg formeget roder om i Gruset.

Babli.

Han roder ei, han stikker med sin Kniv,
Han hugger med sin Hammer.

Frits.

Og der fanger
Han Sommerfuglen med sin Flueklap.

‥t vil jeg ogsaa giøre! Seer Du, Babli!
‥n stikker den med Naal paa sin Kasket.

Babli.

‥ei, lad det være, Fritsli, det er Synd.

Frits.

‥sfald det er en Synd, hvi synder han da?
Maa man ei synde, før man bliver stor?

Babli.

Det er en anden Sag; han er en Lærd,
Han giør det for at kiende, siger han,
Guds Viisdom i det Smaa som i det Store.

Frits.

‥vor tør han dræbe da hvad Gud har skabt?

Babli.

‥aae ei vi slagte vore Faar og Geder?

Frits.

‥g spise dem — jo, ellers døe vi selv.
‥en han vil dog ei spise Sommerfuglen?

Babli.

‥pørg Du enandengang ham selv derom!
‥en spild ei Tiden; gaa til Bedstefader,
‥g kom igien til Middag! Moder længes.

Frits.

‥et skal jeg nok. Farvel! Hils Fa'er og Mo'er.
‥g bringer Blomster med af Farfars Hauge.
‥em kan man plukke dog, det giør ei ondt,
‥e bløde ei og døe, de visne kun.

Babli.

‥aa nu, og leeg! Men vær forsigtig, Fritsli!
‥g kom ei Afgrundskanten altfor nær.

Frits.

‥vor tidt er jeg alt gaaet den forbi!

Babli.

‥u er en vakker Gut, Du klavrer smidig.

Frits.

‥om Steenbuk! Var jeg ellers Hyrdedreng?

Vi har ei Landeveie her som Bønder,
Saa maa man see sig for; det lærer man.
Om det er Æslet, saa forstaaer det alt
At gaae forsigtig ned ad Klippestien;
Og Æslet har dog ei Forstand som Hesten.

Babli (kysser ham).

Farvel, min lille flinke Pog! Du vorder
En Karl engang.

Frits.

O, Babli! Seer Du Solen
Hvor smuk den stiger? — Men den skiuler sig.

Babli.

Den dækkes kun et Øieblik af Klippen,
Den kommer snart igien.

Frits.

Saa gaaer jeg nu,
Og synger høit min Morgensang paa Veien.
Gud hører mig, thi Gud er overalt
Hvor Solen skinner.

Babli.

Selv i Mørket, Fritsli!

Frits.

Der er han ogsaa; skinner som en Maane,
Som Stiernerne.

Babli.

Farvel!

Frits.

Jeg kommer snart.

(Babli sætter sig paa Bænken og spinder.)

Reinald møder Frits, som vil gaae.

Reinald.

Du lille Dreng! O, bi et Øieblik,
Og lad mig see Dig i dit muntre Ansigt.

Frits.

God Morgen! Hvorfor er da Du bedrøvet?

Reinald
(efterat have stirret paa ham og kysset ham).
inder mig om hvad der eengang var
aare dyrebart.

Frits.
Og hvad?

Reinald.
Jeg har
selv en lille Søn, — han lignte Dig.

Frits.
er han nu?

Reinald.
Hos Gud.

Frits.
Der finder Du
vist igien. Er han saa tidlig død?

Reinald.
›enne Skuepenge! Giem den til
ring om den Vandringsmand, Du traf
disse Klipper!

Frits.
Tak! O, hvilken deilig
ille! Siig, hvad forestiller den?

Reinald.
forestiller Abraham og Isaak.
eed vel — offre skulde Fad'ren ham.

Frits.
iender nok Historien. Og hist
r Vædderen i Busken; og der svæver
Englen i en Sky, og raaber: Holdt!
iger ham, at det kun var en Prøve.

Reinald.
iære Dreng, farvel!

Frits.
Vi sees igien.

Reinald.

Ja, — hos min Rudolf.

Frits.

Gak ei bort endnu!
Jeg viser Bedstefa'er og Fa'er og Mo'er
Medaillen; de skal takke Dig derfor.

Reinald.

Farvel!

Frits
(i det han gaaer, betragtende Colomynten).

Den stakkels Isaak, hvor han sidder
Fastbundet til sit Alter! Kniven blinker —
Den er alt draget — men Gud redder ham!
(Gaaer.)

Reinald
(stirrer efter ham).

Skal dette Barn opfriske mig mit Savn,
Just i det Øieblik, den hulde Mø
Bortfierner min Erindring og min Længsel?

Vabli (ved sit Arbeid).

Den stakkels Mand, han lader ikke til
At være lykkelig.

Reinald
(nærmer sig hende).

God Morgen, Jomfru!
Saa flittig alt ved Tenen? Dobbelt flittig!
Opmærksomheden deelt: paa Traaden snart,
Og snart paa Klippegederne, som græsse.

Vabli.

End I da, som saa tidligt alt igien
Har travlt i vor afsides Fieldekløft?

Reinald.

Du finder mit Besøg for hyppigt?

Vabli.

Ei
Bevares vel! Men det er usædvanligt

Og sielden, at en Fremmed sig forvilder
Paa Bøigdens utilgiængelige Field.

Reinald.

Vel sandt, jeg har forvildet mig herop,
Og blev den første Gang saa overrasket,
Som Albert Julius, da paa sin Flugt
Han fandt den underskiønne Klippeborg.

Babli.

Det var en anden Sag, Albertus kom
Paa Sandet først, da Skibet var forliist.

Reinald.

Saa har Du ogsaa læst hans Eventyr?

Babli.

Hvad kan vi giøre bedre vel, end høre
Historier den lange Vinterqvæld?
Imens vi spinde, læser Fader for.

Reinald.

Du har en kiærlig Fader udentvivl?

Babli.

Min Fader og min Moder er hos Gud,
Han tog dem til sig, medens jeg var lille;
Jeg mindes ikke deres Aasyn meer,
Jeg kiender kun den tidtbesøgte Grav,
Og planter Blomster paa den Vaar og Høst.

Reinald.

Hvor er Du nu?

Babli.

Som fattig Slægtning hos
En Mand, der elsker mig som anden Fader.

Reinald.

O, kiære Barn, kan nogen Fremmed det?

Babli.

Jeg intet Bedre kiender, og jeg takker
Guds Godhed.

Reinald
(med mørk Grublen).

Ja, saa er det! Ja, saa gaaer det!
Jeg veed det nok. — Og hvor jeg vendte mig,
Der traf jeg Spor kun af Forstyrrelsen.
Ha, naar man seer en saadan Hytte — trygt
Indsluttet af sin Skov — en Patriark —
En Moder, i den friske Børneflok! —
Og dog fortykker Morgenrødens Purpur
Sig ikke mere let til graalig Taage.
Min skiønne Pige, jeg var faderløs
Og moderløs som Du.

Vabli.

Og fandt, som jeg,
En Trøst hos Venner?

Reinald.

Nei; — men i Naturen.
Alt tidligt kastet voldsomt over Bord,
Jeg lærte tidligt bruge mine Kræfter,
Og snart blev Kampen mig min bedste Trøst.
Nei, tænkte jeg, hvis Du vil Arne bygge,
Hvis Hiørnesteen og Grundvold ei skal rokkes,
Da vælg den axefaste hele Jord.
Der er Du sikker, ei et Støvgran falder
Til Spild fra den i Rummets Ocean.
Elsk Jorden! Ei dens Vaar, thi den forsvinder;
Ei Somren, ei dens Høst, selv ei dens Vinter;
Knap skuer Du et Syn, før det forgaaer.
Sku Alt! — Da blev mig atter Livet kiært,
Da vorte Hiertet større. Chimborasso
Blev nu mit Fædreland; det hede Goa;
Selv Oronoko med sin Krokodil
Var mig saa vel bekiendt som Schweitzerkilden;
Den kobberrøde Vildmand med sit Fiærskiørt,
Saa vant et Syn, som Londons blonde Miß.
Jeg gik i Vinterpels med Zemblas Biørn,

ſneg halv nøgen mig med Negeren
Tigerjagt. Jeg underſøgte Luften
Barometeret paa Fieldets Aas,
gled med guſtne Stiger ned ad Snoren
'almets Kielder. Intet Kryb i Bullen
underſøge Bark og Mos og Blad
nggeligt ſom jeg. Jeg ſpidded Fluen
tynde Naal; udſtopped Kongeørnen,
ſpiled ud dens frygtelige Vinger. —
ledes kom jeg paa min flygtige Vandring
dette Field.

Babli.

Ak Gud, hvor høiſt forſkielligt
)a vort Liv: I ſvæver ſom en Trækfugl
Land til Land; vor liden Hyrdeſlægt
fæſtet Rod til Klippen, ſom Korallen,
ange Slægter. Fiernede fra Verden,
iende kun os ſelv, vor friſke Luft,
: kiære Bierg og vore muntre Geder.
ſom Naturen aarlig hyller Jorden
mme Dragt — ſaa vore Slægter her
klæde fra utænkelige Tider
iarndoms Grønt, i Ungdoms Rødt, i Brunt
Sort, ſom Alderdommen. Moden ſvinger
jer de lette Sommerfuglevinger.

Reinald.

har forundret mig at finde denne
ıftbygte lille By midt i den vilde,
menneſkeforladte Steennatur.

Babli.

ere vi ret lykkelige her.

Reinald (mørk).

[ei paa Lykken! Den bedrager Dig.

Babli.

Tordenveiret ſvæver tidt forbi.
elſked Fa'er og Mo'er ſaa høit ſom I,

Men skulde jeg nu græde, kun forsage —
Nei, gode Herre! Saa fortiente jeg
Kun slet det skiønne Liv, de skiænkte mig.

Reinald (som før).

Af mange Saar maa Hiertet bløde, før
Det taber Modet; og Forældres Død,
Saa tung den er, er ene dog ei nok til
At drive Haabet i Landflygtighed.

Babli.

Har I da lidt af mange flere Sorger?

Reinald.

Siig, — har Du Sødskende?

Babli.

Desværre, nei;
Den Lykke nød jeg aldrig.

Reinald.

Tak Du Gud!
Saa græmmed det Dig ei at miste dem.

Babli.

Er alle Sødskende da døde fra Jer?

Reinald.

Jeg havde kun en Søster.

Babli.

Er hun død?

Reinald.

Ak værre, hvis hun lever, værr' end død.

Babli (sagte).

Den arme Mand!

Reinald.

Du kiender dog det Udskud
Blandt Mennesker — Zigeuner kaldes de —

Babli.

Som gaaer omkring og stiæle hvad de finde!

Reinald.

Selv undertiden Børn, — smaa, smukke Piger
Og Drenge.

Babli.

Gud!

Reinald.

En Nat — men jeg vil ei
Bedrøve Dig med mine gamle Sorger. —
Ja — man bør fatte sig! — Min Barndom svandt,
Min Ungdom kom og Kiærlighed med den.
Jeg elsked og var lykkelig. Min Hustru
Maria lignede sin hellige Navne,
Med Dyd og Skiønhed; men den lumske Vaar
Saae bleg misundelig paa hendes Fortrin;
Thi hvor Maria stod, der glemtes den.
Hevngierrig sendte den sin Alf, — en Feber
Bortvristede Maria fra min Favn,
Og strakte hende kold paa Dødens Baare.

(Efter et Øieblik, hvori Babli har viist ham sin Deeltagelse.)

Maria havde skiænket mig en Søn,
En Dreng saa deilig som en Rafaels Engel,
Og frisk og munter som en Fugl i Busken;
Men Alfen røved ogsaa denne Fryd — —
I Nattekulden visnede min Blomst.

(Babli tier bedrøvet).

Reinald.

Kan Du fortænke nu det knuste Hierte,
Hvis det kun elsked Orme, Mos og Stene?

Babli.

Det Hierte maatte være selv en Steen,
Som ikke deeltog i en saadan Nød,
Og blødte med, hvis Saaret end var friskt.
Hvor lang Tid siden er det nu?

Reinald.

Ser Aar.

Babli.

Saa er det ikke længer Saar, men Arr!
Saa trænger Hiertet ei til Trøst, men til
Husvalelse. Tro mig, min gode Herre!

Ei hver en Hytte træffer Skiæbnens Lyn,
Det slaaer ei ned i hvert et lille Tag.
Hvis I vil kiende huuslig Fryd, saa kom!
Besøg min Pleiefader og hans Viv!
Der skal I see hvor landlig Glæde boer,
Og deres Munterhed vil muntre Ier.

Reinald.

Hvem er din Husbond?

Babli.

Byens Foged, Werner,
En Mand, der elskes af det hele Sogn
Som Fader, skiøndt han kun er ung endnu;
Hans Viv, en Dannevív; den smukke Dreng,
I saae, hans Barn.

Reinald.

Og siig — hvad hedder Du?

Babli.

Jeg hedder Babli.

Reinald.

Og Du byder mig
Til Hvilen i din Hytte?

Babli.

Jeg har ingen,
Det er min Pleiefader Werners.

Reinald.

Snart
Har Du dog een. Du er vel sagtens Brud?

Babli
(slaaer undseelig Øinene ned).

Nei, gode Herre!

Reinald.

Hvad? Ei Fæstemø?

Babli.

Nei, Herre!

Reinald (efter et lidet Ophold).

Jeg har paa min Vandring tidt
øgt den Lykkelige — deelt den Fryd,
m Øieblikket undte ham; — men oftest
g fandt jeg Sorg. Siig — er Du overtroisk?

Vabli.

troer, at Gud er god, hvi skulde jeg
frygte?

Reinald.

See — jeg vil tilstaae Dig det —
har den Frygt, jeg bringer Sorgen med.
g tykkes, at en Skiæbne følger mig;
der er hændet Vanheld, hvor jeg kom;
't skued jeg et Uveir bryde løs,
ens jeg dvælte ved en fremmed Tærskel.
Du ei bange? — Frygter Du ei Smitten?

Vabli (betænker sig et Øieblik).

ig mig oprigtig een Ting!

Reinald.

Gierne. Tal!

Vabli.

I en god og en uskyldig Mand?

Reinald.

Gud, jeg er bevidst mig ingen Brøde;
flygter ei som Kain for mig selv;
lider kun og bløder som en Abel.

Vabli (rækker ham rask Haanden).

følg mig kun til Hytten, gode Herre!
frygter ei, vi skal nok trøste Jer.
rænger til det, I er sorrigfuld,
har, uagtet al Bevægelse,
tet al Forstand og Videnskab,
: Blod og megen Fordom. Her paa Jorden
mere Sorg end Fryd, det er vel sandt;
da I tumler meget om i Verden,
det naturligt, at I tiere træffer

Bedrøvelser end Lystighed. Men kom!
Bliv her en Maaneds Tid, brug Eders Kræfter!
Hiælp Werner med at bygge Laden op,
At tømre Biælker i den nære Skov.
Drik af vor Melk, hids Eder ei med Viin,
Indaand vor sunde Luft og spiis vort Brød,
Qvæg Jer i lykkelige Hyrders Sol;
Og I skal see, at Lystigheden kommer,
For selv I veed det. Dræb ei længer Fluer,
Udstop ei Ørne! — Lad det være nyttigt
Og godt, det er dog altid Drab og Død.
Lev med de Levende! — I stirrer paa mig?

(Undseelig).

Tilgiv en stakkels Pige, hvis maaskee
Hun krænker Jer med sin Oprigtighed.

Reinald.

O, Sokrates! Erkiend her din Discipel,
Der lærte Viisdom af den samme Bog,
Som Du: Naturen, Livet og sit Hierte.
Og Du, som gik i Kornet med en Flok
Udvalgte Haandværksfolk og Fiskere,
Mens Pharisæer stred mod Saducæer
Derinde mellem Murene —

(rækker hende Haand)

Kom Babli!
Jeg følger Dig, Du est min gode Engel.

Babli.

Hver har en Engel i sit eget Hierte.

Reinald.

Jeg følger Dig.

Babli.

Det vil I ei fortryde.

(De gaae.)

Schweitzerbondestue.

Werner. En Hyrde.

Hyrden.

aa mener I, vor Fa'er! at vi kan hugge
e Lægter, som vi bruge til vort Rækværk,
Underskoven?

Werner.

Tynde Fyrrestammer,
et er det bedste; thi med Enbærstave
ar det ei nogen Art, det holder ei.
ar I kun drevet Pælene dybt ned?

Hyrden.

e staae til Dommedag.

Werner.

Jeg troer det selv;
i jeg har mærket, alt det Ved som sættes
Jorden der, sig holder stedse friskt.
gt Eder kun for Vanheld, kiære Børn!

Hyrden.

rr Foged! alt det Vanheld, der er mødt,
r, at Klaus Ruodi tabte ned i Svælget
n nye Hat; og han maa takke Gud,
han ei selv faldt med. Han svinglede
a Kanten skiødesløs. I kiender ham!
veed I hvad han nu giør?

Werner.

Nei!

Hyrden.

Han lader
heise ned ved Snorene, som brugtes,
Svælget, for at faae sin Hat igien.

Werner.

lider ikke slig Forvovenhed.
ukt er det, at en Biergets Søn er kiæk;
bør ei frygte Faren, vi som bygge

Vor aldrig sikkre Bolig ved Lavinen;
Men taabelig er al Dumdristighed.
Hvis Touget brast!

Hyrden.

Han vilde gierne vide
Lidt meer Besked om Kløfterne dernede.

Werner.

Ifald han styrter, ligger Ruodi paa
Sin egen Gierning. Men det giør mig ondt!
Det er en diærv, det er en vakker Knøs.

Hyrden.

Herr Foged, slaa I kun Jert Sind til Ro!
Den Strik har ingen Nød, han slipper fri;
Thi Fanden frier nok sine. Gud forlade
Min Synd, jeg skiemter. — Hvad jeg vilde sige:
Jeg troer, der var et høirødt Baand om Hatten,
Som Kätli har forært og bundet om;
Det var nok egentlig det Baand som trak.

Werner.

Det er en anden Sag! Hvis det er Elskov,
Og ikke kold Forfængelighed, som drev ham,
Saa maa man tie; thi det ligger eengang
I Kiærligheds Natur at spøge kiækt
Med Farerne. Saa lad ham glide, Uhli!
Saa hytter han sig nok.

Hyrden.

Det tænker jeg med.
Farvel, Herr Fogd! Saa bliver det da ved —

Werner.

De unge Fyrretræer.

Hyrden.

Guds Fred, vor Fa'er!

(Gaaer).

Karoline, der er gaaet til og fra, nærmer sig **Werner**, som tager sin B

Hvad har I for i Dag?

Werner.

Vi sætte Rækværk
ndskanten, kiære Karoline!
(Seer sig om.)
er Fritsli?

Karoline.

Du har ladet tage
Lægter bort?

Werner.

Ja, gode Kone!
: svage, brustne mange Steder.
hæsligt Hul; — hvis Een maaskee
ılden der af Svimmelhed, —
var jo let at forebygge.
er Frits? Jeg gaaer paa Jagt, og bringer
til dit Kiøkken; men jeg maa
Drengen først.

Karoline
(søger at skiule sin Bekymring.)

Jeg tillod ham
Bedstefa'er. Han kommer hiem
l.

Werner (hurtig.)

Gik han op til Bedstefa'er?
(langsomt)

Karoline.

Du mener?

Werner (med paatagen Rolighed.)

O — det siger intet.

Karoline.

han skal Svælget nær forbi.

Werner.

ig nok iagt.

Karoline.

Ifald jeg havde
—

Werner.

Ei nu — Han ta'er sig nok iagt.

Karoline.

Jeg skiælver.

Werner.

(kysser hende kiærligt.)

Giæk! Forkiæl mig ikke Drengen.
Est Du alt bange? Nu man seer dog strax,
Du est ei klippebaaren! Dalnaturen
Udstikker altfor frygtsom giennem Dig.

Karoline.

Du giør Dig stærk, dog mærker jeg ret godt,
Det er Dig heller ikke med.

Werner.

Ih nu,
Besøget kunde være opsat til
Imorgen; men hvad siger det saa meer?
Der er jo Folk deroppe, Tømmermænd;
Og Drengen springer som den lette Steenbuk
Koldsindig over mere farlig Kløft;
Og Stien er beqvem og god at træde.

Karoline.

Men han er lille, vild og uforsigtig.

Werner.

Nu — Gud er med ham! Vær Du rolig Linli!
Jeg — gaaer paa Jagt.

Karoline.

Gaaer Du at møde ham?

Werner.

Nu ja — hvis det kan trøste Dig.

Karoline (omfavner ham.)

O, Fader!
Jeg elsker Drengen ikke meer end Du.

Babli kommer med Reinald.

Babli.

Guds Fred, vor Fa'er! Her bringer jeg en Giæst!

Werner (venlig).

Babli! Det var Ret! Hvor traf Du ham?

Babli.

Klippedalen ved den lille Fos.

Karoline.

›r langt gik Du med Fritsli?

Babli.

Did, vor Moder!

s Werner taler med den Fremmede, taler Babli sagte med Karoline, og søger at berolige hende).

Werner
(rækker ham venligt Haand).

:ommen, Herre! Det er Sieldenhed,
see en Fremmed her,
(Betragter ham med Høiagtelse.)
og allermindst
Lærd, — en Doktor — en Botaniker.
3 seer det vel iblandt. Vær os velkommen!

Reinald.

ttryd ei paa —

Werner (godhiertig).

Ei, vil I spøge med mig?
ad skulde jeg fortryde?

Reinald.

Giæstfriheden
er overalt blandt Klipperne, det veed jeg;
sieldne Blomst er traadt i Dalen ned.

Werner.

ıu, det er naturligt, gode Herre!
r meget gaaes, der trædes meget ned.
d Dyd er det at være giæstfri her,
r sielden eller aldrig Nogen kommer?
er en Fest, en Morskab, en Forandring,
Afbræk af Eensformighedens Vaner,
r Vandringsmanden nærmer sig vor Hytte.
d Skuespil, hvad Bal og Lystighed

Er hist for Kiøbstædsfolk, det er et Ophold
Her stundom af en Reisende for Hyrden.

Reinald.

Ti, ti, Herr Foged! Bli'er I saadan ved,
Beviser I mig vel endog tilsidst:
Mig bør betales til, fordi jeg kom.

Werner.

Ei Herre! Troer I da, jeg vil fornærme?
I skiænker os i Samqvem Glimt af Vid,
Guldkorn af Jer Forstand, forklarer os
Hvad I forstaaer og bedre veed, end vi;
Fortæller Hændelser; med venligt Sind
I tager Deel i vore jevne Glæder —
Kan man betale slige Ting med Penge?
(Karoline nærmer sig Werner med et betydende Blik, hvorpaa han griber Reinalds Haand og siger:)
Nu ja! Saa ere da vi To bekiendte.
Med gode Venner giør man ingen Omsvøb.
Og at I strax skal see, vi regne Jer
Blandt vore Venner, — see saa gaaer jeg bort
Just som I kommer, lader Eder ene
Med mine Qvindfolk; om en føie Tid
Er jeg hos Jer igien. I taber Intet
Ved Byttet, tænker jeg.

Karoline
(til Reinald med venlig Undskyldning).

Vor lille Søn
Er gaaet til sin Bedstefa'er paa Klippen;
Nu frygte vi just ikke, — men man sætter
Et Rækværk ved den bratte Fieldekant,
Det gamle tages bort; — og da min Mand
Just gaaer den Vei, saa har jeg bedet ham
At skynde sig og hente mig den Lille.

Reinald (afsides).

Min Gud, hvad er dog dette for en Røst?
Det Ansigt er mig saare vel bekiendt,

Skiøndt jeg det aldrig saae saaledes før.
Og Barnets med —

(høit.)

I frygte for Jer Søn?
O det er uden Grund! Jeg saae ham karst
At vandre henad Klippen.

Karoline.

Afgrundssvælget
Forbi?

Reinald.

Ja sandelig!

Karoline
(med lettet Hierte).

Gud være lovet!
I bringer os et Evangelium.

(Sagte til Werner.)

Den gode Mand! Han har et ærligt Ansigt,
Saa smukt og klogt; men dog lidt sorrigfuldt.
Vi maae beværte ham saa godt vi kan.

Werner
(trykker hendes Haand).

Nu est Du glad, fordi Du veed din Dreng
I Sikkerhed, ei sandt?

Reinald
(afsides med dyb Bevægelse).

Mig bæres for —
Det er min Søster Karoline — men
Jeg tør ei troe det end, jeg vil det ei;
Thi det bedrøver mig kun meer, ifald
Jeg feiler — og jeg feiler vist. Hun var
En bleg, en lille bitte spinkel Pige;
Hvor er det muligt, — slig en fyldig, stor
Rødmosset Kone? — Ak, men hendes Ansigt —
Den Røst —

Karoline
(stirrer paa ham).

Min Gud, jeg kiender disse Træk! —

Reinald (som før).

Jeg veed et lille Vers, et gammelt Riim,
Hvad vi som Børn istemte med hinanden:
Jeg siger nogle Linier — ifald
Hun kan det Øvrige — saa er det hende.

Werner.

Hvad fær Forundring river Eder hen?
Siig, gode Herre! Kiender I min Hustru?

Reinald
(griber Karolines Haand, seer hende stivt i Øinene og siger langsomt).

Naar den mørke Hyldebusk
Dufter over Graven,
Og naar Vind og Slud og Rusk
Falder tungt i Haven —

Karoline
(falder ham heftig rørt og glad sveidende i Talen).

Ængstes derfor ei mit Bryst!
Skyen sig vil fierne —

Reinald.

Haabet atter mig til Trøst
Blinker som en Stierne!

(De omfavne hinanden.)

Karoline.

Reinald, min Broder!

Reinald.

Søster Karoline!

Werner.

Din Broder! Er det muligt?

Reinald (stærkt bevæget).

Ja, Du er
Min Søster! — ja, jeg kiender disse Træk,
Skiøndt meget — meget nu forandrede,
Liig et udvoxet Navn, som Barnet skar
I Bøgens Bark, for tyve Somre siden, —
Er det dog tydeligt, — jeg kiender Dig!
Jeg seer min Faders Ansigt.

Karoline.

Jeg min Moders.

Werner.

O hvilken Glæde! Reinald! Det er Dig?
Min Svoger, Broder!

(Omfavner ham.)

Reinald.

O, almægtige Forsyn!

Werner.

Og hvor — og ikke seet — og ikke skrevet —
Usynlig — bort — forsvundet — Hvilken Skiæbne —
Og nu, først nu erfaret, hvor hun leved?
Og nu først opsøgt —

Reinald.

Jeg har ikke søgt;
Et Lykketræf har bragt mig til din Klippe.

Karoline.

Vi vidste Du, at jeg var her, min Broder?

Reinald.

Nei, ved den Gud, som skiænker mig en himmelsk
Uventet Fryd.

Werner.

Har heller ikke hørt,
At Taterne for nitten Somre siden
Forvilded sig i disse Enemærker,
Med Byttet? At din Søster flygted, fandt
Min Faders Hytte?

Reinald.

Aldrig.

Werner.

At han skrev
Til Eders Fødested?

Reinald.

Da var jeg borte
Som Skibsdreng.

Werner
(griber hendes Haand med Ild).
At hun fandt en Fa'er i min,
Blev Hyttens Barn, min Søster og min Viv,
Og Moder til min Frits! Tre Gange skrev jeg.

Reinald.
Jeg aldrig saae min Barndoms Egn igien,
Jeg foer omkring i Verden alt som Dreng,
Til Sydhavs Kannibalen, Asiens Tiger,
Og da jeg vendte til Europa, da
Jeg sendte Bud til Hiemmet, fik jeg Svar:
„Min Pleiefa'er var død, min stakkels Søster
Ei siden fundet".

Werner.
Svaret til min Fader —

Reinald.
Maaskee han aldrig fik det; muligt Døden
Hans Hemmelighed tog i Graven med.

Karoline (henrykt).
Saa har da, uden menneskelig Hiælp,
Den gode Gud forenet os igien!

Reinald
(griber Bablis Haand).
Nu Babli, troer jeg Dig! Der gives Hytter,
Hvor Lynet ei slaaer ned, Uskyldigheden
Opstrækker Haanden imod Himlens Blaa,
Som Tordenleder. Søster, kiære Søster!
Jeg seer, jeg bringer ikke Sorgen meer.

En Pige kommer.
Herr Sognefoged! Pater Augustin
Staaer udenfor med tvende Mænd; de bringe
Paa Baar en Vidiekurv med lukket Laag.
Han siger, han maa tale med Dig ene.

Werner.
Beed ham at komme. Reinald! Gaa i Haugen,
Og glæd Dig med din Søster! Eders Hierter

ehøve Luft; hvormeget har I begge
u at betroe, at tale med hinanden.
slig en Sag er tredie Mand tilovers,
m selv det var en Ægtemand og Svoger.

Karoline (bekymret).

len Frits, min Ven! skal samme Vei tilbage.

Werner
(munter og tillidsfuld.)

i kiære Hustru, kan Du frygte nu,
a Gud uventet sender slig en Lykke?
ær rolig! Frits staaer i Guds Varetægt.
il Middag skal han spise med sin Morbro'er,
g drikke Velkomst af det lille Bæger.
aaer nu, at jeg kan tage mod vor Præst.
an være skal vor Giæst idag, den gode,
letskafne Munk. Jeg aner hvad han vil:
an bringer aarlig mig en Kurv med Frugt,
som selv han plukker i sin Abildgaard.
an boer paa Klippen som en Eremit,
Men har dog derfor ei forladt sit Sogn.
an er vor Skriftefa'er, lidt mørk, lidt streng,
n ivrig Katholik, ei Pharisæer;
t følsomt Hierte slaaer bag Munkekaaben.

Karoline.

om, elskte Broder! Følg med mig i Haugen!

Reinald.

k, Karoline! Mindes Du endnu
or Barndoms Hauge, hvor vi legte sammen?

Karoline.

ı finder den igien tildeels; thi meget
ȝ plantet har, som minder Dig om hin.

Reinald.

shækken?

Karoline.

Det forstaaer sig, strækker sig
d sine tykke Buske giennem Haugen.

Reinald.

Lysthuset?

Karoline.

Med sit lille Speil, sin Løibænk.

Reinald.

Og Bierne?

Karoline.

Ved Plankeværket trives.
Vi har alt tyve Stader.

Reinald.

Almetræet
Med Navnene?

Karoline.

Beskygger Bænken, hvor
Vi læste Feehistorier med hinanden.

Reinald.

Alt tykkes mig et Eventyr idag
Af gode Feer. — Gaaer Babli med?

Babli (smilende).

Hun passer
Sit Kiøkken, som den stakkels Askepot.

Reinald.

Og venter Prindsen?

Babli (leer).

Kan det være mindre?
(De gaae undtagen Werner.)

Augustin træder ind med dyb Alvor, Værdighed og Følelse.

Christ styrke Dig!
(Han giør Korsets Tegn.)

Werner
(trykker hans Haand.)

Tak, Fader Augustin!
Hvor gaaer det? Du er mere bleg end ellers!
Du skiælver?

Augustin.

Det er Alderdommen, Werner!
Jeg staaer paa Gravens Bred. — Det er ei Frygt
For Døden, thi den elsker jeg som Ven;
Det er min Siæl, som skiælver, mens den ryster
Tungt Støv af sine Vinger.

Werner.

Tænk dog ei
Saa tidt paa Døden! Døden kommer tidsnok,
Skiøndt Du est gammel, graa — hvad siger det?
En sneehvid Vinterdag er ogsaa smuk.

Augustin.

O, glem Letsindigheden! Væn dit Øie
Til i det hellige Dyb at stirre ned,
Hvor Roden groer; paa Fladen lesler Tant.
Beflit Dig paa at finde Lys i Mørket!
Stirr ned i Muldet, til Du har opdaget
Deri den klare Port til Evigheden.
Thi Fødslen er kun korte Drømmes Indgang,
Som leder til en Labyrint af Giøglen;
Men Graven Sandheds Dør, og Fromhed Nøglen.

Werner.

Jeg er ei ufrom.

Augustin.

Nei, det er Du ei,
God er Du; men Du er for sandselig,
Og sætter altfor megen Priis paa Livet.

Werner.

Min Gud har giort mig lykkelig; ifald
Jeg skiønte slet derpaa, — var jeg en Christen?

Augustin.

Den Glæde, Gud forunder os at nyde,
Det er en Prøve, for at vænne Hiertet
Til tillidsfuldt at taale sine Savn.
At ønske sig i Evigheden, naar
Os Smerten trykker her, er ingen Dyd;

Hvo ønsker sig befriet ei fra Qval?
Men sidde som en Job i Velmagt først,
Taalmodig uden Knurren see Guds Villie,
Berøves hvad der var Dig dyrebarest;
Og sige dog med taareqvalte Røst:
Gud gav, Gud tog, hans Navn høilovet være!
Det, Werner! det er christeligt.

Werner
(griber venligt hans Haand).

Men siig mig
Oprigtigt: er det ret — nu taler ogsaa
Jeg lidt i dine Billeder, — bestandig
At varsle Sorgen som en Nattens Ugle?
Selv ei at kunne see en liflig Blomst,
Før strax at spørge den: Hvi dufter Du?
Hvi hæver Du saa tillidsfuldt din Stilk?
Du skal dog visne, raadne, trædes ned.
Siig, Augustin! Er det da christeligt?

Augustin.

Ak, hør mig og miskiend mig ei, min Ven!
Saae jeg Dig salig, Werner! i din Gud,
Saae jeg dit Huus paa Klippen grundet fast,
Saae jeg Dig slukke Tørsten efter Held
I Livets Kilde; — ha, hvor munter, glad,
Da skulde jeg din Fryd ei dele med Dig;
Men naar Du glædes ved det falske Skum
Paa Tidens Flod, hvorunder Faren lurer, —
Kan jeg da glæde mig?

Werner (afbrydende).

Ei meer om det.
Du kommer og besøger os? — Hav Tak!
Din Viisdom og din Fromhed skatter jeg;
Ifald vi føle lidt forskielligt end, —
Find Dig deri! Tidt Vinteren er kold,
Og Sommerdagen undertiden lummer.
Varm Dig imellem i min lune Sol,

Jeg vil husvales ved din kiøle Maane,
Saa skiænke vi hinanden begge Noget.
I sligt et Bytte jo bestaaer kun Venskab.

Augustin.

Nu føler Du, nu finder Du Dig i
Din Lykke, Werner! som en Mand; men kunde
Med samme Rolighed Du taale Smerten?

Werner.

Den Tid den Sorg.

Augustin.

Som Sæbeboblen brister,
Saa svinder i sit Intet Døgnets Lyst.
Hvad om Alt Tiden var der?

Werner.

Fromme Fader,
Hvad bringer Du? En Kurv med skiønne Frugt?
Vi takke Dig!

Augustin.

Ja ja, med skiønne Frugt.
Uskyldig nys den groede paa sin Stængel;
Nu er den plukt alt; men det lille Liig
End smiler sødt i Døden som en Engel.

Werner.

Det kalder jeg at see Naturen mørk,
Naar selv et Æble vorder os et Liig.

Augustin.

Hvad er det andet? Er det ikke brudt
Fra Moderqvisten?

Werner.

Sikkert; for at nyde
Saa sin Bestemmelse.

Augustin.

Og kan ei Hiertet,
Naar det er brustent, lignes ved en Frugt,
Som plukkes, ikke for at kildre Sandsen
Med Sødt; — for selv at nyde himmelsk Sødhed?

Werner.

O jo! Det er ret smukt, ret digterisk.

Augustin

(bestandig med stærkere Vægt).

Og kan især ei Barnet i sin Skiønhed,
Naar pludselig det falder spædt fra Stammen,
Vel sammenlignes med en himmelsk Frugt,
Som plukkes her, for hist i Paradis
At faae sin Kiærne, hvor ei Ormen gnaver
Dets Indre meer?

Werner

(pludselig angst).

Min Gud, hvad vil Du sige
Med dine Lignelser? Du ængster mig!

Augustin

(har givet Folkene et Vink; de have bragt Kurven ind og forfoiet sig bort igien).

Ulykkelige Fader! Hvordan skal
Jeg forberede Dig, hvis lette Sind
Aldeles intet aner af sin Skiæbne?
Det kommer Dig som Slag fra Dommedag.
Min Trøst er Dig et Intet; thi jeg veed
Din Fryd er her, kun her, ei hist din Længsel.

Werner

(styrter hen, aabner Kurven og opdager sit Barn).

O Gud! Min Frits! Død, død! Nedstyrtet! Knust!

(Han kaster sig fortvivlet over Liget.)

Augustin

(betragter ham med inderlig Medlidenhed).

Ras, arme Hierte! Svulm, udtøm din Ild!
Storm! Kræv din Ret, Natur! Lyd, vilde Klage
Fra Læberne! Giv Hiertet Luft, at ei
Det sprænges af sin Stumhed. Flyd kun Graad,
Og udtøm dine salte Taarekilder!
Hyl, arme Fader! thi din Søn er død.
Men, Smerte! — naar Du svækket har din Kraft,
Naar Du har raset ud, Fortvivlelse! —
O kom da søde Trøst fra Naadens Throne!

Oehlenschlägers

Tragødier.

Tiende Bind.

Kiøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler Andr. Fred. Høsts Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

Min Glædesjord er æltet til et Chaos!
Det skiønne Bierg med sine friske Kilder,
Sin stolte Fos, sit Græs og sine Hyrder —
En ussel Skueplads ved Dagens Lys,
Naar Trylleriets falske Lamper slukkes.
Alt staaer der — men kun han, min Frits er borte!
Sletintet mangler — kun det Allerbedste.

(Han knæler ved Kurven.)

O, Frits, mit Barn! Hvor ofte vil jeg nu
Paa dine Veie giøre Pilgrimsreiser,
Og græde sønderknust, som Vandringsmanden
Ved Jordan, naar han stirrer i den Flod,
Hvis flygtige Bove drak det hellige Billed.
O, Frits, mit Barn!

(Opdager hans lille Hat og Troie paa Bæggen, springer op, briste: i Graad og vrider sine Hænder.)

O Gud, o Gud, o Gud!
Der hænge dine Klæder, — Søndagshatten
Og Søndagstrøien. — Nu behøver Du
Ei længer dem, — nu er Du klædt i Straaler, —
Som Engel kranbset med de hvide Lilier. —
Mig efterlod Du kun de smaa, de kiære
Reliquier. —

Augustin.

Ulykkelige Fader!
Forsynd Dig ei.

Werner.

Ti stille, Munk! Du kiender
Ei Faderhiertet. Veed Du i din Celle,
Med dine Duer, med dit Crucifix,
Mat i din sørgelige Eensomhed,
Hvad Livet er? Og kan Du skatte Gaven,
Som Du ei kiender? Takke Gud derfor?
Siig, veed Du hvad det er at være Fader?
Du stirrer paa dit drøvelige Kors,
Og tænker kun paa Død, paa Synd, paa Smerte,

Tilintetgiørelse; med Angstens Sved
Du beder i Getsemane, Du bløder
Paa Golgatha; for Dig er Livet kun
En taagefuld og sørgelig Langfredag. —
Hvor der er Børn, der er en evig Juul!
Der blomstrer steds Uskyldighedens Fest,
Der smiler Mod'ren med sit Barn paa Skiødet,
Mens Stiernen funkler saligt over Hytten;
Der siunger Engelen bestandig henrykt
For Hyrderne paa Marken sit Hosianna!
Thi Barnet giør sin Fa'er til Barn igien,
Og kun som Børn vi atter see Guds Rige.

(Han synker ned over Liget.)

Karoline kommer langsomt ind med Fatning, fulgt og understøttet af nogle Qvinder.

Forholder mig det ei, at see mit Barn!

Augustin
(gaaer hende imøde).

Retskafne Karoline!

Karoline.

Jeg har siunget
I Aftes Psalmer med ham, og han læste
Saa fromt sin Aftenbøn. Han er hos Gud,
Det veed jeg vist, hvi skulde jeg da klage?

Werner
(springer op og omfavner hende).

O Moder, Moder!

Karoline.

Han er ikke knust,
Ei faldet ned fra Klippen, har ei slaaet
Sit lille Hoved blodigt imod Stenen;
Guds hellige Engle greb ham, da han faldt,
Og bragte ham høitjublende til Himlen.

(Augustin holder Qvinderne tilbage, som ville trøste hende.)

Karoline.

Og der er skjønt og glædeligt, — det veed jeg, —
Det troer jeg vist.

Augustin.

O, ædle Karoline!
Hil Dig, Du fromme, vise Qvinde! Hil Dig!
Dig styrker Troen.

Karoline.

Ofte spurgte han:
Er ei den lille Engel her paa Jorden?
Jo, svared jeg, usynlig. Og naar kan
Jeg see ham? spurgte han. Da trykte jeg
Den lille Spørger grædende til Hiertet
Og svared: Som en sølverhaaret Gubbe
Seer Du ham først. — Men Englen elskte Dig,
Min søde Frits! Han ikke vilde bie
Til Du var sølvgraa. — Aabner mig kun Kurven,
Og lad mig see hans Liig!

Augustin.

Men har Du Kraft?

Karoline
(med et fortvivlet Smil).

Hvad Kraft behøver jeg til det, min Fader?
Ifald han leved, hvis jeg bar ham paa
Min Moderarm, og trykte ham til Hiertet,
Og klædte, heged ham, og skar ham Brødet,
Da kunde der behøves Kræfter; men
Til bleg at stirre paa det blege Liig,
Behøves ingen.

(Da hun seer Liget, brister hun i Graad og vrider sine Hænder.)

Werner
(knæler ved Baaren, rækker hende sin Haand og siger):

Moder, elskte Moder!
Fortvivl ei! Lad os række vore Hænder
Til Himlen over vores Engels Liig,
Og bede Gud om Bistand.

Karoline
(knæler og beder, derpaa staaer hun op og siger i halvt Sværmeri):
O, hvi skeer der
meer Mirakler? — Det var dog saa skiønt!
:t trøstede de stakkels Mennesker,
g styrked dem til Haab, til Tro og Tillid.
ort Liv er mørkt, — høit trænge vi til Trøst. —
org nedslaaer Sindet, Lykken hæver Modet,
g hvad der hændes Een, kan hændes Fleer.
(Til Augustin.)
:indrer Du Dig, fromme Herrens Mand!
: var i Kirken med vor Frits i Søndags,
:st da Du læste Evangeliet
m Enkens Søn af Nain? O hvor herligt
emstilte Du Guds Godhed, og den stakkels
rtvivlte Moders Fryd. Det var dog skiønt,
is Sligt var muligt end.

Augustin.
Ak, Karoline!
:r skeer ei meer Mirakler.

Karoline.
Jo der giør!
g skee de tidt! — Hver Gave fra vor Gud
: et Mirakel. Var det ei Mirakel,
han mig gav min Frits? Og naar et Barn
: syg og blusser tørt i Feberhede,
ar Lægen tier, trækker taus paa Skuldren,
ens Mod'ren græder, Fad'ren stirrer bleg;
det ei et Mirakel, naar den Evige
g frelser det, og skiænker Fa'er og Mo'er
:r' Barn igien?

Werner.
Hist skiænkes han os atter.

Karoline.
in Frits engang var syg, og alle tvivlte.
ed dunkelhede Kinder, matte Blik

Drog han sin Aande, ralled i min Arm;
Min bittre Taare væded ham den hede,
Glødrøde Kind!

(med stigende Følelse.)

Han kom sig og blev karsk!
Gud gav mig ham tilbage. — Hvad der eengang
Er skeet, kan tiere skee.

Augustin.

Du sværmer, Qvinde!
Men mildt og yndigt er dit Sværmeri;
Og, som en høi Ruin paa Fieldet, viser
Dit knuste Bryst end Skiønhed i sit Gruus.

Karoline.

Ak, Smerten er for ung, jeg kan endnu
Ei finde mig i min Fortvivlelse.
Det tykkes mig, som var min Sorg en Drøm.
Jeg saae ham frisk og sund og blomstrende
Nys — for en Time siden; og nu ligger
Han kold og bleg og sønderknust paa Baaren.

(Med en besynderlig høi Tillid.)

Det tykkes mig, som om vor Hyttedør
Sig aabned sagte for den hulde Frelser,
Som om han kom, og lagde smilende
Sin Haand paa Ligets Isse, vendte sig
Til mig med Trøst, og raabte: Græd ei, Qvinde!
Din Dreng er ikke død.

(I dette Øieblik gaaer Døren op; Frits, fulgt af Babli, Reinald, den gaml Bedstefader og endeel Hyrder og Hyrdinder, iler, med en stor Blomsterkost i Haand, i sin Moders Arme.)

Frits.

Nei Moder, Moder!
Din Dreng er ikke død. Her er din Frits!
Han lever, han er frisk, ham fattes Intet.

Augustin.

Ha — hvad er dette?

Karoline.

Himmelske Forbarmer!

Werner.

Mit Barn! min Frits, min Søn! Du lever? Frits!

(Forældrene omfavne Barnet henrykte; alle Tilstedeværende udtrykke deres Fryd og Forbauselse.)

Frits.

Ja, kiære Fa'er, hvi skulde jeg da døe?
Jeg er saa lille, det er altfor tidligt.
Min Bedstefa'er er jo en rørig Mand
Paa fiirsindstyve Aar, hvi skulde Frits
Da ikke være det, som kun er sex?
Jeg bringer Bedstefader med; og Blomster
Til Moder. Her er Roser og Lavendler,
Levkøier, Gyldenlakker, Negliker.
Men Natviolerne, men Lilierne
Har jeg paa Veien kastet ned i Svælget
I Klippekløften, ved det nye Rækværk.
De dufte mig for stærkt, det giør mig ør.

Karoline.

Algode Gud!

Werner.

Der skeer endnu Mirakler!

Augustin.

Jeg er en Olding, — mange Jordens Syner
Foer mine Blik forbi, og bragte sielden
Min Siæl til Studsen, men her studser jeg;
Thi Barnet ligger blegt paa Dødens Baar,
Og Barnet smiler friskt med Blomsterne!
Sanct Peder! rør mit Øie med din Finger,
Og lær mig kiende Sandhed.

Babli.

Reinald iled
Fortvivlet bort; — jeg fulgte ham. — Gud veed —
Et Blik — et Ord, uoverlagt i Sorgen,
Fløi mig fra Læben. Da han løb til Bierget,
Da løb jeg med — men henten ham ei ind.
Men da jeg kom til Svælget, stod han der

Med Frits i Armen, trykte ham til Hiertet,
Og raabte: Babli, see vor lille Skytsaand!

Reinald.

Ja — Glæden her forsvandt, og Overtro
Indbildte mig, at jeg var Sorgens Bringer.
Jeg løb til Fieldet, svimled over Kanten —
Da sendte Gud sin Engel — raabte holdt!
En lille Haand trak mig ved Kiortelfligen. —
Jeg vendte mig — et Barn saa skiønt som Vaaren
Stod hos en Gubbe, frisk som Høstens Aften;
To Billeder af Livets skiønne Poler:
Barndom og Alderdom. Hvad fattes Dig?
Adspurgte mig den Lille smilende.
Jeg trykte salig Vaaren til mit Bryst,
Jeg stued henrykt paa min Vintergubbe;
Og da, som Somren deilig, Babli kom
Med Taareduggen paa sin Rosenkind,
Da tvivlte jeg ei længer om min Høst.

Augustin.

Forunderlige Dag! Med selsom Giøglen
Afbryder Du vort Livs Eensformighed.
Hvo kiender dette Liig? Det ligger friskt!
Hvo tvivled om, at det var Werners Barn,
Hvis ikke Barnet leved, var tilstede.
Hvo misted dette Barn? Hvo savner det?

En Hyrde.

Jeg har mit Barn.

En Anden.

Jeg mit.

Flere Stemmer (udenfor Hytten).

Der savnes intet.

Reinald
(som har betragtet Liget).

Forunderlighed paa Forunderlighed!
Det er en lille Mumie; dets Legem
Er giennemtrukket af et selsomt Biergsalt.

Naturen har beskyttet disse Lemmer
Mod Undergang og mod Forraadnelse.
Men denne Lighed! — Ubegribeligt.

Den gamle Bedstefader.

Henbringer mig til Baaren! Lad mig see!
(betragter Liget nøie, derpaa siger han grædende.)
Ja ja! Min Anelse bedrog mig ei:
Det er min ældre Broder Adolf Seppi,
Jeg kiender ham endnu!

Werner.

Din Broder, Fader?

Karoline.

Din Broder, Bedstefa'er?

Flere.

Hvad? Drømmer Gubben?

Bedstefaderen (til Ruobi).

Har Du ei draget dette Liig af Kløften
Ved Bundløs?

Ruobi.

Jo, vor Fa'er!

Bedstefaderen.

Der leged jeg
Som Barn med Seppi for halvfierdsindstyve
Og ser Aar siden. — Seppi faldt i Svælget, —
Vor Fader holdt det hemmeligt, — forbød
At sige det til Nogen, — thi vor Moder
Ei maatte vide det; — det heed, at han
Var død af Sygdom, hos vor Morbro'er, — jordet
Paa Kirkegaarden.
(Folder sine Hænder.)
Ak, Du gode Gud!
Skal jeg endnu opleve sligt et Jertegn?
Jeg var den Yngste, jeg, som staaer og skiælver
Ved Staven, som en sølverhaaret Gubbe;
Den Ældre ligger som et lille Barn.
See, Frits, din Farfars Bro'er; han lignte Dig!

Nu lever han igien i Dig. — Gud være
Ham naadig i sin Himmel.

Augustin.

Amen! Amen!
Selsom er Herrens underlige Vei.
En kulsort Sky har løst sig venligt op
I Veemodsdug.

Werner.

En høist lyksalig Dag!
Vi fandt vort Barn igien.

Karoline.

Vi fandt en Broder!

Reinald.

Og han en Søster og en huld Veninde,
En Rudolf i sin Frits, — og i sin Frits
En Skytsaand, der har reddet ham fra Døden
Her — maaskee hisset!

Augustin.

Gode, kiære Werner!
Jeg ønsker Dig til Lykke med din Juul,
Din Glædesfest! - Gid silde, silde først
Den ende med en haabefuld Langfredag.
Din Nød har aabnet mig dit hele Hierte.
Før elskte jeg Dig, Werner! som en god,
Retskaffen Mand; men Du est ogsaa from,
From, skiøndt paa din Viis. Tilgiv da en Gubbe,
Hvis han har krænket Dig.

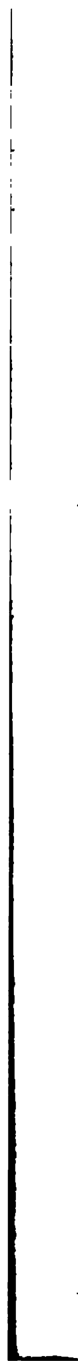
Werner
(trykker hans Haand).

Ei, fromme Fader!
Du meente mig det ærligt. Jeg har talt
Langt haardere til Dig, end Du til mig.
Saa deel vor Fryd, som Du har deelt vor Sorg!
Jeg har min Dreng igien, og er saa glad
Som een af Himlens Engle. — Kom min Frits!

Læg dine Blomster paa din Farfarbroders
Bevarte Liig! — Saa. — Gud velsigne ham!
Han lignte Dig i Træk, Du ikke ham
I Skiæbne. — Speil Dig i hans sølvgraa Broder!
Bliv Gubbe som den Yngre, Barn ei som
Den Ældre, Frits! Hop altid Farens Svælg
Saa let forbi, uskyldig som idag;
Og skiænk engang vor Dal igien en Søn,
Som ligner hiin i Træk og Dig i Held!

Oehlenschlägers Tragødier.

Tiende Bind.

Oehlenschlägers

Tragødier.

Tiende Bind.

Kiøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler Andr. Fred. Høsts Forlag.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Lunø.

1849.

Indhold.

Correggio.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1809.)

Personerne.

Antonio Allegri, Maler.
Maria, hans Kone.
Giovanni, deres Søn.
Mikel Angelo, } berømte Kunstnere.
Guilio Romano, } berømte Kunstnere.
Ottavio, en Adelsmand af Parma.
Ricordano, en Adelsmand fra Florents.
Coelestina, hans Datter.
Silvestro, Eremit.
Battista, Giæstgiver.
Frands, hans Søn.
Valentino, Nicolo og flere Røvere.
Lauretta, en Bondepige.
Et Bud.
En Opvarter.

Første Handling.

En Plads i Byen Correggio; paa høire Haand et Giæstgiverhuus, paa venstre Haand Antonios Bolig med et aabent Skuur, hvorunder han maler. Hans Kone sidder for ham; den lille Giovanni staaer ved hendes Side med en Agnus Dei-Stav i Haand. I Baggrunden Skov.

Antonio.

Staa stille Dreng! Nu er jeg færdig strax,
Saa kan Du atter løbe.

Giovanni.

Kiære Fader!
Og er Giovanni der i Maleriet
Snart ogsaa færdig?

Antonio.

Ja.

Giovanni.

Og Moder?

Antonio.

Med.

Giovanni.

Men, kiære Moder! Du er jo Maria,
Jeg er Giovanni, og min Fader maler
Livagtigt os, som vi seer ud; men hvor
Er da det lille deilige Barn Jesus,
Som Du paa Skiødet har i Faders Billed?

Maria.

Han er i Himmelen.

Giovanni.

Og hvor kan Fader

Da see ham der?

Maria.

Han forestiller sig

Ham i sin Siæl saa smuk som muligt.

Giovanni.

Thi

Det var det Smukkeste blandt alle Børn!

Maria.

Ja ganske vist.

Antonio.

Maria, læg din Arm

Om Drengens Skulder!

Giovanni.

Fader, bliver jeg

En Maler, lig'som Du, naar jeg er stor?

Antonio.

Nu, det vil vise sig; hvis Du er flittig.

Giovanni.

O, jeg vil være flittig, Fa'er.

Silvestro kommer ud af Skoven, han nærmer sig umærkeligt, stiller sig bag Antonios Stol og betragter Billedet.

Hvor skiønt!

Giovanni (til Eremiten).

Fa'er siger, jeg skal ogsaa være Maler,

Naar jeg bli'er større.

Antonio

(bliver Eremiten vaer og staaer op).

Ak, min ærværdige Broder!

Silvestro.

O, lad Jer ei forstyrre fra Jert Arbeid!

Let kunde Farven tørres.

Antonio.

Nei, for dengang
Maa dette være nok, min Fader! Drengen
Udholder heller ei at staae saa længe.
Det unge Blod, det maa bevæge sig.

Silvestro.

Der er igien et herligt Billed færdigt.

Antonio.

Jeg har desuden malt endnu et andet,
Til Eders lille Hytte.

Silvestro.

Virkelig?
Nei, har I tænkt paa mig?

Antonio.

Den lille Tavle
Staaer færdig alt. Jeg gav Jer helst den Store;
Men jeg er nødt at sælge den for Penge.
Vi maae jo leve!

Silvestro.

Kiære Mester Anton,
Jeg takker Eder! Dette skiønne Billed
Var alt for godt til mig; og jeg behøver
Det heller ei; mit store Billed er
Naturen i min friske Skov; der skuer
Min Siæl det Himmelske. Til Borgen maae
I bringe dette Billed, eller Kirken;
Hvem Letsind og Forfængelighed fra
Naturen fiernet har, Den kan kun nærme
Naturen sig igien ved Kunstens Haand.

Antonio.

Troer I, vor Kunst besidder slig en Magt?

Silvestro.

Kunst er den skiønne Bro Regnbuen, som
Forbinder Jorden med den hvalte Himmel.

Antonio.

Det giør Religionen.

Silvestro.

Den staaer rodfast
Usynlig som Cherub, og hæver stærk
Det lette Farvespil paa sine Vinger.

Antonio.

Ja, ja! I maae vel kalde det et Spil.
Nu skal jeg hente Billedet.

(Han gaaer.)

Silvestro
(vender sig hurtig til Maria, naar han er borte).

Maria,
Hvorledes er det med Antonios Sundhed?

Maria.

Ak, Gud! I seer hvor bleg han er.

Silvestro.

Nu, det
Vil intet sige, ængst Dig ei, mit Barn!
Tre Maaneder er det dog siden alt,
At det ulykkelige Vanheld indtraf —
Blodstyrtningen?

Maria.

Ja, fromme Fader!

Silvestro.

Har
Du siden mærket noget?

Maria.

Nei.

Silvestro.

Nu, seer Du?
Det lille Saar har lægt sig af sig selv.
Vær uden Frygt! Det kan ei være farligt;
Thi han er ung og karsk, af god Natur.
Han er, som alle Kunstnere, lidt heftig,
Den Ild som varmer, brænder undertiden;
Dog griber aldrig ham hans Lidenskab
Med skarpe Kløer af en uhyre Grif;

Den ruller let, et Blus, igiennem Luften,
Og slukkes af sig selv. Kun rolig maa
Han være, mild og munter; og det er han.

Maria.

Han er for blid og mild for denne Jord.
Ak, han er, lig sin Kunst, et venligt Skiær,
Som Luftens mindste Skyer kan fordunkle.
Ærværdige Fader! jeg beholder ham
Ei længe! — Nei; det aner dette Hierte.

Silvestro.

Maria, Barn! Hvad er nu det for Griller?
Du græder?

Maria.

Jeg beholder ham ei længe.
Hans Higen stræber mægtig bort fra Jorden;
En graalig Dunst er ikkun Livet ham,
Hvori det evige Lys sig farvet bryder.

Silvestro.

Og elsker han Dig ei?

Maria.

Han elsker mig.

Silvestro.

Og elsker han dit Barn?

Maria.

Ja, som en Fader.

Silvestro.

Og elsker han ei alt Elskværdigt?

Maria.

Jo,
Det giør han vist.

Silvestro (mild).

Nu, saa lad af at græde,
Stol paa din Gud og haab! Med denne Higen
Fra Jorden har det endnu altid Tid.
En Kunstner elsker Jorden; thi han ynder,
Som et elskværdigt Barn, det Sandselige;

Han stræber ofte vel, saa kiæk som Ørnen,
At svinge sig fra Field og Sky til Himlen,
Men ei dog ud af denne varme Luft,
Solstraalens Bad, den lette Sylphes Næring.
Det ligger i Naturen; Livet maa
Jo elske Livet. Først den sølvgraa Gubbe
Seer uden Gysen i det øde Dyb.

Maria.

Han kommer.

Silvestro.

Lad ham ikke see Dig græde.

(Maria gaaer.)

Antonio med et Maleri.

Ærværdige Fader, der har I et Billed!

Silvestro.

Ak, en bodfærdig, hellig Magdalena!

Antonio.

Hun ilte til den mørke Skov, som I;
Dog ei en dydig Olding, mæt af Verden,
Der søgte Eensomhed af hellig Attraa; —
En syndig Qvinde, der med Angst og Anger
Til Ørknen flygted, lig en bange Hind,
For der at sikkres for Forfølgelsen.
Dog tykkes mig det af en Qvinde velgiort,
At reise sig igien, naar hun er sjunken;
Ei gives mange Mænd, som det formaae.
Saa kan hun ogsaa gierne som en Helgen
Os staae for Øiet, tænker jeg; og da
Hun var saa skiøn og blomstrende, har jeg
Afmalet hende som en from Gudinde
For — Skovbetragtningen; som Jer Gudinde.
Nu, tag til Takke!

Silvestro
(ryster smilende paa Hovedet).

Ha, I Kunstnere

Kan dog ei reent affige Hedenskabet!
Gudinde — min Gudinde!

Antonio.

Nu, om Helgen,
Gudinde, — kommer det ei ud paa Eet?
Hvad Godt er, bringer Held, alt Held er Godt.

Silvestro.

Nu, hvis det saa er meent! — Et herligt Billed!
Den dunkelgrønne Skov, de gule Lokker,
Den hvide Hud, det mørkblaa Klædebond;
Det Ungdomsfyldige nær Dødninghov'det, —
Og Qvindligheden med den store Bog!
Med megen Kunst har I forenet her
Det Stridige til venlig Harmoni.

Antonio.

Det glæder mig, ifald I er tilfreds.

Silvestro.

Ja, det skal hænge ved min lille Hytte!
Der skal den skjønne Morgen-, Aftenrøde,
Hvergang jeg holder Morgen-, Aftenbøn,
Bestraale hende klart. Gud lønne Jer!
Jeg kan det ei, jeg er en fattig Munk.
Dog, Anton, tag til Takke! Disse Urter
Er sunde, kraftige, den gode Saft
Husvaler Brystet med en qvægsom Drik.
Tag, drik deraf hver Morgen og hver Aften,
Naar Solen stiger, naar den daler ned,
Og naar jeg knæler for det skjønne Billed.
Min Bøn og Saften og Jer egen gode
Natur skal snart helbrede Jer, vil Gud.

Antonio.

Ak, med min Sygdom er det længst forbi.
Dog Tak som byder! thi den varme Drik
Om Morgnen vederqvæger mig.

Silvestro.

Farvel!

Antonio.

Bi dog et Dieblik! Lad mig engang
Endnu betragte dette Billed. Har
Det faaet ei en Plet?

(Han seer paa det med Kiærlighed.)

Nei, — jeg tog feil.
Det er heel klart og skiert. Gak nu med Gud!

Silvestro.

Guds Fred! Jeg takker Eder af mit Hierte.

(Han gaaer.)

(Den lille Giovanni har under foregaaende Scene hentet et Stykke Kridt, og staaer nu og tegner en Mand paa Naboens Plankeværk.)

Antonio.

Det giør mig altid ondt, naar jeg maa skilles
Fra mine Billeder. Man bliver daglig
Alt meer fortrolig med den kiære Gienstand.
Det er et Barn, et Foster af vor Aand.
En Digter har det godt, han kan bestandig
Beholde sine Børn i Nærheden;
En Maler er en fattig Fader, som
Maa sende dem ud i den vide Verden,
Der maae de siden sørge for sig selv.
Men hvad giør Drengen? Maler Fresco paa
Vor Nabos Plankeværk? Lad være, Barn!
Han har jo tidt nok strengt forbudet det. —
Du taabelige Dreng! Hvor kan Du tegne
Saa skiæve Been?

(Giovanni visker ud og gior det om.)

See saa! Nu blev det bedre.

(Han hiælper ham.)

Ha ha! Det er et morsomt Stykke Karl.
Giv ham paa Hov'det en høipullet Hue!

Giovanni (hopper af Glæde).

Ja, — og en Sabel, Fader! og en Sabel!

Antonio.

Ja vist!

Giovanni.

O, maa jeg giøre Sablen selv?

Antonio.

Ret lang og krum!

Battista kommer ud af sin Dør og bliver det vaer.

Der staaer, Gud straffe mig,
Det gamle Menneske ret som et Barn,
Og hiælper Pogen at tilsøle Væggen,
Istedet for at revse ham derfor.

(Raaber:)

Antonio! hører I?

Antonio (forlegen).

Mester Battista!

Battista.

Hvad? smudsker I mig ogsaa Væggen til?

Antonio.

Tilgiv, min kiære Nabo! Jeg har tidt
Forbudet Drengen det.

Battista.

Forbudet det?
Og hiælper ham endog.

Antonio.

Han tegnede
Mig Benet paa den gamle Høvidsmand
Alt for urimeligt. Bliv ikke vred!
Hvad skader det, den gamle Knebelsbart
Staaer der paa Væggen som en ærlig Skildvagt?
Han skræmmer Eder Tyvene fra Huset.

Battista.

Fra Huset skræmmer I mig neppe Tyven.
Lad Plankeværket staae! Det raades Jer!
Hvis I vil selv ei tugte Drengen, godt,
Saa vil jeg giøre det.

Antonio.

Vær ei saa streng!

Hvor kan den stakkels Glut fortørne Jer?
Hvad Noget vorde skal i Verden, Nabo,
Maa øve sig itide. Driften stikker
I Pogen, Lysten driver, han maa male.
Saa skyer den liden Ælling aldrig Vandet,
Saa prøver Fugleungen Vingen strax.
Dem lokke Luften, Vandet; Farven ham.

Battista.

Aa, Narreri! Har nogentid I seet
Min Frands saaledes søle Væggen til?
Det var et vel opdraget, stille Barn,
Nu bliver han i Rom en herlig Maler.

Antonio.

Troer I?

Battista (bidsk).

En herlig Maler, siger jeg;
En dannet Kunstner, som bestandig maler
Kun efter Regler, efter Videnskab.
Naar han har udlært hos sin Mester, sender
Jeg ham til Rafael, han giør ham færdig.

Antonio.

I atten Aar er Rafael alt død.

Battista.

Saa leve Folk endnu, som ei er døde.
Jeg sparer Intet paa ham, jeg har Grunker!
Og da det dog engang er Mode nu,
At man skal male, skal han ogsaa male.
Jeg sparer Intet paa ham, kiøber Pensler
Og Farver til ham, Blyantspen, Palet,
Og hvad han vil. Thi Intet er saa flaut,
Som Fattigdom, der fuske vil i Kunst.

Antonio.

Især naar det er Fattigdom i Aanden.

Battista.

Hvad mener I? Hvad vil I sige dermed?

Antonio.

nker Penselskaftet selv kan male?
.odsen bli'er ei Maler, troe I mig!

Battista.

Frands bli'er Maler, Jer til Trods! Ei blot
'andsbymaler, der forfærdiger
Dagen gi'er; nei tvertimod ...

Antonio.

Hvad Natten?
:an jeg med!

Battista.

Ak, Eders Mesterstykke!
er ingen Menneskeforstand;
lyser Barnet jo som en Sanct Hans Orm.

Antonio.

nd Jer ei! Hvad taler I saa rask
Menneskeforstand? Hvis I vil fatte
Himmelske, maa Himlen Jer begeistre.

Battista.

st giør I Jer selv endnu til Helgen.

Antonio.

:r en fattig Mand, har øvet mig
egen Haand, jeg sammenligner mig
ei med de Udødelige, der
rlige vor Jord med deres Værker;
iender deres Værker ei engang.
at Naturen ogsaa mig til Kunstner
dannet, at jeg ingen Haan fortiener,
roer jeg, og er ei den Eneste,
dette troer.

Battista.

Fordi mangt sælle Skrog
altfor store Summer undertiden
)te Jer det Farveskluderi?

Antonio.

Battista, nu, — I er Giæstgiver! Bravo!
I er en dygtig Kok — Bravissimo!
En dygtig Kok bør holdes høit i Ære.
I har bespiist mig og min stakkels Hustru,
Vi er Jer end den lille Summe skyldig —
Taalmodighed! Jeg sælger snart mit Billed.
Lad det ei bringe Jer i vrantent Lune!
Hvis Eders Søn ei duer just til Maler,
Kan han jo være duelig til andet.
Hvermand i Verden skal ei male selv,
Man trænger og til Folk, som la'er sig male.
Vær ei fortrædelig, giv mig endnu
I Dag, i Morgen det Nødvendige!
Jeg Alt betale skal i Overmorgen.

Battista.

Slet Intet faaer I, før I har betalt.

Antonio.

Nu, tigge kan jeg ei, saa maae vi sulte.

Opvarteren kommer med et Brev til Battista.

Et Brev fra Rom!

(Gaaer.)

Battista.

Fra Mester Lukas? Fra
Min Frandses Lærer! Godt, nu skal I see!
Det klinger i en ganske anden Tone.

Antonio.

Det er det første Brev, han skriver Eder?

Battista.

Det Første, men det bliver ei det Sidste.

Antonio.

Han giælder for en sanddru, ærlig Mand,
Og for en duelig og vakker Kunstner;
Vel, skal vi vædde? Mester Lukas har
De samme Tanker om Jer Søn, som jeg?

Battista.

Hvad?

Antonio.

Skal vi vædde? Om — et Middagsmaaltid!

Battista.

Og dersom I har tabt, hvad faaer da jeg?

Antonio.

Saa hører Eder dette Billed til.

Battista.

Det der?

Antonio.

Mit Billed-mod et Maaltid Mad:
Lukas har sagt: Frands duer ei til Maler!

Battista.

I er en daarlig, en letsindig Mand.
Beklag Jer ei bagefter, hvis I taber!

Antonio.

Vist ikke! Vædde vi?

(Han rækker ham Haand.)

Battista.

Vel, lad saa være.
Et Haandtag er nødvendigt ei dertil;
Men ta'er kun Pen i Haand.

Antonio.

Jeg er saa lidt
Jer Fiende, som den gode Frands er Maler.

Battista.

Det skal I see!

Antonio.

Saa læs!

Battista

(bryder Brevet og læser).

„Tag Eders Søn
Tilbage! han er ikke skabt til Kunstner,
I spilder Eders Penge kun paa ham ..."

(Han holder inde af Harme.)

Antonio.

Nu, seer I? Fusteren kan undertiden
Dog ogsaa giette rigtigt. — I er vred?
Tak Gud, at Eders Søn er falden i
En brav Mands Hænder, som fra ham ei stiæler
Den gyldne Tid, ei Pengene fra Jer.
Tag Eders Frands tilbage, lad ham gaae Jer
Tilhaande med Jert Værtskab; det er bedre,
Det bringer Eder mere Fordeel ind.
Farvel saa længe! — Glem ei Væddemaalet! —
Jeg maned' ei, hvis mig ei Nøden maned'.

(han gaaer.)

Battista (alene).

„Tag Eders Søn tilbage, han ..." Fordømt!
Og denne Skurk froer sig og triumpherer?
Og jeg bestiæmmet staaer, en stakkels Tosse?
Ha, vidste jeg en Leilighed til Hævn!
Der staaer mit skiønne Huus, der staaer hans Hytte!
Og ingen Fremmed tager ind til mig,
Som ei besøger den Elendige,
For at betragte først hans Fusteri,
Og taler meer om ham paa andre Steder,
End ...

(Ottavio kommer ud af Giæstgivergaarden.)

Tys! der er Ottavio. Nu munter!
Han er en Hader af Alvorlighed.

Ottavio.

God Dag, Battista! Hvad? Du est bedrøvet?
Hvad har Du i din Haand? Et Elskovsbrev?
Har din Tilbedte givet Dig en Kurv?

Battista.

Ei mig, min Herre, men min Søn.

Ottavio.

Ei ei!

Battista.

Fru Musa! eller hvad hun hedder — Lukas
Har skrevet mig fra Rom: jeg skal kun tage
Tilbage Frands igien, han duer ei
Til Maler, mener han.

Ottavio.

Nu, desto bedre!
Saa kan han due til min Huusforvalter,
Min Regnskabsfører.

Battista.

Excellenza — Naadige —

Ottavio.

Jeg har alt længe havt isinde, seer Du,
At foreslaae Dig det. Du boer mig dog
Nu alt for langt fra Haanden. Siden Du
Har faaet denne Gaard, undværer jeg Dig.
Min Regnskabsfører kan ei være borte;
Det er mig ikke nok, at Du imellem,
Naar Du har Tid, besøger mig i Parma.

Battista.

Ak, Excellenza! Eders Naade rører
Mit Faderhierte virkelig — til Taarer!

Ottavio.

Hvor er Du falden paa det gale Indfald,
At giøre ham til Maler?

Battista.

Da det dog
Er blevet Moden i vort Fædreland;
Da Kunstnerne saa høit i Ære holdes,
At selve Kardinalers Broderdøttre
De Kurven give tør.

Ottavio.

Siig, har maaskee
Antonios Exempel smittet Dig?

Battista.

Ak Gud! det er en fattig Diævel! han

Gav neppe nogen fornem Dame Kurven.
Til Takke tager han med meget mindre.
Hans Hustru er en Pottemagers Datter.

Ottavio.

Battista! Jeg misunder ham hans Valg;
Thi hun forholder sig til mangen Dame,
Som Rosen til en malet Blomsterpotte.

Battista.

Nu! — Ja! —

Ottavio.

Veed Du, hvorfor jeg dennegang
Opholder mig saa længe hos Dig her?

Battista.

Nu, Excellenza elsker —

Ottavio.

Hvad? Du veed —

Battista.

Den smukke Dal; min ringe Hytte bruger
I, saa at sige, som en Sommervilla.
Det smerter mig kun dybt, at Excellenza
Kan ikke dvæle længer dennegang.

Ottavio.

Mig smerter det langt meer. Er Hesten sadlet?

Battista.

Ja fix og færdig.

Ottavio.

Kommer Du til Parma?

Battista.

Forstaaer sig, efter Middag; Excellenza!
Det er jo Maanedsdag og Regnskabsdag.

Ottavio.

Godt! Men, for dog endnu at tale lidt
Om Maleren: veed Du, min gode Ven,
At denne stakkels Diævel har en Skat,
Som jeg misunder ham?

Battista.

Han? Intet har han,
Ei Suul til Brødet, ei den mindste Hvid.

Ottavio.

Dog gav jeg mangen Hvid med Glæde til,
Hvis det var mit, hvad denne Mand besidder.

Battista.

Ei, Excellenza spøger! Jeg forbauses.

Ottavio.

Han en Madonna har, som jeg gad eie.

Battista.

Ja saa! Det nye Stykke? Nu, det kan
Dog ikke være mangen Daler værd.
Tillader Excellenza mig et Ord?
Det er ei nogen virkelig Madonna,
Han maler altid kun sin egen Kone.

Ottavio.

Og hvis nu just Originalen var
For mig den allerdeiligste Madonna?

Battista.

Ak, Excellenz! nu opgaaer mig et Lys, —
Den unge Malerkone har maaskee
For Eders Naades Øine Naade fundet?

Ottavio.

Hvad Naade? Naar det gjældte Mand og Qvinde,
Var stedse hun, naar hun var skiøn, den Naadige.

Battista.

I tænker som en værdig Riddersmand,
Giør Eders Stand og Eders Aner Ære; —
I Konens — Naade vil I gierne være!

Ottavio.

Men derfor ikke dog fornærme Manden.
Siig mig, Du kiender ham, er han af dem —

Battista.

Ak, gode Gud! det er et sølle Skrog,
Som drømmer sig igiennem denne Verden.

Jeg troer, han tog sig blot den smukke Kone,
For en Model at faae for ingen Penge.
Det er en deilig, en elskværdig Skabning,
I maa vel ligne hende ved Madonna;
Men han behandler hende maadeligt.
Han lader hende fattes Alt, hvad slig
En yndig Viv kan giøre Fordring paa;
Han kan jo ei engang forsørge hende;
Blid dog, taalmodig, bærer hun sin Skiæbne.
Det var ret christeligt, min naadige Herre,
Ifald I tog Jer af den hulde Skabning.

Ottavio.

Han maler atter paa det skiønne Billed,
Men har et andet færdigt, mere ligt;
Det vil jeg kiøbe. Jeg indbyder ham
Til Parma strax, med Hustru og med Barn;
Han skal Platfonden male til min Sal.

(Han nærmer sig og hilser Antonio, som atter er kommen ud og maler i Skuret.)

Baftista (sagte).

O skiønt! Min Hævn, Du kommer af Dig selv.

Ottavio.

God Morgen, Mester Anton! Nu er vel
Det Stykke færdigt snart?

Antonio.

Ja, kiære Herre!
Jeg tænker nok at ende det idag.

Ottavio.

Men I har ogsaa malt et Andet, troer jeg,
Aldeles dette ligt.

Antonio.

Dog ei saa ganske.
Her Stillingen er noget anderledes.

Ottavio.

Vil I mig vise vel det Andet?

Antonio.

Gierne!

(Han henter et andet færdigt Billed.)

Ottavio.

Er det alt solgt?

Antonio.

Ak, Herre, nei! Det søger
Endnu sin Kiøber.

Ottavio.

En saa sielden Skiønhed,
Som Eders yndige Madonna der,
Behøver sikkert ei at søge længe;
En Elsker vil vel snart indfinde sig.

Antonio.

Af Elskere kan der vel findes nogle,
Men dermed er endnu ei Tingen afgiort;
Det maa først træffe sig saa lykkeligt,
At Elskeren tillige bliver Kiøber.
Hvis ene Talen var om Kiærligheden,
Behøved jeg vist ei at søge langt;
Jeg kiender Een, som elsker det af Hiertet,
Og som jeg ogsaa overlod det helst,
Ifald han mægted' at betale det.

Ottavio.

Og hvo er det?

Antonio.

Det er jeg selv, min Herre!

Ottavio.

Ja saa! — Ih nu, I elsker det med Ret.
Det er ret vakkert giort, det giør Jer Ære.

Antonio.

Ak, Herre! Det er ei for Ærens Skyld.
En Kunstner have maa sit Arbeid kiært
Ei af Forfængelighed, han maa elske
Det som sit Barn, sit eget Siælebilled.

Ottavio.

Ei nu, jeg haaber dog, at Mester Anton
Vil trøste sig for Tabet. Jeg har hørt,
At disse sieldne deilige Madonner

Ei skylde Phantasien deres Fødsel,
At Noget i den virkelige Verden,
Bidrager dertil ikke just saa lidet.
Originalen bliver her i Huset,
Alt hvad I sælger mig er en Copie.

Antonio.

Copie kan dette Billed neppe kaldes.
Maaskee er det dog noget meer Portræt
End egentlig det burde; derfor har
Jeg malt det om igien, — meer idealsk.

Ottavio.

Jeg holder mig beskeden til Portrættet.
Antonio, vil I sælge dette Billed?

Antonio.

Ja, naadig Herre! hiertensgierne, strax!

Ottavio.

I Parma har jeg ladet bygge mig
En prægtig Sal for skiønne Malerier.
Der gives ingen stor, fortræflig Maler,
Af hvem jeg ei besidder nogle Stykker.
Der skal I ogsaa hænge.

Antonio.

Naadig Herre,
Formegen Ære! Har I virkelig
Af alle store Mestre Værker der?

Ottavio.

Det har jeg.

Antonio.

Nogle gamle Altertavler
Undtagne, har jeg endnu aldrig seet
Et Værk af en ret herlig fremmed Mester.

Ottavio.

Hvorledes er I bleven Maler da?

Antonio.

Mantegna lærte mig lidt i min Barndom,
Det Meste er dog kommet af sig selv.

Ottavio.

Velan, saa bring Jert Billed strax til Parma!
Der skal I alle mine Skatte see.
For dette Maleri vil jeg betale
Jer fiirsindstyve Skudi.

Antonio.

Kiære Herre!
Det er formeget, meer end det er værd.

Ottavio.

En Adelsmand bør alt det Ædle skatte;
Han handler ikke med en sielden Kunstner,
Han lønner, understøtter ham.

Antonio.

Min Herre!

Ottavio.

I Parma skal I ogsaa male mig.
Men, Mester! viis mig nu den Artighed, —
Beed Eders Kone — kun et Øieblik —
Umage sig herud, at jeg kan see,
Om Billedet i Sandhed ligner hende.

Antonio.

Hun er undseelig, min gode Herre!
For Fremmede, især for slige Store
Som I.

Ottavio.

Vist ikke, føi mig dog deri,
Kald hende kun!

Antonio.

Nu, hvis I ønsker det. —
Men, som jeg siger, Ligheden er ei
Saaledes søgt, som I maaskee formoder;
Thi jeg forstaaer mig ei paa Efterligning
I streng Forstand. (Raaber) Maria, kom lidt ud!
Det er kun — nu, det vil I see. — Maria!

Maria kommer; da hun seer Ottavio, hilser hun ham ærbødigt.
Hvad vil Du, kiære Mand?

Antonio
(halv sagte til hende).

Den Herre — tænk —
Afkiøber mig mit Billed, og han giver
Mig firsindstyve Skudi! Sandelig,
Det er en ædel Mand, han elsker Kunst
Og understøtter Kunstneren. Nu vil
Han see, om denne malede Maria
Har nogen Lighed med den virkelige.

Ottavio.

I hedder og Maria, skiønne Kone?

Maria.

Ja, naadig Herre!

Ottavio
(betragter Billedet og hende).

Hvor det glæder mig
I hvert et Træk at see saamegen Lighed,
Saamegen Ulighed hos to Madonner.
Ja, Mester! I har viist en sielden Kunst:
Den blomstrende Natur, den høie Skiønhed,
Som Eders Hustru eier, har I givet
Et Anstrøg her af helligt Sværmeri,
Der klæder hende høist fortryllende.
Eet veed jeg kun, som klæder hende bedre:
Den Yndighed, den Uskyld, uden Kunst,
Hvormed Naturen selv har smykket hende.
Hvo Billedet kun seer, henrykkes maa
Ved Jer Madonna; nødes til at sige:
Der gives intet Skiønnere paa Jorden;
Hvo derimod seer Eders Hustru staae
Ved Siden af, maa sukke salig rørt:
Det kan kun Gud, og ingen Maler skabe.
Jeg — der har Kunsten, som Naturen kiær —
Beundrer Eders Ægtefælles Ynde,
Samt Eders Færdighed i lige Maade.

Antonio.

:r for god, min Herre!

Ottavio.

Nu, velan!

| nødes til at reise, kan ei dvæle,
a gierne jeg endnu mig fængsle lod
Kunst, Natur og Skiønhed. Kom til Parma,
afsnart I kan mit Billed bringe! — Der
vi aftale Resten. Mit Pallads
stort, der vil nok findes Værelser
: Kunstneren, hans Hustru og hans Barn.
; veed, I har i Parma malet Fresco
San Giuseppo, San Giovanni; vel!
nale skal Platfonden i min Sal.
:vel, min Ven! Farvel, min Deilige!
: kommer an kun paa vor egen Villie,
a bli'er vi alle Tre ret lykkelige.

(Han gaaer.)

Battista.

tonio! Nu, siig mig, bragte jeg
baarlig Kunde?

Antonio.

Ræk mig Eders Haand!
:r en ærlig Mand.

Battista (smilende).

Ei sandt? Velan!
gaaer jeg hen at lave Jer et Maaltid.

(Gaaer.)

Antonio (glad).

: er ved Gud dog sandt: Er Nøden størst,
ogsaa Hiælpen nærmest. O, Maria,
n bedste Kone, glæd Dig dog med mig!
det ei sandt, hvad jeg saa tidt har sagt?
) findes gode Mennesker i Verden.
Mand behøver kun at stræbe, virke,
a har han Venner med, og Bistand, Hiælp.

Du er alvorlig? Glæd Dig dog med mig!
Nu kan jeg ikke male for det første;
Af Fryd mig skiælver Haanden som mit Hierte.

(Giovanni kommer.)

O, kiære Hiertensdreng, kom med din Fader!
Nu skal vi strax tilbords. Til der bli'er dækket,
Min søde Glut! vi To vil lege sammen.

(Han tager ham paa Armen og gaaer ind i Skoven med ham.)

Maria (alene).

Jeg fryde mig? — O, Gud! Der aner mig
Ei noget Godt. — Hvor ofte har Ottavio
Med Haandtryk og med Blik — O, min Antonio!
Du glæder Dig? Din rene, blide Siæl
Har ingen Anelser om denne Skiændsel.
Dog den Elendige, han skal beskiæmmes.
Men Du! Dit Haab — din Glæde! — „Han maa vogte
Sig for al voldsom Sindsbevægelse,
Maa være munter, glad!" — Ha, gamle Munk!
Blev af den blege Død Du sendt fra Skoven,
En frygtelig Herold, at varsle mig? —
Min Himmel er ei længer lyseblaa!
En brændende Sirocco vifter hid;
Uveiret nærmer sig paa sorte Skyer,
Og svæver over denne lille Hytte.
Ei den bestedne Fryd tør blomstre meer!
Den svovlblaa Lynildstraale knittrer ned
Med grusom Lyst! — Og vi! — Hvo redder os?

Anden Handling.

Mikel Angelo. Giulio Romano.

Giulio.

m! Seer I, denne Plads er kiølig, luftig,
'ygt af Træ'r. Der staaer, som vel jeg tænkte,
stgivergaarden; seer I vel? Et stort
'ygget Huus. Vi er langt bedre farne
end i Reggio.

Mikel.

Den fordømte Knægt!

Giulio.

Mester Mikel! I er bleven heed,
er naturligt, Middagssolen brænder.
ı! Kiøl Jer atter under dette Træ.
ı siger, Værten har en herlig Viin.
stiæld mig Kudsken meer ei Huden fuld!
Vognhiul knækkes let; hvo forudseer det?
ruller ei det store Tidens Hiul
ȷ tidt saa knortet, at man skulde troe,
reent var brudt?

Mikel.

Ak, I med Tidens Hiul!

Giulio.

gaaer det atter ofte som i Slæde,
at man mærker knap der er et Hiul.

Mikel.

Hvor I er vittig!

Giulio.

O, hvor I er vred!

Mikel.

Det vil jeg længe blive.

Giulio.

Godt; og jeg
Vil spøge, til I bliver god igien.
Kom, sæt Jer under Egen her. Med Rette
Vel Lauren skygge bør om Eders Tinding;
Dog Egeløv skal heller ei foragtes.
En sielden Kunstner er Nationens Ære,
Ham smykke Borgerkronen.

Mikel (sætter sig).

I er høflig.

Giulio.

Idag umuligt komme vi tilbords
Hos Hertugen af Modena.

Mikel (ironisk).

O Jammer!

Giulio.

Vor ædle Vært, og Han af Mantova
Forgiæves vente.

Mikel.

Lad de Herrer vente,
Saa øve de sig i Taalmodighed,
De har det nødig begge.

Opvarteren kommer.

Hvad befaler
De høie Herrer?

Giulio.

Viin, min Søn! Hvad har I
For Vine?

Opvarteren.

Alle Sorter, Excellenza!

Mikkel.

Alt tappet ud af een og samme Tønde.

Giulio.

Den bedste!

Mikel.

Hvorfor ei? Bestandig faaer
I Værten til at troe, at vi er Fyrster,
Der reise kun incognito for Spøg,
For siden med Fortæring og Betaling
Høimodigt at tilkiendegive sig. —
Hør Dreng! har I god gammel Florentiner?

Opvarteren.

Forstaaer sig, Herre!

Mikel.

Bring et Bæger ud.

Giulio.

I lider ei den søde Viin?

Mikel.

Gud fri mig!
Maaskee vil heller I den Søde? Vi,
Jeg kalde skal paa Drengen.

Giulio.

Nei, jeg drikker
Med Eder.

Mikel.

Deri giør I ret. Det Søde
Kun duer sielden, sparsom nydt; her vilde
Det være reent en Gift. Tag for det Søde
Jer vel i Agt! Glem ei, at Eders Mester,
Den store Rafael er død deraf!

(Opvarteren kommer med Viin.)

Giulio (skiænker og drikker).

Ha, der er Vinen. Det giør godt. Hvor qvæger
Dog paa en lummer Dag en kiølig Drik!

Mikel (smager Vinen).

Den Viin er slet. Den brygget er i Kobber.
Hvad Diævlen! Vil I her forgifte Folk?
Strax bring en anden Viin, en bedre Slags!
Hvis ikke faaer Du Bægeret i Panden.

Opvarteren.

Vi har en herlig Viin, men den er dyr.

Mikel.

For fem Bajocs har jeg den bedste Viin.
Kun hid dermed.

Opvarteren (sagte).

Den Herre ved Besked.

(Gaaer.)

Giulio
(betragter Mikel smilende).

I Smaat som Stort, uskiftelig den Samme!

Mikel.

Hvad mener I?

Giulio.

Jeg mener, Mester Mikel!
I kunde være selv Viintapper, fik
I Lyst dertil. Veed I hvorfor?

Mikel.

Nu da?

Guilio.

Fordi Naturen Jer en Fuldmagt gav
Paa Eders Ambassade her i Livet,
Som efter eget Tykke strax udvides,
Og strax indskrænkes kan.

Mikel.

Let er det Sidste!
Det see vi her. Er det ei skammeligt?
Italien er et Paradis; frem svulmer
I store tunge Druer Vinen rundt
Paa alle Veie, kogt af Middagssolen,

Fuldmodnet, himmelsk fyldt med Ild og Aand;
Ikkun den nederdrægtige Dovenskab
Forfalsker og fordærver Herrens Gaver.
Er det ei skammeligt?

Giulio.

Nu, lad det gaae!
Der bringer Drengen os en bedre Slags.
(Opvarteren kommer med Viin.)

Mikel (smager den).

Ja — den er god.

Opvarteren.

Befaler mine Herrer
Forresten ingenting?

Mikel.

Naar Tiden kommer.
(Opvarteren gaaer.)

Giulio.

Skal vi bestille Middagsmaden her?
Imens man dækker Bord, kan vi gaae hen
Og see de gamle Billeder i Kirken.
Man siger, der er Sager selv af Giotto;
Ja, hvis jeg feiler ei, af Cimabue.

Mikel.

Og var der af den hellige Lukas selv
De bedste Hoveder i gylden Grund,
Jeg gik dog ei. Har jeg i denne Qvalm
Ei end udstaaet nok? Skal jeg endnu
Henslæbe mig, for i den mugne Hvælving
At see, hvorledes man i Kunstens Barndom
Har famlet om? Nei, jeg er kied deraf.
Som Curiositet la'er jeg det giælde
For kort Tid; men hvad lærer jeg vel der?
Opfinde, tegne Hov'der kan jeg selv;
Paa rette Former er der ei at tænke.
Gaae I derhen! I har jo faaet dog,
Som Arvelod af Eders Rafael,

Beundring for det oldkatholske Væsen.
Men tag Jer vel i Agt, at næstegang
Naar I skal male, Helten I ei tegner
Som hine fromme Kirkemalere,
Med altfor smalle Fingre, tynde Been.
En Helgen — nu! Han maa vel i sin Fromhed
Behiælpe sig dermed; men Heltekroppen
Vil æltes af en kraftigere Deig.

Giulio.

Der taler Formeren, ei Maleren,
Ei Stenen kan undvære skiønne Lemmer;
Antiken skiænker det fuldendte Legem,
Dog Øiet straaler ingen liflig Glands.
For ret at skue Siælen, kiære Mester!
I barnlige Natur, maa bedste Mester
Tilbagevende dog til Kunstens Barndom.

Mikel.

Nu, vær for mig saa barnlig, som I vil,
Barnagtig selv! Men jeg gaaer ikke med.
Mig huer meer i grønne Træers Ly
At viftes af den kiøle Sommervind,
End i den fugtige Salpeterhvælving
At jages efter gamle Helgener.

Giulio.

Følg med! Saaledes har I ofte talt;
Dog naar I lod Jer overtale til
At vandre hen og see sligt gammelt Billed,
Har Jer Enfoldighedens stille Kraft
Jo selv forbaust. I har et Kunstnerhierte,
Kun Gnavenheden larmer Jer paa Læben.

Mikel

(i mildere Lune, som han dog søger at skiule).

Hvor I er naadig! Trøster mig! Gaa kun!
Paa mig er dog den hele Lærdom spildt!
Jeg har dog ei den Siæl, det Hiertelav,

Hvad I jo kalder det, som Eders Mønster; —
Er ingen Rafael, det veed jeg nok!

Giulio.

Forskielligt yttrer sig de Stærkes Kraft.
I Kunsten er I to dog Erkeengle.
Michael! Rafael! Hvo er den Bedste?
Er han Cherub med yndelige Vinger
Ved Rosenkinden; I som en Seraph
Slaaer Luften med sex brede Kæmpevinger.

Mikel (mildere).

Hør! Vinens Kobberaand giør ham poetisk!
Ezechiel giør mig til et Uhyre!
Gaa kun, Herr Urian! — hvad vil jeg sige,
Herr Uriel! I er jo dog den Tredie?
Ei sandt? Gaa kun, Herr Smigrer! Smukke Koner
Kan I bedaare med Jer Snak, ei mig.
Jeg er en gammel Dreng.

Giulio.

Kom og gaa med!

Mikel.

Nei!

Giulio.

Nu, saa bliv, Halsstarrige! Bestil
Os noget Godt til Middag.

Mikel.

Jeg beklager,
At I hos Eders Hertug ei idag
Kan kildre Ganen efter Ønske. Jeg,
En Borger fra det borgerlige Florents,
Er vant til Huusmandskost; hvis I vil spise
Med mig, saa maa I leve tarveligt.

Giulio.

Giør hvad I vil!

Mikel.

Hils Eders Helgener!

En Tone, som forsvinder strax i Luften.
Jeg kalder, for Exempel, mig Battista:
Det vil ei sige, jeg er christen døbt;
Thi — sagtens — det forstaaer sig af sig selv.

Mikel.

Og hvad betyder, mener I, mit Navn?

Battista.

Der stikker Noget under.

Mikel.

Kiender I mig?

Battista.

Paa Eders Attributer, naadig Herre!

Mikel.

Saa har I altsaa seet af mine Sager?
Af mine — Attributer, som I siger?

Battista.

Nu, Attributer, eller Eqvipage,
Det kommer ud paa eet. Et skiønt Par Heste!
En prægtig Vogn, en dygtig Kudsk!

Mikel.

I Korthed:
Veed I, at jeg er Buonaroti?

Battista.

Hvad?
Umuligt! — Mikel! Mikel Buonaroti!
Ja ja, ved Gud, det træffer sammen; vi
Behøve kun endnu en Angelo,
Saa har vi her den hele store Mand.
O, sieldne Fryd! Min ringe Hytte slutter
Den største Kunstner mellem sine Vægge?

Mikel.

Nok muligt, Ven! Jeg sidder udenfor.

Battista.

Hvad maa man dog opleve? Hvilken Glæde!
Min ædle Herre! Drik, fortær og sov

I dette Huus saameget som I vil!
Jeg kræver ei en Penning, ei en Hvid
Af Eder i Betaling. Nei!

Mikel.

Hvordan?

Battista.

Hvordan? Troer I, den Vært, som frit beværted
Den store Rafael; (hvem Rafael
Et herligt Billed maled i hans Sal
Til Giengiæld, da han reiste bort;) troer I,
Han var af denne Stand den Eneste,
Som Kiærlighed til Kunsten har i Livet?
Nei sandelig! Saa vist I overgaaer
Tregange Rafael, — hvad Alle veed, —
Saa maa min Kiærlighed og min Beundring
Her være trefold større.

Mikel.

Deraf følger,
At min trefoldige Taknemlighed
Maa male Jer tre Billeder i Salen.

Battista.

Bevares vel! Det mindste Stykke Marmor
Af Eder flygtigt kun med Mestermeislen
Berørt, — o hvilken kraftig Talisman,
Som trak mig Folk i Hobetal til Huset.

Mikel.

Det giør mig ondt, mig mangler Tid; jeg hugged
Jer ellers strax et allegorisk Billed
I Legemsstørrelse.

Battista.

Hvad?

Mikel
(maaler ham med Øinene).

Egennytten!
Jeg har Modellen færdig alt dertil.
(Han bliver Antonio vaer, som igien sidder og maler i sit Stuur.)

Dog seer jeg ret? ved Bakkus? Ja der sidder
En Maler heel fordybet i sit Arbeid.
Saasandt jeg lever! Mand, hvad har I nødig
At bede mig, naar I har skjønne Aander,
Indfødte Kunstnere selv her i Byen?

Battista (sagte).

Han gi'er mig ingenting, det seer jeg; men
Dog Noget skal Besøget nytte mig.

Mikel.

Hvo er den Mand, som maler der saa flittig?

Battista.

Det er min inderligste, bedste Ven.

Mikel.

Strax en fortræflig Anbefaling! Er han
Saa ædel i sin Kunst som i sit Venskab,
Da maa han nærme sig til Idealet.

Battista (sagte).

Det lykkes. — (høit) Herren skulde kiende ham!
Det er et Originalgeni; han danner
Sig aldrig efter store Mønstere;
Nei Alting kommer bus ud fra Naturen,
Af Mandens Aand paa Tavlen. Saadan maa
Det være, siger han; thi denne Kunstlen
Fordærver Kunsten. Som han sidder der, —
Han seer ei ud dertil, men Sandhed er det:
Troer han sig større selv end Rafael.

Mikel.

Det er den rette Høide!

Battista.

Ellers er det
Et ærligt sælle Skind; han gider kun
Ei høre talt om store Kunstnere;
Han mener, det er blot et fornemt Væsen.
Han kalder det: Lidt Hvede, megen Klint.

Mikel.

Forstaaer han sig saa godt paa Hveden? Ei!
Jeg troede kun, han havde Smag for Havren.

Battista.

Hans lille Søn har ogsaa stort Genie;
Der staaer endnu hans Tegninger paa Væggen.
Ham Faderen har hiulpet kun en Kiende.
I skulde seet hans Fryd, da han opdaged'
De store Gaver hos sit Kiød og Blod.

Mikel.

Nu, Æblet falder ikke langt fra Stammen.
Den sieldne Mand! Jeg gad nok kiende ham.

Battista.

Vil I, saa skal jeg melde Jer hos ham.

Mikel.

Ja, som Kunst=Broder.

Battista.

Jeg vil heller give
Jer dog et fremmed Navn.

Mikel.

Giør som I vil!
Imidlertid jeg tømme vil mit Bæger.

Battista.

(gaaer hen til Antonio).

Nu, velbekomme Maaltidet, Antonio!
Var I tilfreds med Maden?

Antonio.

Kiære Herre!
Jeg skammer mig — Battista! I er god
Og venlig mod mig — medens jeg — tilgiv!
Man er ei altid sine Luners Herre,
Det veed I nok.

Battista.

Ak, gode Gud! jeg har
Jo kiævlet meer end I. Vist nok, man kan

Ei altid tvinge sig. Hvad siger det?
Naar Hiertet kun er godt!
(Han rysker hans Haand.)

Antonio.
Saa jevnes Alt.

Battista.
Vi er jo gamle Naboer og Venner.
Og er vi det maaskee ei ret endnu,
Saa kan vi vorde det.

Antonio.
Det ønsker jeg.

Battista.
Hvor gaaer det Billedet? Ottavios Billed?

Antonio.
Jeg har indpakket det. Dog var det bedre,
Hvis jeg behøved endnu ei saa strax
At gaae til Parma med det.

Battista.
Gaa dog heller!
Ottavio ønsker det endnu i Dag;
Man Jernet smede maa, mens det er varmt!

Antonio.
Han kan ei meer sig ønske dette Billed,
End jeg, endnu i Dag, en Haandfuld Penge.

Battista.
Nu, seer I vel? Saa gaa i Eftermiddag!
I kan igien i Aften være hiemme.

Antonio.
Saa maa jeg løbe fast den hele Vei.

Battista.
En herlig Vei; det er jo Sommertid.

Antonio.
Men Heden er mig saa utaalelig!

Battista.
Tidsnok at vende hiem, naar Solen synker.

Antonio.

I Skoven er der Røvere saa silde.

Battista.

O lad Jer aldrig bilde saadant ind.

Antonio.

I Parma maa jeg kjøbe Farver først.

Battista.

Spar Pengene! Forød dem ei paa Farver.

Antonio.

Til Purpur trænger jeg, Ultramarin!
Hvorledes kan jeg uden Farver male?

Battista.

Gjør som de Fleste!

Antonio.

O! Den er ei Maler,
Som elsker Farven ei; Den er ei Maler,
Som ei behøver dette hulde Skiær.

Battista.

Nu, det forstaaer I bedre. — Men lad os
Nu tale lidt om andre Ting: Seer I
Den Mand, som sidder der og drikker henne?

Antonio.

Ja ja! Han seer ret stærk og dygtig ud.
Hvo er den Mand?

Battista.

En Farvermester, troer jeg,
Som reiser paa sit Haandværk. Udentvivl
Staaer han sig godt; thi han er studs og grov,
Bedømmer Alt og er tilfreds med Intet.

Antonio.

See see!

Battista.

Min Florentiner, for Exempel,
Hvormed I dog har vederqvæget Jer

Saa mangt et Aar, var heller ei tilpas;
Jeg maatte bringe ham en bedre Slags.

Antonio.

Nu, rige Folk er vant til Lækkerheder.

Battista.

Den grove Tølper har fornærmet mig,
Sagt mig Uartigheder hele Tiden.

Antonio.

Ih fy!

Battista.

Men jeg vil hævnes.

Antonio.

Lad det være!

Battista.

Nu, blodig skal min Hævn just ikke vorde;
Den bedste Hævn imod et Faarehoved
Er Vittighed.

Antonio.

Vel talt. —

Battista.

Jeg er ei vittig,
Men det er I.

Antonio.

Ak, Gud! Lidt lunefuld
Kan stundom Munterheden gjøre mig,
Men vittig er jeg ikke, mindre spydig.

Battista.

Han kommer hid, at see paa Eders Billed;
Hør Mester! Viis mig dog den Billighed,
Hvis I med Rette troer Jer mig forbunden,
En Smule saa — nu, I kan bedre føle
Den rette Maade, bedre vælge den,
End jeg forlange den. I vil snart see,
Han giver Tonen an.

Antonio (leer).
Vel, lad saa være!
Som man i Skoven raaber, faaer man Svar.

Mikel Angelo kommer stolt.

Tør man vel see den Herre lidt i Kortet?

Antonio
(ironisk, uden at see op fra sit Arbeide).
Ret gierne! Sagtens spiller jeg en Solo,
Dog haaber jeg, I ei forstyrrer mig.

Mikel.
I frygter ikke for at blive Bête?

Antonio.
Af Smitte? Nei, træd I kun nærmere!

Mikel
(seer forundret paa Billedet).
Ha, hvilket Farvespil!

Antonio.
Ei sandt? Den Frue
Blev broget? — Det er ogsaa Hierterdame!

Mikel.
Min gode Mand, I colorerer godt.

Antonio.
Ei sandt? Jeg kunde næsten være Farver?

Mikel.
Hvad vil det sige? Har I ikke hørt,
Jeg siger Jer: I har en listig Farve.

Antonio.
Ak nei, desværre, jeg er bleg, min Herre!

Mikel.
I har Talent.

Antonio.
Nei virkelig?

Mikel (opbragt).
Talent!

Antonio.

Nu maa jeg troe Jer, ellers bli'er J vred.

Mikel.

Men tegne kan J ei, og væmmelig
J Kunsten er J, som i Eders Tale.

Antonio
(pludselig alvorlig, staaer op og seer paa ham).

Hvi saa?

Mikel.

Hvo har vel, for Exempel, lært Jer
At dreie Fingrene saa deilig krumt?

Antonio.

J mener —

Mikel.

Og det søde Honningsmil!
Jert Billed er velsignet! Skade kun,
At i Forkortningen J kom til kort.

Antonio.

Hvorledes det?

Mikel.

Troer Herren ret for Alvor,
At han kan tegne mig en Arm, et Been?

Antonio (bestyrtet).

Hvo er J?

Mikel
(tager et Penselskaft).

See, hvad synes Herren om,
Hvis Overarmen havde været her
Saameget længer? Og hvis Drengens Been,
Det venstre, havde sluttet saa til Foden;
Istedet for det, som en dreiet Pølse,
Nu dingler i elskværdig Barndomsfylde?

Antonio.

J mener — Gud! Mig synes J har Ret.
Hvo er J?

Mikel.
(med stolt Foragt).
Een, som veed det, og mod hvem
Man skulde vise meer Ærbødighed,
Naar man ei selv er andet end en Fusker.

Antonio.
Hvem er I? Gud i Himmelen —

Mikel.
Jer Tiener!
(Vil gaae.)

Antonio
(griber hans Haand og opdager en stor Signetring paa hans Finger).
I er — o Gud — „Dryadernes Viinhøst!"
Jeg kiender denne vidtberømte Ring;
I — I er Buonaroti.

Mikel.
Det er muligt.
(Vil gaae.)

Antonio.
O bi, o dvæl et Øieblik endnu!
Tilgiv mig, hvis jeg Ulykkfalige
Af Letsind, Overmod, forført dertil —
(Han griber fortvivlet sit Billed og holder det for ham.)
Betragt endnu engang mit Billed! Siig
Endnu engang — Nei, nei — I kan det ei. —
O store Mester, siig: Er jeg en Fusker?
Er det Jer Mening?

Mikel (foragtelig).
Gaa! I er en svag,
Elendig Mand. Først fuld af Selvtillid
Og bondestolt; nu slavisk Ydmyghed
Og Drengetaarer. Gaa! I træder aldrig
I Kunstens virkelige Helligdom;
Har I end Sands for Farvens ydre Glands;
Den løse Vaklen, Nederdrægtigheden
Vil aldrig svinge sig til ægte Storhed.
(Han gaaer, Battista følger.)

Antonio.

(alene, sætter bedrøvet sit Billed hen).

Er det en Drøm? Var virkelig — i Sandhed —
Den store Buonarotti hos mig her?
Har han mig sagt — Jeg haaber, jeg er svimmel.

(Han sætter sig og holder Hænderne for sit Ansigt, derpaa staaer han op igien.)

Ja, svimmel er jeg, men jeg vaager dog;
Et Ord, et græsseligt, har vækket mig.
Jeg er en Fusker! — Nei, i Sandhed, nei,
Det havde jeg ei troet, hvis Buonaroti,
Den Store, selv ei havde sagt mig det. —
For Diet svæved' mig en broget Taage,
Jeg holdt det for en Skiønhedsaabenbaring,
Greb Penslen, vilde tro afpræge det —
Men hvad jeg malte blev et Giøglebilled,
Et spraglet Spil, ei aandeligt, ei stort,
Berøvet Følelse, Forstand og Forhold. —
Med reent, med inderligt hengivent Sind
Er jeg dog stedse gaaet til mit Arbeid;
Sad for min Tavle jeg, da tyktes mig,
Som om jeg knælte for Gud Herrens Alter,
Som om han høit fra Sky mig aabenbared'
Sin fierne Herlighed; — dog tog jeg feil.
Ak meget, meget! —
Som en lille Dreng
Var jeg engang i Florents med min Fader —
En Formiddag. Han handlede paa Torvet,
Da løb jeg ind i Kirken San Lorenzo;
Jeg stod for Giulios, Lorenzos Grav,
Jeg saae de store Skikkelser: Aurora;
Den ufuldendte Dag, Tusmørket, Natten,
Af Mikel Angelo i hviden Marmor.
Jeg maatte strax derfra igien og bort,
Dog præged' dette Syn sig dybt i Hiertet;
Af Billedhuggerkunst det Eneste,
Jeg egentlig har seet. Det forekom mig
Saa selsomt: Stort og skiønt, dog strengt og sorgfuldt.

Det glædte mig, da jeg igien derude
Stod under Himlens Blaa blandt Blomsterne. —
Nu staaer jeg atter i Gravhvælvingen;
Nu er de muntre flygtige Skikkelser
Igien forsvundne. Gysende jeg synker,
Tilintetgiort, for Dæmringen, for Natten. — —
Velan, saa vil jeg aldrig male meer.
Gud veed, jeg giorde det ei for at glimre;
Jeg malede, som Bien danner Celler,
Som Fuglen bygger i et Træ sin Rede.
Var det et Blændværk blot — Endnu engang,
Engang endnu skal han gientage det!
Ei lidenskabeligt i Vrede; rolig,
Med Kraft, som Dagen paa Lorenzos Grav,
Skal han gientage det; — og saa god Nat,
Du skiønne Kunst! Saa er jeg, hvad jeg var:
Et stakkels, ringe Menneske. Ja ja!
Jeg vil ei sørge meer, ei plat fortvivle.
Jeg har en god Samvittighed. Er jeg
Ei Kunstner? Jeg er derfor ikke nedrig!
Om ogsaa Jordens største Angelo
Tiltordnede mig Sligt, en indre Røst
Har sagt: Du er det ei! — Den kom fra Gud.

Maria kommer.

Hvad fattes min Antonio? Bedrøvet?
Du maler ei? Ha, hvilken Sieldenhed,
At see Dig uden Penselen i Haand.

Antonio.

Maria, kiære Kone! Maleriet
Er bragt tilende.

Maria.

Er Du færdig?

Antonio (smertelig).

Ja!

Maria.

O, hellige Jomfru! Tal! Min Ven, Du sørger?

Antonio.

Vist ei, Maria!

Maria!

Bedste Mand, hvad er der?
Siig mig det!

Antonio.

Gode Kone! bliv ei bange.
Seer Du, jeg overveiet har Adskilligt,
Til Husets Held og til vor Fremtids Tarv;
Og tydeligt og klart indseer jeg da:
Det Hverv jeg driver, giør os ei lyksalig. —
Fast har jeg derfor ved mig selv besluttet
Reent at forandre det.

Maria (forundret).

Hvad mener Du?

Antonio.

Da jeg for syv Aar siden bragte Dig
Hid fra din gamle Fader som min Brud,
Erindrer Du Dig vel hvad Gubben sagde?
Lad denne Malen, Anton, var hans Ord;
Hvo stedse lever i en Drøm for Kunsten,
Kun duer lidt for Verden; Kunstneren
Er ingen Ægtemand, han elsker Æren
Meer end sin Hustru, meer end Søn og Datter;
De staae tilbage for hans Hiernes Fostre.

Maria.

Det var en ærlig Mand, en trofast Siæl,
En Urt som stille grøntes i sin Krog,
Men Blomster havde den Naturen nægtet.
Glem det!

Antonio.

Vær Pottemager, sagde han,
Som jeg; mal smukke Billeder paa Leret!

Sælg det! Saa trives Du med Viv og Børn,
Kan offre dem dit Liv, din bedste Tid.

Maria.

Han indsaae ikke, hvad jeg havde kiær,
Var just din Aand, den virksom-skiønne Siæl;
At just din Kunst mig giorde lykkelig,
Fordi den hørte til min Kiærlighed.

Antonio.

Mit Barn! Man troer tidt Meget, som er vrangt.
Jeg har ei giort Dig lykkelig dermed.

Maria.

Antonio! Vil Du bedrøve mig?

Antonio
(omfavner hende).

Du er en Engel, finder Dig i Alt;
Men jeg har ikke giort Dig lykkelig,
Jeg har ei skiænket Dig min Følelse;
Paa Drømmebilleder har jeg forødt den.
Hvad jeg fortiente, har for dyre Farver,
Jeg atter tilsat uden Sparsomhed.
Imellem havde vi det rigeligt,
Men oftest manglede vi Dagens Nødtørft.
Ak, det har ængstet nok dit ømme Hierte!
Velan, fra nu af være det ei saa!
Vi vil ei prøve det Umulige,
Vi vil ei sværme. Jeg ydmyger mig,
Tilbagetræder i mit stille Skiul;
Og kan jeg ikke vorde Kunstner, — nu,
Saa vil jeg ganske være Mand og Fader.

Maria.

Du ei en Kunstner? Ha, saa blomstrer Kunst
Ei meer paa denne Jord.

Antonio.

Du gode Kone!
Du elsker mig.

Maria.

Ja, thi jeg kiender Dig.

Antonio.

(tager sit Billed og sammenligner det med hende).

Du smiler sødt uskyldigt. Mærker Du
Hvor væmmeligt det Honninganſigt leer?

Maria.

Antonio!

Antonio.

Nu seer jeg Feilen! Ak,
Hvi var der ikke før en ærlig Ven,
Som tidligere kunde sagt mig det?
Jeg føler Kraften i mig til det Bedre!

Maria.

Min Gud! Hvad er der skeet?

Antonio.

Mig syntes dog,
Det stakkels Billed eier Noget; Noget,
Der ikke ganske vække bør Foragt;
Ei Farven blot, ei Penslens Færdighed,
Ei blot det friske Spil af Lys og Skygge;
Meer — noget Inderligt, Høitideligt!

Maria.

Hvad er der skeet? Antonio, sig mig det!

Antonio

(efter en Pause).

Han skal gientage det endnu engang! — —
To Gange tordned han mig det i Øret;
Men Dommen fældes maa den tredie Gang,
Saa vil jeg male Potter!

Maria.

Hvo var her?

Antonio.

Michael Angelo Buonaroti!

Maria.

Og han? Han sagde?

Antonio.

Stille, kiære Barn!

Vi vente vil den tredie Kiendelse.
End kan jeg ikke rive mig saa rolig
Fra denne skiønne høie Verden løs.
Endnu engang, — saa vil jeg male Potter!

Tredie Handling.

Antonio ene ved sit Billed.

Nu skal det overdrages end med Firnis.
Et alt for giennemsigtigt Slør. O kunde
Det reent unddrages dog fra Mængdens Øine!
Det Andet, hist, er ei engang saa godt.
Hvi tvinger Nøden mig at sælge det?
Thi er det ei Bedrag, at faae saa stor
Betaling for et slet, mislykket Arbeid?
Men Greven har jo seet det selv, har selv
Budt mig Betalingen. Alt dengang har
Jeg varet ham, at det var altfor meget.
(Han tager sin Pensel.)
Jeg male vil endnu dog her i Græsset
En Hyacint. Naar skiønne Piger døe,
Bestrøer man jo med Blomster deres Grav;
Ak, Haabet var saa skiønt! — det er ei meer.
Velan! her vil jeg plante det en Blomst, —
Den sidste Ære. — Hvordan skal jeg leve,
Naar jeg kan ikke male? Malerkunsten
Blev saa nødvendig mig som Aandedraget.
Nu vel, saa vil jeg da de Søgnedage
For Viv og Barn arbeide — Haandværksdont;
Kun Søndagformiddag tilhøre mig!
Da skal skiøn Iris med sin luftige Bue,
Syvfarvet, mig i Morgengry besøge;
Da vil jeg tegne, male, componere,

For egen Tidsfordriv. Det er dog en
Uskyldig Lyst! I Hytten vil jeg hænge
De smaae bemalte Tavler; smykke vil
Det Væggen dog; Maria elsker dem,
Den lille Dreng som hun. Og naar jeg døer,
Og naar en Pilegrim tilfældigviis
I Hytten træder, Billederne seer,
Vil det dog røre ham. Enhver er ei
Saa haard som denne Angelo. Da vil
Han sige: Manden meente det dog ærligt,
Og elskte med Oprigtighed sin Kunst.

Giulio Romano kommer; han standser i en Afstand, uden at mærkes af Antonio, og betragter ham).

Der sidder han, den Musers Yndling. Atter
Han maler paa et Billed, for paa ny
At sætte Verden i Forundring. Ha,
Hvor længes jeg at kiende ham, den Store.
Taalmodighed! I lange Drag jeg nyder
Min Glæde. — Var jeg vaagen? Saae jeg ret?
Hvad Giulio? Til Correggio maa Du reise,
For atter at see der en Rafael?
O, selsomt! Underfuldt! Heel underfuldt!
Stort bygges Skoler i de store Stæder,
Af Fyrster understøttes Flid og Stræben,
Ungdommen dannes efter gode Mønstre,
Fra spæden Barndom øver Haanden sig;
Saa viser sig en heldig Leilighed
At give Prøver paa den lærte Kunst; —
Og hvad, hvad vorde saa vi Lærlinger?
Kun Lærlinger! Selv gode, sieldne stundom; —
Men skal Geniet atter vise sig —
Da hiælper intet Drivhuus, kunstig Varme
Fremklækker ei den underskiønne Frugt;
Derude maa det voxe frit i Skoven,
Tilfældigt plantet hen af Hændelsen,
Tilfældigviis udklækket ved et Under.

Og inden vi det veed, og medens vi
Forstenes i Tilbeden af vort Mønster,
Og mene, Kunsten mægter intet meer, —
Staaer atter herlig frem en Genius;
Og vi? vi skue, vi forbauses atter.
O selsomt, at et Nazareth saa tidt
Det Himmelske frembringer; at den Aand,
Som med sin Herlighed begaver Jorden,
Sin Vugge finder oftest i en Krybbe!

(Han nærmer sig Antonio og betragter hans Arbeide.)

Antonio.

Staa der, Du lille blege Hyacint!
Mig dit violblaa Skiær betyde Døden.

Giulio

(træder atter umærket tilbage og betragter Antonio).

Han seer saa venlig ud, som hvad han maler;
Blid, yndig, fuld af Følelse. Kun Sorgen
I Mandens Miner kiender ei hans Kunst;
Den skiønne Colorit, som den saa rigt
Besidder, blomstrer ikke paa hans Kinder.

Antonio.

Der staaer igien en fremmed Reisende.

(De hilse hinanden.)

Giulio.

Tilgiv, min gode Herre! dersom jeg
Forstyrrer Eder; men jeg kan umulig
Forlade dette Sted, før jeg har hilst
Den sieldne Mester, som er Byens Pryd.

Antonio.

Ak, gode Gud! I træffer kun i mig
En høist bedrøvet, modløs Mand, min Herre!

Giulio.

Umuligt! Skulde her igien en Sol,
Selv uden Varme, varme fremmed Liv?

Antonio.

I er en blid, en venlig Mand, min Herre!

Vil ikke krænke mig; dog krænkes jeg
Mod Eders Villie. Sol! Ha, hvis I aned
Hvor mørk min Afgrund er — hvor den er tom!
(Han lægger Haanden paa sit Bryst.)
Ei mindste Stierne dæmrer i min Nat!

Giulio.

En Glorie straaler klar af Eders Nat,
Der herlig, med Udødeligheds Glands,
Jert Hoved krandse vil. Siig Eders Navn!

Antonio.

Man kalder mig Antonio Allegri.

Giulio.

Antonio Allegri da Correggio! —
Hvor kan endnu det Navn mig klinge fremmed,
Som snart fortroligt hver en Tunge nævner.
Antonio! Jeg seet har Eders Nat
I Kirken hisset. Hvad I vilde vise,
Det har I viist: et Under. Himmellyset
Igiennemtrænger Jordelivets Stof
Og glæder Hyrderne. Blandt disse Hyrder
Er jeg! Forfærdet stander jeg for Eder,
Begriber ei det Underværk, jeg seer,
Med Haanden over Øiet, halv i Tvivl,
Om hele Synet er et Blændværk ei?

Antonio.

Ak, altfor meget er det blot et Blændværk.
I er en ædel Mand, I elsker Kunst, —
O, men fortryd ei paa hvad jeg maa sige:
Bedømme den kan I saa lidt som jeg.

Giulio.

Antonio! Jeg forstaaer ei Eders Tale.

Antonio.

Jeg har i lang Tid ei forstaaet mig selv.

Giulio.

I Alting er I ubegribelig:

Hvordan I modnet er paa egen Haand,
Hvordan I var saa længe skiult for Verden,
Hvordan I tvivle kan om eget Værd.

Antonio
(for at prøve ham).
Hvad er jer Mening vel om dette Billed?

Giulio.
Formaaer et Ord at tolke hvad jeg mener?
Ifald jeg siger skiønt, hvad har jeg sagt?
Jert Billed er guddommeligt! Mens jeg
Betragter det, opvaagner i min Siæl
Utallige Følelser, som forhen slumred.
Og deri just bestaaer Geniets Magt!
For stod Madonna malt af Rafael
Alene som Guds Moder for mit Øie;
Kun saadan kunde jeg mig hende tænke;
Her er hun meget, meget anderledes; —
Dog end Maria! — Meer den hulde Qvinde,
Den ømme Moder, end en Himmeldronning.
Det Jordiske har Rafael opløftet
Til Himmelen, I lokker Himlen ned,
At den forbinder sig med Jordelivet.

Antonio
(betragter ham et Øieblik med glad Forundring, men siger derpaa nedslaaet og mistænkelig).
Seer I slet ingen Feil i dette Billed?

Giulio.
Hvad Feil? Hvor Skiønheds Rigdom er saa stor,
Der fattes intet. Hvo beklager sig
I Overflødigheden over Savn?

Antonio.
Og hvad, hvad er der ei?

Giulio.
Hvad dette Billed
Til Mesterstykke stempler, det er der.
Det lever, aander i et Guddomsliv,

Er fundet op med Siæl, med dyb Forstand,
Udført med Flid, med Følelse, med Kundskab, —
Hvad kan man ønske meer?

Antonio.
Nu har I rost det,
Nu siig mig Feilen!

Giulio.
Eders Genius
Har ikke feilet; selv hvor Kunsten svigted,
Hvor stundom Jer Hukommelsen slog feil,
Har I ved Kraft, Fremstilling, Lifslighed,
Idee, — bibragt selv Eders Feil en Ynde,
Som hører, synes man, Jert Billed til.
Selv deri har med Rafael I Lighed.

Antonio.
Siig mig, min Herre! Hvor har Kunsten svigtet?
I veed ei hvor I giør mig lykkelig,
Idet I viser Manglen mig.

Giulio.
Ih nu,
Den blotte Tegner har vel Eet og Andet
At sige mod Jert Billed.

Antonio.
For Exempel?

Giulio (beskeden).
Den Arms Forkortning er nok neppe rigtig;
Mig tykkes ogsaa Barnets Been for fyldigt,
Og lidt fordreiet. I fremstiller helst
Det blidt Afrundede, deraf det kommer,
At stundom I undgaaer det Strengtbestemte.

Antonio.
End eet, saa lever jeg paa ny, min Herre!
Hvorledes finder I Madonnas Smil?
Og Barnets?

Giulio.

Eiendommeligt, — men skiønt!

Antonio.

Ei væmmeligt? Ei ækkelt? Honningsødt?

Giulio.

Saaledes tænker jeg mig Engle smile.

Antonio (naiv).

Af Gud! Jeg tænkte mig dem ligesaa!

Giulio (smilende).

Og sørger nu, fordi det lykkes Jer?

Antonio.

Og sørger nu, fordi jeg mig bedrog.

Giulio.

Nu er I atter gaadefuld!

Antonio.

Min Herre!
Talt har I mig ud af mit eget Hierte;
Det trøster mig, at der er fleer end jeg,
Selv sieldne, gode, kloge Mennesker,
Der — drømme kan med mig paa samme Viis.
Hvad meer mig undrer, er den rette Dom,
Som I har fældet over mine Feil;
Der har I Ret, I siger det kun mildt
Og skaansomt. Og i Sandhed, Eders Tale,
Saa indsigtsfuld og sindrig, maatte glæde
Mig overordentligt, hvis jeg ei vidste —
(Desværre hørte jeg det først idag)
At daarlig er min Daad og uden Værd.

Giulio.

Og hvo har sagt Jer det?

Antonio.

Den største Kunstner
I vor Tid, ja maaskee til alle Tider.

Giulio.

Ha — Mikel Angelo?

Antonio.

I nævner ham.

Giulio.

)et ligner ham! Det brudte Vognhiul løber
:ndnu ham vildt omkring i Hovedet.

Antonio.

eg har uvidende, letsindig, først
ornærmet ham. — Den Vært, som hisset boer,
't selsomt Menneske, der hader mig,
:om til mig her, fortalte mig: at Manden
5om sad og drak ved Bordet var en Farver,
:n ubehøvlet, uforskammet Svend,
5om dømte raskt om Alt, og Intet vidste;
5aaledes har jeg ei modtaget ham
Red den Ærbødighed, som han fortiener.
ɔan kom og talde spottende til mig,
eg gav i Spot ham Svarene tilbage;
)a blev han opbragt, kaldte mig en Fusker,
)er aldrig, med den blotte Sands for Farver,
)psvinge vilde sig til ægte Storhed,
.il Aandens Skiønhed.

Giulio (opbragt).

Deri har han Ret!
vil ei det, I har alt giort det, høit,
ɔøit over det Sixtiniske Kapel!

Antonio
(med godmodig Misbilligelse).

[k, kiære Ven!

Giulio
(som før og med Selvfølelse).

I troer, jeg taler som
)en Blinde her om Farven? Men I feiler.
)m ei en Michael, en Angelo, —
eg er et Menneske med Aand og Smag;
:n Romer, — ingen Cæsar, dog en Julius!
Rig har man ogsaa lært hvad Malen er;

Den store Rafael Santio var min Lærer,
Hans Mesteraand end svæver over mig,
Jeg har et Ord at blande med i Lauget!

Antonio (bestyrtet).

St. Joseph! I er Giulio Romano?

Giulio.

Det er jeg.

Antonio.

I er Giulio Romano?
Den store Mester? Rafael Santios Yndling?

Giulio.

Det var jeg.

Antonio.

Og I siger, jeg er Maler?

Giulio.

Jeg siger: Siden Rafael Santios Død,
Har vort Italien ingen større Maler
End I: Anton Allegri da Correggio!

Antonio (sætter sig).

Tilgiv, min Herre! — Men mit Hoved svimler.
Det har jeg aldrig end oplevet; jeg
Begriber ei, at jeg det overlever.
Mit Liv flød forhen, som den klare Bæk,
Ukiendt i Skyggen, i det lave Græs;
Ei troede jeg at være noget Stort,
Ei heller, at jeg var saa ganske liden;
Kun stolende paa Lykken, paa min Musa,
Sad jeg og malte; — det gik let fra Haand.
Nu jeg oplever paa den samme Dag,
At To, de største Mestre, nærme sig
Min Hytte; Een nedknuser mig i Støvet,
Den Anden hæver mig til Skyerne.
Hvad skal jeg tænke? Gud! Hvad skal jeg troe?

Giulio.

Og hvis den Anden siger nu det Samme
Som jeg, hvad da?

Antonio.

Han? Mikel Angelo?

ı skulde, troer I?

Giulio.

Det er just hans Viis,
giøre helst, hvad Ingen troer. Den Ildaand
meer Titan end Gud; og derfor er
s Storhed, som den ældste Kæmpeverdens.
dheden mangler ham; ei Barnet Amor
tager huldt ham for en enkelt Gienstand;
ı Eros derimod, den Ældre, fatter
i hans Bryst med vældig Kiærlighed;
en bevinget Dreng, en moden Yngling,
) Marv og Handlekraft. — Jeg træffer ham!
: rolig! Jeg forstaaer at leve med ham.
nen har et menneskeligt Hierte;
ıı Kronos avler han vel Kæmpebørn,
raser i ham ei Fortæringslysten; —
, nei! — Han river Lyset, som Prometheus,
Himlen, blæser Liv i mangen Jordklimp.
v Ebers Værker, min Antonio,
ndrer han, naar Stormen sig har lagt.
ind i Ebers Huus! — Der kommer han.

Antonio.

d skal jeg tænke? Gud! Hvad skal jeg troe?
(Han gaaer.)

Mikel Angelo kommer.

kan vi reise.

Giulio.

Endnu ei, desværre!
større Hiul igien er sønderbrudt,
først maa sættes i tilbørlig Stand,
videre vi drage.

Mikel.

Hvad behager?

Giulio.

I mindes Møllen dog, den herlige,
Ved Floden hisset nede, nylig bygt
Paa en særdeles kunstig, sindrig Viis.
I har i Florents, troer jeg, seet Modellen
Og bedret paa den.

Mikel.

Ja! Et prægtigt Værk.

Giulio.

Nu hør og ærgre Jer: En fornem Mand,
Som vi, forhindret ved et lille Vanheld,
Til Tidsfordriv sig lader vise Møllen;
Men Mølleren, ei underdanig nok,
Strax bringer Adelsblodet ham i Kog.
Han drager ud sit Sværd, og hugger ind
I Værket, just hvor Mestrens kloge Haand
Med ædel Kunst det Vigtigste forbandt.
Saa rider han sin Vei, og Møllen staaer,
Og Mølleren er brødløs og fortvivlet.

Mikel.

Nu, vi maae hiælpe Mølleren igien!
Jeg lader strax den ene Kiørehest
Mig sadle, rider ned, giør Alt istand.
Gid kun endnu jeg kunde træffe Knægten!
Jeg skulde stække ham hans Hovmodsvinge.

Giulio.

O det var skiønt, hvis lidt I kunde stække
Hovmodighedens altfor stolte Vinge.

Mikel.

Hvad mener I?

Giulio.

I ynder Poesie,
Har selv Sonnetter giort og mangt et Vers;
Tilgiv, at her jeg paa forblommet Viis
Min Mening yttrer; thi den nøgne Sandhed
Er fast for slem.

Mikel.

Jeg holder af det Nøgne;
Kun Klædebondet skiuler Skiønheden.
Tal dristig, uforblommet ud af Posen!

Giulio.

Nu, Mester! I behøver blot at tage
Den større Maalestok for Alt, saa har
I Sandheden. Thi Menneskenaturen
Betyder kun min Mølle; Adelstolthed
Er Kunstnerstolthed; Sværdet er et Ord;
Det vilde Mølleslag — et Stik i Hiertet.

Mikel (forstaaer ham).

Ha ha!

Giulio
(undseelig, dog modig).

Vi har ei altsaa nødig, seer I,
At sadle Kiørehesten. Hiælpe kan
I uden det; selv tugte hvis I vil;
Den Skyldige kan ei undgaae sin Straf.

Mikel (stolt og kold).

Det klæder Eder saare godt, at tale
Til mig i denne Tone.

Giulio (varm).

Buonaroti!
I tvinger mig dertil. Troer I, at jeg
Har glemt den Agtelse, som Eders Aand,
Som Eders Mesterskab jeg skylder? Agt
For Mesterskab, for Aanden, tvinger just
Mig til at tale saa. Thi ei beundrer
Jeg enkelt Mesterskab og enkelt Aand;
Men hver, som herlig til det høie Maal,
Af Himmelen begeistret, med os virker,
Hvor pragtløs end, hvor bly den viser sig;
Fordi jeg veed: det skiønne Livets Træ,
Som Genius vi kalde, bedre vorer

I den forladte, nøgne Klippekrog,
End i den giødede, for fede Mark.

Mikel.

I taler smukt; I burde være Præst.

Giulio.

Jeg veed ret godt, hvad I vil sige dermed,
Og vredes ei. I mener Kunstneren,
Lig Helten, skal ei tale, han skal handle.
Der har I Ret igien! Ei heller har
Jeg nødig at forsikkre Buonaroti,
Hvor tidt jeg med Henrykkelse beundred
Hans tause Kunstnerværk, hans stumme Viisdom.
Dog er ei Mennesket blot Helt og Kunstner,
Men Menneske! Skiønt at udvikle, Ven!
Sin Menneskelighed, er ogsaa Kunst.
Foragt ei Talen! Selve Bien bygger
En Celle sig, og Bæveren sin Hytte,
Og Løven fører Krig mod Tigeren;
Paa Mandens Læbe vaagnede først Sproget!
I Ordet speiler sig hans Inderste
Meer tydeligt, end selv i Handlingen,
Der ofte har en mørk, forvirret Grund.
I er en daadfuld, en høist kraftfuld Aand;
See, det erkiender jeg; saa vær retfærdig,
Og spot ei mig, hvis en forstandig Ven,
Besindig Mand, I truffet har i mig,
Ei heller reent berøvet Guddomsgnisten.
Jeg ønsker ingen skiønne Taler her;
Kun Eders Daad har løst mit Tungebaand,
Og Eders Daad kan binde det igien.

Mikel.

Hvad vil I?

Giulio.

Buonaroti! Stolt I har
Foragtet denne vakkre Maler, kaldt ham
En Fusker; er det sandt? Er han en Fusker?

Mikel.

Hvad Diævlen rager det mig hvad han er?

Giulio.

Saa rager Eder ikke Kunsten meer?

Mikel.

Hver sørge for sig selv! Saadan giør jeg,
Og dermed Basta. Det anfægter mig
Kun lidt, hvad Andre sige vil om mig.
Er han ei Fusker, er det godt för ham;
Han er en uforskammet Knægt, det veed jeg.

Giulio.

Han er en venlig, en elskværdig Mand;
Giæstgiveren, hans Fiende, har forført ham,
Har sagt, I var en overmodig Svend,
En Farver, ubehøvlet, kold og grov,
Som dømte rask om Alt, og Intet vidste.
Han hidsed Eder mod Antonio;
Han hader ham.

Mikel.

Det har den Æsel sagt?

Giulio.

Nu seer I, at Antonio var uskyldig;
Han har ei kiendt Jer.

Mikel.

Selv mod Ubekiendte
Man høflig være skal.

Giulio.

Og var I det?

(Mikel tier.)

Giulio.

Endnu et Ord, saa vil jeg ogsaa tie.
Hvad, Buonaroti, begge vi har seet
Idag — uventet, maa — det kan ei andet —
Os fylde med den høieste Forundring.
I skiærer ikke, som den blinde Mand,

Kun smukke Ting i Træ, reent uden Øie
For Andres Dygtighed, for Andres Værd;
I Eders Aand er Kunsten Videnskab,
Jert skarpe Blik igiennemskuer den.
Saa veed I og, saagodt som jeg og Nogen,
Hvad denne By besidder for en Maler.
I Værtens Sal har I af Mester Anton
Seet flere Stykker: Leda, Danae;
Ei blot Madonner kan han danne skiønt.
I Parma skal han have malet Fresco
I Hvælvingen, med Kraft og Poesi.
Gak ind i Kirken hisset, see hans Nat!
Og bli'er det da for ham i Eders Siæl
Ei høilys Dag — saa vil det aldrig dages.

Mikel.

Jeg har jo sagt ham, at han har Talent.

Giulio.

Talent! Et fattigt Ord! En Halveskilling,
Som man til hver en Betler pleier kaste.
Beviser dette Billed kun Talent?

Mikel.

Det er jo fuldt af Feil!

Giulio.

Feil er der i,
Fordi det er et menneskeligt Værk.
Hvad har ei Feil. Og har I aldrig feilet?
Troer I, at Intet mangler Eder? Er
Den blotte Tegner Maler? Hvad er Tegning?
Oprigtig talt: blot Nødhiælp, Unatur.
Der gives ingen Linier; vi kalde
Det Linier, hvor Stoffet hører op.
Selv Stoffets Efterligning altsaa, Farven
Med Lys og Skygge, det er Maleri!
Skiønheden, Tanken, Sammensmeltningen,
Det er Geni; og mangler dette her?

Mikel.

Hvor er den store Stil?

Giulio.

Hvad kalder I
Den store Stil? Er ei den dybe Sandhed,
Den høie Skiønhed stor, om end naiv
Den ikke svinger sig til vældig Strenghed?
Der aander mandig Kraft, høi Dristighed
Og sieldent Mod i alt hvad I frembringer;
Dog Mennesker er Mennesker, ei Guder, —
See, derfor bør sig os et barnligt Sind,
Enfoldig Ydmyghed! — Og jeg tilstaaer,
Skiøndt Jert Exempel, som med Heltestyrke
Det Bløde spotter, smitted mig, og drev
Mig, Giulio, den ringere Planet,
Forvoven fra min rafaelske Bane
Lidt stundom ud i det Ubændige,
For langt fra Kirkens Chor til Grækertemplet —
Saa er og bliver mig dog Hiertets Godhed
(Der ogsaa yttrer sig i ægte Kunst)
Det Helligste for Kunsten, som for Livet;
Og hvor jeg seer den, aabenbarer sig
Samvittighedens Engel mig, og viser
Mig Veien til mit Hiem med Liliestænglen.

Mikel
(med undertrykt Bevægelse).

Jeg føler altsaa ikke?

Giulio.

Jo, det Hele,
Det Store! Selv den milde Følelse
Behersker Eder meer end selv I troer.
Huldt sidder i San Pietro Jesu Moder,
Med hellig, inderlig Medlidenhed,
Endskiøndt af Steen, med Liget af sin Søn;
I menneskelig, dybtfølt Ydmyghed
Modtager Eders Adam Aand og Liv,

I det Sixtinske herlige Kapel,
Af den almægtige Skabers Fingerspidse.
Ved Gud, der lever og der blomstrer Intet
I Mennesket, som levèd' ei og blomstred'
I Eder for en Tid. Men Eders Væsen
Er haardt; den knudrede, den stærke Skal
Indslutter moden Frugt; en ædel Rust
Bedækker den antike, sieldne Mynt,
Hvorunder Sølvet straaler i sin Skiønhed.
Tilgiv mig, dersom jeg med mine Taler
Fornærmed Eder! Thi jeg føler: hvad
Jeg siger Eder, veed I bedre selv.
Jeg har kun sagt det, for i Hast at klare
Jer Himmel atter, for at standse Stormen,
Der nedslaaer Modet paa den arme Mand.
Jert Ord har pludselig berøvet ham
Alt Haab og Munterhed; et Ord af Jer
Kan let ham skiænke begge to tilbage.

Mikel (i Tanker).

Hm!

Battista kommer.

Mine Herrer! Vognen er alt færdig.
Befaler I, at der skal spændes for?

Mikel.

Min Giulio! Vil I besørge det?
Jeg har et Ord i Eenrum først at tale
Med denne smukke Mand.

Giulio.

Heel vel!

(Han gaaer.)

Mikel.

Hvad har
Den Herre sagt om mig til Maleren?
Hæ?

Battista.

Excellenza tal! Hvad har jeg sagt?

Mikel.

At jeg en Farver var, har Herren sagt;
En overmodig, ubehøvlet Svend.

Battista
(slaaer sig for Brystet).

Saa maa den evige Retfærdighed
Mig hisset straffe, hvis —

Mikel.

Hold han sin Mund!
Den evige Retfærdighed bekymrer
Sig ei om slig en Usling, som han er.
Tag han iagt sig for den timelige
Retfærdighed! Er man til Galgen moden,
Saa bli'er man hængt! Forstaaer han?

Battista.

Herren er —

Mikel.

En Farver! Og en Farver i det Grove!
(Han tager sin Pidsk af Bordet).
Til grovt at farve bruges grove Pensler.
Hvad tykkes Herren om, ifald jeg farved
Ham Ryggen høirød?

Battista.

Himlen staae mig bi!

Mikel.

Jo vist! Det giør den strax! — Hans Usselhed,
Hans Nederdrægtighed, den staaer ham bi.
Jeg vil ei smitte mine Hænder paa ham;
Dog var det bedst, ifald han uden Omsvøb
Rekommendeerte sig; thi Ønskeqvisten
Her i min Haand, den vipper mægtigt, seer han!
Har største Lyst, at komme skiulte Kilder
I Hast paa Spor, paa Herrens fede Ryg.

Battista.

Ak, Excellenz! Det er en Misforstaaelse!
(Han forføier sig hurtig bort.)

Mikel

(kaster Pidsken paa Bordet).

Ja, løb Du kun! Har ei den Niding fast
Bragt Blodet mig i Kog? Nu jeg forstaaer,
Hvi Maleren, den stakkels Diævel der — —

(Han gaaer langsomt hen og sætter sig for Billedet.)

Sligt maa man see med Rolighed, i Mag.
Man kan mig vise, hvad man vil, i Tummel
Og Larm: — ei blot for Øret stiger Blodet,
Men op for Øiet med. Selv denne Snakken —
Indbildte Viisdom — bringer mig i Harnisk.
Hvad *jeg* skal tænke, kan jeg tænke selv.
Den Giulio Romano — som om ikke —
Nu, 'nu! — han følte det ret godt tilsidst.

(Seer paa Billedet.)

For Pokker! Ja det Billed — er godt malt!
Det kalder jeg et Maleri. — Poetisk!
Og Træet — Blomsterne, Baggrundens Landskab!
En smagfuld Klædedragt! — Og dette Gienskin!
En deilig Qvinde, ja ved Gud, det er hun.
Giovanni allerkiæreſt, Jesusbarnet
En Engel. Ha, ved Bakkus, det er Farve! —

(Med Lune.)

Og *jeg*! — Da Paven tvang mig til at male,
Dengang jeg drev de florentinske Karle
Fra Tempelet, som Duekræmmere;
Mig selv opsatte paa Stelladset, famled
Halvandet Aar iblinde; blev saa vred
Paa Paven, da han traadte, mod sit Løvte,
For tidlig i mit Værksted, at jeg nær
Med den nedstødte Spand ham havde myrdet; — —
Jeg veed det: jeg er egentlig ei Maler;
En Billedhugger er jeg; hvad Skulptur
Anvende kan i Malningen, det har jeg;
I Tegning, i Opfindelse staaer Ingen
Mig nær; men ned i Farvepotten ret
At dyppe, har jeg ikke lært og lærer

Det aldrig. Men det mægter denne Mand.
Ja ja, i Sandhed! Det maa man bekiende.

Giovanni kommer ud, da han seer den Fremmede, staaer han stille.

Mikel.

Du Lille! Hør engang!
(Giovanni kommer.)
Et artigt Barn!
Det er ei bange for et fremmed Ansigt,
Er ei forkiælt. Kom hid, min lille Dreng!
(Giovanni nærmer sig.)

Mikel.

Men seer jeg ret? Ei, det er jo Giovanni
I Stykket der!

Giovanni.

Ja vist! Jeg er Giovanni,
Min Fader har mig malt.

Mikel.

Du er da vel
Antonios Søn?

Giovanni.

Ja! Og min Moder er
Der ogsaa.

Mikel.

Hvor?

Giovanni.

Ih see, der sidder hun!

Mikel.

Ja saa!

Giovanni
(peger paa Billedet.)
Der er det deilige Barn Jesus,
Men ham har vi ei selv i Huset.

Mikel.

Ikke?
Hvor er da han, min Dreng?

Giovanni
(med Fingeren i Veiret).
Han er i Himlen.

Mikel.

Deroppe?

Giovanni.
Ja, der sidder han i Skyen
Jo med de andre smukke Englebørn.

Mikel.

Hvad giør de der?

Giovanni.
De lege med hverandre.

Mikel (kysser ham).

Du søde Glut! Kom, sæt Dig paa mit Skiød,
Her paa mit Knæ!

Giovanni.
Ja, jeg vil ride paa Dig!
Du er min Hest. Nu ride vi til Parma.

Mikel.

Godt! Godt! Men jeg maa løfte først Dig op,
Stigbøiler har vi ingen af.

Giovanni.
Nei, dem
Har endnu Smeden ikke faaet færdig.

Mikel.

Den Nølepeer!

Giovanni (rider).
Hop hop! Bliv ved, bliv ved!
Du maa bestandig lade Hesten trave.

Mikel (træt).

Nu er vi komne da til Parma, Barn!

Giovanni.

O nei, vi er jo kun den halve Vei.

Mikel.

Saa stiger Rytt'ren af, gaaer i et Værtshuus
Og faaer sig lidt at spise.

Giovanni.

Lidt at spise?

(Mikel tager i Lommen.)

Giovanni.

Hvad har Du der i Lommen?

Mikel
(slaaer ham over Fingrene).

Giv kun Tid!

(Afsides).

Jeg tog dem med til Mester Martins Børn,
Dog de maae bie; jeg kan vel desuden
Faae nogle flere kiøbt i Modena.

(Han tager et Kræmmerhuus frem).

Jeg veed ei, om Du er for brændte Mandler?

Giovanni
(griber efter dem).

Jo, brændte Mandler er jeg meget for.

Mikel.

Taalmodighed! Siig om de smage Dig?

Giovanni.

De smage mig.

Mikel
(giver ham Kræmmerhuset).

Saa smag!

(Giovanni spiser.)

Mikel.

Men paa mit Skiød
Skal Du fortære dem.

Giovanni (undviger ham).

Nei, i et Værtshuus
Maa jeg fortære dem, mens Hesten hviler.

Mikel.

Og faaer lidt Havre. Faaer jeg ingen Havre?

Giovanni.

Kom, Hest! Der har Du Havre.
(Stikker ham en Mandel i Munden.)

Mikel (griber ham).

Hvad, dit Skarn!
Du kalder mig en Hest? — Det er Guds Straf!
Thi jeg har stiældt din Fader ud for Fusker;
Og ved de hellige Muser i Olymp,
Det er han ikke meer, end jeg er Hest.

Maria kommer.

Giovanni.

Der er min Moder!

Mikel.

Ha, det er din Moder?
En deilig Qvinde, lig sin høie Navne.
(Han sætter Drengen ned og staaer op.)

Giovanni.

See Mo'er! Der er en fremmed Mand; han har
Forært mig brændte Mandler. Vil Du smage?

Mikel.

Tilgiv Madonna! Dette vakkre Barn —

Maria.

Min ædle Herre, tak for Eders Godhed!
(Til Barnet.)
Du har dog takket Herren?

Giovanni.

Tak, Du Herre!

Maria.

Uartige! Hvad? Dutter Du en Fremmed?

Mikel.

Ak, lad ham det, Madonna! Vogt Jer vel
For at fordærve med vor Tids Forkeerthed
Den rene paradisiske Natur.

Maria.

I elsker Smaa?

Mikel.

Ja, — for de er saa Store!
Her boer I?

Maria.

Ja! Der seer I vores Hytte.

Mikel.

Antonio, Maleren er Eders Mand?

Maria.

Ja, kiære Herre!

Mikel.

Er han saa elskværdig
I Livet, som i sine Billeder,
Saa maae I leve ret fornøiet med ham.

Maria.

Min Herre! Kunsten er et ringe Skiær
Af den tilslørte Sol.

Mikel.

I Sandhed?

Maria.

Tro mig!

Mikel.

I lader ikke til at være munter.
En vakker driftig Mand, en deilig Hustru,
Et yndigt Barn; — der staaer et Paradis
Af huslig Lykke færdigt for os alt.

Maria.

Og dog, dog mangler endnu Eet til Lykken.

Mikel.

Og hvilket?

Maria.

Lykken!

Mikel.

Er Genie, er Skiønhed
Ei store Gaver alt af Fru Fortuna?

Maria.

Ak, Ormen nager skiult i mangen Blomst.
Min Mand har været syg, er let at ryste,
Hvert Indtryk virker stærkt paa ham; idag
Igien han leed af bitter Krænkelse.

Mikel.

Ja ja, jeg veed det! Mikel Angelo
Har været her og taget ham lidt skrap.

Maria.

Han grusomt har fornærmet ham.

Mikel.

Maaskee
Dog sagt ham Sandhed. Mikel Angelo
Har sagt, at han var ingen ægte Maler.
Hvo veed? Maaskee har Manden Ret. Han maa
Forstaae det vel. Hvad vide vi deraf?

Maria.

Og kom fra Himlen selv en Angelo
Og sagde det, saa troede jeg ham ei.

Mikel.

Ei ei! Er I saa vis i Eders Sag?

Maria.

Det Klareste, det Vissefte jeg veed,
Er at jeg elsker min Antonio;
Fra ham kan ikke skilles hvad han virker;
Saa elsker jeg med ham hans skiønne Kunst.

Mikel.

O det er nok! I elsker blindt? Forsmaaer
At kiende Tingen, at udgrunde den?

Maria.

Erkiende, gruble, det maa Manden giøre
Saavidt han kan; dog tager han vel ogsaa
Tilsidst med os til Følelsen sin Tilflugt.

Mikel.

Brava Madonna! I er efter min Smag.

Tilgiv, ifald jeg lidt har fristet Jer;
Saadan maa Qvinder tænke. — Hvad nu ellers
Den Mikel Angelo vedkommer — ja
Det er en vild Krabat, det kan ei nægtes;
Men tro mig: han er dog et ærligt Skind.
Tidt er hans Ord Cyklopens Larm i Dybet,
Naar Ilden brænder altfor stærk. Dog kan
Han ogsaa være rolig; og da tænker
Og føler han for lang Tid; som Kamelen
Der tømmer Kilden, for i heden Ørk
At have Forraad siden. En Vulkan
Indgyder Frygt, men modner ogsaa Frugt.
Knap har den bruset ud, saa bygge Skarer
Af Mennesker derpaa, vel trives Sæden,
Den vorder mere kiærnefuld og riig;
Med Blomster og med Buske krandses Svælget,
Og Alting aander i et Glædesliv.

Maria.

Det vil jeg gjerne troe.

Mikel.

Den største Smaating
Gav tidt Anledning til en stor Bedrift.
Vel føder ofte Bierget kun en Muus,
Men troe I mig: Muus føder ogsaa Bierge!
Lad altsaa det nu ei forundre Jer,
Ifald hin dumme Løgners plumpe List
Har tirret Angelo mod Eders Mand. —
Det ene Ord let give kan det andet;
Ei Elskov blot, selv Heftighed og Vrede
Gaae blinde med en Dug for Øinene.

Maria.

I taler blidt og viist, min ædle Herre!

Mikel.

Nu seer I, Buonaroti sendte mig,
(Jeg er hans Ven) at tale til Forsoning;

Og til Beviis paa, at han ærer Anton,
Gi'er han ham denne Ring, og beder ham,
(Han tager Ringen af sin Finger og giver hende.)
At bære Ringen, som et Venskabstegn.
Personlig sees de sikkert snart igien;
Da vil Antonio faae Prøver paa,
Om Buonaroti har ham kiær af Hiertet,
Og om han virker Noget for hans Held.
(Han gaaer.)

Antonio, som er kommen ud i Døren og har holdt sig tilbage under Mikel Angelos sidste Ord, iler ud imod Maria, da han seer hende ene.

Maria! Bedste Barn, hvad har han sagt?

Maria.

Den Fremmede?

Antonio.

Han, — Mikel Angelo!

Maria.

Antonio, hvad drømmer Du? Umuligt!
Det var han selv?

Antonio.

Ja ja! Han selv, han selv.
Der er kun saadan Een i hele Verden.

Maria (henrykt).

O, hvilken Lykke! Glæd Dig, min Antonio!
Han legte med vort Barn; han talde til mig
Med venlig Godhed. Denne skiønne Ring
Gav han til Dig; han agter, ynder Dig,
Den Ædle, han vil sørge for vor Lykke.

Antonio.

Maria! Nei — Umuligt — Giulio
Romano havde Ret?

Maria.

Han elsker Dig!

Antonio.

Og denne Ring? — O Himmel! o Maria!
Han har kun bøiet mig i Støvet for

At hæve mig til større himmelsk Glæde.
St. Lucas! Kan jeg troe det? Kan jeg troe det?
O! Følg mig! Jeg vil takke ham, vil kysse
Hans Hænder, favne ham og være salig.

Maria.

Nu har han Ret, den store Buonaroti!
Nu blomstrer os et paradisisk Liv.

(De gaae.)

Battista kommer frem, seer efter dem og siger:

Jeg Paradiset gjøre vil fuldkomment:
Til Paradiset, veed I, hører Slangen!

(Han gaaer.)

Fierde Handling.

Stor Billedsal i Parma.

Ottavio. Battista med Regnskabsbøger.

Ottavio.

Jeg er tilfreds! Jeg eftersaae dit Regnskab.

Battista.

Jeg faaet har et Brev nys fra min Søn;
Han skriver mig fra Florents, og han kommer
Maaskee i Aften alt til Parma.

Ottavio.

Godt! —
Den Hemmelighed, som jeg har betroet Dig
Om Nicolo — den maa Du tie med.

Battista.

Ved St. Sebastian — jeg maa forundres!
En Røver fra det Appeninske Bierg
Indsniger sig i naadig Herres Brød,
For umistænkt at speide Leiligheden?

Ottavio.

Jeg veed det, det er ikke førstegang;
De Vovehalse drive dristigt Spil
I Skoven mellem Parma, Reggio,
Og rundtomkring, hvor der er Haab om Rov.
Dog vær Du rolig! Han er alt i Fælden;
De Andre lokke vi vel ogsaa snart.

Battista.

Gud! Hvilke slette Folk der er i Verden.

Ottavio.

Skaan mig for kiedsomme Betragtninger,
Og tal om hvad der er mig mere vigtigt:
Troer Du, Antonio kommer end i Dag?

Battista.

Han er paa Veien alt, vi see ham snart.

Ottavio.

O, min Maria! Var Du ogsaa med!

Battista.

Hun følger sikkert efter, Excellenza!
Hvor Ærter strøes, der flyver Duen ind.
Eet synes kun betænkeligt i Sagen, —
Hvis gunstigt naadig Herre mig tillader —

Ottavio.

Tal kun oprigtigt!

Battista.

Eders Naade staaer
Paa Springet lige til at gifte sig;
Den skiønne Coelestina kan jo ventes
Fra Florents med sin Fader Ricordano
Hvert Øieblik. Hvis nu —

Ottavio.

Vær Du ei bange!
Saa himmelsk er den skiønne Coelestina
Som hendes eget Navn; skiøndt nu, som Christen,
Jeg ivrigt elske maa det Himmelske,
Saa er jeg dog en syndig Mand af Støv,
Og kan ei reent det Jordiske forsage.
Hun straaler — men saa kold som Vintersolen;
Hun er mig altfor høi, for idealsk.
Jeg tvivler om, hun ægter mig; det skeer —
Ifald det skeer, af Eftergivenhed

For hendes Fader blot, som ønsker det;
Men ei af Kiærlighed til mig.

Battista.

Ih nu!
Det giver sig med Tiden, naadig Herre.

Ottavio.

Ja, det er muligt; men dog end et Spørgsmaal.
Jeg tigger ingen Elskov; dog behager
Mig hendes Deilighed og hendes Rigdom.
Der lever ingen ugift Adelsmand
I Florents, som jo kalder det et Held
At faae den skiønne Piges Haand. Jeg ønsker
Mig slig en Gemalinde; det mig smigrer
At eie Den, som Alle sukke for.
Men — ogsaa Hiertet har sit Krav; og der —
Der staaer den sværmeriske Coelestina
Tilbage for den yndige Maria.

Battista.

Men, Excellenz — to Koner i et Huus!
Hvorledes vil det gaae?

Ottavio.

Særdeles godt!
Mistænkelig er ei min unge Brud;
Beskeden er Maria, blid og stille.
Det Eneste, hvad mig urolig giør,
Er at Antonio skal male Loftet;
Thi Coelestina sig forstaaer paa Kunst,
Hun tegner selv. Jeg veed kun lidt deraf;
Jeg arved disse Malerier efter
Min Onkels Død; — det forekommer mig
Ret smukt, som anden Pragt; hvad er det meer?
Hvis nu Antonio maler Loftet slet,
Saa staaer jeg i en Maade. Han er blot
En ubekiendt, en stakkels Landsbymaler.
Det skulde ærgre mig; i hendes Øine
Jeg gierne vilde giælde for en Kiender.

Battista (betænkelig).

Ja det er rigtig nok den værste Knude.
Thi jammerlig er Karlen, Excellenza!
Det kan I troe mig paa mit Ord.

Ottavio.

Og hvad
Forstaaer da Du deraf? Du hader ham!
Ti stille!

Battista.

Nu, man faaer at see! Men kommer
Han ikke der igiennem Haven alt?

Ottavio.

I Sandhed!

Battista.

Ja, med Billedet paa Ryggen.
Han seer paa Blomsterne, han lugter til dem.
Ja pluk dem om Du tør!

Ottavio.

Det maa han gierne.
Jeg træde vil tilside. Dette Slot
Skal imponere ham med sine Sale.
Paa slige Folk det Rige virker meer
End Mange troe. Saa kommer jeg tilsidst.
Jeg Alt aftale maa med ham idag.

Battista.

Var det ei bedre ved en Leilighed — —

Ottavio.

Jeg stiæler ei, hvad jeg kan ikke kiøbe.

(Han gaaer.)

Battista.

Du stiæler ei? Saa vil jeg stiæle for Dig.
Thi hævne maa jeg mig, og hævne blodigt,
Saa sandt jeg er en ægte Calabreser.
Skiøndt truet blot, har dog alt Pidskeslaget

Af Mikel Angelo med røde Strimer
Paa Ryggen frisket op mit Had til Brand;
Og før sig køler ei mit hede Blod,
Før den Forræders flyder! — —

(Han grubler et Dieblik.)

Nicolo

Er Røver? — Godt! — Han lette skal min Byrde!
En Røver maa jo godt forstaae at .... tys!
Jeg er ei Versemager, vil ei rime!

(Han gaaer.)

Antonio kommer med sit Billed paa Ryggen; han sætter det fra sig og synker ned paa en Stol.

Her er jeg endelig. Hvor jeg er træt!
Det er saa hedt, og lang er ogsaa Veien,
Og Solen brænder. — Her er friskt og luftigt.
De Store have det dog godt, kan boe
I kølig rummelige Steenpalladser;
Som skiønne Klippehuler udelukke
De Middagssolens Straaler! Høit sig løfter
Den stolte Hvælving; brede Piller skygge,
I Vestibulen risler kolde Vandspring,
Og svale Luft og Muur. — Du hellige Jomfru!
Hvo saadan ogsaa kunde bye! — Ih nu,
Maaskee det hændes dog. — Hvor mageligt
Man stiger op ad brede Marmortrapper.
Antike Buster staae i Nicherne,
De skue ned saa fornemt og saa roligt.

(Han seer sig om.)

Her er en Sal! Den maa vist være herlig.

(Springer op.)

Hvad seer jeg? Fuld af Malerier? Ha,
Jeg er i Billedsalen. Hellige Jomfru!
Jeg midt i Templet staaer og veed det ei.

(Han folder sine Hænder.)

Her hænge da Italiens Mesteres
Udødelige Værker; og skal hænge

Som skiønne Skioldemærker over Graven
Af store Mænd, til Tegn paa deres Daad.
St. Lucas! Hvad skal jeg dog først betragte?
Landskaber, vilde Dyr, Madonner, Helte.
Mit Øie sværmer som en salig Bi
Paa hundred friske Blomster. Fast jeg skuer
For lutter Skuen Intet; føler kun
Min Kunst, din hellige Nærværelse
Almægtig virke paa mig. Jeg henrykkes!
Jeg knæler ned i mine Aners Tempel.
(Han knæler, derpaa staaer han op og betragter Billederne med naiv Glæde.)
See der, der hænger strax et deiligt Stykke!
Dog nei — det var ei deiligt! — Alting kan
Ei heller have lige Værd. — Hvad seer jeg?
Nei, det er altfor nydeligt! Nu har
Jeg aldrig Mage seet: En gammel Kone
Staaer munter, skurer Kiedlen i sit Kiøkken;
Hist sover hendes Kat; den blonde Dreng
Udblæser Sæbebobler af en Pibe. —
Det er endnu mig aldrig faldet ind,
At slige Sager ogsaa kunde males.
Og — naar man seer det i den hule Haand —
Hvor herligt Solen fra de grønne Løv
I Vindvet skinner ind i Messingkiedlen. —
Hvem har dog malet det? Mon ikke Navnet
Staaer under det? (læser) „Flamlænder, Ubekiendt"
Flamlænder, hvad mon det er for en Landsmand?
Mon Flamland ligger mange Miil fra Mailand?
Deroppe hænge store Stykker: Borde
Med Blomster, Glas med Viin, og skrællede
Citroner, Hunde, nydelige Fugle.
Det er dog altfor smukt. Ha! ha! ha! ha!
Der tælle fire Gierrige Dukater.
„Messys!" Det Navn har jeg end aldrig hørt.
Men seer jeg ret? Ha, — der er Christi Fødsel.
Ja ja! — Det kiender jeg; thi det har Mester

Mantegna her i Staden malt, min Lærer.
Hvor herligt Veien huler sig derhenne;
Hvor skiønt de hellige tre Konger staae
For Barnet, for den ædle Himmeldronning. —
Der er et andet Stykke, dette ligt;
Dog lidt pudseerligt, ret godhiertigt! Ak!
See Oren stoder ud igiennem Krybben
Madonna med sit Hoved, seer sig om;
Mildt griner Moren; det er ærligt meent!
Den Lille griber i en gylden Æske,
Vil have Legetøi. „Alberto Duro.“
Ha ha! Det er en Tydsker veed jeg nok.
Bag Alpen findes ogsaa Mennesker,
Selv Kunstnere. — Men Himmel, hvilket Billed!
En ung Fyrstinde, sandselig og skiøn;
Hvor brænder Oiet, leer den lille Mund;
Den røde Fløiels Hat, den klæder godt,
De vide Ærmer. Staaer ei Navnet under?
Af „Lionard da Vinci.“ — Det troer jeg!
Det Navn er vidt berømt og vel fortient. —
Der er endnu en Konge, næsten malt
I samme Stil, er han af Lionardo?
Af „Holbein“. Manden er mig ubekiendt,
En herlig Kunstner, Lionardo lig.
Her er et sieldent Værk af Perugino,
Skiøndt Tonen lidt vel grøn, og Symetrien
Lidt stiv; men hvilken Fromhed — Karakteer.
Man mærker, det var Rafael Santios Lærer. —
Et vældigt Værk i Legemsstørrelse,
En ædel Olding. Ha, den hellige Job.
Stort tænkt og stort fuldendt. Nu det er vist
Af Rafael. Af „Fra Bartholomæo“.
Ak Gud, den fromme Munk! — Det eftergiør
Dig ei saa hurtigt andre fromme Munke.
Hvo faaer vel Tid at see den hele Skat?
Hvad skiuler dette grønne Silkeforhæng?

Ha! Det er udentvivl det Allerbedste.
Det maa jeg see før Herr Ottavio kommer.
(Han slaaer Forhænget tilside og opdager Rafaels hellige Cæcilia.)
Den hellige Cæcilia! — O Gud!
Der staaer hun med et Orgel i sin Haand;
For hendes Fødder ligge sønderbrudt
De verdslige Violer; men selv Orglet
Forstummer, synker taust i Haanden, da
Hun hører Englechoret, løfter Øiet.
Ha, hvo har malet det? Det er ei Malning,
Nei, det er Digtning! Her er ikke blot
Det skiønne Billed, men den store Tanke.
O det bevæger dybt mig i min Siæl.
Jeg seer den høie, hellige Poesi
Med Farver klædt. (begeistret) Det vilde jeg saa tidt!
Jeg stræbte did i mine bedste Timer.

Ottavio træder fornem ind i Salen. Antonio sporger ham imøde, uden at hilse, ganske fordybet i Tanker:

Hvo maled dette Billed?

Ottavio
(studser, men fatter sig og siger kold:)
Rafael!

Antonio
(slaaer sig henrykt for Brystet).
Ha! Jeg er ogsaa Maler.

Ottavio (smilende).
Kiære Ven!
Det vidste jeg alt for en Maaned siden;
I vidste det vel alt en Rad af Aar.

Antonio.
Nei, nu først veed jeg det.

Ottavio (afsides).
Indbildske Giæk!
Battista havde Ret. (høit) Min kiære Mester!
Jer Selvtillid, Jert Mod behager mig;
Det gaaer Jer ei som andre Kunstnere,

Der stod forstenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

Antonio
(stedse med Øiet paa Billedet).

Ja, det begriber jeg. Hvis Aandens Armod
For denne Fylde føler ei sin Tomhed,
Saa føler den det aldrig.

Ottavio (sagte).

Denne Mand
Er reent forvandlet, troer jeg. (Høit) Derimod
I lader til at føle lutter Styrke.

Antonio.

Ja Herre, ja! Her jeg forstaaer mig selv,
Her fatter jeg, at ogsaa jeg er Kunstner;
Her skuer jeg mit Hiertes bedste Stræben,
Og Billedet dybt fra mit Inderste
Saaledes udtrykt, som jeg aned det
I Livets lykkeligste Øieblik,
Og som det sielden skiænktes mig at danne.
Min Phantasi er rig som Rafaels,
Min Aand er ei saa stor og ei saa mægtig;
Jeg kiender bedre Lys- og Skyggespillet,
Han griber mere dybt, er mere stærk.
Jeg smiler kiælen, Rafael er alvorlig;
Henrevet er jeg, Rafael river hen.
Gud, hvilket Værk! Her seer jeg hvad jeg kan,
Her er min Maalestok. Det hæver mig —
Thi, o! Jeg føler mig i Himlens Nærhed;
Men som et Menneske dog Englen nær;
Og medens høit af Salighed mit Bryst
Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaete Storhed.

Ottavio (koldt).

I bringer Eders eget Arbeid med?

Antonio (fatter sig).

Der staaer det hist i Krogen, ædle Herre!

Ottavio.

Saa hent mig det!

(Antonio henter det, Ottavio betragter det meget kiærligt.)

Ret smukt, ret bravt i Sandhed.
Den skiønne Kone sidder som hun leved.
Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
Er disse Klædebond. Hvi har I ei
Malt Eders Hustru i sin egen Dragt?
Ved Gud, Maria kan man ei forskiønne.

Antonio.

Det var Madonna, som jeg vilde male.

Ottavio.

Maria, tænker jeg, er Eders Donna.

Antonio.

Tilgiv, min Herre! Jeg forstaaer Jer ei.

Ottavio.

Jeg veed det nok; en Kunstner lever meer
I Selvindbildningen, end i Naturen.
Han elsker Luftphantomer, skiønne Drømme
Meer, end hvad virkelig sig nærmer ham.
Nu, jeg kan Intet have derimod;
Enhver maa følge sin Tilbøilighed.
Jeg er ei Maler, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altsaa —
Vi to kan leve ret fortræfligt sammen;
Vi overskrider ei hinandens Grændser,
I elsker Idealet — jeg Personen.

Antonio.

Tilgiv mig, jeg forstaaer ei ret endnu
Hvad Eders Naade mener.

Ottavio.

Mester Anton!
Saa lad os tale ret oprigtigt sammen.
I er et ærligt Blod, forstaaer Jer ei
Paa fornem Fiinhed og Galanteri.
Nu Anton! Hør: I er en fattig Mand,

Der stod forstenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

Antonio
(stedse med Øiet paa Billedet).

Ja, det begriber jeg. Hvis Aandens Armod
For denne Fylde føler ei sin Tomhed,
Saa føler den det aldrig.

Ottavio (sagte).

Denne Mand
Er reent forvandlet, troer jeg. (Høit) Derimod
I lader til at føle lutter Styrke.

Antonio.

Ja Herre, ja! Her jeg forstaaer mig selv,
Her fatter jeg, at ogsaa jeg er Kunstner;
Her skuer jeg mit Hiertes bedste Stræben,
Og Billedet dybt fra mit Inderste
Saaledes udtrykt, som jeg aned det
I Livets lykkeligste Dieblik,
Og som det sielden skiænktes mig at danne.
Min Phantasi er rig som Rafaels,
Min Aand er ei saa stor og ei saa mægtig;
Jeg kiender bedre Lys= og Skyggespillet,
Han griber mere dybt, er mere stærk.
Jeg smiler kiælen, Rafael er alvorlig;
Henrevet er jeg, Rafael river hen.
Gud, hvilket Værk! Her seer jeg hvad jeg kan,
Her er min Maalestok. Det hæver mig —
Thi, o! Jeg føler mig i Himlens Nærhed;
Men som et Menneske dog Englen nær;
Og medens høit af Salighed mit Bryst
Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaede Storhed.

Ottavio (fold).

I bringer Eders eget Arbeid med?

Antonio (fatter sig).

Der staaer det hist i Krogen, ædle Herre!

Ottavio.

Saa hent mig det!

(Antonio henter det, Ottavio betragter det meget kiærligt.)

Ret smukt, ret bravt i Sandhed.
Den skiønne Kone sidder som hun levede.
Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
Er disse Klædebond. Hvi har I ei
Malt Eders Hustru i sin egen Dragt?
Ved Gud, Maria kan man ei forskiønne.

Antonio.

Det var Madonna, som jeg vilde male.

Ottavio.

Maria, tænker jeg, er Eders Donna.

Antonio.

Tilgiv, min Herre! Jeg forstaaer Jer ei.

Ottavio.

Jeg veed det nok; en Kunstner lever meer
I Selvindbildningen, end i Naturen.
Han elsker Luftphantomer, skiønne Drømme
Meer, end hvad virkelig sig nærmer ham.
Nu, jeg kan Intet have derimod;
Enhver maa følge sin Tilbøilighed.
Jeg er ei Maler, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altsaa —
Vi to kan leve ret fortræffligt sammen;
Vi overskrider ei hinandens Grændser,
I elsker Idealet — jeg Personen.

Antonio.

Tilgiv mig, jeg forstaaer ei ret endnu
Hvad Eders Naade mener.

Ottavio.

Mester Anton!
Saa lad os tale ret oprigtigt sammen.
I er et ærligt Blod, forstaaer Jer ei
Paa fornem Fiinhed og Galanteri.
Nu Anton! Hør: I er en fattig Mand,

Det gier mig ondt for Jer, I slides op,
I maler smukt, og bliver ubekiendt.
Hvad kan det hielpe til, at Eders Lys
Kun under Skieppen staaer? Men jeg vil sætte
Det strax paa Stage. See, mit store Slot
Staaer dagligt aabent for en Mængde Giæster.
Her skal I male, fri for Næringssorger.

Antonio.

Er det i Sandhed talt og ingen Drøm?
Begynder Lykken virkelig at smile?
Ak, fra min Barndom svævede den mig kun
Med Spot for Diet som en Løgtemand;
Naar jeg den vilde gribe, den forsvandt —
Og pludselig jeg stod igien i Mørke.

Ottavio.

Jeg gior Jer lykkelig, ved alle Helgne!
Det var jo Grumhed, ei at ville giore
Sin Næste lykkelig, naar man formaaer det.

Antonio.

I tænker dybigt, Herre!

Ottavio.

I, som jeg.

Antonio.

Jeg har vist stedse følt det dybt.

Ottavio.

Ei sandt?
I ogsaa gierne vilde giore mig
Ret lykkelig, hvis I formaaede det?

Antonio.

Min Herr Ottavio, I er Lykkens Barn,
Hvad har en fattig Mand, som I kan ønske?

Ottavio.

O! Alt er ikke Guld, fordi det glimrer.
Antonio — Jeg er ikke lykkelig.

Antonio (sagte).

Den stakkels unge Mand, det gior mig ondt.

Umuligt, ædle Herre! Har I ei
Hvad nogen Moders Siæl kan ønske sig?

Ottavio.

Alt har jeg, kun det Bedste blev mig nægtet.

Antonio.

Det Bedste? Nu, det veed jeg, har Enhver,
Saafremt han selv kun vil.

Ottavio.

Hvad kalder I
Det Bedste, Kiære?

Antonio.

Tillid til sin Gud,
Et trofast Hierte, god Samvittighed.

Ottavio (studser).

Ja saa! Der har I Ret! — Det er det Bedste —
For Evigheden — Men da Mennesket
Dog lever med i Tiden, bliver og
Et Bedste der nødvendigt for hans Held.

Antonio.

Vel sandt!

Ottavio.

Min Ven, vi kalde Siælens Higen
Fra Jordens Støv til det Guddommelige,
Jo Kiærlighed; om nu den i det Store
Sig viser, med Geni, med sielden Kunst;
Hvad eller meer indskrænket, sammentrængt,
Til en elskværdig Gienstand; men af Enkelt
Det Skiønneste: til en livsalig Qvinde!

Antonio.

Og hvilken Kunstner leved' end paa Jorden,
Som i sit Hierte trofast ei forbandt
De tvende Kiærligheder?

Ottavio (smilende).

Nu, Fru Musa
Bli'er Herskerinden dog i Kunstnerhiertet.

Antonio.

Ja! thi den Elskede bli'er altid Musa.

Ottavio.

Og denne Musa verler maanedlig.
Af Muser gives der, kun sparsomt regnet,
Ni himmelskionne, søde Glutter, veed man.

Antonio.

Hver Musa deler ud sin egen Kunst,
Og hver en Kunstner har sin egen Musa.

Ottavio.

Den store Rafael, for hvem I der
Nys boied Eders Hoved, havde fleer.

Antonio (fort).

Den stakkels Rafael! Ingen havde han.

Ottavio.

Hvad? Ingen Musa Rafael?

Antonio.

I Himlen —
Der var hun, i hans Anelser, hans Længsler,
Og i hans høie Billed, hans Idee.
Nu har han fundet hende! Nu behøver
Hans Aand ei, som en smægtende Cæcilia,
Mod Himlen hist at bære Blikket bønligt,
Om kiærlig, salig Tilfredsstillelse.
Nu er hun hans, han favner, kysser hende!
Her søgte Du forgiæves, stakkels Rafael!
Og derfor styrted sig din tørstige Siæl
I Sandsers Hav, og drak — Bedøvelse!

Ottavio.

Er I da lykkelig?

Antonio.

Ved Gud, det er jeg.
Du gode Rafael! Hvad hialp det Dig,
At Du var skiøn og blomstrende? Hvad hialp
Dig dine store Venner, Paven, Rom?
Hvad hialp den sandselige Fornarina?

Hvad Cardinalens stygge Broderdatter?
Du fandt dog ikke Livets største Fryd:
En yndig, kiærlig, trofast Ægteviv,
Du traf dog ingen elskelig Maria.
Hvad var dit Held? O hvor jeg føler mig
Langt meer lyksalig i min lille Hytte!

Ottavio.

Og er det da saa vist, at virkelig
Maria elsker Eder?

Antonio.

Ja, min Herre!
Saa vist, som at jeg lever.

Ottavio.

Godt! — Jeg mener
For Jer, ei godt for mig. Guds Fred, min Ven!
Jeg agter ei at hindre denne Lykke.

(Antonio studser).

Jeg troede, kun I elskte Kunst, Antonio!
At Eders Kone, som en Evas Datter,
Kun elskede sig selv, og, næst sig selv,
Hvad smigred Sandsen og Forfængligheden.
See, derfor bød jeg Eder komme her.
Min Tanke var, at virke fælleds Held.
Nu seer jeg, det ei lykkes mig. I sværmer,
Og Eders Hustru med. Men ligemeget!
Om Virkelighed eller Sværmeri, —
Alt hvad lyksaliggiør, er Virkeligt.
Og dermed Gud befalet! Her kan I
Ei blive hos mig; vil det neppe selv,
Da I min Hensigt veed. Men frygt kun ei!
Jeg skal ei snige mig som Røven ind
Ved Nattetid i Eders Dueslag.
Om ogsaa jeg en Elsker er af Duer, —
Ha, jeg behøver ei at stiæle dem,
At røve dem; jeg kiøber mig dem heller
Paa Torvet aabenlyst, ved høilys Dag.

Lev vel Antonio, hils Eders Viv!
Ved Gud, jeg meente det os ærligt Alle.
Har Een iblandt os Tre til Klage Grund,
Da er det mig; den Eneste blandt os,
Der gaaer fra Gildet her med tørre Mund.
Farvel! Jeg kiøber tiere Billeder
Af Jer imellem. Bliv i Salen her,
Og see Jer om, saalænge som I vil!
Battista bringer Pengene, jeg skylder.

(Han gaaer.)

Antonio.

Saaledes var det meent! Det var hans Varme
For Kunst — hans Kiærlighed, hans Agtelse
For Kunstneren — hans Understøttelse.
Jeg Daare! Har ei der en Løgtemand
Mig atter giækket, lokket? O, men jeg
Er hævnet; thi han gik beskiæmmet bort. —
Beskiæmmet? Hævnet jeg? Ha, staaer jeg ikke
Som et enfoldigt Lam, og taaler tam
Forsmædelsen?

(Opbragt.)

Jeg æsker ham til Tvekamp!
Jeg taaler ei slig Uforskammenhed.
Er han en Adelsmand, et Adelskiød,
Tilfældig saadan avlet; ha, jeg er
En Adelsaand! En Udvalgt! Og jeg lever
I Tidens Bog, naar han er Støv og glemt! — —
Men jeg har ikke lært at føre Sværdet.
Nu saa maa Kuglen være Voldgiftsmand! —
En Morder? — Nei — saa heller en Fornærmet.
Og falder jeg? — Maria! min Giovanni! —
Og Du min elskte Kunst!

(Roligere.)

O, latterlig
Er denne Harme. Krigere maae kæmpe;
For dem er Trods, Foragt for Død nødvendig;

De giør ei andet, det er deres Ære.
En Kunstner virker aandeligt; saa hører
Han med til Geistlighedens fromme Stand;
Ei Gud har Spydet lagt i Kunstnerhaand;
Den lette Tryllestav, som maner Aander,
Kan skabe Liv, men ei tilintetgiøre.
Ja, jeg vil taale Haanen, som det Godes
Forbilled her paa Jorden taalte den.
Thi hvo som i det timelige Liv
Vil virke for det Høieste, det Bedste,
Maa som en Martyr lide Spot i Nøden,
Hans sande Liv begynder efter Døden.
Nu see mig om? Betragte disse Tavler?
Hvor kan jeg det? Hvad har ei rystet mig
Idag? Bekymring, Haab, Fortvivlelse,
Spot — himmelsk Glæde, Hede, Vandring, Byrde,
Foragt! O jeg er træt, mit Øie sløvt;
Jeg kan ei nyde denne Herlighed;
Den Herlighed, hvorefter jeg har længtes
Saalænge, som nu er mig ganske nær,
Kan ei husvale mig; thi Træthed trykker
Mig blytungt mine Lemmer. Jeg vil hvile
Kun her en liden Stund, for at faae Kraft
Til end i Nat at vandre til mit Hiem.

(Han sætter sig paa en Stol i Krogen og falder i Søvn.)

Ricordano kommer med sin Datter **Coelestina**. Hun har en Laurbærkrands i Haand.

Ricordano.

Her'er vi da, mit Barn!

Coelestina.

Men kun som Giæster. —
Ei sandt, min Fader?

Ricordano.

Slemme Coelestina,
Fordi Du vil det.

Coelestina.

Og Du vil det med.

Ricordano.

Mit Barn — mit Eneste — Jeg vil dit Held;
Du troer at finde det ei hos Ottavio? —
Velan! Jeg giver atter Planen op.
Den unge Giæk anklage maa sin Letsind.
Dog, tro mig! Han er ikke ond af Hiertet.

Coelestina.

Af Hiertet? Har han eet?

Ricordano.

I Piger vil
At Alt skal være Hierte.

Coelestina.

Saadan taler
Den Mand, som eier selv det allerstørste?

Ricordano.

Du store lille Smigrer.

Coelestina.

Men Ottavio
Har Intet, Fader, Intet! Ond just ei?
Maaskee! Men kold, selvkiærlig, uden Sæder.
Han elsker ei, jeg elsker ikke ham;
Og dog Du kunde troe —

Ricordano.

Nu — lad saa være!
Jeg vil forglemme Løvtet, som jeg gav
Min Ven Lorenzo paa hans Sotteseng:
Ved Giftermaal imellem Søn og Datter
Fremdeles at forene vore Huse.
Jeg overiled mig, Gud mig forlade!

Coelestina.

O det vil sikkert glæde Gud, min Fader!
At ei Du giør dit Barn ulykkeligt.

Ricordano.

Ved San Giuseppo, det var blodig Synd,

At plante sligt et Rosentræ, som Du —
(Ja, jeg kan uden Selvroes sige det —
Jeg er din Fader; men din Aand, din Skiønhed
Har Gud Dig givet, ikke jeg) — at tvinge
Sligt yndigt Blomster i en stenet Grund,
I Øieblikket, da hver ædel Gartner
I Paradiset, som omkrandser Florents,
Sig ønsker i Besiddelse deraf.

Coelestina.

Min Fader! hvis jeg er en lille Blomst —
Vel, i din Egeskygge vil jeg trives,
Vil altid fast mig slynge til din Stamme.

Ricordano.

Barn! føler ei dit Hierte Kiærlighed?

Coelestina.

Til Gud, til Dig, til alt det Gode, Skiønne.

Ricordano.

Til ingen Yngling?

Coelestina (rødmende).

Nei.

Ricordano
(trykker hende til sit Bryst).

Uskyldige Siæl!
End ei? Nu nu, det kommer, Pige, tro mig!
Gud Amor hævner sig. Om end det lod,
Som nogentid han taalte spag din Haan —
Naar mindst Du det formoder, staaer han der
Forvandlet til en Silvio; da vil
Du sukke som en smægtende Dorinda.

Coelestina
(klapper ham paa Kinden).

Den Tid, den Sorg, min Fader!

Ricordano.

Lille Musa!
Saa maa jeg vel Dig kalde. Kold som Iis
Forsmaaer Du Kiærlighedens Hyldinger,

Og lever kun i Kunst og i Natur.
For hvem er denne Laurbærkrands bestemt?

Coelestina.

Hvad veed jeg det, min Fader? Som vi gik
Igiennem Slottets Hauge, bøied sig
En Qvist af Hækken, holdt mig fast ved Lokken.
Til Straf har jeg den revet fra sin Busk;
Og i min Haand blev strax en Krands deraf.

Ricordano.

Vist for at krone ham — din Rafael!
Der hænger Billedet.

Coelestina.

O, kiære Sal!

Ricordano.

Det Musers Tempel skal Du nu forlade.

Coelestina.

Ak nei!

Ricordano.

Det kunde være dit.

Coelestina (bedende).

Min Fader!
Har Du ei Lyst at kiøbe denne Samling?

Ricordano.

Mit gode Barn, veed Du hvad den er værd?

Coelestina.

Nei, den er uskatteerlig. Men Ottavio
Vil være nøisom; Guldet elsker han
Langt meer end Billeder. Meer end din Datter
Dog er Dig værd, forlanger han ei, Fader!
Seer Du? Saa vinder Du jo dog ved Byttet:
Han faaer lidt Guld, Du mister ei dit Barn.

Ricordano.

Sødtsyngende, fortryllende Sirene! —
Bliv her, glæd Dig ved disse Malerier.
Jeg vil gaae ind og tale med Ottavio.

Jeg siger ham min Mening, din Beslutning.
Han faaer at finde sig deri.

Coelestina.

O, Fader!
Det giør han vist; han er en artig Mand,
Tro mig, sligt Offer koster ham ei stort.

Ricordano.

Og ægter Du ham ei, saa bliver Du
Jo derfor dog hans Søster, hans Veninde.

Coelestina.

Forstaaer sig, og som søsterlig Veninde
Tidt kommer jeg igien, med Dig, som nu,
For at besøge ham — og Billedsalen.

Ricordano.

Ha, Du er slem!

Coelestina.

Hils ham! Jeg kommer strax.

Ricordano.

Besøget giør Dig sagtens lidt forlegen,
I Øieblikket, da han faaer en Kurv.

Coelestina.

Af Gud! Det er jo kun en Spøg det Hele.
Jeg maa dog fylde Kurven ham med Blomster.

Ricordano.

Ha, Pige! sky, men skadelystne Skabning!

(Han gaaer.)

Coelestina.

Nu er jeg hos de kiære Billeder!
Og disse Mesterværker skulde jeg
Saa reent forlade? Nei, min Fader maa
Besidde dem; de skal ei hænge her
Til Pragt for følesløs Uvidenhed,
Ukiendt og uden Fryd for skiønne Siæle.
O, min Cæcilia! for dine Fødder
Nedlægger jeg min friske Laurbærkrands!

(I det hun vil nedlægge den, standser hun.)

Der stod forstenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

Antonio
(stedse med Øiet paa Billedet).

Ja, det begriber jeg. Hvis Aandens Armod
For denne Fylde føler ei sin Tomhed,
Saa føler den det aldrig.

Ottavio (sagte).

Denne Mand
Er reent forvandlet, troer jeg. (Høit) Derimod
I lader til at føle lutter Styrke.

Antonio.

Ja Herre, ja! Her jeg forstaaer mig selv,
Her fatter jeg, at ogsaa jeg er Kunstner;
Her skuer jeg mit Hiertes bedste Stræben,
Og Billedet dybt fra mit Inderste
Saaledes udtrykt, som jeg aned det
I Livets lykkeligste Dieblik,
Og som det sielden skiænktes mig at danne.
Min Phantasi er rig som Rafaels,
Min Aand er ei saa stor og ei saa mægtig;
Jeg kiender bedre Lys- og Skyggespillet,
Han griber mere dybt, er mere stærk.
Jeg smiler kiælen, Rafael er alvorlig;
Henrevet er jeg, Rafael river hen.
Gud, hvilket Værk! Her seer jeg hvad jeg kan,
Her er min Maalestok. Det hæver mig —
Thi, o! Jeg føler mig i Himlens Nærhed;
Men som et Menneske dog Englen nær;
Og medens høit af Salighed mit Bryst
Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaete Storhed.

Ottavio (kold).

I bringer Eders eget Arbeid med?

Antonio (fatter sig).

Der staaer det hist i Krogen, ædle Herre!

Ottavio.

Saa hent mig det!

(Antonio henter det, Ottavio betragter det meget kiærligt.)

Ret smukt, ret bravt i Sandhed.
Den skiønne Kone sidder som hun levede.
Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
Er disse Klædebond. Hvi har I ei
Malt Eders Hustru i sin egen Dragt?
Ved Gud, Maria kan man ei forskiønne.

Antonio.

Det var Madonna, som jeg vilde male.

Ottavio.

Maria, tænker jeg, er Eders Donna.

Antonio.

Tilgiv, min Herre! Jeg forstaaer Jer ei.

Ottavio.

Jeg veed det nok; en Kunstner lever meer
I Selvindbildningen, end i Naturen.
Han elsker Luftphantomer, skiønne Drømme
Meer, end hvad virkelig sig nærmer ham.
Nu, jeg kan Intet have derimod;
Enhver maa følge sin Tilbøilighed.
Jeg er ei Maler, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altsaa —
Vi to kan leve ret fortræfligt sammen;
Vi overskrider ei hinandens Grændser,
I elsker Idealet — jeg Personen.

Antonio.

Tilgiv mig, jeg forstaaer ei ret endnu
Hvad Eders Naade mener.

Ottavio.

Mester Anton!
Saa lad os tale ret oprigtigt sammen.
I er et ærligt Blod, forstaaer Jer ei
Paa fornem Fiinhed og Galanteri.
Nu Anton! Hør: I er en fattig Mand,

Der stod forstenede for dette Billed,
Og følte dybt, at de var — Ingenting.

Antonio
(stedse med Øiet paa Billedet).

Ja, det begriber jeg. Hvis Aandens Armod
For denne Fylde føler ei sin Tomhed,
Saa føler den det aldrig.

Ottavio (sagte).

Denne Mand
Er reent forvandlet, troer jeg. (høit) Derimod
I lader til at føle lutter Styrke.

Antonio.

Ja Herre, ja! Her jeg forstaaer mig selv,
Her fatter jeg, at ogsaa jeg er Kunstner;
Her skuer jeg mit Hiertes bedste Stræben,
Og Billedet dybt fra mit Inderste
Saaledes udtrykt, som jeg aned det
I Livets lykkeligste Dieblik,
Og som det sielden skiænktes mig at danne.
Min Phantasi er rig som Rafaels,
Min Aand er ei saa stor og ei saa mægtig;
Jeg kiender bedre Lys- og Skyggespillet,
Han griber mere dybt, er mere stærk.
Jeg smiler kiælen, Rafael er alvorlig;
Henrevet er jeg, Rafael river hen.
Gud, hvilket Værk! Her seer jeg hvad jeg kan,
Her er min Maalestok. Det hæver mig —
Thi, o! Jeg føler mig i Himlens Nærhed;
Men som et Menneske dog Englen nær;
Og medens høit af Salighed mit Bryst
Begeistret svulmer, bøier sig mit Hoved
Ærbødig for den aldrig naaete Storhed.

Ottavio (kolde).

I bringer Eders eget Arbeid med?

Antonio (fatter sig).

Der staaer det hist i Krogen, ædle Herre!

Ottavio.

Saa hent mig det!

(Antonio henter det. Ottavio betragter det meget kiærligt.)

Ret smukt, ret bravt i Sandhed.
Den skiønne Kone sidder som hun leved.
Oprigtig talt, hvad jeg kun ikke lider,
Er disse Klædebond. Hvi har I ei
Malt Eders Hustru i sin egen Dragt?
Ved Gud, Maria kan man ei forskiønne.

Antonio.

Det var Madonna, som jeg vilde male.

Ottavio.

Maria, tænker jeg, er Eders Donna.

Antonio.

Tilgiv, min Herre! Jeg forstaaer Jer ei.

Ottavio.

Jeg veed det nok; en Kunstner lever meer
I Selvindbildningen, end i Naturen.
Han elsker Luftphantomer, skiønne Drømme
Meer, end hvad virkelig sig nærmer ham.
Nu, jeg kan Intet have derimod;
Enhver maa følge sin Tilbøilighed.
Jeg er ei Maler, ei Poet, jeg tager
Til Takke med det Virkelige. Altsaa —
Vi to kan leve ret fortræfligt sammen;
Vi overskrider ei hinandens Grændser,
I elsker Idealet — jeg Personen.

Antonio.

Tilgiv mig, jeg forstaaer ei ret endnu
Hvad Eders Naade mener.

Ottavio.

Mester Anton!
Saa lad os tale ret oprigtigt sammen.
I er et ærligt Blod, forstaaer Jer ei
Paa fornem Fiinhed og Galanteri.
Nu Anton! Hør: I er en fattig Mand,

Det gior mig ondt for Jer, I slides op,
I maler smukt, og bliver ubekiendt.
Hvad kan det hiælpe til, at Eders Lys
Kun under Skieppen staaer? Men jeg vil sætte
Det strax paa Stage. See, mit store Slot
Staaer daglig aabent for en Mængde Giæster.
Her skal I male, fri for Næringssorger.

Antonio.

Er det i Sandhed talt og ingen Drøm?
Begynder Lykken virkelig at smile?
Ak, fra min Barndom svæved den mig kun
Med Spot for Øiet som en Lygtemand;
Naar jeg den vilde gribe, den forsvandt —
Og pludselig jeg stod igien i Mørke.

Ottavio.

Jeg gior Jer lykkelig, ved alle Helgne!
Det var jo Grumhed, ei at ville giøre
Sin Næste lykkelig, naar man formaaer det.

Antonio.

I tænker dybigt, Herre!

Ottavio.

I, som jeg.

Antonio.

Jeg har vist stedse følt det dybt.

Ottavio.

Ei sandt?
I ogsaa gierne vilde giøre mig
Ret lykkelig, hvis I formaaede det?

Antonio.

Min Herr Ottavio, I er Lykkens Barn,
Hvad har en fattig Mand, som I kan ønske?

Ottavio.

O! Alt er ikke Guld, fordi det glimrer.
Antonio — Jeg er ikke lykkelig.

Antonio (sagte).

Den stakkels unge Mand, det gior mig ondt.

Umuligt, ædle Herre! Har I ei
Hvad nogen Moders Siæl kan ønske sig?

Ottavio.

Alt har jeg, kun det Bedste blev mig nægtet.

Antonio.

Det Bedste? Nu, det veed jeg, har Enhver,
Saafremt han selv kun vil.

Ottavio.

Hvad kalder I
Det Bedste, Kiære?

Antonio.

Tillid til sin Gud,
Et trofast Hierte, god Samvittighed.

Ottavio (studser).

Ja saa! Der har I Ret! — Det er det Bedste —
For Evigheden — Men da Mennesket
Dog lever med i Tiden, bliver og
Et Bedste der nødvendigt for hans Held.

Antonio.

Vel sandt!

Ottavio.

Min Ven, vi kalde Siælens Higen
Fra Jordens Støv til det Guddommelige,
Jo Kiærlighed; om nu den i det Store
Sig viser, med Geni, med sielden Kunst;
Hvad eller meer indskrænket, sammentrængt,
Til en elskværdig Gienstand; men af Enkelt
Det Skiønneste: til en livsalig Qvinde!

Antonio.

Og hvilken Kunstner leved' end paa Jorden,
Som i sit Hierte trofast ei forbandt
De tvende Kiærligheder?

Ottavio (smilende).

Nu, Fru Musa
Bli'er Herskerinden dog i Kunstnerhiertet.

Antonio.

Ja! thi den Elskede bli'er altid Musa.

Ottavio.

Og denne Musa vexler maanedlig.
Af Muser gives der, kun sparsomt regnet,
Ni himmelskiønne, søde Glutter, veed man.

Antonio.

Hver Musa deler ud sin egen Kunst,
Og hver en Kunstner har sin egen Musa.

Ottavio.

Den store Rafael, for hvem I der
Nys bøied Eders Hoved, havde fleer.

Antonio (tørt).

Den stakkels Rafael! Ingen havde han.

Ottavio.

Hvad? Ingen Musa Rafael?

Antonio.

I Himlen —
Der var hun, i hans Anelser, hans Længsler,
Og i hans høie Billed, hans Idee.
Nu har han fundet hende! Nu behøver
Hans Aand ei, som en smægtende Cæcilia,
Mod Himlen hist at hæve Blikket bønligt,
Om kiærlig, salig Tilfredsstillelse.
Nu er hun hans, han favner, kysser hende!
Her søgte Du forgiæves, stakkels Rafael!
Og derfor styrted sig din tørstige Siæl
I Sandsers Hav, og drak — Bedøvelse!

Ottavio.

Er I da lykkelig?

Antonio.

Ved Gud, det er jeg.
Du gode Rafael! Hvad hialp det Dig,
At Du var skiøn og blomstrende? Hvad hialp
Dig dine store Venner, Paven, Rom?
Hvad hialp den sandselige Fornarina?

Hvad Cardinalens stygge Broderdatter?
Du fandt dog ikke Livets største Fryd:
En yndig, kærlig, trofast Ægteviv,
Du traf dog ingen elskelig Maria.
Hvad var dit Held? O hvor jeg føler mig
Langt meer lyksalig i min lille Hytte!

Ottavio.

Og er det da saa vist, at virkelig
Maria elsker Eder?

Antonio.

Ja, min Herre!
Saa vist, som at jeg lever.

Ottavio.

Godt! — Jeg mener
For Jer, ei godt for mig. Guds Fred, min Ven!
Jeg agter ei at hindre denne Lykke.

(Antonio studser).

Jeg troede, kun I elskte Kunst, Antonio!
At Eders Kone, som en Evas Datter,
Kun elskede sig selv, og, næst sig selv,
Hvad smigred Sandsen og Forfængligheden.
See, derfor bød jeg Eder komme her.
Min Tanke var, at virke fælleds Held.
Nu seer jeg, det ei lykkes mig. I sværmer,
Og Eders Hustru med. Men ligemeget!
Om Virkelighed eller Sværmeri, —
Alt hvad lyksaliggiør, er Virkeligt.
Og dermed Gud befalet! Her kan I
Ei blive hos mig; vil det neppe selv,
Da I min Hensigt veed. Men frygt kun ei!
Jeg skal ei snige mig som Ræven ind
Ved Nattetid i Eders Dueslag.
Om ogsaa jeg en Elsker er af Duer, —
Ha, jeg behøver ei at stiæle dem,
At røve dem; jeg kiøber mig dem heller
Paa Torvet aabenlyst, ved høilys Dag.

Lev vel Antonio, hils Eders Viv!
Ved Gud, jeg meente det os ærligt Alle.
Har Een iblandt os Tre til Klage Grund,
Da er det mig; den Eneste blandt os,
Der gaaer fra Gildet her med tørre Mund.
Farvel! Jeg kiøber tiere Billeder
Af Jer imellem. Bliv i Salen her,
Og see Jer om, saalænge som I vil!
Battista bringer Pengene, jeg skylder.

(Han gaaer.)

Antonio.

Saaledes var det meent! Det var hans Varme
For Kunst — hans Kiærlighed, hans Agtelse
For Kunstneren — hans Understøttelse.
Jeg Daare! Har ei der en Lygtemand.
Mig atter giækket, lokket? O, men jeg
Er hævnet; thi han gik beskiæmmet bort. —
Beskiæmmet? Hævnet jeg? Ha, staaer jeg ikke
Som et enfoldigt Lam, og taaler tam
Forsmædelsen?

(Opbragt.)

Jeg æsker ham til Tvekamp!
Jeg taaler ei slig Uforskammenhed.
Er han en Adelsmand, et Adelskiød,
Tilfældig saadan avlet; ha, jeg er
En Adelsaand! En Udvalgt! Og jeg lever
I Tidens Bog, naar han er Støv og glemt! — —
Men jeg har ikke lært at føre Sværdet.
Nu saa maa Kuglen være Voldgiftsmand! —
En Morder? — Nei — saa heller en Fornærmet.
Og falder jeg? — Maria! min Giovanni! —
Og Du min elskte Kunst!

(Roligere.)

O, latterlig
Er denne Harme. Krigere maae kæmpe;
For dem er Trods, Foragt for Død nødvendig;

De giør ei andet, det er deres Ære.
En Kunstner virker aandeligt; saa hører
Han med til Geistlighedens fromme Stand;
Ei Gud har Spydet lagt i Kunstnerhaand;
Den lette Tryllestav, som maner Aander,
Kan skabe Liv, men ei tilintetgiøre.
Ja, jeg vil taale Haanen, som det Godes
Forbilled her paa Jorden taalte den.
Thi hvo som i det timelige Liv
Vil virke for det Høieste, det Bedste,
Maa som en Martyr lide Spot i Nøden,
Hans sande Liv begynder efter Døden.
Nu see mig om? Betragte disse Tavler?
Hvor kan jeg det? Hvad har ei rystet mig
Idag? Bekymring, Haab, Fortvivlelse,
Spot — himmelsk Glæde, Hede, Vandring, Byrde,
Foragt! O jeg er træt, mit Øie sløvt;
Jeg kan ei nyde denne Herlighed;
Den Herlighed, hvorefter jeg har længtes
Saalænge, som nu er mig ganske nær,
Kan ei husvale mig; thi Træthed trykker
Mig blytungt mine Lemmer. Jeg vil hvile
Kun her en liden Stund, for at faae Kraft
Til end i Nat at vandre til mit Hiem.

(Han sætter sig paa en Stol i Krogen og falder i Søvn.)

Ricordano kommer med sin Datter **Coelestina.** Hun har en Laurbærkrands i Haand.

Ricordano.

Her'er vi da, mit Barn!

Coelestina.

Men kun som Giæster. —
Ei sandt, min Fader?

Ricordano.

Slemme Coelestina,
Fordi Du vil det.

Lev vel Antonio, hils Eders Viv!
Ved Gud, jeg meente det os ærligt Alle.
Har Een iblandt os Tre til Klage Grund,
Da er det mig; den Eneste blandt os,
Der gaaer fra Gildet her med tørre Mund.
Farvel! Jeg kiøber tiere Billeder
Af Jer imellem. Bliv i Salen her,
Og see Jer om, saalænge som I vil!
Battista bringer Pengene, jeg skylder.

(Han gaaer.)

Antonio.

Saaledes var det meent! Det var hans Varme
For Kunst — hans Kiærlighed, hans Agtelse
For Kunstneren — hans Understøttelse.
Jeg Daare! Har ei der en Løgtemand
Mig atter giækket, lokket? O, men jeg
Er hævnet; thi han gik beskiæmmet bort. —
Beskiæmmet? Hævnet jeg? Ha, staaer jeg ikke
Som et enfoldigt Lam, og taaler tam
Forsmædelsen?

(Opbragt.)

Jeg æsker ham til Tvekamp!
Jeg taaler ei slig Uforskammenhed.
Er han en Adelsmand, et Adelskiød,
Tilfældig saadan avlet; ha, jeg er
En Adelsaand! En Udvalgt! Og jeg lever
I Tidens Bog, naar han er Støv og glemt! — —
Men jeg har ikke lært at føre Sværdet.
Nu saa maa Kuglen være Voldgiftsmand! —
En Morder? — Nei — saa heller en Fornærmet.
Og falder jeg? — Maria! min Giovanni! —
Og Du min elskte Kunst!

(Roligere.)

O, latterlig
Er denne Harme. Krigere maae kæmpe;
For dem er Trods, Foragt for Død nødvendig;

De giør ei andet, det er deres Ære.
En Kunstner virker aandeligt; saa hører
Han med til Geistlighedens fromme Stand;
Ei Gud har Spydet lagt i Kunstnerhaand;
Den lette Tryllestav, som maner Aander,
Kan skabe Liv, men ei tilintetgiøre.
Ja, jeg vil taale Haanen, som det Godes
Forbilled her paa Jorden taalte den.
Thi hvo som i det timelige Liv
Vil virke for det Høieste, det Bedste,
Maa som en Martyr lide Spot i Nøden,
Hans sande Liv begynder efter Døden.
Nu see mig om? Betragte disse Tavler?
Hvor kan jeg det? Hvad har ei rystet mig
Idag? Bekymring, Haab, Fortvivlelse,
Spot — himmelsk Glæde, Hede, Vandring, Byrde,
Foragt! O jeg er træt, mit Øie sløvt;
Jeg kan ei nyde denne Herlighed;
Den Herlighed, hvorefter jeg har længtes
Saalænge, som nu er mig ganske nær,
Kan ei husvale mig; thi Trætheb trykker
Mig blytungt mine Lemmer. Jeg vil hvile
Kun her en liden Stund, for at faae Kraft
Til end i Nat at vandre til mit Hiem.

(Han sætter sig paa en Stol i Krogen og falder i Søvn.)

Ricordano kommer med sin Datter **Coelestina.** Hun har en Laurbærkrands i Haand.

Ricordano.

Her'er vi da, mit Barn!

Coelestina.

Men kun som Giæster. —
Ei sandt, min Fader?

Ricordano.

Slemme Coelestina,
Fordi Du vil det.

Coelestina.

Og Du vil det med.

Ricordano.

Mit Barn — mit Eneste — Jeg vil dit Held;
Du troer at finde det ei hos Ottavio? —
Velan! Jeg giver atter Planen op.
Den unge Giæk anklage maa sin Letsind.
Dog, tro mig! Han er ikke ond af Hiertet.

Coelestina.

Af Hiertet? Har han eet?

Ricordano.

I Piger vil
At Alt skal være Hierte.

Coelestina.

Saadan taler
Den Mand, som eier selv det allerstørste?

Ricordano.

Du store lille Smigrer.

Coelestina.

Men Ottavio
Har Intet, Fader, Intet! Ond just ei?
Maaskee! Men kold, selvkiærlig, uden Sæder.
Han elsker ei, jeg elsker ikke ham;
Og dog Du kunde troe —

Ricordano.

Nu — lad saa være!
Jeg vil forglemme Løvtet, som jeg gav
Min Ven Lorenzo paa hans Sotteseng:
Ved Giftermaal imellem Søn og Datter
Fremdeles at forene vore Huse.
Jeg overiled mig, Gud mig forlade!

Coelestina.

O det vil sikkert glæde Gud, min Fader!
At ei Du gier dit Barn ulykkeligt.

Ricordano.

Ved San Giuseppo, det var blodig Synd,

At plante sligt et Rosentræ, som Du —
(Ja, jeg kan uden Selvroes sige det —
Jeg er din Fader; men din Aand, din Skiønhed
Har Gud Dig givet, ikke jeg) — at tvinge
Sligt yndigt Blomster i en stenet Grund,
I Øieblikket, da hver ædel Gartner
I Paradiset, som omkrandser Florents,
Sig ønsker i Besiddelse deraf.

Coelestina.

Min Fader! hvis jeg er en lille Blomst —
Vel, i din Egeskygge vil jeg trives,
Vil altid fast mig slynge til din Stamme.

Ricordano.

Barn! føler ei dit Hierte Kiærlighed?

Coelestina.

Til Gud, til Dig, til alt det Gode, Skiønne.

Ricordano.

Til ingen Yngling?

Coelestina (rødmende).

Nei.

Ricordano
(trykker hende til sit Bryst).

Uskyldige Siæl!
End ei? Nu nu, det kommer, Pige, tro mig!
Gud Amor hævner sig. Om end det lod,
Som nogentid han taalte spag din Haan —
Naar mindst Du det formoder, staaer han der
Forvandlet til en Silvio; da vil
Du sukke som en smægtende Dorinda.

Coelestina
(klapper ham paa Kinden).

Den Tid, den Sorg, min Fader!

Ricordano.

Lille Musa!
Saa maa jeg vel Dig kalde. Kold som Iis
Forsmaaer Du Kiærlighedens Hyldinger,

Og lever kun i Kunst og i Natur.
For hvem er denne Laurbærkrands bestemt?

Coelestina.

Hvad veed jeg det, min Fader? Som vi gik
Igiennem Slottets Hauge, bøied sig
En Qvist af Hækken, holdt mig fast ved Lokken.
Til Straf har jeg den revet fra sin Busk;
Og i min Haand blev strax en Krands deraf.

Ricordano.

Vist for at krone ham — din Rafael!
Der hænger Billedet.

Coelestina.

O, kiære Sal!

Ricordano.

Det Musers Tempel skal Du nu forlade.

Coelestina.

Ak nei!

Ricordano.

Det kunde være dit.

Coelestina (bedende).

Min Fader!
Har Du ei Lyst at kiøbe denne Samling?

Ricordano.

Mit gode Barn, veed Du hvad den er værd?

Coelestina.

Nei, den er uskatteerlig. Men Ottavio
Vil være nøisom; Guldet elsker han
Langt meer end Billeder. Meer end din Datter
Dog er Dig værd, forlanger han ei, Fader!
Seer Du? Saa vinder Du jo dog ved Byttet:
Han faaer lidt Guld, Du mister ei dit Barn.

Ricordano.

Sødtsyngende, fortryllende Sirene! —
Bliv her, glæd Dig ved disse Malerier.
Jeg vil gaae ind og tale med Ottavio.

Jeg siger ham min Mening, din Beslutning.
Han faaer at finde sig deri.

Coelestina.

O, Fader!
Det giør han vist; han er en artig Mand,
Tro mig, sligt Offer koster ham ei stort.

Ricordano.

Og ægter Du ham ei, saa bliver Du
Jo derfor dog hans Søster, hans Veninde.

Coelestina.

Forstaaer sig, og som søsterlig Veninde
Tidt kommer jeg igien, med Dig, som nu,
For at besøge ham — og Billedsalen.

Ricordano.

Ha, Du er slem!

Coelestina.

Hils ham! Jeg kommer strax.

Ricordano.

Besøget giør Dig sagtens lidt forlegen,
I Øieblikket, da han faaer en Kurv.

Coelestina.

Ak Gud! Det er jo kun en Spøg det Hele.
Jeg maa dog fylde Kurven ham med Blomster.

Ricordano.

Ha, Pige! sky, men skabelystne Skabning!

(Han gaaer.)

Coelestina.

Nu er jeg hos de kiære Billeder!
Og disse Mesterværker skulde jeg
Saa reent forlade? Nei, min Fader maa
Besidde dem; de skal ei hænge her
Til Pragt for følesløs Uvidenhed,
Ukiendt og uden Fryd for skiønne Siæle.
O, min Cæcilia! for dine Fødder
Nedlægger jeg min friske Laurbærkrands!

(I det hun vil nedlægge den, standser hun.)

Hvad seer jeg der? Et nylig malet Billed
Staaer stillet op i Krogen. Er det muligt?
Ottavio kiøber Billeder? — Nu, det
Maa være godt!

(Hun vender det om.)

Hvad seer jeg? Drømmer jeg?
Det er jo af Antonio Allegri,
Den ny, den ubekiendte store Mester,
Af hvem jeg alt har copiert saa meget;
Hvem Angelo, hvem Giulio Romano
Idag saa meget roste, da vi mødtes
Tilfældigviis paa Veien. Buonaroti
Har givet ham sin herlige Signetring;
Vil tale kraftigt for ham hos sin Hertug.

(Hun betragter Billedet.)

Ak Gud, hvor det er friskt og levende.
Guds Moder, hvilket vennesaligt Aasyn!
Høi Skiønhed, jordiskt Ydmyghed foreent.
Og Frelseren i barnlig Majestæt.
Giovanni! — Nei, den Unge kunde jeg
Paa Skiødet tage, kysse tusind Gange.
Du kiære Dreng! Nei han er altfor sød.
O han er sikkert taget af Naturen,
Mig synes, jeg skal kiende ham igien.
O hvilket Billed, fuldt af Følelse!

(Hun staaer fordybet i Betragtning, derpaa siger hun:)

Det Billed maa jeg krandse! Nu forstaaer
Jeg først, hvi Grenen bøied sig og holdt
Ved Lokken mig. Det var en Anelse
Om hvad der forestod. Ha, kunde jeg
Saaledes krandse Kunstneren; — forstaaer sig,
Saa at det Ingen mærked', selv ei han. —
Men — jeg ham krandser i hans eget Billed.

(I det hun vil hænge Krandsen paa Billedet, bliver hun Antonio vaer.)

Jesu Maria! Der er jo en Mand.

(Hun farer tilbage, men fatter sig strax igien.)

Han sover dybt. Hvo er den Fremmede?
Hvorledes kommer han i Billedsalen?
(Hun nærmer sig forsigtig.)
Han er ei Ridder, heller ikke Borger,
Og Tiener endnu mindre. — Ringe klædt,
Lidt skiødesløst og fattigt, men dog smukt.
Et deiligt Hoved! — blegt! — Hvor ædle Træk. —
En hvælvet Pande! — Himmel, seer jeg ret?
Med Buonarotis prægtige Signetring
Paa Fingren. — Alle gode Helgene!
Det er Antonio Allegri selv;
Han har et Billed bragt Ottavio,
Er, træt af Veien, slumret ind paa Stolen.
(Hun betragter ham med største Deeltagelse, og da hun seer, at han sover, knæler hun for ham, for ret at see ham i Ansigtet.)
Ak Gud! Hvor seer han from og ædel ud.
Han lader til at have lidt stor Sorg
I denne Verden alt, og megen Modgang.
Dog kan han ikke være gammel end. —
Du store Mand!
(Hun staaer op, og siger derpaa frygtsom:)
Hvis ham jeg turde krandse!
Dog hellige Jomfru, nei! thi hvis han vaagned,
Ifald Ottavio kom? Nei, jeg vil hænge
Min Krands paa Billedet; saa seer han dog
Naar han er vaagnet, at man elsker ham.
(Hun hænger Krandsen paa Billedet og træder tilbage.)
Saaledes! — Nei! — Nei det har ingen Art!
Betydningsløst! Med blotte Lokker sidder
Den Levende; paa Tavlens døde Rand
Nedhænger skievt en Krands. — Nei, det maa voves!
O alle gode Helgne, staaer mig bi,
At heldigt jeg mit Eventyr fuldender!
(Hun sætter skiælvende Krandsen paa Antonios Hoved; derpaa viger hun tilbage.)
Der er din Plads! Saaledes skal det være.
Nu, Krands! nu er Du paa dit rette Sted.
Skiønt slynger den sig i det brune Haar,

Og herligt hvælves Panden under Løvet.
Saa er det ret. O Gud skee Lov, det lykte s!
Og nu farvel! Vi sees vel snart igien.
Han aander, — rører sig? Paa Flugt! Paa Flugt!

(Hun iler ud.)

Antonio
(træder bestyrtet frem, opvaagnet af en Drøm).

Hvor er jeg? Denne skyggefulde Hal
Er ei Elysium. (fatter sig) Ak Gud, jeg var
Indslumret, jeg har drømt. Nei! — Meer end Drøm!
En Forsmag paa den fierne Salighed. —
Jeg stod forklaret i den grønne Dal,
Langt mere skiøn end Dante den beskriver,
I Musalunden, for det store Tempel,
Af hviden Marmor, Søiler af Granit,
Og fuldt af Bøger, Støtter, Malerier.
Rundt om i Græsset saae jeg mig omringt
Af Oltids, Nutids bedste Kunstnere:
Der vandred Digterne med Malerne,
Bygmestre, Billedhugg're, Spillemænd.
Den store Phidias paa Skuldren sad
Af Herkulsstøtten, som en lille Flue;
Han hugged flittig fra sig med sin Meisel,
Behersked dog med vældig Skaberaand
Og moden Kunst det hele Kæmpelegem.
Apelles dypped smilende sin Pensel
I Morgenrøden, maled Undersyn
Paa Skyer, som blev baaret bort af Engle.
Høi ved sit Orgel blussed Palæstrina,
Dets Sølverpiber gik igiennem Verden,
De fire Hiørners Vinde blæste Tonen;
Hos ham, Cæcilia, Du stod og sang.
Gubben Homer sad ved sin hellige Kilde,
Han talde — rundtom lytted Digterne.
Mig ind i Kredsen ledte ved sin Haand
Den ranke Rafael; skiøn som i Livet,

Kun Sølvervingen fløb ham ned fra Skuldren;
Da traadte frem — jeg aldrig glemmer det —
Den hulde Musa, yndig som en Jomfru,
Og frisk som Morgenduggen, nys udsprungen
Som Morgenrosen af den lukte Knup.
Hun satte mig med sneehvid Haand en Krands
Af friske Laurbær om min Tinding, sagde
„Jeg Dig indvier til Udødligheden."
Da vaagned jeg. Ved Gud, det tykkes mig
Endnu, som var en Krands mig slyngt om Issen.

(Han griber til Hovedet og føler Krandsen.)

St. Joseph! Hvad er det? O alle Helgne!
Min Musa har i Sandhed kronet mig,
Indviet mig? Jeg har ei drømt! O Gud,
Skeer der endnu Mirakler her i Verden?

Battista kommer med **Nicolo**, som bærer en stor Pengepose.

Antonio (henrykt).

Min Ven, Battista! Hvo har været her?

Battista (ærgerlig).

Hvad veed jeg det? Der har I Eders Penge,
Som I af Greven faaer for Maleriet!
I Kobber maa I tage denne Sum;
Dermed betaler Bonden Adelsmanden,
Hvad han ham skylder. Det vil bøie sagtens
Jer Nakke lidt; — hvad siger det saa meer?
Thi er I end et Under i at male,
Saa glem dog ei, at Eders Fader var
Lastdrager, Ven! Lad Byrden paa Jer Ryg
Tilbørligt minde Jer om Eders Stand.
Det er ret godt, at have slig en Vækker;
Det er et Lægemiddel imod Hovmod.

Antonio.

Battista, giv mig Sølv, ifald I kan!
Ei Alt, men blot saameget som idag
Jeg bruger og imorgen. Veien, veed I,

Er lang; jeg har alt eengang vandret den,
Er træt, og skal nu slæbe slig en Last?
Beviis mig denne Godhed, kiære Ven!

Battista.

Jer Fiende skal I kalde mig.

Antonio.

Hvorfor?

Battista.

Den Skiændsel, den Beskiæmmelse, som jeg
Har lidt idag af Mikel Angelo,
Kan jeg kun Eder takke for; men bi!
Den ene Godhed er den anden værd.

Antonio.

Hvad kunde jeg for det?

Battista.

Tag Eders Penge!
Hvad I mig skylder, har jeg trukket fra.
Saa pak Jer bort, og vov ei fra idag
At sætte Foden meer i dette Huus.

Antonio.

I er fortørnet.

Battista.

I faaer Pengesummer,
Kostbare Ringe, Laurbærkrandse, seer jeg; —
Vel, sieldne Mand! Jeg offrer ogsaa lidt
Paa Eders Alter.

Antonio.

Tving den vilde Harm!

Battista

(biter sig i den sammenbukkede Pegefinger).

Nei, kiøle vil jeg den.

Antonio.

Giør hvad I vil,
Og hvad I kan for Gud forsvare. Jeg
Er rolig, har — hvad I maaskee foragter —
En god Samvittighed. Giør I mig Ondt,

Den Evige det lede til mit Bedste.
Farvel! Jeg skilles fra Jer uden Had.
Min Sæk, min Byrde kuer ei mit Mod.

(Han sætter sin Krands paa Hovedet, og tager Sækken paa Ryggen.)

Du skal dit Brød fortære daglig i
Dit Ansigts Sved! har selv Gud Herren sagt.
Om ogsaa Lasten tynger ned min Ryg —
Mit Hoved hæves af de hellige Laurbær;
Jeg iler let afsted med freidigt Mod.

(Han gaaer.)

Battista (efter en Pause).

Den Sæk er tung at bære, Nicolo!

Nicolo.

En dygtig Sum!

Battista.

Halvfierdsindstyve Skudi!
Men hvad er det vel mod den skiønne Ring,
Han har paa Fingren? Den er uskatteerlig.

(Pause.)

Hvad mon vel Klokken være?

Nicolo.

Vi har nok
En Time, tænker jeg, til Ave Maria.

Battista (med Betydning).

Da synker Solen, slukkes Farverne.
Han maa endnu i Aften til Correggio;
Dog, Skoven er jo kiølig, skyggefuld;
Der kan han svales! — Hvad jeg vilde sige —
Du bad imorges om Tilladelse
Troer jeg — din gamle Moder at besøge;
Jeg kunde strax ei skaffe den, der var
Endeel at sysle; men nu er vi færdig;
Saa gaa Du kun! Imorgen Formiddag
Maa Du dog være her igien.

Nicolo.

Jeg takker!

Coelestina.

Og Du vil det med.

Ricordano.

Mit Barn — mit Eneste — Jeg vil dit Held;
Du troer at finde det ei hos Ottavio? —
Velan! Jeg giver atter Planen op.
Den unge Giak anklage maa sin Letsind.
Dog, tro mig! Han er ikke ond af Hiertet.

Coelestina.

Af Hiertet? Har han eet?

Ricordano.

I Piger vil
At Alt skal være Hierte.

Coelestina.

Saadan taler
Den Mand, som eier selv det allerstørste?

Ricordano.

Du store lille Smigrer.

Coelestina.

Men Ottavio
Har Intet, Fader, Intet! Ond just ei?
Maaskee! Men kold, selvkiærlig, uden Sæder.
Han elsker ei, jeg elsker ikke ham;
Og dog Du kunde troe —

Ricordano.

Nu — lad saa være!
Jeg vil forglemme Løvtet, som jeg gav
Min Ven Lorenzo paa hans Sotteseng:
Ved Giftermaal imellem Søn og Datter
Fremdeles at forene vore Huse.
Jeg overiled mig, Gud mig forlade!

Coelestina.

O det vil sikkert glæde Gud, min Fader!
At ei Du giør dit Barn ulykkeligt.

Ricordano.

Ved San Giuseppo, det var blodig Synd,

At plante sligt et Rosentræ, som Du —
(Ja, jeg kan uden Selvroes sige det —
Jeg er din Fader; men din Aand, din Skiønhed
Har Gud Dig givet, ikke jeg) — at tvinge
Sligt yndigt Blomster i en stenet Grund,
I Øieblikket, da hver ædel Gartner
I Paradiset, som omkrandser Florents,
Sig ønsker i Besiddelse deraf.

Coelestina.

Min Fader! hvis jeg er en lille Blomst —
Vel, i din Egeskygge vil jeg trives,
Vil altid fast mig slynge til din Stamme.

Ricordano.

Barn! føler ei dit Hierte Kiærlighed?

Coelestina.

Til Gud, til Dig, til alt det Gode, Skiønne.

Ricordano.

Til ingen Yngling?

Coelestina (rødmende).

Nei.

Ricordano
(trykker hende til sit Bryst).

Uskyldige Siæl!
End ei? Nu nu, det kommer, Pige, tro mig!
Gud Amor hævner sig. Om end det lod,
Som nogentid han taalte spag din Haan —
Naar mindst Du det formoder, staaer han der
Forvandlet til en Silvio; da vil
Du sukke som en smægtende Dorinda.

Coelestina
(klapper ham paa Kinden).

Den Tid, den Sorg, min Fader!

Ricordano.

Lille Musa!
Saa maa jeg vel Dig kalde. Kold som Iis
Forsmaaer Du Kiærlighedens Hyldinger,

Og lever kun i Kunst og i Natur.
For hvem er denne Laurbærkrands bestemt?

Coelestina.

Hvad veed jeg det, min Fader? Som vi gik
Igiennem Slottets Hauge, bøied sig
En Qvist af Hækken, holdt mig fast ved Lokken.
Til Straf har jeg den revet fra sin Busk;
Og i min Haand blev strax en Krands deraf.

Ricordano.

Vist for at krone ham — din Rafael!
Der hænger Billedet.

Coelestina.

O, kiære Sal!

Ricordano.

Det Musers Tempel skal Du nu forlade.

Coelestina.

Ak nei!

Ricordano.

Det kunde være dit.

Coelestina (bedende).

Min Fader!
Har Du ei Lyst at kiøbe denne Samling?

Ricordano.

Mit gode Barn, veed Du hvad den er værd?

Coelestina.

Nei, den er uskatteerlig. Men Ottavio
Vil være nøisom; Guldet elsker han
Langt meer end Billeder. Meer end din Datter
Dog er Dig værd, forlanger han ei, Fader!
Seer Du? Saa vinder Du jo dog ved Byttet:
Han faaer lidt Guld, Du mister ei dit Barn.

Ricordano.

Sødtsyngende, fortryllende Sirene! —
Bliv her, glæd Dig ved disse Malerier.
Jeg vil gaae ind og tale med Ottavio.

Jeg siger ham min Mening, din Beslutning.
Han faaer at finde sig deri.

Coelestina.

O, Fader!
Det giør han vist; han er en artig Mand,
Tro mig, sligt Offer koster ham ei stort.

Ricordano.

Og ægter Du ham ei, saa bliver Du
Jo derfor dog hans Søster, hans Veninde.

Coelestina.

Forstaaer sig, og som søsterlig Veninde
Tidt kommer jeg igien, med Dig, som nu,
For at besøge ham — og Billedsalen.

Ricordano.

Ha, Du er slem!

Coelestina.

Hils ham! Jeg kommer strax.

Ricordano.

Besøget giør Dig sagtens lidt forlegen,
I Øieblikket, da han faaer en Kurv.

Coelestina.

Af Gud! Det er jo kun en Spøg det Hele.
Jeg maa dog fylde Kurven ham med Blomster.

Ricordano.

Ha, Pige! fly, men skabelyfine Skabning!

(Han gaaer.)

Coelestina.

Nu er jeg hos de kiære Billeder!
Og disse Mesterværker skulde jeg
Saa reent forlade? Nei, min Fader maa
Besidde dem; de skal ei hænge her
Til Pragt for følesløs Uvidenhed,
Ukiendt og uden Fryd for skiønne Siæle.
O, min Cæcilia! for dine Fødder
Nedlægger jeg min friske Laurbærkrands!

(I det hun vil nedlægge den, standser hun.)

Hvad seer jeg der? Et nylig malet Billed
Staaer stillet op i Krogen. Er det muligt?
Ottavio kiøber Billeder? — Nu, det
Maa være godt!

(Hun vender det om.)

Hvad seer jeg? Drømmer jeg?
Det er jo af Antonio Allegri,
Den ny, den ubekiendte store Mester,
Af hvem jeg alt har copiert saa meget;
Hvem Angelo, hvem Giulio Romano
Idag saa meget roste, da vi mødtes
Tilfældigviis paa Veien. Buonaroti
Har givet ham sin herlige Signetring;
Vil tale kraftigt for ham hos sin Hertug.

(Hun betragter Billedet.)

Ak Gud, hvor det er friskt og levende.
Guds Moder, hvilket venuesaligt Aasyn!
Høi Skiønhed, jordisk Ydmyghed foreent.
Og Frelseren i barnlig Majestæt.
Giovanni! — Nei, den Unge kunde jeg
Paa Skiødet tage, kysse tusind Gange.
Du kiære Dreng! Nei han er altfor sød.
O han er sikkert taget af Naturen,
Mig synes, jeg skal kiende ham igien.
O hvilket Billed, fuldt af Følelse!

(Hun staaer fordybet i Betragtning, derpaa siger hun:)

Det Billed maa jeg krandse! Nu forstaaer
Jeg først, hvi Grenen bøied sig og holdt
Ved Lokken mig. Det var en Anelse
Om hvad der forestod. Ha, kunde jeg
Saaledes krandse Kunstneren; — forstaaer sig,
Saa at det Ingen mærked', selv ei han. —
Men — jeg ham krandser i hans eget Billed.

(I det hun vil hænge Krandsen paa Billedet, bliver hun Antonio vaer.)

Jesu Maria! Der er jo en Mand.

(Hun farer tilbage, men fatter sig strax igien.)

Han sover dybt. Hvo er den Fremmede?
Hvorledes kommer han i Billedsalen?
(Hun nærmer sig forsigtig.)
Han er ei Ridder, heller ikke Borger,
Og Tiener endnu mindre. — Ringe klædt,
Lidt skiødesløst og fattigt, men dog smukt.
Et deiligt Hoved! — blegt! — Hvor ædle Træk. —
En hvælvet Pande! — Himmel, seer jeg ret?
Med Buonarotis prægtige Signetring
Paa Fingren. — Alle gode Helgene!
Det er Antonio Allegri selv;
Han har et Billed bragt Ottavio,
Er, træt af Veien, slumret ind paa Stolen.
(Hun betragter ham med største Deeltagelse, og da hun seer, at han sover, knæler hun for ham, for ret at see ham i Ansigtet.)
Af Gud! Hvor seer han from og ædel ud.
Han lader til at have lidt stor Sorg
I denne Verden alt, og megen Modgang.
Dog kan han ikke være gammel end. —
Du store Mand!
(Hun staaer op, og siger derpaa frygtsom:)
Hvis ham jeg turde krandse!
Dog hellige Jomfru, nei! thi hvis han vaagned,
Ifald Ottavio kom? Nei, jeg vil hænge
Min Krands paa Billedet; saa seer han dog
Naar han er vaagnet, at man elsker ham.
(Hun hænger Krandsen paa Billedet og træder tilbage.)
Saaledes! — Nei! — Nei det har ingen Art!
Betydningsløst! Med blotte Lokker sidder
Den Levende; paa Tavlens døde Rand
Nedhænger skievt en Krands. — Nei, det maa voves!
O alle gode Helgne, staaer mig bi,
At heldigt jeg mit Eventyr fuldender!
(Hun sætter skiælvende Krandsen paa Antonios Hoved; derpaa viger hun tilbage.)
Der er din Plads! Saaledes skal det være.
Nu, Krands! nu er Du paa dit rette Sted.
Skiønt slynger den sig i det brune Haar,

Og herligt hvælves Panden under Løvet.
Saa er det ret. O Gud skee Lov, det lykkes!
Og nu farvel! Vi sees vel snart igien.
Han aander, — rører sig? Paa Flugt! Paa Flugt!

(Hun iler ud.)

Antonio

(træder bestyrtet frem, opvaagnet af en Drøm).

Hvor er jeg? Denne skyggefulde Hal
Er ei Elysium. (fatter sig) Af Gud, jeg var
Indslumret, jeg har drømt. Nei! — Meer end Drøm!
En Forsmag paa den fierne Salighed. —
Jeg stod forklaret i den grønne Dal,
Langt mere skiøn end Dante den beskriver,
I Musalunden, for det store Tempel,
Af hviden Marmor, Søiler af Granit,
Og fuldt af Bøger, Støtter, Malerier.
Rundt om i Græsset saae jeg mig omringt
Af Oltids, Nutids bedste Kunstnere:
Der vandred Digterne med Malerne,
Bygmestre, Billedhugg're, Spillemænd.
Den store Phidias paa Skuldren sad
Af Herkulsstøtten, som en lille Flue;
Han hugged flittig fra sig med sin Meisel,
Behersked dog med vældig Skaberaand
Og moden Kunst det hele Kæmpelegem.
Apelles dypped smilende sin Pensel
I Morgenrøden, maled Undersyn
Paa Skyer, som blev baaret bort af Engle.
Høi ved sit Orgel blussed Palæstrina,
Dets Sølverpiber gik igiennem Verden,
De fire Hiørners Vinde blæste Tonen;
Hos ham, Cæcilia, Du stod og sang.
Gubben Homer sad ved sin hellige Kilde,
Han talde — rundtom lytted Digterne.
Mig ind i Kredsen ledte ved sin Haand
Den ranke Rafael; skiøn som i Livet,

Kun Sølvervingen fløb ham ned fra Skuldren;
Da traadte frem — jeg aldrig glemmer det —
Den hulde Musa, yndig som en Jomfru,
Og friſk som Morgenduggen, nys udſprungen
Som Morgenroſen af den lukte Knup.
Hun ſatte mig med ſneehvid Haand en Krands
Af friſke Laurbær om min Tinding, ſagde
„Jeg Dig indvier til Udødligheden."
Da vaagned jeg. Ved Gud, det tykkes mig
Endnu, ſom var en Krands mig ſlyngt om Iſſen.

(Han griber til Hovedet og føler Krandſen.)

St. Joſeph! Hvad er det? O alle Helgne!
Min Muſa har i Sandhed kronet mig,
Indviet mig? Jeg har ei drømt! O Gud,
Skeer der endnu Mirakler her i Verden?

Battiſta kommer med **Nicolo**, ſom bærer en ſtor Pengepoſe.

Antonio (henrykt).

Min Ven, Battiſta! Hvo har været her?

Battiſta (ærgerlig).

Hvad veed jeg det? Der har I Eders Penge,
Som I af Greven faaer for Maleriet!
I Kobber maa I tage denne Sum;
Dermed betaler Bonden Adelsmanden,
Hvad han ham ſkylder. Det vil bøie ſagtens
Jer Nakke lidt; — hvad ſiger det ſaa meer?
Thi er I end et Under i at male,
Saa glem dog ei, at Eders Fader var
Laſtdrager, Ven! Lad Byrden paa Jer Ryg
Tilbørligt minde Jer om Eders Stand.
Det er ret godt, at have ſlig en Vækker;
Det er et Lægemiddel imod Hovmod.

Antonio.

Battiſta, giv mig Sølv, ifald I kan!
Ei Alt, men blot ſaameget ſom idag
Jeg bruger og imorgen. Veien, veed I,

Er lang; jeg har alt eengang vandret den,
Er træt, og skal nu slæbe slig en Last?
Beviis mig denne Godhed, kiære Ven!

Battista.

Jer Fiende skal I kalde mig.

Antonio.

Hvorfor?

Battista.

Den Skiændsel, den Beskiæmmelse, som jeg
Har lidt idag af Mikel Angelo,
Kan jeg kun Eder takke for; men bi!
Den ene Godhed er den anden værd.

Antonio.

Hvad kunde jeg for det?

Battista.

Tag Eders Penge!
Hvad I mig skylder, har jeg trukket fra.
Saa pak Jer bort, og vov ei fra idag
At sætte Foden meer i dette Huus.

Antonio.

I er fortørnet.

Battista.

I faaer Pengesummer,
Kostbare Ringe, Laurbærkrandse, seer jeg; —
Vel, sieldne Mand! Jeg offrer ogsaa lidt
Paa Eders Alter.

Antonio.

Tving den vilde Harm!

Battista
(bider sig i den sammenbukkede Pegefinger).

Nei, kiøle vil jeg den.

Antonio.

Giør hvad I vil,
Og hvad I kan for Gud forsvare. Jeg
Er rolig, har — hvad I maaskee foragter —
En god Samvittighed. Giør I mig Ondt,

Den Evige det lede til mit Bedste.
Farvel! Jeg skilles fra Jer uden Had.
Min Sæk, min Byrde kuer ei mit Mod.

(Han sætter sin Krands paa Hovedet, og tager Sækken paa Ryggen.)

Du skal dit Brød fortære daglig i
Dit Ansigts Sved! har selv Gud Herren sagt.
Om ogsaa Lasten tynger ned min Ryg —
Mit Hoved hæves af de hellige Laurbær;
Jeg iler let afsted med freidigt Mod.

(Han gaaer.)

Battista (efter en Pause).

Den Sæk er tung at bære, Nicolo!

Nicolo.

En dygtig Sum!

Battista.

Halvfjerdsindstyve Skudi!
Men hvad er det vel mod den skjønne Ring,
Han har paa Fingren? Den er uskatteerlig.

(Pause.)

Hvad mon vel Klokken være?

Nicolo.

Vi har nok
En Time, tænker jeg, til Ave Maria.

Battista (med Betydning).

Da synker Solen, slukkes Farverne.
Han maa endnu i Aften til Correggio;
Dog, Skoven er jo kjølig, skyggefuld;
Der kan han svales! — Hvad jeg vilde sige —
Du bad imorges om Tilladelse
Troer jeg — din gamle Moder at besøge;
Jeg kunde strax ei skaffe den, der var
Endeel at sysle; men nu er vi færdig;
Saa gaa Du kun! Imorgen Formiddag
Maa Du dog være her igien.

Nicolo.

Jeg takker!

I glæder mig maaskee meer end I troer,
Med den Tilladelse.

Battista (smilende).

Siig ikke det!
Jeg veed nok hvor det vederqvæger Hiertet,
Engang iblandt, at see sin Slægt og Venner.

Nicolo.

Saa takker jeg mangfoldig!

Battista.

Ingen Aarsag.

(Nicolo gaaer.)

Han gaaer. — Fortræfligt! — Est Du nu i Sandhed
En Røver, Morder, ha, saa viis os det!

(Han staaer et Øieblik i Tanker, derpaa siger han:)

Jeg har ei overtalt, ei tinget ham; —
Tilladt ham at besøge kun sin Moder. —
Tillade Sønnen at besøge Mod'ren,
Det er en christelig, en ærlig Gierning.
Jeg har en reen Samvittighed! — Ifald
Antonio falder? — Det var Himlens Straf,
Og ei min Hævn. Jeg vasker mine Hænder
Uskyldig; jeg udgyder ei hans Blod!

(Gaaer.)

Femte Handling.

Skov.

I Baggrunden Silvestros Hytte. En lavstammet Eeg staaer ved Hytten, og er indrettet til et lille Capel; midt i Bullen er et Skab, omringet af Bark, hvori Magdalene-Billedet hænger. Smaa Steentrapper gaae op til Træet, hvis grønne Hvælving er klippet som et rundt Tempel. I Forgrunden Plataner; paa høire Haand sprudler en Kilde giennem Stene ud af en Høi, og slynger sig som Bæk giennem Skoven.

Valentino

(en gammel Røver, stor, sortbrun af Ansigt; Haarene har han i et grønt Næt, derover en bred rund Hat; med to Pistoler i Beltet, Sværd ved Siden og Bøsse i Haand, sidder han grublende ved Kilden).

Hvor Alting dog forandrer sig med Tiden!
Med Alt, vor egen Tænkemaade med.
For treti Aar, naar jeg at plyndre gik,
Med Harm i Hiertet mod den stolte Verden —
Da vakte Skyggen i den mørke Skov
Mordtanker i mit Bryst. Saae jeg et Træ,
Med hulen Stamme, stod det mig kun der,
Som Bagholb, som et Smuthul, for fra Bullen
At falde Vandreren useet i Ryggen.
Mig gloede Blomsterne som næsviist Ukrud
I Øiet, værd at knuses af min Fod.
Gik unge smukke Qvinder giennem Krattet,
Da foer jeg som en Tiger efter Rovet,
Og aldrig følte jeg mig mere munter,
End efter slig begangen Heltedaad.
Dybt i min Hule fraadsed jeg og drak

Med mine raske Svende, drømte mig
En anden Pluto, Jupiter, din Broder!
Trot for den gyselige Underverden.
Nu er det anderledes, nu med Aldren.
Jeg gyser i den mørke Røverkule,
Som om mig Kløften sagde: Snart Du skal
Henraadne her som Liig. Kom! End er Tid;
Op! nyd det skjønne Lys, mens det Dig undes. —
Jeg finder ingen Lyst i Myrden meer;
Jeg dræber kun i Harm, i hidsig Strid,
Og — som tidt Fyrster — af Nødvendighed.
„Den gamle Valentino!" Dette Navn
Gjør hver en Læbe bleg, som nævner det.
I Ammestuen stilles Barneskrig
Dermed; og selv i Retten bliver flux
Den stolte Dommer stum, naar han det hører,
Bli'er bleg og taber Pennen i sin Angst. —
Man frygter mig meer end den lede Satan.
Ei heller har min Kraft mig reent forladt;
Desværre synes Modet derimod
At have taget Afsked. — Selsomt nok!

(Han grubler.)

Thi hvad er det saa meer? Vel er jeg Morder,
Men derfor har jeg aldrig end hørt op
At være Christen. Nei, det Ene lader
Sig ganske godt forene med det Andet.
Udsvævelser har jeg i dette Liv
Begaaet mange: stukket Folk ihjel,
Beskjæmmet Koner, Piger, røvet Penge;
Men det skal ingen Sjæl mig lyve paa,
At nogen Dag gik hen, hvor ikke jeg
Har i det mindste læst tre Paternostre.
I Messen gik jeg altid ogsaa flittig,
Og kjøbte mig Absolution, saavel
For alt begangne, som for Fremtids Synder. —

(Grubler.)

Paa denne Maade skulde man da troe,
At med Kureer engang jeg foer til Himmels,
Naar Tiden kommer. — Og dog sniger Frygten
Sig, mere langsom end en Vetturin,
Ad Himmelveien op; og før jeg veed det,
Fremtræder vel en opbragt Hævnens Engel
Af Krattet, sigter paa mig med sin Flint,
Befaler mig at give ham af Haabet
Den Smule, som jeg har — og styrter mig, —
Som Herren Lucifer, — i Afgrundsvælget.
(Silvestro træder ud af Hytten, knæler for Magdalena-Billedet og holder Aftenbøn.)
Der er Silvestro! — Gammel Eremit,
Et frygtsomt Menneske, bleg, mager, svag; —
Dog straaler Øiet ham med Kraft og Ild.
Jeg svulmer brun og mandig som Autumnus,
Men skuer jeg mig selv i Bækkens Speil,
Da er mit Øie mat og Blikket skiælver.
Saa dødelig og usund er en Tvivl, —
Saa fuldt af Lægedom et saligt Haab!

Silvestro gaaer ham imøde.

Guds Fred!

Valentino.

Jeg takker Jer, ærværdige Broder!
For denne Hilsen. Kiender I mig?

Silvestro.

Ja! —
Du Jæger er.

Valentino.

Skarpskytte! Ganske rigtig.

Silvestro.

Saa ere vi Skovbrødre beggeto!

Valentino.

Og begge gamle.

Silvestro.

Begge trætte snart
Af dette Liv.

Valentino.

Ja ja, saa lader det.

Silvestro.

Og altsaa hæve begge vi vort Øie
Fra denne Verdens Tant mod Evigheden.

Valentino.

Hvis det kan hiælpe.

Silvestro.

Tvivler Du derom?

Valentino.

I er en hellig Olding! Eder lukker
St. Petrus ind, saasnart I banker paa;
Jeg derimod, en vild Krabat, en Jæger,
Som dræbte mangt uskyldigt Dyr i Skoven, —

Silvestro.

Og var Du selv en Røver, — hvis med Anger
Du vender Dig paa Dødens Kors til Naaden,
Da vil det lykkes Dig.

Valentino.

I kiender mig?

Silvestro.

Ja ja! Jeg kiender Valentino.

Valentino.

Frygter

Ei for ham?

Silvestro.

Haaber meget meer, vil Gud,
At drive Frygten af hans eget Hierte.

Valentino.

Saa kiender I mit Sinds Beskaffenhed?

Silvestro.

Ei Skovens Træer alene hørte tidt
Din Angers Klage, jeg har ogsaa hørt den.

Flere Røvere komme med Frands Battista.

Bruno.

ı skikkelig Mands Barn med Reisepenge,
ed proppet Vadsæk snørt paa Ryggen fast.
llad os, Høvedsmand, at Fiærene
'aa pluffes af den Fugl, saa dreie Halsen
i om paa ham. Det er Battistas Søn,
iæstgiverens, den Kiæltring i Correggio.

En Anden.

en Bønhas, ha! som fusker i vort Haandværk.

En Trebie.

om tidt har nægtet os en kiølig Drik,
t Nattely og alle Høfligheder,
aar did vi kom, som stakkels Haandværksmænd.

Valentino (opbragt).

n ussel Hykler, et elendigt Kræ!
n feig, misundelig, forbandet Niding!
ꞁod ham er selv en Røver englehvid;
ꞁod Kraft kan dog Forsigtighed sig væbne,
ꞁen Øglen kryber, stikker lumsk ihiel.
a, naar jeg tænker paa den Niding, koger
ꞁig Galden, bløder mig det gamle Saar;
hi han var Skyld deri, at Nicostrato,
ꞁin Broder og min Ven i Liv og Død,
ꞁlev hugget ned med Køller; at man skar
ans Legem grumt itu med Bøddelknive,
orbi den Hund tilraadte Øvrigheden
t tvinge ham med Pinsler paa Torturen
il feig Bekiendelse.

(Høist forbittret.)

Ha, tag hans Søn,
)g slagt ham, som et Offer for min Hævn!

Frands

(som Røverne ville føre bort, kaster sig for Valentinos Fødder og raaber:)

ꞁarmhiertighed!

Valentino (trækker sin Dolk).

Ha, døe Du Øgleunge!

Silvestro

(griber Magdalena-Billedet med den ene og Valentinos Arm med den anden Haand).

Barmhiertighed! Hvad har den stakkels Dreng
Giort Dig imod? Tving din Forbittrelse!
Hvis ei Naturen virker længer med
Sin Mildhed paa dit haarde Sind, velan,
Saa viis dog idetmindste, Du er Christen!
Skaan ham! og vogt Dig vel, for at besudle
Din Helgens Billed med uskyldigt Blod.
See dette Dødninghoved — det er dit!
See denne store Bog — det er den Bibel,
Hvori det Bud staaer skrevet og forkyndt:
Du elske skal din Næste som Dig selv.
See denne fromme Qvinde! den Heltinde
Rev kraftig sig fra Synden; giør det med!
Tving, red din Siæl og vær et Menneske!

Valentino

(farer tilbage da han seer Billedet, og siger med dæmpet Stemme)

Slip ham! — Hun er os nær den Hellige;
Ei hendes Billed, nei, hun selv, hun selv,
Er kommen, har tilbageholdt min Haand.
Seer I den Hulde? Sancta Magdalena!
Seer! Talsmandinden for de vilde Synder!
Vor Helgen! Seer I hende?

Alle Røverne

(blotte deres Hoveder, da de see Billedet).

Ja! Vi see!
Hvor hun er deilig! Ak, som levende.
Ora pro nobis, Sancta Magdalena!

(De knæle og korse sig.)

Valentino (til Frande).

Gak hen i Fred! Tak Du den Hellige
For Livets Redning; og næst hende Manden,

Hvis fromme Phantasi blev hende vaer,
Og stilte hende frem for Verdens Øine.

Silvestro
(til Frands med Betydning).

Det Billed har Antonio Allegri,
Den fattige Kunstner, malt, din Faders Gienbo!

(Frands gaaer.)

Silvestro (til Valentino).

Jeg takker Dig!

Valentino
(afbrydende med en Hilsen).

Vi sees igien i Morgen.

(Silvestro gaaer.)

Nicolo kommer fra den anden Side.

Herr Høvedsmand! Vel, at jeg traf Dig end;
En Maler, kaldt Antonio Allegri,
Strax kommer her forbi. Han har paa Ryggen
En vægtig Sæk, propfuld af Kobberpenge;
Men, hvad endnu er bedre, paa sin Finger
En skiøn Signetring.

Valentino.

Hvad? Du feige Drog?
Den sieldne Kunstner agter Du at plyndre,
Som maler slige Helgener, som smelter
Til Følelse selv haarde Klippehierter?
Staaer han i Strid ei med den hele Jord,
Som vi? Og bli'er han ei, som vi, forhadt,
Forfulgt? En Kunstner og en Røver — Ha,
Det er to Alen af det samme Stykke!
Thi begge skye den brede Landevei,
Og bryde sig løvfulde Skyggestier
I Blomsterkrattet. — Du vil slaae en Kunstner,
Fordømte Drog, og troer at være Helt?
Har derfor jeg sendt Dig i Huset til
Den rige Adelsmand, for at Du der

Arbeideren skal snappe Brød af Munden?
Skam Dig for Satan! Du fortiener ei
At høre til et ærligt Broderlag
Af tappre Mænd.

Nicolo.

Jeg tænkte —

Valentino.

Som Du er. —

(Han vender sig til de Andre befalende.)

Nu ned i Hulen, alle Røvere!
Jeg meget har i Nat at tale med Jer.
Kun kort Tid kan vi leve sammen end;
Thi jeg er gammel, og Samvittigheden
Har ogsaa, seer I, sine Rettigheder.
Jeg længe nok har slidt mig op for Jer Skyld.
Man har Exempler paa, at mangen Drot
Sit Septer lagde ned i Alderdommen, —
Det gior jeg ogsaa snart! — Saalænge jeg
End raader, skal ei myrdes. Hører I?
De Rige maae for mig I gierne plyndre;
De Fattige skal gaae i Ro. Forstaaer I?
Det er min Villie! Vil I holde den?

Røverne.

Ja ja! Naar Du kun ei forlader os.

Valentino.

I Aften røves heller Intet meer!
Antonio gaaer frit igiennem Skoven,
Og skal ei andre Fugle træffe der,
End dem, der qvidbre smukt i Træets Grene.

(Han gaaer, alle Røverne følge.)

Antonio kommer kort derpaa med sin Sæk; paa det blotte Hoved har han Laurbærkrandsen; han kaster Sækken paa Jorden og sætter sig ved Kilden.

Jeg kan ei meer, min Kraft har mig forladt.
Gud være lovet, her er Kilden. — Havde
Jeg kun et Bæger! — Hatten! — Den jeg lod

I Parma ligge, for ei Laurbærkrandsen
At stille ved sin Plads. — Med Hænderne —

(Han øser Vand med Haanden og driller.)

Ha, det forslaaer ei, Tørsten slukkes ei.
En hidsig Feber brænder i mit Blod.
Ha, hvis jeg mægted kun at vandre hiem!
Hvor vil Maria ængstes, naar det mørknes
Og jeg er borte. — Jeg er syg igien.

(Han tager Laurbærkrandsen af og betragter den grublende.)

„Jeg vier ind Dig til Udødligheden!" —
Udødlighed begynder først med Døden — —
Ha, min Gudinde! Var det saadan meent?

Lauretta, en Bondepige, gaaer med sin Spand paa Hovedet syngende giennem Skoven.

Antonio.

Hvo kommer der, saa munter syngende?
Det er Lauretta jo, vor Nabos Datter,
For end i Qveld at malke sine Geder.

Lauretta.

Hvad seer jeg? Ei, der sidder Mester Anton.

Antonio.

God Aften!

Lauretta.

Kommer I dog endelig?
Maria har ei lidet ængstet sig.
Hvi bliver I saa længe borte, Mester?

Antonio.

Det var umuligt mig at komme før.

Lauretta.

I er vel træt af Eders lange Vandring?
Det er da intet Under.

Antonio.

Kiære Barn!
Kom — skyl din Spand og ræk mig en Drik Vand!
Jeg tørstig er og her er ingen Øse.

Han synker ned i Blomsternes Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de skummende Bølger op
Og suger i Dragten hans blege Krop.

(Hun kommer ind.)

Nu, er I der alt, Nabomoer Maria?
Det vidste jeg jo nok, at snart I kom.

Maria.

Har Du ei seet Antonio, Lauretta?

Lauretta.

Jo vist! Og jeg har givet ham at drikke,
Ja siunget ham en deilig Vise for.

Maria.

Min Gud, hvor er han?

(Man seer Antonio noget borte.)

Lauretta.

See der kommer han!
Nu, det vil være ret en Glæde for Jer;
I beggeto endnu er saa forelskte
Som Kiærester, skiøndt I er Ægtefolk.
Jeg vil ei være til Uleilighed,
Det er desuden silde. Saa god Nat!

(Hun raaber venligt til Antonio:)

God Nat Antonio! Sov vel! sov vel!

(Hun gaaer.)

Antonio kommer bleg som et Liig med Sækken paa Skuldren.

Maria (forfærdet).

Antonio!

Antonio
(kaster Sækken paa Jorden).

Maria, der er Penge!
Saa har jeg dog for kort Tid sørget for
Dig og vort elskte Barn. Jeg kan ei meer,
Nu maa den Evige frembeles hiælpe.

Antonio (vil staae op).

Nu maa jeg gaae.

Gud, hvor jeg er mat!

(Han synker ned.)

Lauretta.

Hvil Jer først lidt!

ia kommer Eder snart imøde

hendes lille Dreng, den smaa Giovanni;

kan I alle Tre gaae sammen hiem.

Antonio.

veed ei — det er mig saa ængsteligt.

Lauretta.

liver for alvorlig, Mester Anton!

kommer af de Helgenbilleder,

ltid maler. Hvil Jer under Træet,

vil jeg synge Jer en morsom Sang,

n kan fordrive Tiden Jer ved Kilden.

Antonio.

syng mit Barn! og giør mig Hiertet let.

Lauretta (synger).

Skiøn Havfru boer under steile Field,
En Pilegrim sidder ved Fossens Væld.
De Bølger skylle med Larm og med Støi,
Med sneehvide Skum fra Klippen høi.
Herr Pilegrim, styrt Dig fra Elvens Rand,
Saa est Du evig min Fæstemand.

Jeg løser fra Legemet Siælen Dig;
Let skal i Skoven Du dandse med mig.
Herr Pilegrim, styrt Dig ned, vær ei seen,
Som Elfenbeen hvide jeg skyller de Been.
Dybt skal Du hvile paa røden Koral,
Og Fossen over Dig bruse skal.

Forfærd vil flygte den Vandringsmand —
Han staaer som naglet, ei flye han kan.

Men Huldren mild med et Guldhorn staaer.
I Vinden vifte de guldgule Haar.
Han tørster og tømmer Hornet brat,
Da føler han sig saa svag og mat.

En Gysen farer i Marv og Blod,
Thi han har drukket af Dødens Flod.
Han synker ned i Blomsternes Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de skummende Bølger op
Og suger i Tragten den blege Krop.

Frit har nu Siælen hans Liig forladt,
Nu svæver i Skoven den mangen Nat.
I Vaar, naar stærkest er Fossens Larm,
Da dandser han med Havfruen i Arm;
Da straaler Maanen fra Busk og fra Green
I Elven ned paa de sneehvide Been.

(Naar hun har endt sin Sang, staaer hun op og siger:)

Men det er silde, jeg maa hen at malke
Min sorte Ged. Farvel! — Farvel! — Farvel! —
Maria henter Jer snart med Giovanni.

Antonio.

Jeg takker!

Lauretta.

Ingen Aarsag.

(Hun gaaer.)

Antonio (stirrer efter hende).

Ingen Aarsag?

Ha, Du har Ret! En fæl, afskylig Sang.
En hæslig Lyd fra Døden selv; et Hurra
Dernede fra den underjordske Magt.
Den Tidsel har Italien ei avlet
I hulde Blomsterskiød. Blonde Lombarde!
Den har Du arvet fra din Stammemoder,
Der hængte sig fortvivlt i Hestehalen,
Da hendes Mand, Barbaren, tabte Slaget. —

Hun gav mig sit Farvel, ei sit Levvel!
Den blonde Huldre rakte mig sit Horn,
En Gysen løb mig giennem Marv og Blod —
Ved Gud! Jeg har oplevet denne Sang,
Idet hun foresang mig den til Spot.
Nu malke vil den Her sin sorte Ged —

(Han fatter sig, tier et Øieblik og siger derpaa roligere med et Smil:)

Det Phantasien gaaer, som hver en Evne,
Som hver en Lampelue: før den slukkes,
Maa den til Afsked flamme dristigt op.

(Begeistret og aandelig stærk.)

Velan! — Jeg skiælver ei — Og var hun Huldre,
Saa var det Væsen, som i Billedsalen
Mig krandset har, min virkelige Musa;
Maria bliver ingen trøstløs Enke;
Hun er den sande, himmelske Maria;
Giovanni er ei heller faderløs,
Han er Giovanni selv, den liden Engel,
Som med sin Agnusdeistav, og med
Maria, steg til Jorden, for min Kunst,
Til Glorie for den christne Religion,
At lede til Fuldendthed. — Ja, saa er det! —

(Med lettere Hierte.)

Hvor skiøn er Aftenen, hvor huld og sval!
Den vifter mig med sine kiøle Vinger
Og styrker mig. I Østen falder Regn,
I Vesten synker Solen, maler klart
Paa mørken Grund en dobbelt broget Bue.
Hvor friskt det Grønne smiler mig imøde,
Som Haabet fra det Blaae, fra Evigheden.
Det tykkes mig, som straalte nu til Afsked
Mig sidstegang de hellige syv Farver;
Som om de vinkte mig fra Jordens Skygger,
Til deres rene Moders, Lysets, Hiem.
Nu skal en Anden, vakt af Eders Glands,
En luftig Æreport opreise sig

Af dette Trylleskiær i Jordens Dunst;
Og glæde sig derved, til den forsvinder
For Himlens Klarhed, indtil Skyggen flyer
I Nattens Skiød for Evighedens Straaler.
Men som Gud Herren satte Buen hist
Til Tegn paa faderlig Barmhiertighed,
Saa vil han og en liden Stund bevare
Min lille Regnbu'; som et Mausolæ
Den paa min Grav skal stande mangt et Aar,
Og glæde mangen Siæl før den forsvinder.

(Han tager Sækken.)

Jeg løfter Dig, Du tunge Livets Byrde,
For sidstegang — Du haarde Mammon! — stedse
Fortørnet paa den Aand, som ei var jordisk. —
Du hævned Dig! Det Lidet, som min Pensel
Aftvang Dig, tyngte stedse mine Skuldre
Med Kobbervægt. — Nu skal jeg leve saligt,
Ei meer afhængig af det døde Malm.
O kom, o kom, min elskede Maria!
Modtag den sidste Skiærv af din Antonio,
Hans kiærlige Levvel! Kom med dit Barn!
Hvis rolig jeg forlade Livet skal,
Da maa jeg først Jer trykke til mit Bryst.

(Han gaaer.)

Maria kommer fra den anden Side med **Giovanni**, som har sin Agnusdei stav i Haanden.

Giovanni.

Men Mo'er, hvor bliver dog min Fader af?

Maria.

Han kommer nok, han har saa langt at gaae,
Han skulde først i Parma kiøbe Farver;
Jeg haaber vist, vi møde ham ret strax.

Giovanni.

Det mørknes alt. Jeg bliver bange Moder!

Maria.

t maa Du ei! Hvo intet Ondt har giort,
høver ei at frygte Mørket.

Giovanni.

Nys
ır Himlen rosenrød; da legte Solen
ed giennemsigtige Skyer i alle Farver;
ı Alting er saa koldt, saa graat og mørkt.

Maria.

Alting! Seer Du ei et venligt Ansigt
rhenne mellem Grenene?

Giovanni.

Jo, Maanen!

Maria.

ıar hint gaaer ned, først straaler dette Lys,
; trøster Siælen med et saligt Haab.

(Hun sætter sig ved Kilden.)

Giovanni.

Græsset staae de deiligste Kiærminder.
Moder, maa jeg binde mig en Krands
: Fader kommer?

Maria.

Pluk Kiærminderne!
ı stakkels Dreng — det bli'er din Arvedeel.

(Giovanni gaaer.)

Maria.

; Daare! Hvorfor ængster jeg mig selv
:d de forfærdeligste Anelser?
; veed jo dog af intet Vanheld end.
:n naar jeg veed det, hvor er da min Trøst?
— kun hos Maanen og Kiærminderne!

Lauretta
(synger bag Træerne).

En Gysen ham farer i Marv og Blod,
Thi han har drukket af Dødens Flod.

Han synker ned i Blomsternes Skiød;
Der ligger den Pilegrim bleg og død.
Da bovne de skummende Bølger op
Og suger i Tragten hans blege Krop.

(Hun kommer ind.)

Nu, er I der alt, Nabomoer Maria?
Det vidste jeg jo nok, at snart I kom.

Maria.

Har Du ei seet Antonio, Lauretta?

Lauretta.

Jo vist! Og jeg har givet ham at drikke,
Ja siunget ham en deilig Vise for.

Maria.

Min Gud, hvor er han?

(Man seer Antonio noget borte.)

Lauretta.

See der kommer han!
Nu, det vil være ret en Glæde for Jer;
I beggeto endnu er saa forelskte
Som Kiærester, skiøndt I er Ægtefolk.
Jeg vil ei være til Uleilighed,
Det er desuden silde. Saa god Nat!

(Hun raaber venligt til Antonio:)

God Nat Antonio! Sov vel! sov vel!

(Hun gaaer.)

Antonio kommer bleg som et Liig med Sækken paa Skuldren.

Maria (forfærdet).

Antonio!

Antonio
(kaster Sækken paa Jorden).

Maria, der er Penge!
Saa har jeg dog for kort Tid sørget for
Dig og vort elskte Barn. Jeg kan ei meer,
Nu maa den Evige fremdeles hiælpe.

Maria.

Antonio! Ha, hellige Guds Moder —

Antonio (omfavner hende).

Det est Du ei! Ei sandt? Du est min Hustru?
Du arme Qvinde, Du forladte Viv!
O Gud skee Lov, det hede vilde Blod
Har faaet frit sit Løb. Nu rinder Luft
I mine Aarer.

Maria.

Du est bleg og blodig!

Antonio.

Nei, blodløs, kiære Barn! Alt Jorden fik
Hvad Jordens er. Nu er jeg ikke meer
Forfærdet af de fæle Feberdrømme.
Ei sandt? Det var Lauretta, som der gik,
Den unge Pige med de gule Haar?
Ei Mørkets Engel? Ei min Atropos?

Maria.

Antonio!

Antonio.

Og Du, Du est min Hustru,
Giovanni er min Søn, af Støv som jeg;
Ei evige forklarte Himmelvæsner,
Som fatter ei og deler ei min Nød.
Ak, I vil dele den — kun altfor meget.

Maria.

Jeg Ulykkalige!

Antonio.

Kan Du forsage?
Giv mig dit Brudekys, hiertelskte Brud!
O, frygt Dig ei! See, Læben er ei blodig,
Jeg har i Kildens Vover twættet den;
Den er violblaa kun, min Siæls Veninde!
Et flygtigt Vingestød paa Sommerfuglen,
Som let og nyfødt svinger sig til Himlen.

Maria.

O, min Antonio! Saa skal det ende?

Antonio.

Saa maa det altid ende, gode Siæl!
Et Dieblik før eller senere,
Hvad siger det? Et bittert Dieblik,
Men kun et Dieblik, og, — o, Maria!
Paa Dieblikket følger Evigheden.

Maria.

O, min Antonio!

Antonio.

Vil Du love mig
Fromt at udholde dette Dieblik?
At dine Taarer ei med Qval skal flyde
Som Offerlammets Blod; men rinde mildt
Og lette Hiertet Dig, som Kiærlighedens,
Som Menneskelighedens bedste Perler?

Maria.

Far hen i Fred! Jeg lover Dig — de skal!

Antonio (sætter sig).

Nu da, i den almægtige Guds Navn! —
Hvor er min Søn, mit Barn?

Maria.

Giovanni! Ak,
Han plukker Blomster.

Antonio.

Til sin Faders Grav. —
Gak hen, Maria, til min gamle Ven,
(Han peger paa Silvestros Hytte.)
Beed ham at bringe mig den hellige Nadver.

Maria.

Han .. sover! Dog ... jeg maa!

Antonio.

Ja! bed ham komme.

Maria.

Jeg iler — skiælver! —

Antonio.

Gode, dvæler Du?

Maria
(kysser hans Pande og seer til Himlen).

Jeg gaaer! Jeg seer Dig vist igien.

Antonio
(seer hende venligt i Øiet og trykker hendes Haand).

Ja snart.

(Hun gaaer.)

Skilsmissen er kun kort.

Giovanni kommer med en Krands.

Antonio.

Giovanni! Kom
Min lille Dreng! Hvad har Du der?

Giovanni.

En Krands,
Min Fader, af Forgiętmigei.

Antonio.

Du stakkels
Uskyldige! Du faderløse Barn!
Den Evige vil sørge for Dig.

Giovanni.

Du
Skal sørge for mig, Fader!

Antonio.

Knæl til Jorden!

Giovanni
(knæler med foldede Hænder).

Ja, kiære Fader!

Antonio
(lægger sin Haand paa hans Hoved).

Her, min elskte Søn,
Tag min Velsignelse! Det er vel alt
Hvad jeg kan give Dig; men faderlig
Velsignelse har Kraft i Dødens Time.

Battista.

Hvor? Hvor min Søn?

Frands.

Ved Kilden der!

Battista (farer tilbage).

Jesu Maria!

Frands.

Hurtig —

Til Hjælp!

Battista.

Seer Du det Liig?

Frands.

Kom, kom min Fader!

Vi vil —

Battista (holder ham tilbage).

Ulykkelige! raser Du?

Seer Du ei, Englen sidder hos den Døde?

Frands.

En lille Dreng.

(Giovanni vinker med sin Agnusdeistav, at de skulle være rolige.)

Battista.

Ha, Blinde! Seer Du ei

Hans Agnusdeistav? Johannes truer,

Den hellige Skovapostel. — Lad os flye!

Frands.

Vi flye, min Fader?

Battista.

Ja — fra Haabet selv.

Han truer atter der med Staven. See!

Frands.

Hvad fattes Eder?

Battista.

Hiem! Det er alt silde;

Den kolde skarpe Vind mig knuger Hiertet.

Hiem, siger jeg! der vil jeg styrke mig.

Det siger Intet, — det er kun en Feber.

Og om jeg end herefter mangengang
I Drømme selv anklager mig som Morder —
Saa agt det ei, det er kun Tant!

Frands (forfærdet).

Min Fader!

Battista (fortvivlet).

Thi seer Du, det var blot en Hændelse —
En Hændelse, at han Dig redded Livet,
I Øieblikket da jeg myrded ham.

Frands.

O Himmel!

Battista.

See! Han reiser sig i Græsset.
Fly! Fly!

(Han flyer, Sønnen følger.)

Maria kommer med Silvestro.

Maria.

Antonio! (til Giovanni) Hvordan er det med din Fader?

Giovanni.

Vær rolig, kiære Moder! Fader sover.

Maria (opdager hans Død).

Det er forbi! Mit Liv, min Fryd er endt!

Giovanni.

Hvad fattes Moder? Hvorfor græder Du?
Fa'er sover, han er træt. O lad ham sove!
Han vaagner snart igien.

Maria

(løfter Drengen i sine Arme og kysser ham).

Du Engel! Du
Mit Eneste, min Trøst! Antonios Søn!

Silvestro.

Berolige dit Hierte, min Maria!
Forskræk ham ei, den stakkels Dreng. Han troer,
At kun hans Fader sover.

Maria.

Søde Tro!
Jeg troer det ogsaa. Himlen taler til os
Ved den Uskyldige. Han sover blot;
Vi sove snart med ham, og vaagne sikkert
I Himlen med ham.

Silvestro.

Ja, til Salighed!

(Maria sætter sig ved Kilden og græder; den lille Giovanni sidder rolig ved sin Faders Liig. Silvestro betragter dem deeltagende.)

Et Bud kommer og spørger:

Er dette Veien til Correggio?

Silvestro.

Ja!

Budet.

Kiender I Antonio Allegri,
Skovbroder?

Silvestro.

Ja! Hvad skal Du bringe ham?

Budet.

Et Evangelium! Nu har han giort
Sin Lykke.

Silvestro.

Visselig! sin *sande* Lykke.

Budet.

I veed det alt?

Silvestro.

Og hvad?

Budet.

Vor naadige Hertug
Af Mantova ham kalder til sit Hof;
Der skal Antonio stedse male hos ham,
Udmærket, ærefuldt og rigt belønnet:
Thi Mikel Angelo, thi Giulio
Romano have talt hos Hertugen

Om denne Kunstner med saa stor Beundring,
At strax hans Naade sendte mig afsted,
At hente ham med Hustru og med Barn.

Silvestro.

Saa snar Du var, saa kom Du dog for seent.

Budet.

Hvi saa?

Silvestro (træder tilside).

See der! Der ligger han, den Martyr,
Nedtrykt af Hadets, Fattigdommens Lænker.

Budet.

Umuligt! Er han død? Det er Allegri?

Silvestro.

Det var Allegri! Mangt et Aar vil rinde
Fra denne Dag i Evighedens Hav,
Før atter Kunsten kan med Fryd erkiende:
Der er Allegri.

Budet.

Ak! I har vel Ret.

Silvestro.

Gak hiem og hils din Hertug! Siig din Hertug:
Det menneskeligt var, smukt og retfærdigt,
At han paa Andres Forbøn vilde lønne
Fortienesten; men siig: det havde været
Elskværdigt, viseligt og fyrsteligt,
Ifald den store Kunstners sieldne Værd
Han havde selv opdaget i sin Nærhed,
Før ham en Hændelse, — for seent, for seent, —
Opmærksom giorde paa den tabte Skat!

Budet.

Den stakkels Mand! hendøet i Fattigdom!

Silvestro.

Beklag ham ei, den Hellige! Vel bøier
Sig nu hans trætte Hoved; men de Krandse,
Som pryde disse blege Tindinger, —
Den grønne Laurbær, blaae Forgietmigei,

Jeg siger Dig: de ville blomstre friske,
Naar mange gyldne Kroner ere visne.

Budet.

Jeg troer det; thi det var en sielden Mand.

Giovanni (græder).

Min Fader sover ikke, han er død!

Silvestro.

Græd, stakkels Barn! Du Aarsag har at græde;
Og Du, Maria! græd med mig, din Ven!
Sig Verden undre! Den har ei at klage.
I sine Værker evig vil han leve,
Som Mønster for en henrykt Efterslægt;
Men os er død: En Mand, en Fader, Ven!
Den hele Jord erstatter ei vort Tab;
Først hist i Himlen finde vi ham atter!

Melitos.

Det er naturligt; thi han har fornærmet
Dem uforskammet. Veed I ikke nok:
Hans Fader, selv en usfel Kunstner, vilde
Til Billedhugger danne ham; endskiøndt
Der ingen Keithaand findes i Athen,
Som overgaaer vor vise Sokrates.
Tre Uglebilleder hugged han i Steen —
(I veed, vi føre Uglen i vort Mærke),
Det skulde være da Chariterne.
De staae til Spot og Skam for hele Byen
Endnu ved Porten til Akropolis,
Drapperede. Det er endda det Bedste!
Thi havde han dem hugget ganske nøgne,
Da var det gaaet vore Qvinder ilde;
Og libet havde da hans egen Moder
Vist faaet at fortiene.

Lykon.

Spot ei hende!
En af hans bedste Lignelser var den:
At ligesom hans Moder — Jordemod'ren —
Forløste fra de legemlige Fostre,
Saa giør han det fra Siælens Aandelige.

Anytos.

Tys, tys! Der kommer Æschines, hans Yndling.

Melitos.

Ha, Spot og Skam, at han forbærver os
Saa mange smukke, kloge Ungersvende.
God Morgen, Æschines!

Æschines kommer.

God Dag, Melitos!
Hvi staaer Du der og spotter Sokrates?
Jeg saae din Mine, da han gik forbi.
Hvi vil Du det? Bestig din Pegasus!
Jeg veed, Du har tilstrækligt vandet Øget;

Sokrates.

Tragødie i 5 Handlinger.

(1835).

Personerne.

Sokrates.
Xanthippe, hans Hustru.
Daphne, }
Lamprokles, } hans Børn.
Kriton, }
Platon, }
Æschines, }
Phædon, } hans Lærlinge.
Epigenes, }
Kritobulos, }
Melitos, }
Lykon, } hans Fiender.
Anytos, }
Aristophanes, } Digtere og Skuespillere.
Eupolis, }
Damon, } Fiskere.
Menalkas, }
Tvende Bevæbnede.
Prodikos, Archont.
Apollons Præst.
En Rhapsode.
Jon, en Skipper.
En Fangefoged.
Ellevemænd, Borgere, Vagt, Sangere og Dandsere.

Sokrates's Dæmon, et Phantasibilled.

Handlingen foregaaer i Athen og ved Kysten i Nærheden.

Første Handling.

Propylæerne i Athen.

Melitos. Lykon. Anytos.

Sokrates gaaer i dybe Tanker forbi.

Melitos.

Der gik Vidunderet. Saae I ham der?

Lykon.

I pjaltet Kaabe. Kongelige Betler!
Men stærkt fordybet i sin egen Viisdom.

Anytos

Hvor gaaer han nu vel hen?

Melitos.

Til Kilderne,
Til Vældene, hvoraf hans Viisdom flød:
At høre Lærdom hos en Skrædder, Bødker,
For siden Verdens Kreds at sammenligne
Med Tøndebaand, og dens Forfængelighed
Med bræmmet Toga. Hos en Hestepranger
Han seer maaskee, hvordan man strigler Heste, —
Og det anvender han paa Mennesker.

Lykon.

Ja, den sublime Trivialitet
Er hans Gudinde; det er just den Dæmon,
Som hvisker ham i Øret; faaer ham til
At glemme baade Zeus og Aphrodite. —
Han er forladt af alle Huldgudinder.

Melitos.

Det er naturligt; thi han har fornærmet
Dem uforskammet. Veed I ikke nok:
Hans Fader, selv en ussel Kunstner, vilde
Til Billedhugger danne ham; endskiøndt
Der ingen Keithaand findes i Athen,
Som overgaaer vor vise Sokrates.
Tre Uglebilleder hugged han i Steen —
(I veed, vi føre Uglen i vort Mærke),
Det skulde være da Chariterne.
De staae til Spot og Skam for hele Byen
Endnu ved Porten til Akropolis,
Drapperede. Det er endda det Bedste!
Thi havde han dem hugget ganske nøgne,
Da var det gaaet vore Qvinder ilde;
Og lidet havde da hans egen Moder
Vist faaet at fortiene.

Lykon.

Spot ei hende!
En af hans bedste Lignelser var den:
At ligesom hans Moder — Jordemod'ren —
Forløste fra de legemlige Fostre,
Saa giør han det fra Siælens Aandelige.

Anytos.

Tys, tys! Der kommer Æschines, hans Yndling.

Melitos.

Ha, Spot og Skam, at han fordærver os
Saa mange smukke, kloge Ungersvende.
God Morgen, Æschines!

Æschines kommer.

God Dag, Melitos!
Hvi staaer Du der og spotter Sokrates?
Jeg saae din Mine, da han gik forbi.
Hvi vil Du det? Bestig din Pegasus!
Jeg veed, Du har tilstrækligt vandet Øget;

det maa døe hvoraf det ellers vil,
veed jeg vist, det ikke skeer af Tørst.
kommer ingen Sump og Pøl forbi,
: ei Du standser strax og la'er det drikke.

Melitos.

Had til mig kun kommer fra din Lærer,
veed jeg.

Æschines.

Du ta'er feil, jeg hader Ingen;
Sokrates ei lærer Folk at hade.

Melitos.

skulde dog engang anmode ham,
jaae i mere menneskelig Dragt.
i Athen veed Du, at Folk har Smag;
støder Øiet ham at see hver Dag
nne lurvede, luslidte Kaabe.

Æschines.

støder Eders Øine; men hvormange
idt Eder støder ikke Hiertet ham?
gamle Kaabe driller Dig? Hav Agt
denne Kaabe! Den er skaaret efter
gamle Snit, lig den, han bar som Kriger
rakien; hvor han udmærked sig
Tapperhed og Mod, Udholdenhed,
overordentligt, at Helteprisen
æren blev af Raadet tilkiendt ham.
han — høimodig, som han altid var, —
d sin Krands til Alkibiades,
Sind, forgiæves destoværre, han
Dyden spored. Mens paa Bierget hele
nen frøs, — barbenet Sokrates
varm og rolig munter; — som i Fred
hiften her i Propylæerne.

Anytos.

Slud og Kulde kan man vænne sig.

Saa heldigt Statens stive Lær, som Ørens,
Da vorder Staten snart en smidig Fodsaal,
Hvert Been kan træde paa.

Melitos.

Aristokrat!
Foragter Du en Borger?

Sokrates.

Nei, — ved Hunden!
Jeg hader ei mit eget Kiød og Blod.
Og da de tredive Tyranner hersked,
Jeg voved tidt at tale diærve Ord,
Imens I andre var forkiølede
Og taug, fordi det trykked Jer for Brystet.
Jeg spøgte kiækt med Kritias, Karikles,
Endskiøndt, I veed, det var en farlig Spøg;
Jeg sagde dem imod, endskiøndt jeg vidste,
Modsigelser blev straffet tidt med Døden.
Og jeg har end saa reent ei Modet tabt,
At jeg ei spøge tør med Anytos.

Melitos.

Min gode Sokrates! Du vilde gierne
Ved slibrig Tale, paa din gamle Viis,
Som Aalen, smutte her os ud af Haanden.
Du er i Knibe. Svar mig paa mit Spørgsmaal!
Har Dig Oraklet kaldt den Viseste?

Sokrates.

I veed, at Chærephon, min Ven, er ivrig
I hvad han foretager. Han var just
Engang tilfældigviis i Delphi; der
Faldt det ham ind Orakelet at spørge,
Om nogen Mand var mere viis end jeg?
Det nægted Pythia. — Da jeg det hørte,
Jeg tænkte: Hvad kan Guden mene dermed?
Selv er jeg mig bevidst, at hverken jeg
Veed Meget eller Lidt. Og lyve kan
Oraklet ei, det har det ikke Lov til.

Anytos.
Hvad giorde Du da, for at faae det ret
At vide, Sokrates?

Sokrates.
Jeg gik til Een,
Som gialdt især for viis i denne By;
Blot for Orakelet at vise sin
Vildfarelse. Det var en agtet Statsmand;
Jeg nævner Ingen, det behøves ei.
Den Mand holdt sig selv for den Viseste,
Men gav derpaa kun maadelige Prøver.
Nu søgte jeg at overtyde ham
Om hans Vildfarelse; da blev han vred,
Og mange fleer Tilstedeværende.
Da tænkte jeg, i det jeg vandred hiem:
Meer viis end denne Mand er Du dog altid;
Han bilder selv sig ind at være viis,
Du derimod — Du veed, Du er det ikke.

Melitos.
Og, Sokrates! hvor gik Du siden hen,
For at opdage dine egne Gaver?

Sokrates.
Til Digterne! saavel de tragiske,
Som dithyrambiske; og der erfoer jeg:
De digted ei af Viisdom; deres Værker
Var Frugten af Begeistring og Natur.
Vel fandt jeg Nogle, som i andre Ting
Indbildte sig at være saare vise;
Men var det ei, Melitos! Og det var
Dog gode, virkelige Digtere.

Lykon.
Og derpaa gik Du?

Sokrates.
Til Sophisterne;
Thi dette Navn betyder jo: „de Vise".
De nøies ikke med at være blot

Viisdommens Elskere, blot Philosopher;
Nei, de har fundet Stenen — Diamanten!
Men — om det gaaer nu dem som andre Rige,
Der sielden skiænke Fattigdom en Skierv,
Og jage den med Skiældsord bort fra Døren,
Som andre Gniere; — det veed jeg ikke;
Men dette veed jeg: Jeg fandt Døren lukt,
Hvor jeg forgiæves stod og banked paa.
En kunstig dreiet Labyrinth af Ord
Var al den Gave, som der skiænktes mig.

Lykon.

Og nu?

Sokrates (alvorlig).

Indsaae jeg først Apollons Mening.
Han vilde med Oraklet sige mig:
Kun lidet værd er menneskelig Viisdom.
Og han betiente sig blot af mit Navn,
For dermed at forkynde: Sokrates
Er blandt Uvise dog den Viseste,
Fordi han indseer klart: han er ei viis.
See, Lykon! see, Melitos! Anytos!
Deri bestaaer den hele Stolthed, som
I have, hvorfor I forfølge mig.
Men I har Uret; thi det Hverv som Guden
Har paalagt mig, — udrette maa jeg det!
Indbildske Viisdoms Damp maa jeg forjage,
Om end den hele Stad fortørnedes.
Med Aandens Lygte, med min Tankes Lys
Maa jeg opklare Mørket og bevise:
Skatkielderen, hvor Guldet skulde giemmes,
Er oftest blot en Tumleplads for Muus,
Der slaaes i Mørket om — en Spindevæv!

(Gaaer.)

Melitos.

Ha, hvor jeg hader dette Menneske!
Han tykkes mig, i gamle brune Hylster,

Sokrates.

Ja, jeg forstaaer Dig nok, min gode Lykon!
Og jeg kan Talen alt heel udenad,
Som Du vil holde for Athenerne,
Naar førstegang Du pryder Talerstolen.

Lykon.

Aa, lad os høre den!

Sokrates.

Athenere!
Du vil da sige, aldrig har jeg lært
Den mindste Ting af noget Menneske;
Og skiøndt man siger, flere vise Mænd
Udmærke sig ved Kløgt og Talegaver,
Saa søgte jeg dog aldrig deres Omgang;
Imidlertid opkaster jeg mig her
Til Eders Lærer, Dommer, og vil sige
Og raade Jer, — hvad der mig falder ind.

Melitos.

Men, Sokrates! fortæl os dog engang —
At Du er viis, derom er ingen Tvivl;
Men er det sandt, at virkelig Oraklet
I Delphi Dig har kaldt den viseste
Athener? Var det Alvor eller Spøg?
Blot Ironi? hvoraf, Du veed, det ofte
Betiener sig. Det gad jeg gierne vidst;
Og Lykon, Anytos, de dele min
Nysgierrighed. Jeg er en Digter, veed Du;
Lykon Sophist og Taler, Philosoph;
Vor Anytos er Statsmand —

Sokrates.

Og en Garver.

Melitos.

Det borgerlige Haandværk driver han
Med Æren.

Sokrates.

Ganske vist! Og kan han garve

Saa heldigt Statens stive Lær, som Ørens,
Da vorder Staten snart en smidig Fodsaal,
Hvert Been kan træde paa.

Melitos.

Aristokrat!

Foragter Du en Borger?

Sokrates.

Nei, — ved Hunden!

Jeg hader ei mit eget Kiød og Blod.
Og da de tredive Tyranner hersked,
Jeg voved tidt at tale diærve Ord,
Imens I andre var forkiølede
Og taug, fordi det trykked Jer for Brystet.
Jeg spøgte kiækt med Kritias, Karikles,
Endskiøndt, I veed, det var en farlig Spøg;
Jeg sagde dem imod, endskiøndt jeg vidste,
Modsigelser blev straffet tidt med Døden.
Og jeg har end saa reent ei Modet tabt,
At jeg ei spøge tør med Anytos.

Melitos.

Min gode Sokrates! Du vilde gierne
Ved slibrig Tale, paa din gamle Viis,
Som Aalen, smutte her os ud af Haanden.
Du er i Knibe. Svar mig paa mit Spørgsmaal!
Har Dig Oraklet kaldt den Viseste?

Sokrates.

I veed, at Chærephon, min Ven, er ivrig
I hvad han foretager. Han var just
Engang tilfældigviis i Delphi; der
Faldt det ham ind Orakelet at spørge,
Om nogen Mand var mere viis end jeg?
Det nægted Pythia. — Da jeg det hørte,
Jeg tænkte: Hvad kan Guden mene dermed?
Selv er jeg mig bevidst, at hverken jeg
Veed Meget eller Lidt. Og lyve kan
Oraklet ei, det har det ikke Lov til.

Anytos.
Hvad giorde Du da, for at faae det ret
At vide, Sokrates?

Sokrates.
Jeg gik til Een,
Som gialdt især for viis i denne By;
Blot for Orakelet at vise sin
Vildfarelse. Det var en agtet Statsmand;
Jeg nævner Ingen, det behøves ei.
Den Mand holdt sig selv for den Viseste,
Men gav derpaa kun maadelige Prøver.
Nu søgte jeg at overtyde ham
Om hans Vildfarelse; da blev han vred,
Og mange fleer Tilstedeværende.
Da tænkte jeg, i det jeg vandred hiem:
Meer viis end denne Mand er Du dog altid;
Han bilder selv sig ind at være viis,
Du derimod — Du veed, Du er det ikke.

Melitos.
Og, Sokrates! hvor gik Du siden hen,
For at opdage dine egne Gaver?

Sokrates.
Til Digterne! saavel de tragiske,
Som dithyrambiske; og der erfoer jeg:
De digted ei af Viisdom; deres Værker
Var Frugten af Begeistring og Natur.
Vel fandt jeg Nogle, som i andre Ting
Indbildte sig at være saare vise;
Men var det ei, Melitos! Og det var
Dog gode, virkelige Digtere.

Lykon.
Og derpaa gik Du?

Sokrates.
Til Sophisterne;
Thi dette Navn betyder jo: „de Vise".
De nøies ikke med at være blot

Viisdommens Elskere, blot Philosopher;
Nei, de har fundet Stenen — Diamanten!
Men — om det gaaer nu dem som andre Rige,
Der sielden skiænke Fattigdom en Skierv,
Og jage den med Skiældsord bort fra Døren,
Som andre Geniere; — det veed jeg ikke;
Men dette veed jeg: Jeg fandt Døren lukt,
Hvor jeg forgiæves stod og banked paa.
En kunstig dreiet Labyrinth af Ord
Var al den Gave, som der skiænktes mig.

Lykon.

Og nu?

Sokrates (alvorlig).

Indsaae jeg først Apollons Mening.
Han vilde med Oraklet sige mig:
Kun lidet værd er menneskelig Viisdom.
Og han betiente sig blot af mit Navn,
For dermed at forkynde: Sokrates
Er blandt Uvise dog den Viseste,
Fordi han indseer klart: han er ei viis.
See, Lykon! see, Melitos! Anytos!
Deri bestaaer den hele Stolthed, som
I hade, hvorfor I forfølge mig.
Men I har Uret; thi det Hverv som Guden
Har paalagt mig, — udrette maa jeg det!
Indbildske Viisdoms Damp maa jeg forjage,
Om end den hele Stad fortørnedes.
Med Aandens Lygte, med min Tankes Lys
Maa jeg opklare Mørket og bevise:
Skatkielderen, hvor Guldet skulde giemmes,
Er oftest blot en Tumleplads for Muus,
Der slaaes i Mørket om — en Spindevæv!

(Gaaer.)

Melitos.

Ha, hvor jeg hader dette Menneske!
Han tykkes mig, i gamle brune Hylster,

En Larve, der til Bladene sig klæber
Paa Hellas Blomstertræ, for det at stille
Lidt efter lidt ved hver en deilig Knup.

Anytos.

Han har fordærvet Alkibiades;
Og Kritias, een af de tredive
Tyranner, og maaskee den Allerværste,
Gik ogsaa, som en Yngling, i hans Skole.

Lykon.

Alting foragter han, med denne falske
Beskedenhed, med dette Drilleri,
Der skal betyde Retfærd, Maadehold.
Han dadler alt hvad der er Stort og Skiønt,
Fordi det kommer ei fra ham. Det gamle
Tomhoved pines af en hemmelig
Misundelse, der kiender ingen Grændser.
Med platte, flaue Menneskeforstand,
Som skiller os paa første Trin fra Dyret,
Troer han at gaae tilbunds i Viisdoms Dyb;
Og Viisdomsmændene, Sophisterne,
Dybsindighedens Virtuoser, spotter
Det svage Hoved. Ja, det Ord: „Sophist"
I denne Gubbes Mund bli'er til et Skieldsord.
Moralen er ham Alt! Dum Sædelære!
Det Riis, som holder Skolebørn i Ave,
For Mænd, for Stater giælde skal som Septer.
Hans Flauhed ei begriber, at det Maal,
Med Charakteer, Geni at yttre Kraft
I høist forskiellig Glands, i modsat Retning,
Er mere værd, end bløb Eensformighed,
End Jagttagelsen af feige Regler,
Hvortil den Aand ei finder sig forpligtet,
Som er guddommelig. Det Timelige
Har Pligter, Guder kiender ingen Pligt, —
Og det er stort at efterligne Guder!

Melitos.

Det er naturligt; thi han har fornærmet
Dem uforskammet. Veed I ikke nok:
Hans Fader, selv en usfel Kunstner, vilde
Til Billedhugger danne ham; endskiøndt
Der ingen Keithaand findes i Athen,
Som overgaaer vor vise Sokrates.
Tre Uglebilleder hugged han i Steen —
(I veed, vi føre Uglen i vort Mærke),
Det skulde være da Chariterne.
De staae til Spot og Skam for hele Byen
Endnu ved Porten til Akropolis,
Drapperede. Det er endda det Bedste!
Thi havde han dem hugget ganske nøgne,
Da var det gaaet vore Qvinder ilde;
Og libet havde da hans egen Moder
Vist faaet at fortiene.

Lykon.

Spot ei hende!
En af hans bedste Lignelser var den:
At ligesom hans Moder — Jordemod'ren —
Forløste fra de legemlige Fostre,
Saa giør han det fra Siælens Aandelige.

Anytos.

Tys, tys! Der kommer Æschines, hans Yndling.

Melitos.

Ha, Spot og Skam, at han fordærver os
Saa mange smukke, kloge Ungersvende.
God Morgen, Æschines!

Æschines kommer.

God Dag, Melitos!
Hvi staaer Du der og spotter Sokrates?
Jeg saae din Mine, da han gik forbi.
Hvi vil Du det? Bestig din Pegasus!
Jeg veed, Du har tilstrækligt vandet Øget;

det maa døe hvoraf det ellers vil,
veed jeg vist, det ikke skeer af Tørst.
kommer ingen Sump og Pøl forbi,
e ei Du standser strax og la'er det drikke.

Melitos.

Had til mig kun kommer fra din Lærer,
veed jeg.

Æschines.

Du ta'er feil, jeg hader Ingen;
Sokrates ei lærer Folk at hade.

Melitos.

skulde dog engang anmode ham,
jaae i mere menneskelig Dragt.
i Athen veed Du, at Folk har Smag;
støder Øiet ham at see hver Dag
nne lurvede, luslidte Kaabe.

Æschines.

støder Eders Øine; men hvormange
idt Eder støder ikke Hiertet ham?
gamle Kaabe driller Dig? Hav Agt
denne Kaabe! Den er skaaret efter
gamle Snit, lig den, han bar som Kriger
rakien; hvor han udmærked sig
Tapperhed og Mod, Udholdenhed,
overordentligt, at Helteprisen
æren blev af Raadet tilkiendt ham.
han — høimodig, som han altid var, —
od sin Krands til Alkibiades,
Sind, forgiæves destoværre, han
Dyden spored. Mens paa Bierget hele
nen frøs, — barbenet Sokrates
varm og rolig munter; — som i Fred
histen her i Propylæerne.

Anytos.

Slud og Kulde kan man vænne sig.

Æschines.

Ja, ganske vist; men ei til Skam og Skiændsel!
Det var i slig en Kaabe — agter den! —
Han sad i Folkemødet, just som Formand,
Da man de ti Skibshøvdinger anklaged,
Fordi de strax ei, efter vundet Slag,
I Nattestormen havde fisket op
De døde Legemer af nogle Landsmænd,
Som var umuligt. Man henretted dem,
Fordi de Dødes Liig ei blev begravne.
Han mægted ei at redde Heltene,
Som Mordet fik til Løn for Heltemodet;
Dog underskrev han ikke deres Dødsdom,
Undskyldte sig med: han ei kunde skrive.

Melitos.

Det kan han sikkert heller ei.

Æschines.

Du Daare!

Gid Du ei kunde skrive, saa fornærmed
Du Phantasien ei og Muserne.

(Gaaer.)

Melitos
(seer til den anden Side).

Tys, tys! Der kommer han igien, den Vise.

Lykon.

O, lad os give os i Kast med ham!

Anytos.

Og lad os drille ham! Jeg under ham det.

Melitos.

Men han er snedig som en Ræv i Talen;
Og naar man ikke vogter sig, saa kommer
Man let til kort.

Lykon.

Lad mig først tale med ham!

Melitos.

Ja, Lykon er Sophist og Philosoph,
Jeg tænker nok, Du stopper Munden paa ham.

Anytos.

Vi er desuden tre.

Melitos.

Ja til at prygle
Ham er vi nok; men naar der slaaes med Ord,
Saa viger Sokrates tidt ei en Hær.

Sokrates kommer.

Lykon.

God Morgen, Sokrates! Tilgiv, at vi
Forstyrre Dig. Du vil maaskee spadsere
Fra Byen ud til Kilden ved Platanen;
Hvor jeg med Phædros Dig forleden Dag
Traf i en vigtig Undersøgelse,
Som Ingen voved at forstyrre. Kiøl
Der Luften er og suser sommerligt,
I Choret af de lystige Cicader.

Sokrates.

Nei, Lykon! Hvis jeg her kan lære Noget,
Saa bli'er jeg heller her; thi Mark og Blomster
Kan Intet lære mig, og derfor dvæler
Jeg helst blandt Mennesker i Hovedstaden.
Jeg seer, Du har en Rulle Papyros
I Haanden der. Det er den rette Madding
At angle mig med! Thi som Qvæget lokkes
Med Hø og tørre Løv, som holdes det
For Munden, saadan kan Du med et Skrift
Mig trække giennem hele Attika.

Lykon.

Min gode Sokrates! Siig, snakker Du
Endnu bestandig om de gamle Ting?
Om din Retfærdighed, hvormed Du aldrig
Kan blive færdig?

Sokrates.

Der er visse Ting,
Hvormed man aldrig bliver færdig, Lykon!

Lykon.

Da vil jeg tvertimod beflitte mig
Paa splinternye Ting, som Philosoph,
Og ikke bringe seige Meninger
Til Torvs, som gamle Køer, der sælges os —

Sokrates.

For unge, møre Stude? Det er velgiort.
Men Noget er der dog, Du aldrig kan
Forandre, naar Du tale vil derom:
Hvormange Bogstaver der for Exempel
Optælles kan i Navnet Sokrates —
Det bliver aldrig mere dog end Otte.
Og naar der spørges om et Tal, som Fem,
Og det er Fem og ikke Ti, — ei sandt?
Saa lader Du det blive ved det Gamle.

Lykon.

O ja! I Sligt skeer ei Forandringer.

Sokrates.

Men da jeg talde sidstegang med Phædros
Hist ved Platanen og den friske Kilde,
Hvi skyndte Du Dig bort igien saa brat,
Som om Tarantlen havde stukket Dig?

Lykon.

Oprigtig talt, jeg higer ivrigt efter
At vorde ganske ny, original.
Jeg tænker selv, jeg lærer ei af Andre.

Sokrates.

Men naar en Haandværksmand skal vorde dygtig,
Staaer han dog først som Dreng, som Svend i Lære,
Begynder strax ei med at være Mester.

Lykon.

Med Aandens Værk er det en anden Sag.

Sokrates.

Ja, jeg forstaaer Dig nok, min gode Lykon!
Og jeg kan Talen alt heel udenad,
Som Du vil holde for Athenerne,
Naar førstegang Du pryder Talerstolen.

Lykon.

Aa, lad os høre den!

Sokrates.

Athenere!
Du vil da sige, aldrig har jeg lært
Den mindste Ting af noget Menneske;
Og skiøndt man siger, flere vise Mænd
Udmærke sig ved Kløgt og Talegaver,
Saa søgte jeg dog aldrig deres Omgang;
Imidlertid opkaster jeg mig her
Til Eders Lærer, Dommer, og vil sige
Og raade Jer, — hvad der mig falder ind.

Melitos.

Men, Sokrates! fortæl os dog engang —
At Du er viis, derom er ingen Tvivl;
Men er det sandt, at virkelig Oraklet
I Delphi Dig har kaldt den viseste
Athener? Var det Alvor eller Spøg?
Blot Ironi? hvoraf, Du veed, det ofte
Betiener sig. Det gad jeg gierne vidst;
Og Lykon, Anytos, de dele min
Nysgierrighed. Jeg er en Digter, veed Du;
Lykon Sophist og Taler, Philosoph;
Vor Anytos er Statsmand —

Sokrates.

Og en Garver.

Melitos.

Det borgerlige Haandværk driver han
Med Æren.

Sokrates.

Ganske vist! Og kan han garve

Sokrates.

Min lille Daphne! Har Du nylig talet
Med Platon? Som det synes, sadler Du,
Som han, en dithyrambisk Pegasus,
Og rider dermed giennem Tankens Rige.

Daphne.

Nei, jeg har ikke nylig talt med Platon.

Sokrates.

Hvad er det for et fiint og giennemsigtigt
Smukt Taageslør, som hænger for dit Øie?
Mig synes, Du er ei saa munter, som
Du pleier være. Og skiøndt jeg maa tilstaae,
Du taler som en Bog, saa tykkes mig,
At der er noget Mystisk i din Tale,
Dit hele Væsen; — og Du ligner næsten
Præstinden Pythia i Delphi, naar
Hun sidder paa sin Trefod og begeistres
Af den guddommelige Røg fra Hulen.

Daphne.

Ak, Fader! Det som staaer mig nu for Hov'det,
Det er den Tanke: Skiøndt det vidst var bedst
At hylde den guddommelige Eros, —
Den ældre, himmelske — saa er der dog,
Desværre, mange Piger i Athen,
Som foretrække Drengen.

Sokrates.

Du er dog
Ei alt af deres Tal?

Daphne.

Man siger, at
Han skyder med forskiellig Piil. Den ene,
Som vækker Kiærlighed, den er af Guld;
Den Anden er slet ikke skarp; den er
I Røret fyldt med Bly.

Anytos.

Hvad giorde Du da, for at faae det ret
At vide, Sokrates?

Sokrates.

Jeg gik til Een,
Som gialdt især for viis i denne By;
Blot for Orakelet at vise sin
Vildfarelse. Det var en agtet Statsmand;
Jeg nævner Ingen, det behøves ei.
Den Mand holdt sig selv for den Viseste,
Men gav derpaa kun maadelige Prøver.
Nu søgte jeg at overtyde ham
Om hans Vildfarelse; da blev han vred,
Og mange fleer Tilstedeværende.
Da tænkte jeg, i det jeg vandred hiem:
Meer viis end denne Mand er Du dog altid;
Han bilder selv sig ind at være viis,
Du derimod — Du veed, Du er det ikke.

Melitos.

Og, Sokrates! hvor gik Du siden hen,
For at opdage dine egne Gaver?

Sokrates.

Til Digterne! saavel de tragiske,
Som dithyrambiske; og der erfoer jeg:
De digted ei af Viisdom; deres Værker
Var Frugten af Begeistring og Natur.
Vel fandt jeg Nogle, som i andre Ting
Indbildte sig at være saare vise;
Men var det ei, Melitos! Og det var
Dog gode, virkelige Digtere.

Lykon.

Og derpaa gik Du?

Sokrates.

Til Sophisterne;
Thi dette Navn betyder jo: „de Vise".
De nøies ikke med at være blot

At gaae imellem ud af Byen, Fader!
Til Fiskerleiet ved den skiønne Lund;
Til Damon og Menalkas, til de gamle
Ærværdige Fiskere, der leve med
Hinanden i lyksalig Fattigdom.

Sokrates.

Det maa Du gierne! Du kan trænge til
Lidt Munterhed, Adspredelse; Du har
Det ei saa godt her hiemme. Gaa Du kun!
Du har i Haugen pyntet Dig med Blomster
Ja, seer man vel! Hvortil behøves nu
De rige Damers Pragt og Ædelstene?
Foraaret selv, det er en Juveleer,
Som sælger os Rubiner og Smaragder
For Ingenting.

Daphne.

Naar Du er hiemme, savner
Jeg Intet, Fader! Og det veed jeg vist:
Ifald engang jeg faaer en Mand, da vil
Jeg aldrig elske ham saa høit som Dig.
(Kysser ham.)

Sokrates.

Det skal Du ikke sige! Dog — man elsker
Paa høist forskiellig Viis; den Kiærlighed,
Du finder hos en Fader, kan en Elsker
Ei skiænke Dig.

Daphne.

Nei sikkert, sikkert ei!

Sokrates (smiler).

Saa sig mig da: hvo er den Mand, som ei
Du elsker, og som giør Dig saa bedrøvet,
Fordi Du ikke elsker ham?

Daphne.

Det er,
Som sagt, en overmaade deilig Mand.

En Larve, der til Bladene sig klæber
Paa Hellas Blomstertræ, for det at stille
Lidt efter lidt ved hver en deilig Knup.

Anytos.

Han har fordærvet Alkibiades;
Og Kritias, een af de tredive
Tyranner, og maaskee den Allerværste,
Gik ogsaa, som en Yngling, i hans Skole.

Lykon.

Alting foragter han, med denne falske
Beskedenhed, med dette Drilleri,
Der skal betyde Retfærd, Maadehold.
Han dadler alt hvad der er Stort og Skiønt,
Fordi det kommer ei fra ham. Det gamle
Tomhoved pines af en hemmelig
Misundelse, der kiender ingen Grændser.
Med platte, flaue Menneskeforstand,
Som skiller os paa første Trin fra Dyret,
Troer han at gaae tilbunds i Viisdoms Dyb;
Og Viisdomsmændene, Sophisterne,
Dybsindighedens Virtuoser, spotter
Det svage Hoved. Ja, det Ord: „Sophist“
I denne Gubbes Mund bli'er til et Skieldsord.
Moralen er ham Alt! Dum Sædelære!
Det Riis, som holder Skolebørn i Ave,
For Mænd, for Stater giælde skal som Septer.
Hans Flauhed ei begriber, at det Maal,
Med Charakteer, Geni at yttre Kraft
I høist forskiellig Glands, i modsat Retning,
Er mere værd, end blød Eensformighed,
End Jagttagelsen af feige Regler,
Hvortil den Aand ei finder sig forpligtet,
Som er guddommelig. Det Timelige
Har Pligter, Guder kiender ingen Pligt, —
Og det er stort at efterligne Guder!

Daphne.

Ja — er det ikke sandt?

Sokrates.

Men deler Du
Hans Følelser, — da er det daarligt handlet,
At lyve først for Dig og saa for ham;
At flagre som en Lokkedue, Daphne!
Med snedig Flugt, for desto mere sikkert
At bringe ham i Fælden.

Daphne.

Men, min Fader!
Naar Duen selv, et saa uskyldigt Dyr,
Kan Sligt, hvad maa da ikke Mennesket,
Som dog langt mere fristet er til Synd?
Man kalder Duen Aphrodites Fugl,
Den trækker hendes Vogn; og, tro Du mig!
Den Dreng med Koggeret er dog en Gud;
Og i den skjælmske, lunefulde Leeg
Bestaaer maaskee hans største Herredømme.

Sokrates.

Spøg ei med Ilden, Barn! Den kunde brænde.
Besøg igien kun dine Fiskere;
Jeg kiender dem og det er vakkre Folk,
Skiøndt lidt enfoldige. Hvad hedder Manden,
Som elsker Dig?

Daphne.

Han kalder sig Patroklos.

Sokrates.

Bring ham til mig, lad først mig tale med ham!
Ifald Du ei forsmaaer en Faders Raad.

Daphne.

Har jeg forsyndet mig saa haardt, min Fader!
At Du mig straffer med et saadant Spørgsmaal?

Melitos.

Medborgere! Vel, har I Mod, saa kommer
Og træder flux i Forbund med en Ven!
Naar Legemet er sygt og skades af
En usund Føde, som ei kan fordøies,
Da maa det skilles ved den, som en Gift;
Og det formaaes blot ved en kraftig Modgift.
Den gamle Sokrates er mere farlig
I vort Athen, end Mange troe; thi her
Vil man kun Nyt, og det Urimeligste
Jo finder strax Tilhængere. Han troer ei
Paa Guderne. Han spotted med Oraklet.
Har I ei hørt det?

Lykon.

Ja, det giør han altid.

Melitos.

Og han forfører Ungdommen. — Skal vi
Anklage ham for Raadet, og paa Livet,
Som Gudsbespotter, Ungdommens Forfører?

Lykon.

Han har fortient det.

Anytos.

Meer end mangen Anden,
Som dræbtes her i en urolig Tid.
Men dersom Raadet nu frikiender ham?

Melitos.

Ei stævnes han for Areopagos!
De gamle Herrer deelte let hans Blødhed,
Og gik en Middelvei, som havde lidet,
Slet intet at betyde. Lever han,
Saa skader han. Nei — han maa døe.

Anytos.

Han er
En gammel Mand, halvfierdsindstyve Aar;
Let kommer Døden selv i slig en Alder.

Var det ei nok ret at beskiæmme ham —
Med Pengestraf — Landsflygtighed? —

Melitos.

Nei, nei!
Han har en Sundhed, som kan kappes med
Den Sundestes, og der er mangen Yngling,
Som ønske maatte denne Gubbes Helbred.
Der bider Intet paa ham uden Døden.

Anytos.

Saa lad den bide ham! For mig ret gierne.
Vi vil forklage ham for Heliaia
Paa Folkethinget. Jeg har Venner nok,
Og Sokrates har giort sig nys af Folket
Forhadt, fordi han heftigt ivred mod
Ochlokrati og vilde Pøbelherskab.

Melitos.

Godt! Folder Eders Hænder da i min,
Og lad os sværge Fienden Undergang!
Saa gaae vi hiem til Mit. Jeg skriver Klagen.

(De gaae.)

Æschines kommer tilbage, og seer foragteligt efter dem.

Tre Nidinger hinanden række Hænder?
Ha, det betyder sikkert intet Godt.
Hvad giftig Øgle ruges atter ud
Af plumpe Dumhed, uforskammet Had?
Det aner mig, det giælder Sokrates.
Herakles! Ha, det er den høie Tid,
At Du engang igien tilbagevender,
At rense Stalden for Athenerne.
De trænge meer til Røgt i deres Baas,
End hos Augias de tretusind Oxer!

(Gaaer.)

Værelse hos Sokrates.

Sokrates. Xanthippe.

Xanthippe.

Du troer maaskee, naar Du har været ude
Og kiævlet dygtigt først med alle Folk,
At i dit eget Huus Du skal faae Ro?

Sokrates.

Ak nei, min Hustru! det jeg venter ei.
Og Mennesket har heller ikke godt
Af altfor megen Ro, saa dovner han.
For Kraft at styrke, trænge vi til Kamp.
Og skiøndt Du veed, jeg skiændes ei med Nogen,
Saa er dog alt den indre Kamp i Sindet,
For Lidenskaben, for Vredagtigheden
At hæmme, naar den vilde bryde løs
Og hævne krænket stolt Ømfindtlighed,
En høist fortræflig, en høist nyttig Ting.
Saaledes bliver Du min Lærerinde
Maaskee tidt uden at Du veed det selv.

Xanthippe.

Ja, drille kan Du godt.

Sokrates.

Jeg vil ei drille;
Men ærligt maa jeg tale nu, som altid.
Det er min Hiertensmening.

Xanthippe.

Altsaa ønsker
Du ingen Ro?

Sokrates.

Den finder jeg først hist
Hos de udødelige Guder. Her
Er Livet stedse Kamp. Hvor Mennesker
Sig tumle, der er Strid. Dog er Naturen
Et Billed af en haabet Salighed.
Og, tro Du mig, jeg skiønner ret derpaa,

Faae vi et Par Oboler, — det er nok;
Men hist paa Folkemødet giælder det
Dog mangen Borgers Liv! Og derfor gyser
Det i mig, naar jeg ta'er den sorte Steen.

Menalkas.

Du har en altfor øm Samvittighed.
Nu veed jeg hvad din Drøm betyder.

Damon.

Nu?

Menalkas.

Patroklos, som besøger os, den Rige,
Som boer ei langt fra dette Fiskerleie,
Han er den Guldfisk, som beriger os.

Damon.

Men Du vil dog ei føre Dig en svag,
En uerfaren Møes Hengivenhed
Til Nytte?

Menalkas.

Kiender Du mig ikke bedre?
Han elsker hende, han vil ægte hende.
Han er Athener, han har Borgerret.
Den stakkels Sokrates er yderst fattig;
Med sine Tanker fanger han ei Guldfisk,
Saa lidt som Du i Drømme med din Angel;
Men dette Giftermaal vil giøre ham
Og Datteren saa lykkelig, som hin.

Damon.

Ja, det var herligt, hvis det kunde skee.
Men hvordan vil Du vende hendes Sind
Til Kiærlighed?

Menalkas.

Derpaa jeg pønset har,
Imens Du drømte kun, den hele Nat;
Og det kan skee —

Xanthippe.

)rømmer, der ei sørger for sit Huus;
saa hovmodig er, at ei engang
ta'er Betaling for sin Underviisning.

Sokrates.

.nderviser ei; jeg taler gierne
unge Mennesker, som mig betale
Agtelse, Tillid, Opmærksomhed.

Xanthippe.

naar Du snakke kan, saa er Du glad.

Sokrates.

eed, Xanthippe, jeg kan ogsaa tie.
Kunst har Du mig lært, og tog dog ingen
:ng; hvorfor skulde jeg da vel betales?

Xanthippe.

ommer han igien med denne flaue,
|løse Spøg, og med sin Ironi.

Sokrates.

ınde faaet Dig en bedre Mand,
ıil jeg gierne tilstaae; tilstaaer ogsaa,
)ar en Svaghed af mig, at jeg lod
re Aar mig daare, til at offre
Duepar paa Aphrodites Alter.
erfor har Du Ret, at være vred.
|iør mig ondt for Dig; men det er skeet.
Ŝen som elsker Pragt og Overflod,
:tte tomme Huus et Sorgens Huus.
kiære Hustru! heller ikke skylder
ıindste Hvid til noget Menneske,
et Nødtørftige har aldrig manglet.

Xanthippe.

yr blot nøies med Nødtørftigheder.

Sokrates.

ode Guder gav os vakkre Børn.
lsker dog din Daphne, lille Kriton
in Lamprokles.

Aristophanes.

Saa sig mig een!

Menalkas.

Du er jo ei Kyklop,
Med langt og laabent Diebryn i Panden,
Som fra eet Øre gaaer hen til det andet.
Din Næse bøier sig ei tyk og bred
Ud over Læberne. Hvis hun er smuk,
Saa er Du med.

Aristophanes (leer).

Er Smiger da saa stor,
I det forfængelige Land, at den
Forfølger os reent ud til Havets Bredder?

Menalkas.

Naar her hun kommer, pleier hun at drikke
Lidt Vand af vores Bæger.

(hemmelighedsfuld.)

Inde har jeg
Lidt sort Uld, taget af vor Nabos Vædder.
Snart kommer Maanen frem, da maa Du kalde
Paa Hekate, samt paa den underjords
Gudinde, som forfærder Hundene,
Naar de om Natten staaer og giøer ad Maanen.
En Laurbærqvist om Bægret maa Du flætte
Da med den sorte Uld, før Pigen drikker.

Aristophanes.

Og troer Du, at hun drikker Vand af sligt
Et Bæger, som omviklet er af Uld?

Menalkas.

Saasnart Besværgelsen er rigtig skeet,
Kan Uld og Grenen tages bort igien.
Et Billed maa Du danne Dig af Vox,
Som forestiller hendes stolte Hierte;
Og det Du smelte maa i Ilden, før
Hun drikker. See, da smelter Hiertet hende!
Tro mig, hun snart forelsker sig igien.

Sokrates.

Og vel altid meer, jo større
Velgierningerne var, som vistes ham?

Lamprokles.

Da meer end ellers.

Sokrates.

Men, hvo har os viist
Velgierninger saa store som Forældre?
Dem takke vi for Livet, alt det Gode,
Som skiænktes Mennesker af Guderne.
Især fortiener Moderen, som fødte
Sit Barn med Smerter og som gav det Die,
Som pleied det saa mangen søvnløs Nat,
Stor Tak; — og just fordi hun ædelmodig
Slet ikke giorde det for Takkens Skyld.

Lamprokles.

Men om hun end beviist mig havde den
Og mange fleer Velgierninger, — jeg kan
Ei meer udholde hendes Arrighed.

Sokrates.

Men da Du sidst var med i Skuespillet,
Og saae Tragødien, — sig mig, Lamprokles!
Troer Du, at Skuespillerne blev vrede
Da paa hinanden, for de Bitterheder,
Den Ene sagde der den Anden?

Lamprokles.

Nei,
Det var en anden Sag; de sagde det
Ei i den onde Hensigt at fornærme,
Ei for at skade.

Sokrates.

Troer Du da, din Moder
Vil skade Dig? Mon hun ei mener Dig
Det vel saa godt som nogen fremmed Qvinde?
Og dog giør Du Dig vred derover. Troer Du,
Din Moder hader Dig.

Lamprokles.

Det giør hun ei.

Sokrates.

Og dog — dog er hun Dig utaalelig!
Siig mig, mit Barn! Er der vel Folk i Verden,
Som Du maa føie, lempes efter? Eller
Har Du besluttet ei at eftergive
For Nogen? Ei at giøre Dig til Ven
Af noget Menneske?

Lamprokles.

Det vil jeg nok.

Sokrates.

Du ønsker altsaa dog at leve smukt
I Fred stedse med din Nabo, at han Dig
Kan laane Lys og Ild, og være Dig
Til Tieneste ved mange Leiligheder?

Lamprokles.

Ja, det forstaaer sig.

Sokrates.

Reiser Du i Selskab,
Til Lands og Vands, saa ønsker Du at vinde
Dens Yndest, som Du reiser med?

Lamprokles.

Det giør jeg.

Sokrates.

Men hende, som Dig elsker meer end Alle,
Med hvem Du giør den store Livets Reise,
Kun hendes Yndest vil Du ikke vinde?
Og veed Du ei, at selve Staten straffer
Børns Utaknemlighed? At den foragter
En utaknemlig Søn? At den forlanger
Ei Duelighed blot og Kløgt og Kundskab
Til sine høie Poster, men et Hierte,
Der fyldes af Høimodighed? At Den,
Som smykker ei sin Faders, Moders Grav,
Ei vorde kan Archont? — Gaa, kiære Søn!

Og anraab de udødelige Guder
Først om Tilgivelsen; at ei de holde
Dig for et utaknemligt Menneske.
Naar det er skeet, — forlig Dig med din Moder!

(Lamprokles kysser hans Haand og gaaer.)

Daphne kommer ind ad den anden Dør.

Sokrates.

Der er min lille Daphne. Kom, mit Barn!
Der er min halve Siæl, min egen Psyche.

(Omfavner hende.)

Du veed vel, jeg har mange Kiærester
Og Elskovshandler, som jeg kalder dem;
Thi hvor min Tanke finder Sympathi,
Der er et Stævnemøde for min Aand;
Og der er Eros med i Spillet; nemlig
Den rette Eros.

Daphne.

Jeg forstaaer Dig nok!
Ei Barnet, Drengen ei med Vingerne,
Hefæstos, Aphrodites Søn, der løber
Omkring med Pilekoggret. Nei, den Rette!
Den Store — Ynglingen — den skiønne Gud,
Som var før Tidens Fødsel; — iblandt Guder
Den Allerældste, og dog ligefuldt
Den Yngste, Skiønneste.

Sokrates.

Ham mener jeg.

Daphne.

Og naar Du nævner Aphrodite, mener
Du ei dermed den jordiske Gudinde,
Zeus Datter og Diones; hun som boled
Med Ares; — nei, den Himmelske Du mener,
Reen som det hvide Skum paa Havets Barm,
Hvoraf hun fremsteg, at beherske Jorden.

Aristophanes.

Det glæder mig Hiertet at høre.
For Guldet just ei; jeg ønsker ei Guld; men det mig, Eupolis, glæder,
At Du er en Ven af det ærlige Slags, som hiælper din Broder i Nøden.
Vel ofte misundte Du mig min Krands.

Eupolis.

Ja — Laurbærkrandsen er andet;
Men Penge, paa dem er jeg ikke saa gridsk. Jeg deler Talenterne med Dig.

Aristophanes.

Selv har jeg Talenter, Eupolis! Har kiøbt en Gaard, som er kostbar.

Eupolis.

Saa har Du maaskee Dig slemt forkiøbt; og nu, da Giælden skal klares —

Aristophanes.

Jeg siger Dig nei! Thi Godset er mit. Der mangler intet paa Gaarden,
Undtagen en Frue, til Hustru mig, og Arbeidsfolket en Madmo'er.

Eupolis.

Du spøger da blot efter gamle Viis?

Aristophanes.

Nei! Jeg vil længer ei spøge;
Thi Spøgen med Krukken gik her tilvands, saalænge til den blev Alvor;
Og lystig jeg kom til denne Kyst, for hiem at vandre bedrøvet.

Eupolis.

Forelsket maaskee?

Aristophanes.

Der Gaaden er løst. Du finder Veien i Mørke.

Sokrates.

Den flyver langsomt,
Men træffer ogsaa.

Daphne.

Ikke altid, Fader!
Den vækker tidt Koldsindighed mod Den,
Som elsker os. Saa gik det jo min Navne,
Den altfor knibske Daphne, som foragted
Apollon selv, der elsked hende høit.
Hun flyede fra hans Barm og lod sig heller
Forvandle til et Laurbærtræ, end blev
Hans Fæstemø. Den taabelige Pige!
Jeg kunde græde, naar jeg tænker derpaa.
Den stakkels Gud! Hvad hialp ham nu hans Guddom?
Han blev forsmaaet, foragtet af sin Elskte.
For silde først fortrød det hendes Hovmod;
Det stolte Hierte banked under Barken,
Da slog det ømt, for silde, for Apol.
Hun blev hans Laurbærtræ, og hendes Krands
Blev hans; og hun, som ikke favned ham
Med Elskovsvarme, vandt sig nu som Løv
Omkring hans skiønne Hoved; gav ham Æren,
Men Lykken svigted ham. Jeg kunde græde,
Hvergang jeg tænker derpaa.

Sokrates.

Daphne, Daphne!
Betro Dig til din Fader! thi Du elsker.

Daphne.

Nei, kiære Fader! Det bedrøver mig,
Oprigtig talt, at jeg er ei forelsket.

Sokrates.

Fortæl mig Alting!

Daphne.

Du har jo tilladt mig

At gaae imellem ud af Byen, Fader!
Til Fiskerleiet ved den skiønne Lund;
Til Damon og Menalkas, til de gamle
Ærværdige Fiskere, der leve med
Hinanden i lyksalig Fattigdom.

Sokrates.

Det maa Du gierne! Du kan trænge til
Lidt Munterhed, Adspredelse; Du har
Det ei saa godt her hiemme. Gaa Du kun!
Du har i Haugen pyntet Dig med Blomster
Ja, seer man vel! Hvortil behøves nu
De rige Damers Pragt og Ædelstene?
Foraaret selv, det er en Juveleer,
Som sælger os Rubiner og Smaragder
For Ingenting.

Daphne.

Naar Du er hiemme, savner
Jeg Intet, Fader! Og det veed jeg vist:
Ifald engang jeg faaer en Mand, da vil
Jeg aldrig elske ham saa høit som Dig.

(Kysser ham.)

Sokrates.

Det skal Du ikke sige! Dog — man elsker
Paa høist forskiellig Viis; den Kiærlighed,
Du finder hos en Fader, kan en Elsker
Ei skiænke Dig.

Daphne.

Nei sikkert, sikkert ei!

Sokrates (smiler).

Saa siig mig da: hvo er den Mand, som et
Du elsker, og som giør Dig saa bedrøvet,
Fordi Du ikke elsker ham?

Daphne.

Det er,
Som sagt, en overmaade deilig Mand.

Og selv Du sætter jo stor Priis paa Skiønhed.
Det er just ingen Yngling, men en Mand
I sine bedste Aar; det er en Landmand
I Nærhed af Athen. En vittig Mand,
Med megen Aand; at sige før han blev
Forelsket i mig; thi nu sukker han,
Og bliver næsten stum, naar vi er sammen.
Det er forskrækkeligt, som Kiærlighed
Kan giøre Folk enfoldige.

Sokrates.

Hvor sees I?

Daphne.

Han tidt besøger mine Fiskere.
Og der — der har vi da vort Stævnemøde;
Thi ene har jeg aldrig talt med ham.

Sokrates.

Og har han beilet til Dig?

Daphne.

Ja, det har han.
Og Fiskerne forsikkre, han er god.

Sokrates.

Saa har Du jo to Vidner. Det er nok,
For at bevise det lovformeligt.

Daphne.

Men jeg har ei ham givet mindste Haab.
Nei, tvertimod forstilt mig, som om jeg
Slet ikke brød mig om ham. Jeg har været
Koldsindig, spodsk imod ham; jeg har seet ham
Fortvivle fast, — og det bedrøver mig.

Sokrates.

Det burde vist bedrøve Dig, om end
Han var Dig aldrig saa modbydelig.
Thi kan Du ei ham giøre lykkelig,
Saa bør Du dog ei krænke, skade ham.

Daphne.

Ja — er det ikke sandt?

Sokrates.

Men deler Du
Hans Følelser, — da er det daarligt handlet,
At lyve først for Dig og saa for ham;
At flagre som en Lokkedue, Daphne!
Med snedig Flugt, for desto mere sikkert
At bringe ham i Fælden.

Daphne.

Men, min Fader!
Naar Duen selv, et saa uskyldigt Dyr,
Kan Sligt, hvad maa da ikke Mennesket,
Som dog langt mere fristet er til Synd?
Man kalder Duen Aphrodites Fugl,
Den trækker hendes Vogn; og, tro Du mig!
Den Dreng med Koggeret er dog en Gud;
Og i den skjælmske, lunefulde Leeg
Bestaaer maaskee hans største Herredømme.

Sokrates.

Spøg ei med Ilden, Barn! Den kunde brænde.
Besøg igjen kun dine Fiskere;
Jeg kiender dem og det er vakkre Folk,
Skiøndt lidt enfoldige. Hvad hedder Manden,
Som elsker Dig?

Daphne.

Han kalder sig Patroklos.

Sokrates.

Bring ham til mig, lad først mig tale med ham!
Ifald Du ei forsmaaer en Faders Raad.

Daphne.

Har jeg forsyndet mig saa haardt, min Fader!
At Du mig straffer med et saadant Spørgsmaal?

Sokrates (smilende).

Jeg vil ei straffe Dig; — men ofte vore
Io Børnene fra Riset før vi veed det.

Daphne.

Ak, Du har aldrig revset mig med Riis,
Og jeg skal aldrig krænke Dig med Slethed.

(Kysser ham og gaaer.)

Og da den slugte ham, da styrted Hero
Sig ned fra Taarnet til det elskte Liig.
Da var ei Kiærligheden Skum; nei, Skummet
Blev Kiærlighed, — som i det Dieblik,
Da Aphrodite steg af Bølgerne.

Daphne
(rækker ham rørt sin Haand).

Og har Du mig i Sandhed da saa kiær?

Aristophanes.

Forfør mig ei til Svaghed, for at haane
Mig atter.

Daphne.

Og Du kalder Elskov Svaghed?

Aristophanes.

Ja — den fortvivlede — som ei giengiældes.
Den sømmer sig ei nogen Mand. — Lad Jorden,
Lad Elementerne bekæmpe den, —
Det siger Intet, naar den finder Gienklang
I Elskerindens Hierte. Men hvis Hiertet
Er koldt og lukt, — og dog han staaer og banker,
Som en elendig Betler om en Skiærv:
Da havde han fortient at giennes bort
Med Cerberus, med Helvedes værste Hund,
Fra Hiertedøren.

Daphne.

Hør mig dog, Patroklos!
Jeg kiender Dig jo ikke ret endnu.
Man siger, Du var Digter, Skuespiller.
Det var jo Sophokles, som med Perikles
Feltherre blev, og Æschylos den Helt,
Som slog ved Marathon og Salamis.
O, det er skiønt at dyrke Muserne!
Vel aldrig end har jeg seet Skuespil;
Men lader mig dog tidt derom fortælle.
Hvi har Du da forladt din skiønne Kunst?

„Vil den ei bide Dig?“ Dog lod den sig
Taalmodig fange. Broder! og det var
En deilig stor Delphin af pure Guld.
Da gibs jeg, og jeg sagde ved mig selv:
Mon ei det er Poseidons Yndlingsfisk?
Den vandblaa Amphitrites bedste Skat?
Jeg løste den omhyggeligt fra Krogen,
At ei det mindste Gran af Guldet skulde
Med Hagen slides af; jeg trak den op
I Strikker bundet. Ak, da giorde jeg
En Eed: at aldrig meer jeg vilde vade
I Vandet paa min nøgne Fod; men leve
Paa Landet mageligt kun af mit Guld.
Brat vaagned jeg — og borte var min Fisk;
Men ei min Eed! Den ængster mig endnu.

Menalkas.

Din Eed var jo, som Fisken, kun en Drøm,
Et Blendværk, der forsvandt med samt dit Guld.
Lad det ei ængste Dig, min gamle Broder!
Vad Du kun ud paa dine nøgne Been
Og søg i Havet Dig det tørre Brød!
Thi meget mere faae vi sielden, veed Du.
Men ingen Gud vil straffe Dig for Meeneed.

(Peger hen i en Krog.)

See der! Der har jeg samlet, mens Du sov,
Endnu i Morges tvende Ballier fuld
Af sort' og hvide Steen, som sendes skal
Til Heliasterne, til næste Thing
I Hovedstaden. Hvergang der skal vælges
Og der skal dømmes, skeer det jo ved Steen.
Nu har de Noget for igien. Zeus veed
Hvad det kan være.

Damon.

Ja, vi samle Stene
Med Ligegyldighed — de hvide, sorte —
De er os lige kiære; for en Skieppe

Faae vi et Par Oboler, — det er nok;
Men hist paa Folkemødet giælder det
Dog mangen Borgers Liv! Og derfor gyser
Det i mig, naar jeg ta'er den sorte Steen.

Menalkas.

Du har en altfor øm Samvittighed.
Nu veed jeg hvad din Drøm betyder.

Damon.

Nu?

Menalkas.

Patroklos, som besøger os, den Rige,
Som boer ei langt fra dette Fiskerleie,
Han er den Guldfisk, som beriger os.

Damon.

Men Du vil dog ei føre Dig en svag,
En uerfaren Møes Hengivenhed
Til Nytte?

Menalkas.

Kiender Du mig ikke bedre?
Han elsker hende, han vil ægte hende.
Han er Athener, han har Borgerret.
Den stakkels Sokrates er yderst fattig;
Med sine Tanker fanger han ei Guldfisk,
Saa lidt som Du i Drømme med din Angel;
Men dette Giftermaal vil giøre ham
Og Datteren saa lykkelig, som hin.

Damon.

Ja, det var herligt, hvis det kunde skee.
Men hvordan vil Du vende hendes Sind
Til Kiærlighed?

Menalkas.

Derpaa jeg pønset har,
Imens Du drømte kun, den hele Nat;
Og det kan skee —

Aristophanes kommer som Patroklos.

Aristophanes.

God Aften, Damon og Menalkas! Kommer
Hun her i Aften? Ikke sandt, hun kommer?

Damon.

Det kunde være vel hun kom; ifald
Hun faaer den lille Nabodatter med.

Aristophanes.

Jeg er ei heller kommen ene. Seer I
Den Mand, som sidder der paa Stenen ude,
Som seer paa Bølgerne ved Brændingen?
Han fulgte mig.

Menalkas.

Saa er det da dit Alvor
At ægte Pigen?

Aristophanes.

Sikkert! Hvis hun vil.

Menalkas.

Man ei maa tabe Modet. Da din Hensigt
Er ærlig, vil jeg give Dig et Raad.

Aristophanes.

Et godt Raad tidt opveies ei med Guld.

Menalkas.

Mit faaer Du for en Smule Sølv; jeg tager
Tiltakke selv med Kobber.

Aristophanes.

Nu, saa siig det!

Menalkas.

Du veed, at man tillaver Elskovsdrikke.

Aristophanes.

Fy, fy!

Menalkas.

Jeg mener ei de fæle, stærke,
Som gjøre Pigerne forrykt i Hov'det;
Men der er visse Kunster, som ei skade,
Og som man kunde dog forsøge paa.

Aristophanes.

Saa sig mig een!

Menalkas.

Du er jo ei Kyklop,
Med langt og laadent Øiebryn i Panden,
Som fra eet Øre gaaer hen til det andet.
Din Næse bøier sig ei tyk og bred
Ud over Læberne. Hvis hun er smuk,
Saa er Du med.

Aristophanes (leer).

Er Smiger da saa stor,
I det forfængelige Land, at den
Forfølger os reent ud til Havets Bredder?

Menalkas.

Naar her hun kommer, pleier hun at drikke
Lidt Vand af vores Bæger.

(Hemmelighedsfuld.)

Inde har jeg
Lidt sort Uld, taget af vor Nabos Vædder.
Snart kommer Maanen frem, da maa Du kalde
Paa Hekate, samt paa den underjords
Gudinde, som forfærder Hundene,
Naar de om Natten staaer og giøer ad Maanen.
En Laurbærqvist om Bægret maa Du flætte
Da med den sorte Uld, før Pigen drikker.

Aristophanes.

Og troer Du, at hun drikker Vand af sligt
Et Bæger, som omviklet er af Uld?

Menalkas.

Saasnart Besværgelsen er rigtig skeet,
Kan Uld og Grenen tages bort igien.
Et Billed maa Du danne Dig af Vox,
Som forestiller hendes stolte Hierte;
Og det Du smelte maa i Ilden, før
Hun drikker. See, da smelter Hiertet hende!
Tro mig, hun snart forelsker sig igien.

Aristophanes.
Jeg takker Dig, min ærlige Menalkas,
Et Venneraad kan aldrig skade. Jeg
Skal tage det med Vennen i Betænkning.
Der kommer han. Tillader I mig, Gubber!
At tale først et Øieblik alene
Med ham?

Damon.
Vi vil ei være Dig til Hinder
I mindste Maade, dersom Du os lover
At ægte Pigen. Men dersom Du vil
Kun giække hendes Uerfarenhed,
Da ramme Dig med Hævn de vrede Guder!

Aristophanes.
Fy, kald ei Guders Hævn ned over mig!
Min Daad fortørner ikke Guderne.

Damon.
Saa gaae vi ogsaa gierne Dig tilhaande.

(Fiskerne gaae ind i Hytten.)

Eupolis kommer.

Aristophanes.
Min Ven og Rival! Min Eupolis, Tak! forbi Du fulgte saa langt mig.
Du seer mig til Yderlighed bragt; — vi staae ved Kysten af Havet,
Og der forlader Du — viid det, min Ven! en Sønderknust og Fortvivlet.

Eupolis.
Hvad hører jeg? Zeus forbyde sligt! Aristophanes, siig mig dit Vanheld!
Vi troede, Du var en formuende Mand. Du kiøber en Gaard Dig paa Landet;
Og er til Bettelstaven dog bragt, og her vil ende fortvivlet?
Fat Mod, min Ven! Fortvivl ikke plat. Tidt Æren deelte Du med mig,
Jeg deler atter med Dig mit Guld.

Aristophanes.

Det glæder mig Hiertet at høre.
For Guldet just ei; jeg ønsker ei Guld; men det mig, Eupolis, glæder,
At Du er en Ven af det ærlige Slags, som hiælper din Broder i Nøden.
Vel ofte misundte Du mig min Krands.

Eupolis.

Ja — Laurbærkrandsen er andet;
Men Penge, paa dem er jeg ikke saa gridsk. Jeg deler Talenterne med Dig.

Aristophanes.

Selv har jeg Talenter, Eupolis! Har kiøbt en Gaard, som er kostbar.

Eupolis.

Saa har Du maaskee Dig slemt forkiøbt; og nu, da Giælden skal klares —

Aristophanes.

Jeg siger Dig nei! Thi Godset er mit. Der mangler intet paa Gaarden,
Undtagen en Frue, til Hustru mig, og Arbeidsfolket en Madmo'er.

Eupolis.

Du spørger da blot efter gamle Viis?

Aristophanes.

Nei! Jeg vil længer ei spøge;
Thi Spøgen med Krukken gik her tilvands, saalænge til den blev Alvor;
Og lystig jeg kom til denne Kyst, for hiem at vandre bedrøvet.

Eupolis.

Forelsket maaskee?

Aristophanes.

Der Gaaden er løst. Du finder Veien i Mørke.

Dog var det just heller saa bælmørkt ei, at Næsen Du derfor behøved
Paa Døren at støde tilblods.

Eupolis.

Fortæl, fortæl!

Aristophanes.

Hvad skal jeg fortælle?
Er jeg en Epiker, kiæreste Ven, som ud kan spinde Bedriften
I mange Sange? Hvor snart fortalt! Jeg elsker en smuk lille Pige;
Men Eros, som til min Mandboms Aar jeg hyldede ei, hævner sig paa mig;
Thi Pigen er knibsk. Men, oprigtig talt, jeg troer hun Comødie spiller,
Og det kan ogsaa jeg, som vel Du veed.

Eupolis.

Hvad vil da Fortvivlelsen sige?
Hvem er det?

Aristophanes.

Der har vi Spørgsmaalet ret! Der ligger Hunden begravet!
Hvem er det? Broder, jeg varer Dig, naar Du vil Comødier skrive,
Da spørg Dig altid først for, om Den, som Du med Svøben vil snærte,
Ei har en deilig Datter maaskee, i hvilken Du bliver forelsket.

Eupolis.

Hvo er da Manden?

Aristophanes.

Jeg var en Knøs i Ungdomsaarene kaade;
Jeg kiendte ham ei! — I Bad han ei gik, og slet var hans lurvede Kappe.
Han stod paa Gaden i Tanker tidt, var sær og hadede Lystspil,

Forbød Tilhørerne bid at gaae. Euripides var ham blandt alle
Den kiæreste Tragiker, for han var rig paa Tankesprog og paa Gloser.
Man sagde, — thi aldrig havde jeg selv et Ord end talet med Manden,
At Guderne han foragted, og dem dybt under Begreberne satte.

Eupolis.

Du mener Sokrates.

Aristophanes.

Nu jeg det veed: jeg giorde ham høiligen Uret.
Ved Agathons Giæstebud jeg ham saae; hans Viisdom der jeg beundred.
Ja! det er en klog og en ædel Mand; lidt sær — hvad siger det mere?
Men ingen Sophist. Jeg selv kan ei meer end Sokrates hade Sophister.

Eupolis.

Hans Datter elsker Du?

Aristophanes.

Eupolis, ja! Den skiønne, den yndige Daphne.
Men ei hun veed, hun en Beiler har, som hendes herlige Fader
For hele Folket engang har forhaant; — og det dybt gnaver mit Hierte!

Eupolis.

Naar kiærlig Du fortryder din Synd, saa vil Forladelsen følge.

Aristophanes.

Hos Faderen vel, men hos Datteren ei. Og vil han Samtykke give
Til Giftermaal med letsindige Svend? Thi at jeg reent nu er omskabt,
Det veed han ikke.

Eupolis (leer).

Det veed ikke jeg, som lever dog dagligen med Dig.

Aristophanes.

Og, Eupolis, dog, dog er det saa. Jeg viger gierne Dig Pladsen.
Jeg af Theaterlivet er mæt, jeg higer efter Naturens.
Jeg overlader Dig, uden Sorg, de brogetmalede Skiærme,
Samt Mændenes Hob og Ynglingers Flok, med deilige Pigemasser;
Og Fløitespillet, og talrige Sværm, Tilskuerraden paa Bænken;
De hurtige letforsvindende Klap! Naar nu et Klap jeg paa Kinden
Faaer af min Daphnes sneehvide Haand, da glemmer jeg Klapperne hisset.
Vel har jeg med en forvoven Spot tidt lagt mig ud med Athene,
Men altid har jeg en evig Natur holdt høit, som billigt, i Ære.
Og Skyerne, Fuglene, Vesperne har ei Aarsag til mig at drille;
Thi jeg ærbødigt har hyldet dem — de aldrig udtømmede Skyer,
Som af en bevægelig Dug=Natur fra Fader Okeanos stige
Til Biergenes Aas, med Skove bedækt, hvor sig fierntlysende strække
Det frugtfrembringende hellige Lands begeistret=pladdrende Floder,
Imens udødelig Skaberkraft nedryste de qvægende Skyer.
Og Fuglene ville vist heller ei alvorligt med Næbet mig hakke;
De snadskende Fugle, skiøndt jeg dem tidt har høit paa Scenen forklaget,
Fordi de Kornet af Furen stial, den nyligpløiede Fure,
Og pikked i Jordbærrets rødmende Frugt; jeg roste dem kiærlig dog atter,
Fordi de snapped den hæslige Myg, som stikker i fugtige Dale.
Og Frøerne selv „Brekkekekex" har Aarsag ei til at klage!
Jeg roste dem jo som Venner især af de sangforstandige Muser,
Af den hornføddede Pan, som hos dem i Sivet skiærer sin Fløite.
Ja, Harpespilleren selv, Apol, der finder Skiold til sin Lyra.
Men, stille Broder! Forlad mig nu! Tag mit Farvel for bestandig!

Hist kommer hun! Kold som Artemis, skiøn som den friske
Demeter;
Og han, som ei skialv i Musernes Hal for et Folk, — ei selv
for Athener —
Han skiælver nu, bag Cypressens Busk i Maaneskin, blot for en
Pige!
(De gaae.)

De gamle Fiskere komme ud af Hytten igien.

Menalkas
(seer ud af Scenen).

Der er hun alt. Han hende gaaer imøde,
Den lille Tvedragt svinder af sig selv.
Vi ere Gubber, Damon! Men vi glemte
Dog ei den søde Spøg, som Eros skiænker.
Det ligger nu engang i Møens Væsen,
At hun maa pine lidt den Mand, hun ynder.
Kom lad os gaae tilside! Lad dem tale!
(De gaae.)

Aristophanes kommer med Daphne.

Daphne.

Jeg træffer Dig igien ved Fiskerhytten?
Er Du ei kied endnu af dette Sted?
(Afsides.)
Besynderligt! Min Fader har forbudt mig
At drille ham, og dog kan jeg endnu
Ei lade være.

Aristophanes (sagte).

Aristophanes!
Beviis nu, at Du est en Skuespiller!
Vær ikke længer øm, vær ikke stum!
Suk ei! Vær kiæk! — Den Sukkende foragtes,
Men den Fortørnede forsoner man.
(Høit.)
Min smukke Daphne! Jeg er ikke kommen
Herhid for din Skyld, det kan jeg forsikkre.

Du mødte kun min Elskov med Foragt.
Jeg sætter ingen Stolthed i at haanes.
Jeg gik just fra min Gaard en Aftenvandring,
Og grubled over Kiærlighedens Væsen;
Da fandt jeg: Havets Kyster ligner det.
Thi Søen tyder Mandens Kiærlighed:
Alvorlig, stærk og af en dyb Natur,
Skiøn lidenskabelig; men Pigens Elskov
Er kold og flad som Jordens Blomsterkyst.
De runde Lilier bag Sivets Blade
Forføriskt lokke Voven hid; den kommer,
Den vover sig, mildtrislende paa Smaasteen,
Som skiærer den, skiøndt den er blød og venlig.
I høie Dynger bruste den derude,
Paa Klippen knust, forhaant af Nattens Blæst.
Hvad vandt den ved at snige sig til Stranden,
Til Blomsterkysten med den faste Barm?
Maaskee et flygtigt Kys; — saa stødes den
Tilbage stolt. Og hvad var Troskabs Løn?
Et smukt — et løst — et øieblikligt — Skum.

Daphne.

Den Flygtige sig tænker Elskov flygtig,
Men ikke hver en Beiler føler saa.
Ei for Leandros var det hvide Skum
Paa Bølgerne kun snelle Stierneskud
I Elskovs Luft, som daled og forsvandt.
De vaade Nympher vinkte ham til Sestos
Fra sit Abydos; og det Hav, som skilte
To store Verdensdele fra hinanden,
Forbandt to Elskende; thi Helespont
Blev ham en sikker Vei til Kiærlighed.

Aristophanes.

Det var en anden Sag. Den skiønne Hero
Forsmaaede haanligt ei hans Elskov, Daphne!
Hun lyste ham med Faklen fra sit Taarn;
Da slog han Bølgen med en kraftig Arm.

Og da den slugte ham, da styrted Hero
Sig ned fra Taarnet til det elskte Liig.
Da var ei Kiærligheden Skum; nei, Skummet
Blev Kiærlighed, — som i det Dieblik,
Da Aphrodite steg af Bølgerne.

Daphne
(rækker ham rørt sin Haand).

Og har Du mig i Sandhed da saa kiær?

Aristophanes.

Forfør mig ei til Svaghed, for at haane
Mig atter.

Daphne.

Og Du kalder Elskov Svaghed?

Aristophanes.

Ja — den fortvivlede — som ei giengiældes.
Den sømmer sig ei nogen Mand. — Lad Jorden,
Lad Elementerne bekæmpe den, —
Det siger Intet, naar den finder Gienklang
I Elskerindens Hierte. Men hvis Hiertet
Er koldt og lukt, — og dog han staaer og banker,
Som en elendig Betler om en Skiærv:
Da havde han fortient at giennes bort
Med Cerberus, med Helveds værste Hund,
Fra Hiertedøren.

Daphne.

Hør mig dog, Patroklos!
Jeg kiender Dig jo ikke ret endnu.
Man siger, Du var Digter, Skuespiller.
Det var jo Sophokles, som med Perikles
Feltherre blev, og Æschylos den Helt,
Som slog ved Marathon og Salamis.
O, det er skiønt at dyrke Muserne!
Vel aldrig end har jeg seet Skuespil;
Men lader mig dog tidt derom fortælle.
Hvi har Du da forladt din skiønne Kunst?

Aristophanes.
Det Chor, jeg hørte Vaarens Roser synge,
Drog mig fra Phøbos mægtigt hen til Eros.

Daphne
(rækker ham sin Haand).
Jeg kan ei længer modstaae, jeg er din!

Aristophanes (omfavner hende).
Det er Du! Ha, jeg vidste det, Du er det.
Af, i det Mindste for et Dieblik!
Det Dieblik jeg skynder mig at nyde;
Thi jeg er bange for at miste Dig.

Daphne.
Følg til den ædle Sokrates, min Fader!
Han bød mig bringe Dig; han vil ei nægte
Sit Ja, naar Du ham hilser som min Beiler.

Aristophanes.
Det troer jeg ogsaa; men jeg frygter for,
At Den, som ønsker det, vil nægte mig det.

Daphne.
Tal tydeligt! Har Du bedraget mig?
Og er Du ikke Den, Du kalder Dig?

Aristophanes.
Jo, Daphne! Jeg er Digter, Skuespiller;
Er agtet, yndet af Athenerne;
Har kiøbt en Gaard herude, har Formue,
Jeg elsker Dig. — Det synes være nok —
Det Vigtigste. Patroklos er et Navn,
Dig ligegyldigt, om jeg hedder saa,
Hvad heller anderledes, naar jeg er
Godseier — Elsker — Digter — Skuespiller.

Daphne.
Ja, det er ogsaa ganske mig det samme,
Min kiære Ven! Lad det ei ængste Dig.
Patroklos er et vakkert Navn, han var
Achilles' Ven — en giæv og trofast Helt;

Men han blev dræbt, han faldt før Ilion
Indtaget blev; (smilende) Du, derimod, Du har
Jo vundet Borgen.

Aristophanes.

Elskelige Daphne!
Du er en Pige med Forstand, Du vil
Ei harmes paa en ufornuftig Viis,
Naar jeg betroer Dig — ak, en Ungdomsvildskab.
Jeg spilled eengang med — var nødt dertil —
I dette Lystspil kaldet Skyerne —
Som Aristophanes —

Daphne (forfærdet).

O, alle Guder!
Nu falder det fra Øiet mig som Taage —
Du — Du er Aristophanes!

Aristophanes (forvirret).

Hans Ven!
Tilgiv ham, Huldeste. Han har fortrudt
Sit Misgreb mange Gange. Han var ung,
Letsindig — ak — ei kiendte han din Fader!

Daphne.

Og stilled ham til Spot dog for Athen;
Den ædleste, den bedste Mand! — og hængte
Som Giæk ham op i Skyen i en Kurv;
Og lod ham lære Børn at slaae Forældre,
At spotte Guderne. Jeg seer det, Synder!
Jeg læser i dit Blik — det er Dig selv.
Og brat forsvinder nu min Kiærlighed,
Som Nattens Mosedamp for Dagens Straale.

Aristophanes.

Jeg har Dig sagt: Ei kiendte jeg din Fader.
Jeg har misbrugt hans ædle Navn! Det passer
Elendigt paa den Last, jeg vilde revse,
Som jeg har revset, til Athenes Lyst.

Sophister hader Sokrates som jeg,
Lad Skyerne bedække da mit Misgreb
Med evig Taage. Stierner kan ei slukkes!
Mit Værk fordærver ei din Faders Ære,
Den daarligvalgte Titel ei mit Værk.
Jeg har i lang Tid agtet Sokrates
Som han fortiener.

Daphne.

Ha, det kan Du ei!
Har Du et Hierte til at fatte ham?
Og kunde Du i al din Levetid
Vel giøre slig en Ondskab god igien?
Min dyrebare Fader! tilgiv mig,
At jeg et Øieblik mig daare lod
Af denne Slanges Hvidslen. Nu tyer Daphne
Tilbage til dit faderlige Bryst!
Hun deler ei sin Kiærlighed til Dig
Med nogen Fremmed meer; hun fatter klart
Hvad Skat hun var paa Veie til at tabe.
Antigone forlod ei Ødipus,
En blind, vildfaret, hidsig, syndig Gubbe;
Og skulde jeg forlade Dig, som seer
Meer skarpt og klart end hele Attika?
Hvis Siæl er luttret alt i Jordens Modgang,
Som Guld i Ilden; som en salig Aand
Befriet fra Støvet i Elysion?
Nei, Fader! Opluk mig din lave Gavl,
Og tag igien mod en forvildet Due!

(Hun flyer fra Aristophanes og vil ile ind i Fiskerhytten.)

Aristophanes (fortvivlet).

Zeus! har dit Lyn med svovlblaa Flamme styrtet
Mig fra Olympen ned i Tartarus?
Og møder mig Empusa der, som skrækker
Sit Bytte med forfærdelig Forvandling,
Før hun fortærer det?

Menon og Antisthenes, tvende Bevæbnede, komme.

(Da Daphne seer dem, bliver hun staaende i Hyttedøren.)

Menon.

Der staaer han! Det er Aristophanes.
Jeg sagde Dig det nok! Jo, han er her.

(Griber ham i Brystet og drager sit Sværd.)

Du kommer ikke levende fra Stedet.

Aristophanes (kold).

Er I Herolder fra det mørke Rige?
Vil I afhente mig i Charons Baad?
Jeg frygter ei for at bestige den;
Skiøndt den er løs i Fugerne, — skiøndt den
Vil briste med mig. Jeg er ingen Skygge;
Men mindre selv end den; — jeg er et Intet!

Menon.

Tre Nidinger har stævnet Sokrates
For Raadet og anklaget ham paa Livet,
For Gudsbespottelse, Ungdomsforføren.
Vi er den Vises Venner, vi vil hævne
Misgierningen her allerførst paa Dig,
Som i et nederdrægtigt Skuespil
Har giort ham latterlig i Folkets Øine,
Og været første Aarsag i hans Fald.

Aristophanes.

Her er mit Bryst! Jeg skytter ei om Livet,
Jeg takker Dig! Stød til! Hvad nøler Du?

Menon.

Det er mit Alvor, Niding! Tro Du mig,
Du har idag seet Lyset sidstegang.

(Han vil giennembore ham.)

Daphne

(styrter hen imellem Aristophanes og den Bevæbnede).

Ha, vil Du dræbe den Uskyldige?
Stands, Morder!

Menon.

Daphne! — ha, jeg kiender hende,

Det er den Vises Datter. Jeg vil tugte
Din Faders Fiende, Daphne, hold mig ei!

Daphne.

Forbandet være slig en Hævn — et Mord!
Troer Du med Mord at tiene Sokrates?

Menon.

Ha! Du forsvarer Aristophanes?

Daphne (omfavner Aristophanes).

Det Sværd som ham vil dræbe, først maa bore
Sig giennem dette Bryst. — Han er min Brudgom!

Menon (træder forundret tilbage).

Din Brudgom, Daphne?

Daphne (i Angst).

Ja, han er min Brudgom —
Forsonet med min Fader — Sokrates
Tilgiver ham.

Menon.

Nu — dersom det er saa,
Saa krumme vi et Haar ei paa hans Hoved.

Aristophanes
(henrykt, med Daphne i sine Arme).

O, Kiærlighed! som gav Naturen Livet,
Hvor sødt gienføder Du mig her paa ny.

Tredie Handling.

Det heliastiske Thing.

En Hal med Buegange til begge Sider. Man seer de første Bænkerader i Coulisserne besatte med Atheniensiske Borgere. Foran dem, paa selve Skuepladsen, sidde sex Archonter, tre paa hver Side. **Melitos**, som har talet, gaaer hen og sætter sig paa Bænken bag Archonterne.

Sokrates
(midt foran paa Skuepladsen).

Hvad Indtryk Klagerne paa Jer har giort,
Athenere! Det veed jeg ei; men hvad
Mig selv angaaer, var det ei meget langt fra,
De havde bragt mig til mig selv at glemme,
Saa overtalende har Alle talt.
Skiøndt — Sandhed — den har Ingen af dem talt;
Og den af deres Løgne maatte jeg
Beundre mest, da de advared Jer
For min Veltalenhed. Det tyktes mig
Den næsten største Uforskammenhed.
Thi naar jeg taler, vil I snart erfare,
Hvor slet og ret mit Ord, min Talen er.
Og hæsligt vilde det mig ogsaa klæde
I slig en Alder, som en Dreng at komme
Med prægtig Snak og med høitravende Floskler.
Jeg beder Eder — tager da tiltakke,
Naar I mig høre tale ligefrem,
Som I paa Torvet og ved Vexelboden
Er vant at høre mig; og larmer ei!

Først altsaa maa jeg da forsvare mig
od mere farlige Modstandere
ad disse Sidste; skiøndt vel ogsaa de
lev farlige. For lang Tid siden har
an sagt: der var en Sokrates, en Viis,
om grubled over Himlens skiulte Ting
g Underjordens; og hvad der var Uret,
rdreied han til Ret. See, det var farligt!
i slig en Mand er en Ugudelig.
g De, som vidned sligt om mig dengang,
ar Mænd med Aand, med Fædrelandets Agt.
ærst er det, at det er saa længe siden
t ei jeg kiender dem, og blandt dem Alle
r nævne kan — høit — en Komødieskriver.

Aristophanes
(træder frem).

g her — her staaer han — en Komødieskriver.
g som jeg offentlig Dig har forhaant,
aa skylder jeg Dig offentlig en Afbigt.
g fee — den giør jeg villig, uden Skam.
i, tvertimod, det vilde være Skam,
vis jeg som moden Mand ei stammed mig
ed Ungdomsubesindigheden. Navnet,
g gav mit Lystspil og dets Hovedmand,
ar usselt valgt, og mere — det var dumt!
en Vittige kan stundom være dum,
aa godt som Dumheden kan være vittig.
rakelet i Delphi vide maa
vorfor jeg valgte, Sokrates! dit Navn
denne store By, saa riig paa Narre.
uus veed at der var nok at vælge blandt!

(Der hysses af Forsamlingen.)

Aristophanes.

aa sagte! Vi er ikke paa Theatret.
er er vi Heliaster, Borgere.
g har den samme Ret, som I! Og jeg

Udraaber høit paa Thinge: Sokrates
Er en uskyldig, viis, en ædel Gubbe!

(Han gaaer hen paa sin Plads igjen.)

Sokrates.

I Nøden skal man kiende sande Venner.
Mig glæder høit, min Ven, hvad Du har talt.
Dit Lystspil, fuldt af Vid og sund Forstand,
Har altid moret mig. Jeg saae det selv
Med stor Fornøielse, naar det blev opført,
Og vidste nok: det var en Misforstand,
At Navnet „Sokrates" Du havde brugt.
Mod gamle Anfald har jeg, for det første,
Da Intet meer at stride. Altsaa til
De nye. — Oplæser mig endnu engang,
Hvis I vil tiene mig, Melitos Klage!

En **Archont** staaer op og læser af en Tavle:

Melitos Melitos's Søn, anklager Sokrates, Sophronisfos Søn, af den Alopekiske Demos', som Forbryder, skyldig til at miste Livet, fordi han fordærver Ungdommen, og dyrker ei de Guder, Staten dyrker, men kun noget Dæmonisk.

(Han sætter sig.)

Sokrates.

Forbryder kaldes jeg! Ungdomsfordærver!
Athenere, men jeg paastaaer: Melitos
Er en Forbryder, der kun driver Spot
Med vigtige, med høist ærværdige Ting,
Med hvilke aldrig han alvorligt har
Befattet sig. Kom hen til mig, Melitos,
Og tal!

(En Archont vinker ham, han kommer.)

Sokrates.

Ei sandt, Du ønsker Ungdommen
Skal trives vel?

Melitos.

Jeg ønsker det.

Sokrates.

Saa siig:
Hvo giør den bedre? — Hvo der den forderver,
Har Du alt sagt; men siig os ogsaa: Hvo
Forbedrer den? — Du tier? — Seer Du vel,
Hvor lidt Du Dig bekymret har om Sligt?
Og tykkes det Dig ikke skiændigt dog?
Og er det ikke nok Beviis mod Dig?
Tal dog, Du Gode! Hvo forbedrer den?

Melitos.

Nu — Lovene!

Sokrates.

Derom jeg spørger ei
Min Bedste! Hvilke Mennesker, jeg mener,
Som kiende Lovene, naturligviis.

Melitos.

Her — disse Dommere.

Sokrates.

Hvad siger Du,
Melitos? Disse her opdrage, de
Forbedre Ungdommen?

Melitos.

Tilvisse, ja!

Sokrates.

Og — Allesammen, eller nogle Faa?

Melitos.

Nei, Alle!

Sokrates.

Ha, ved Hera, herlig talt!
En sielden Rigdom til at fremme Godt.
Og hine Raadmænd ligesaa?

Melitos.

De med!

Sokrates.

Men Fogderne, Melitos, mon de dog

I Sognet ikke stundom dem fordærve?
Giør de dem ogsaa bedre?

Melitos.

Ogsaa de.

Sokrates.

Tilhørerskarerne, som sidde her,
Til begge Sider?

Melitos.

Iberegnet.

Sokrates (smiler).

Alle
Athenere forbedre Ungdommen —
Det er din Mening da, — undtagen jeg.

Melitos.

Det er min Mening.

Sokrates.

Jeg Usalige!
Men svar mig: Dersom Talen var om Heste —
Troer Du, at Alle kan tilride dem,
At Een dem kun fordærver? Eller omvendt,
At Enkelte — Beriderne — dem ave,
At Uerfarne kun skamride dem? —
Du kan ei nægte det, Melitos, om
Du ogsaa gierne vilde. Lykkelig
Var Ungdommen, hvis Een den kun fordærved.
Men jeg vil giøre Dig endnu et Spørgsmaal:
Hvad er det Bedste, mener Du, — at leve
Blandt gode Borgere, hvad eller slette?
Vil man vel heller hiælpes eller skades? —
Svar mig, Du Gode! Loven byder Dig
At svare mig. Vil Nogen gierne skades?

Melitos.

Vist ikke.

Sokrates.

Og naar nu Du kalder mig

Ungdomsforfører, — mener Du dermed
Forsætlig eller uforsætlig?

Melitos.

Ganske
Forsætlig, mener jeg.

Sokrates.

Hvordan, Melitos?
Du troer mig i min Alderdom saa dum,
Forsætlig at forføre Næsten til
At skade mig? — Det troer Du ei, Melitos!
Det faaer Du heller Ingen til at troe.
Altsaa fordærver jeg den enten ei,
Hvad eller skeer det uforsætligt; hvilket
Ei kræver Lovens Straf. I hvert Tilfælde
Har Du jo løiet! Skeer det uforsætligt,
Da trænger jeg til Varsel, Underviisning,
Strafskyldig er jeg ikke. — Nu til Dadlen
Om Guderne. Her maa Du give mig
Lidt nøiere Forklaring om din Mening.
Er det din Mening, at jeg dyrker ei
De Guder, Staten dyrker; eller troer Du,
At jeg er reent ugudelig, og ingen,
Slet ingen Guder dyrker?

Melitos.

Ja, det er
Min Mening just: Du dyrker ingen Guder.

Sokrates.

Du selsomme Melitos! Hvordan kom
Du dog til denne Mening? Sol og Maane,
Dem holder altsaa jeg for Guder ei,
Som andre Mennesker?

Melitos.

Nek, nei, ved Zeus,
I Dommere! Han troer, at Solen er
En Steen, og Maanen, troer han, er af Jord.

Sokrates.

Der tog Du mig for Anaxagoras;
Ham maa Du stævne hid for slige Tanker.
Altsaa — ved Zeus — jeg troer paa ingen Gud?

Melitos.

Nei, nei, ved Zeus, Athener! Han troer Ingen.

Sokrates.

Det er en Ungdomsstreg, Athenere!
Melitos her opfunden har en Gaade,
Og prøver om den vise Sokrates,
(Som Folk mig kalde, mener han, til Spot)
Kan løse den. Den er ei vanskelig.
Tillader mig blot paa min vante Viis
At svare ham, og giører ingen Larm! —
Siig mig, Melitos! gives der vel Ting,
Som angaae Mennesker, men derfor dog
Ei Mennesker? — I Mænd! Han skal mig svare,
Og I bør rolige forholde Jer.
Svar! Gives der vel Ting, som angaae Heste,
Men ingen Heste? Ingen Fløitespiller,
Men dog vel Ting som angaae Fløitespillet? —
Nei, bedste Mand! Der gives intet Sligt,
Du maa nu svare dertil eller ei.
Endnu et Spørgsmaal: Gives der vel Folk,
Som troe paa det Dæmoniske, men som
Ei paa Dæmoner troe?

Melitos.

De gives ei.

Sokrates.

Jeg takker Dig, at Du engang vil svare.
Men naar jeg altsaa paa Dæmoner troer,
Er de ei Guder, eller Gudesønner?
Og hvordan kan jeg troe paa Sønnerne,
Men ikke paa Forældrene? Nedstamme
De ei fra de udødelige Guder,
Ved Nympher, eller Andre? — Altsaa seer man:

Melitos var i stor Forlegenhed
For at paadigte mig en virkelig
Forbrydelse; men da han ingen fandt,
Saa digted han, — som han sædvanlig pleier —
Os noget Slet.

(Melitos gaaer forbittret hen og sætter sig.)

Sokrates.

Men det er ikke ham,
Det veed jeg meget vel, som styrter mig.
Jeg underligger ikke Anytos og hans
Og Lykons Had, — men Mængdens, — hvis jeg falder.
Dog — hvis det skeer, — troer I, jeg frygter Døden?
Nei, nei! Da dyrked jeg i Sandhed ei
De høie Guder, hvis jeg frygted den.
At frygte Døden, I Athenere!
Det er at være indbildt viis, og bilde
Sig ind at vide, hvad man ikke veed.
Thi Ingen veed, hvad Døden er. Maaskee
Den er det ypperste, det bedste Gode;
Og dog man frygter den, som om den var
Det største Onde. Hvis maaskee jeg troer mig
Lidt mere viis end Mange, da bestaaer det
Blot i, at jeg mig ikke bilder ind
At vide, hvad ei Mennesker kan vide.
At synde derimod mod Lov og Sæder
Og mod Retskaffenhed, det veed jeg, at
Jeg ikke bør. — Og nu opfordrer jeg
Enhver, som kan bevise mig, at jeg
Var Ungdommens Forfører! — Alle tie?
Saa træder frem I Mænd, som vidne kan,
At jeg var dens Forbedrer. Kriton, Du
Min Ven, og Fader til Kritobulos!
Lysanias, Du Sphettier, og Fader
Til Æschines! Antiphon, kom! Du Fader
Til min Epigenes — og Andre fleer!
Jeg seer, jeg har ei nødig Jer at kalde,

Forstener til den græsselige Taushed.
Som et fortvivlet Vildt, der grumt forfølges
Af glubske Blodhund ud til Søens Kyst,
Han styrter sig i Havet, drukner der,
For ei at faae sit Hierte sønderrevet.
Bort, Maske! Bort Undskyldning! Bort hver Løgn,
Som vil forsægte Synd og Skamløshed.
Med revne Klæder og med Flaggerhaar,
Vil jeg Athenens Gader giennemhyle;
Vil kaste mig paa Tærsklen til hans Fængsel —
Og haaber, at der Nemesis mig træffer,
For Folkegiften isner Hiertet ham.

(Vil bort.)

Daphne
(kaster sig for hendes Fødder).

O, Moder bliv! Bedrøv vor Fader ei
Med slig en Handling, som, Du veed, han hader.

Xanthippe (mat).

Nu vel, saa slutter jeg mig i min Vraa,
Og venter der, til Solen synker, Daphne!
Saa drikker han sin Kalk, og jeg med ham.
Thi der er Gift i flere Bægre, Daphne!
End det, som Bødlen rækker Sokrates.

(Hun gaaer ind i Sideværelset.)

Daphne.

O, arme Moder! Hellig Veemod kan
Ei lindre Sorgens Qval i hendes Hierte.
Forbittrelsen ophidser hendes Blod;
Og nu — af Kiærlighed og Troskab til
Vor arme Fader, — som, uagtet al
Iilsindethed, hun elsker meer end Livet, —
Maa Braadden saare hendes eget Bryst.

Aristophanes.

I arme Smaa, aftørrer Eders Taarer!
Min Daphne, Haabet er ei ganske slukt.
Alt vil jeg vove, for at redde ham.

m — være det nu grundet eller ei —
s Sokrates udmærket Noget finder,
ganske Hverdags, — der har bragt ham til
at foragte — ei at frygte Døden.

(Han gaaer. Archonterne reise sig.)

En Archont.

rst skal der stemmes nu, om Sokrates
skyldig, eller om han er uskyldig.
ın bringe Krukker, sorte, hvide Stene
nkring til Folket! Men for Sindet fromt
stemme til Retfærdighed, ved denne
ist vigtige Handling — lukker Choret ind,
siunge Hymnen, — medens Folket stemmer, —
: Adrasteia Nemesis, — Athene;
de bevæge Hierterne til Retfærd,
ȷ true Den, der handler af en lumsk
rblommet Hævnlyst, med Giengiældelsen.

(Vagtørene aabnes og Choret, som bestaaer af hvidklædte Ynglinger og Drenge, træder ind.)

Chor.

O, Adrasteia! Hellige Nemesis!
Du Nattens Datter, som med dit Fakkelblus
Opklarer Mørkets Mulm, og rammer
Snart eller silde hver fræk Forbryder.

Straal ned som Stierne giennem din sorte Nat!
Vor Aand opklar, som hildes i Skumringen!
Din Vægtskaal viis, som Retfærd veier,
Træf med dit Spyd den Brødefulde!

Og Du, Athene! der som en Tanke sprang
Af Gudens Hoved, — Mandens og Qvindens Aand
Forener Du, blaaøiede Jomfru!
Theseus at bygge sin Stad Du lærte.

I faldne Muur af gamle Kekropia
Kun tuded Uglen; — ei Du forsmaaede den —

Fierde Handling.

En Hal.

Æschines. Platon. Epigenes. Kritobulos.

Æschines.

I denne Hal, saa nær ved Porten, samles
Vi bedst; og jeg har hidbestilt en Skipper,
Der boer i Nærheden, hvis Fartøi ligger
Seilfærdigt i Piræos. Han kun venter,
At Skibet, som nu kommer hiem fra Delos,
Indlægge skal i Havnen, og at Festen
Skal være feiret, for at lette Anker.
Jeg haaber vist, vi overtale ham
Til at bortføre Sokrates.

Platon.

Ifald
Kun Sokrates sig lader overtale.

Æschines.

Naar alle vore Penge sammenlægges,
Da vil den Sum ei mangle, som behøves
Til at bestikke Fangevogteren
Og Skipperen, til at betale Fragten.
Hvad mig kun ærgrer er, at denne Giøgler
Deeltager i vort Anslag.

Kritobulos.

Ja det er
Ret ærgerligt. Jeg lider heller ei
Den falske Karl.

Ja — hvis de To ei havde hvervet for ham,
Saa havde han ei vundet Femtedelen
Af Stemmerne mod mig; og tusind Drachmer
Han havde maattet bøde for sin Frækhed.
Men — ligemeget! Manden vil min Død.
I, derimod, tillade mig at vælge
Hvad jeg fortiener. Nu er altsaa Spørgsmaal:
Hvad Sokrates af Eder har fortient.
Jeg aldrig brød mig om at vorde riig,
Og Folketaler og Krigshøvding vilde
Jeg heller ikke være. Ærlig sagt:
Fordi jeg fandt mig kaldt til noget Bedre.
Bilægge den udvortes Tvist med Vaaben,
Kan Mange lære Jer; men: stifte Fred
I Siælen, vorde noget Dygtigt der,
Før I forlange Pligter kun af Andre, —
Dertil var ikke mange Læremestre.
Jeg troer at have været Jer en Slig.
Er altsaa Spørgsmaal om Fortieneste,
Da maa den være god og ikke slet.
Og har en Fædrelands-Velgiører da
Bespiisning ei fortient i Prytaneion?
Langt meer end Den, som i olympisk Leeg
Med Tospand, Fiirspand først til Maalet kom?
Thi hin forøger ikkun Statens Glands,
Og trænger ikke til et saadant Maaltid;
Jeg derimod — jeg kan behøve det.
Skal altsaa jeg tilkiende selv mig Ret:
Bespiisning vorder det i Høitidshallen,
Paa Statens, paa mit Fædrelands Bekostning.

(Der hvæses og trampes i Forsamlingen, nogle af dem, man seer paa Bænkene, staae op og trække sig tilbage.)

Melitos (kommer).

Du hører Folkets Bifald, Sokrates!
Oprørende Forbryder! Bragt til Tærsklen
Af Dødens Port, og neppe viist et Smuthul

Til Redning, fordrer Du en Hæder, som
Kun Staten viser sine største Mænd.

Sokrates.

Der gives Øieblik i Livet, hvor
Fortienesten, som taler men ei høres,
Opfordrer Mennesket til Selvforsvar,
Hvor det var Feighed, Hykleri at tie.
Den Agtelse, jeg skylder Folk og Stat
Og egen Ærlighed, skal ei fornærmes
Af slige Kunster. Dersom ei den Lov
Var indført her, at man paa een Dag kan
Dødsdommen over den Indstævnte fælde,
Da vilde selv I overtydes snart
Om min Uskyldighed. Melitos fordrer
Min Død, om hvilken selv jeg yttred nys,
At det var uvist, om den kunde kaldes
Et Onde. Dog I vil, at jeg skal vælge
Hvad klarligt jeg erkiender for et sligt:
Som evigt Fængsel; hvad er Livet vel
I Trællelænker? Eller Pengebøder;
Jeg er en fattig Mand og har ei Penge.
Saa staaer Landflygtigheden da tilbage.
Men altfor kiært mig maatte Livet være,
Hvis ikke jeg begreb: at Den, som ei
Kan trives i sit eget Fædreland,
Han trives slettere blandt Fremmede.
I slig en Alder skulde jeg mit Liv
Begynde forfra? Gaae fra By til By,
For atter der at vorde landsforviist.
Thi hvor jeg kom, der maatte jeg dog tale
Og sige, hvad jeg tænkte; uden Grandsken
I Aandens Dyb var Livet mig et Intet.
Sig flokked Ungdommen at høre mig;
Og trued ikke da den samme Skiæbne?
Og naar jeg siger Eder, at min Dæmon,
Som tidt i Eensomhed mig giver Vink,

Advaret har for Sligt — saa troe I mig
Vel heller ikke. Hvis jeg havde Penge,
Saa vilde jeg betale Bøderne,
Som I paalægge mig. Men Alt hvad jeg
Kan give Jer, — det er en Mine*) høist.
Dog — Platon, Kriton og Kritobulos
Apollodorus — have tilbudt mig,
Hvis det behøves skulde, tredve Miner.
Saa meget vil jeg da betale Jer,
Og disse Mænd vil gaae i Borgen for mig.

Aristophanes (træder frem).

Jeg byder meer, jeg byder hvad forlanges.
Tag hvad jeg har! Tag hele min Formue!

Melitos (kommer).

For silde! Han har opbragt Folket med
Sin Indbildskhed, sin Særhed og sin Dæmon.
Og mens han stod og roste høit sig selv
Er fiirsindstyve Stemmer gaaet over
Til Modpartiet, som fordømmer ham.

Archonten
(kommer og siger bedrøvet).

Trehundred eenogtredsindstyve Stemmer
Mod hundrede ott'oghalvfemsindstyve
Har dømt Dig — til at tømme Giftens Bæger.

(Der opstaaer en dyb Taushed.)

Sokrates (bryder den).

Athenere! Det vil ei vare længe,
Før strengt man dadler Jer, for I fordømte
Den vise Sokrates til Døden; thi
At jeg var viis, det vil man paastaae dog,
Om det med Rette skeer nu eller ei.
Og havde blot I bidet givet Tid,
Saa havde reent I kunnet spare Jer
Uleiligheden og Henrettelsen;

*) 12 Rigsdaler.

Thi da var Døden kommen af sig selv.
Dog træffer ei min Dadel Eder alle,
Kun dem der fældte mig. — Nu staaer tilbage
Da blot, at gaae i Døden som en Mand.
Thi skammeligt det var, saavel i Retten
Som naar man gaaer i Krig, at kaste Vaaben
Og tigge sin Forfølger om sin Frelse.
Men hvad nu følge vil, det spaaer jeg Eder.
Man siger jo at Mennesker, der snart
Skal døe, besidde hellig Spaadomskraft.
Naar jeg er død, da vil snart Straffen følge.
I troe at stoppe nu den Dadlermund,
Som kalder Jer til Regnskab for Jer Vandel;
Men mange Stemmer høiere vil raabe.
Og troe I med Henrettelser at standse
Den Dom, der træffer Eders slette Handling,
Da feiler I. Athenes Ugle snart
Vil atter flagre til Ruinerne
Og hyle frygtelige Varselslyd.
Jeg træder hist for andre Dommere,
For Minos, Rhadamantos, Æskos, for
Triptolemos; — de vil mig ei fordømme.
Jeg træffer Palamedes hist og Æas,
Og mange fleer Uskyldigtmyrdede.
Kiært vil det være mig med dem at tale,
Der kan man tale frit; thi der henrettes
Man ei, fordi man siger Sandheds Ord.
Kun een Ting beder her jeg Eder om:
Hvis mine Sønner, naar de voxe til,
Om Rigdom sig bekymre, — hvis de stræbe
Til andet Maal end Dydens, — straffer dem
Med Dadel, som jeg her har straffet Jer!
Og bilde de sig ind at være Noget,
Og er dog Intet, — revser dem, som jeg
Har revset Jer! Og det vil glæde mig,
Naar hist — hvad vist jeg troer, — jeg det erfarer.

Men det er Tid nu at vi skilles ad —
Jeg for at døe, I Andre for at leve.
Hvad der er bedst — det veed kun Guden hist!
(Han gaaer.)

Sokrates's Huus.

Xanthippe. Daphne, Lamprokles, den lille Kriton.

Xanthippe.

Saadan behandle disse Uslinger
Den største Mand Athen end har besiddet!
En Mand, hvis Aand og Hierte rev mig hen
I Ungdomsaar saa stærkt, at reent jeg glemte
Hans Hæslighed og ringe Herkomst; da
Jeg i min Frændes, i Perikles Huus
Ham kiende lærte; hvor Aspasia
Gav ham den første Smag paa Videnskaber.
Og jeg har ogsaa altid holdt af dem.
Faa smukke Møer havde vel, som jeg,
Glemt alt det Øvrige, glemt Rang og Velstand,
Og sig forelsket i den blotte Viisdom.
Desværre, jeg var fattig, som han selv.
Er Krybben tom, da bides Hestene.
Det er et lavt, et pøbelagtigt Ordsprog,
Men er dog sandt — Dog maa jeg give ham
Den Roes, — det var ei ham, — det kom fra mig;
Naar Børnene først havde giort mig vred,
Naar Naboerne havde ærgret mig,
Naar Næringssorger havde ængstet mig,
Og naar hans sære Væsen drilled mig.
Men — det er glemt, det er tilgivet Alt;
Thi han er god, — hans Hierte — det er Guld.
Og han vil nok forsvare sig saaledes,
At Fienderne skal alle staae tilskamme.
Han vender hiem med Seir, det veed jeg vist.

Desværre venter ham kun atter Sorg
Og Ærgrelser! Thi Datteren gaaer hen
Og sig forlover med hans værste Fiende.
Det var da Takken for den megen Godhed,
Hvormed han overdynged Dig, Du Slette,
Du Utaknemlige! paa min Bekostning?
Men nu — nu er jeg mere troe end Du.

Daphne.

Nei, kiære Moder! Daphne blev sin Fader
Saa tro som Du din Husbond. Han har givet
Sit Ja til dette Ægteskab, før han
Gik hen paa Thinget at forsvare sig.

Xanthippe.

Den Stakkel! Ak, han siger Ja til Alt;
Naar blot man ikke disputerer med ham,
Og han beholder sine Meninger,
Saa faaer man ham til Alt. Og derfor var
Jeg ogsaa nødt, at tage mig af Huset;
Og hvis jeg stundom syntes lidt for mandig,
Saa var jeg nødt dertil; thi Sokrates
Er vel en Viis for hele Grækenland,
Men ingen Husbond i sit eget Huus.

Daphne.

Trøst Dig, min Moder! Aristophanes
Vil redde ham, hvis han til Bøder dømmes,
Om saa det var med hele sin Formue.

Xanthippe.

Nu, det er ædelt! Det er vel giort, godt giort.
Saa vil jeg ogsaa da tilgive ham.
Der er han.

Aristophanes kommer.

Daphne
(iler ham glad imøde).

Aristophanes!

Aristophanes (bedrøvet).

Min Daphne!

Ulykkelige Hustru! — Arme Smaa!

Xanthippe.

Hvad er der skeet? Du tier. Tal! Din Taushed
Mig skriger værst.

Aristophanes.

Man gav ham Valget frit
Imellem Bøder, Fængsel, Landsforviisning.
Han afslog Alt! Jeg vilde bøde for ham
Med Penge, — men for silde! Sokrates
Forbittred Hierterne, fordi han følte
Sin Værdighed og taled som han følte.
Da dømte Folket ham tildøde, — til
At tømme Giftens Bæger.

(Børnene græde.)

Xanthippe.

Drikke Gift?
Saa vil jeg drikke med Dig, Sokrates!
Saa vil vi dele Bægret. Du har deelt
Den bittre Livets Kalk med mig; nu er
Det billigt, at jeg deler din igien.
Uhyrerne har dømt den Viseste,
Den bedste Mand til Døden!

(Pludselig greben af en stærk fortvivlet Angers Følelse.)

Men jeg vil
Ei kaste Skylden meer paa Fremmede.
Hans Død opdirker Laasen for min Siæl,
Og sprænger den forfængelige Dør,
Hvor Selvroes sidder, Egenkiærlighed
Og sminker sig. Nei, nu skal Sandhed skrige!
Jeg — jeg har dræbt ham. Jeg har giort ham Livet
Utaaleligt. Jeg, jeg har giort ham Døden
Tillokkende. Han vil ei vende meer
Tilbage til den Hule, hvor ham Avind,
Medusa med de fæle Slangehaar,

Forstener til den græsselige Taushed.
Som et fortvivlet Vildt, der grumt forfølges
Af glubske Blodhund ud til Søens Kyst,
Han styrter sig i Havet, drukner der,
For ei at faae sit Hierte sønderrevet.
Bort, Maske! Bort Undskyldning! Bort hver Løgn,
Som vil forsægte Synd og Skamløshed.
Med revne Klæder og med Flaggerhaar,
Vil jeg Athenens Gader giennemhyle;
Vil kaste mig paa Tærsklen til hans Fængsel —
Og haaber, at der Nemesis mig træffer,
Før Folkegiften isner Hiertet ham.

(Vil bort.)

Daphne
(kaster sig for hendes Fødder).

O, Moder bliv! Bedrøv vor Fader ei
Med slig en Handling, som, Du veed, han hader.

Xanthippe (mat).

Nu vel, saa slutter jeg mig i min Vraa,
Og venter der, til Solen synker, Daphne!
Saa drikker han sin Kalk, og jeg med ham.
Thi der er Gift i flere Bægre, Daphne!
End det, som Bødlen rækker Sokrates.

(Hun gaaer ind i Sideværelset.)

Daphne.

O, arme Moder! Hellig Veemod kan
Ei lindre Sorgens Qval i hendes Hierte.
Forbittrelsen ophidser hendes Blod;
Og nu — af Kiærlighed og Troskab til
Vor arme Fader, — som, uagtet al
Iilsindethed, hun elsker meer end Livet, —
Maa Braadden saare hendes eget Bryst.

Aristophanes.

I arme Smaa, aftørrer Eders Taarer!
Min Daphne, Haabet er ei ganske slukt.
Alt vil jeg vove, for at redde ham.

Jeg staaer Jer nu i Husbonds, Faders Sted.
Det Skib, som aarlig gaaer til Øen Delos,
Med Krandse smykt, med Sangere, med Præster,
At helligholde Festen for Apol,
Det hellige Skib ei kommet er tilbage.
Mens det er borte, maa der ingen Domfældt
Henrettes i Athen. Hvor længe det
Kan vare, veed man ei; maaskee det kommer
I Morgen alt, om nogle Dage først;
Men Tid til Redning er der, som I see.
Jeg Alt bereder til den Vises Flugt;
Og kommer Skibet, bli'er det mere let
I Glædestummelen, — naar Ingen tænker
Paa skumle Fængsel, — at bortføre ham.
Vel afslog han idag Landflygtigheden,
Da den blev budt ham; men der er stor Forskiel
Paa: selv at dømme skyldig sig for Brøde,
Paa Thing høitideligt at giøre Løvter
Om evig Fiernen fra sit Fædreland;
Og paa: at vige for en opbragt Pøbel
En Maanedstid, til den faaer Øiet op,
Og kalder selv med Hæder ham tilbage.
Fat Mod, min Daphne! Græder ikke Børn!

(De Smaa tørre Taarerne af Øinene og see glade paa ham.)

Jeg skylder Eders Fader en Erstatning!
Jeg hængte ham engang i Skyerne;
Nu standser jeg ham paa hans Flugt i Sky
Til de udødelige Guder. Der
Han kommer tidsnok; men vi Mennesker
Behøve lidt Guddommeligt paa Jorden.

Fierde Handling.

En Hal.

Æschines. Platon. Epigenes. Kritobulos.

Æschines.

I denne Hal, saa nær ved Porten, samles
Vi bedst; og jeg har hidbestilt en Skipper,
Der boer i Nærheden, hvis Fartøi ligger
Seilfærdigt i Piræos. Han kun venter,
At Skibet, som nu kommer hiem fra Delos,
Indlægge skal i Havnen, og at Festen
Skal være feiret, for at lette Anker.
Jeg haaber vist, vi overtale ham
Til at bortføre Sokrates.

Platon.

Ifald
Kun Sokrates sig lader overtale.

Æschines.

Naar alle vore Penge sammenlægges,
Da vil den Sum ei mangle, som behøves
Til at bestikke Fangevogteren
Og Skipperen, til at betale Fragten.
Hvad mig kun ærgrer er, at denne Giøgler
Deeltager i vort Anslag.

Kritobulos.

Ja det er
Ret ærgerligt. Jeg lider heller ei
Den falske Karl.

Platon.

Hvem?

Æschines.

Aristophanes.

Som overalt, jeg ynder ei Poeter;
De efterligne kun det Synlige,
De hildes i det Sandseliges Aag.
En Tragiker — det faaer endnu saa være —
Men denne plumpe Giøgler —

Platon (venlig).

Æschines!
Tillad mig, at jeg her modsiger Dig.

Æschines.

Siig Du mig kun imod! Jeg hører gierne
Vor vise Lærers kiæreste Discipel.
Ak! naar vor gamle Sokrates er borte,
Maa Zeus vi takke for vor unge Platon.
Du sætter selv jo Digtekunsten dybt
I Rangen i din Phædros?

Platon.

Saa har Du
Mig ei forstaaet ret. I første Rang
Jeg sætter Dem, som dyrke Kiærligheden,
Det Skiønne, Viisdommen og Muserne.
Er Sangen Virkning af en Skaberaand,
Som danner Idealer for det Skiønne,
Da er det ingen smaalig Efterligning,
Ei slavisk Billed af Naturen blot,
Ei Smigreri, der pirrer Aandens Gane,
Som Kogekunstens pirrer Legemets;
Og da tilhører den det Ypperste.
Thi det Guddommelige, Æschines!
Er jo det Skiønne, Vise, Gode selv.

Æschines.

Til slig en idealsk Poet vil Du
Dog ikke stemple Aristophanes,

Som føler sig kun i et komiskt Dynd,
Bestryger end, som Thespis, Ansigtet
Med Bærmen af den lave Pøbels Fagter,
Og søger Løn i denne Pøbels Latter.

Platon.

Det giør han vel — tilsyneladende!
Jeg ogsaa nok vil tilstaae Dig, at han
Tidt altfor længe vælted sig, — og ei
Ironisk blot — i dette Pøbeldynd.
Dog gik det ham som Svanen, Æschines!
Thi den bli'er ikke vaad i Vandet, veed Du,
Og Draaben triller af de hvide Fiær,
Der ikke plettes. Overgivenheden
Har tidt vel plettet Aristophanes,
Men kraftig Lud har vasket Pletten bort.
Nu luttres han i Kiærlighedens Ild;
Og aldrig var han blot en ringe Giøgler.
Hans Skiæmtestykker er politiske —
De angaae hele Folket, Grækenland.
Og i hans Pølsehandlere, hans Narre
Saae Hellas sine vidtberømte Mænd
Paa Vrangen tidt, men ogsaa tidt i Hiertet.
Og hvad der adler Aristophanes,
Det er den skiønne, yndige Natur,
Der, som en Foraarskrands af bedste Blomster,
Maa tiene Spottebilledet til Ramme.
Jeg skatter Rammen meer end Billedet.
Hans Chor er idealske; naar han lader
Et Element, Naturen, Dyret tale,
Da — paa sin Maade — stor som Æschylos,
Han hæver sig ei over Tidens Sæder
Alene; — nei, høit over Tiden selv.
Og dog maaskee bli'er hans det bedste Billed
Af vort Athen om nogle tusind Aar.
Thi al den Ynde, som Chariterne
Gav Grækersproget, — den udtrykker Han.

Stor er vist Æschylos og Sophokles;
Men Grækenland er mere skiønt end stort;
Den muntre Skiønhed, dette Skiælmeri,
Den genialske Overgivenhed
Udtrykker han. Og derfor kalder jeg ham
Chariternes og Grækersprogets Yndling.

Æschines.

Jeg troer, min Ven, at Du omvender mig.
Jeg stifter Fred med Aristophanes.

Platon.

Og hvad maaskee som Digter før han savned,
Det vil han finde nu som Menneske,
Naar Kiærlighedens hulde Vanvid har
Giort ham til trofast Elsker af det Skiønne.
Da vorer Vingen paa hans gode Ganger.
Som alle Andre har han tvende Heste:
Den Ene — sort, uædel, tøileløs,
Har giort ham selv og Mange meget af det;
Den Anden: viis og god og ædel, vil
Nu hæve sig til Himlens høie Hvælving,
Til det i Sandhed Værende; ja den
Vil ikke styrte med ham.

Æschines.

Godt! Jeg troer Dig.
See der er Manden, som jeg hid har stevnet;

Jon, en Skipper, træder ind, **Æschines** gaaer ham imøde og trykker hans Haand.

Æschines.

Og som jeg kort og godt kundgiøre vil
Vort Forslag.

Jon.

Hvormed kan jeg tiene Dig?

Æschines.

Du heiser Seil endnu i Aften, Jon?
Ei sandt, Du drager til Sikilien?

Jon.

Jo; dersom Æolos kun og Poseidon
Tillade det, — og Zeus. Det blæste stærkt
I Nat, og Regnen mægted ei at slukke
De røde Lyn. Nu lader det dog til
At blive klart igien til Folkefesten.

Æschines.

De mægtige Guder vil ledsage Dig,
Ifald Du øver først en ædel Handling.

Jon.

Jeg har alt offret Qvæg paa deres Alter.

Æschines.

De vil ei Qvæg — de fordre Mennesker.

Jon.

Der tog Du feil, min unge Philosoph!
I gamle Dage, veed jeg, det var Skik
At offre Mennesker; men ikke meer;
Og den, som vilde prøve nu paa Sligt,
Han fik at giøre med Archonterne.

Æschines.

Du misforstaaer! Jeg mener, Den maa være
Et dydigt Menneske, som hiælpes vil
Til lykkelige Skibsfart af Poseidon.

Jon (leer).

Ifald saa var, da frygter jeg, at Kiølen
Kun sielden vilde pløie Bølgens Ryg.
De fleste, bedste Søfolk jeg har kiendt,
De vare nogle ryggesløse Knægte.

Æschines.

Men Mordere dog, Jon, var de neppe.
Erindrer Du vel Sagnet om Arion,
Som ogsaa reiste til Sikilien,
Og som de grumme Skibsfolk vilde myrde?
Delphinen redded ham, og Morderne
Leed Korsets Død.

Jon.

Jeg agter ei at myrde.

Æschines.

Men hvo ei redder den Uskyldige,
Naar let han kan, den myrder middelbart.

Jon.

Hvem skal jeg redde?

Æschines.

Sokrates! den bedste,
Den viseste Athener, som et daarligt,
Et uretfærdigt Folk har dømt tildøde.
I Aften skal han tømme Giftens Bæger,
Naar Solen synker. Du kan redde ham!
Tillad os, hans Disciple, Dig at bringe
Paa Skibet Gubben ud i Mørkningen.
Vel kan vi ikke byde Dig ret meget,
Thi vi er fattige; men tred've Miner
Faaer Du dog strax, og siden faaer Du fleer.
Der er ei Tvivl om, Folket vil fortryde
Sin Synd, og Staten vil belønne Dig.
Du redder den, at ikke den begik
En Brøde, som i mange hundred Aar
Erindringen os vilde skiændigt plette.

Jon.

Jeg færdig er at tabe Sands og Mæle!
Du vil mig her bestikke, til at vorde
Oprører mod mit Fædreland, dets Lov —
Og mener: Staten skal belønne mig
For mit Forræderi? — Det er dog vist,
At disse Philosopher alle have
En Skrue løs. Dog — Du er ung endnu;
Med Dig maa man see lidt igiennem Fingre.
Men denne gamle Skalk, som Jer fordærver,
Han sidder som en Rotte nu i Fælden,
Med samt sin brune Kappe; og ham, troer Du,
Jeg skulde laane Skibet til hans Flugt?

Nei, nei! saa kiender Du ei Jon ret.
Den Sokrates, en Viis, med stor Forstand?
Ved Bacchus! han har ikke meer end jeg.
Alt hvad han siger — har jeg ofte hørt —
Er ligefrem, hvad alle Mennesker
Begribe kan. Er det en Philosoph?
Ja — var det Gorgias og Hippias!
De tale lærdt og de gaae prægtigt klædt,
Og deres Viisdom maa man dyrt betale;
Men denne Sokrates jo takker Gud,
Naar man for Ingenting vil høre ham.
Han har fordærvet Jer, det er en Skam!
Og han troer ei paa Guderne. Dog mener
Du unge Daare, Guderne mig skulde
Forunde gunstig Fart, naar han var med?
Nei, nei! da vilde Æolos begynde
Ret opbragt først at spile sine Kiæver;
Og ei Poseidon synke lod sin Fork,
Før han os alle havde stødt tilbunds.
Der bliver Intet af! Dog — i Betragtning
Af Eders Ungdom og den gamle Rævs
Snaksomme List, hvormed han fanged Jer,
Vil jeg for dennegang ei røbe Dig,
Og ei forklage Jer for Øvrigheden.
Men kommer mig kun ikke saadan tiere!

Aristophanes har sneget sig i Hælene paa Jon og hørt hans Samtale med Æschines, uden at sees af ham eller denne. I Slutningen af Scenen taler han et Par Ord hemmeligt med de Andre, og faaer dem til at gaae; kun Platon er bleven tilbage, som nu tager Æschines ved Haanden og drager ham bort med sig.

Jon
(seer i det han opdager Aristophanes).

Hvad seer jeg der?

Aristophanes.

Du mærker, Scenen har
Forandret sig. Der er dog intet Folk

Saa stolt og indbildsk, som de Philosopher.
En stakkels Digter oversee de reent.
Men jeg fortiener ikke bedre Medfart;
Thi hvorfor gav jeg mig i Kast med dem?
De troe, der gives ingen Kunst i Verden,
Som ikke de kan lære Kunstneren.
Jeg tænkte ret at høre meget her;
Men det blev Vind. Den kan Du bruge, Skipper!
Men Digteren er ikke tient med den.

Jon.

Hvi vil Du give Dig i Kast med dem?
De lære Dig jo blot Pedanteri.
Du veed, jeg er en stærk Komødiegiænger.
Jeg morer mig i alle dine Stykker;
At sige, hvor det Løierlige kommer,
Hvor de hinanden prygle, hvor de skiændes
Og sige Grovheder, hvor ubarmhiertig
Den ene Pladsmand Du til Kagen pidsker
Strax ovenpaa den Anden. Det er herligt!
Men lad kun være med de Anapæster,
Med de ravgale Chor, som ingen Siæl
Forstaaer. — Jeg i det mindste, jeg forstaaer
Dem ei.

Aristophanes.

Og er dog Siæl saagodt som Nogen.
Godt, Jon! Godt! Jeg tager mig dit Vink
Til Nytte. Du forstaaer det bedre vist,
End disse Philosopher; revser mig
Med større Ret end de.

Jon.

Jeg revser ikke,
Jeg siger kun min Mening.

Aristophanes.

Jeg skal rette
Mig efter den. Det er en Skuespillers,
En Digters Pligt at vinde Folkets Bifald;

Og det kan ubetinget skee, blot naar
Han smukt sig retter efter Alles Mening.

Jon.

Hvor kan Du rettes efter Alles Mening?
Det var at seile jo med alle Vinde.

Aristophanes.

Man maa lavere, Ven! man maa lavere.
Men hør! een Godhed er den anden værd;
Og naar jeg efter Meningen mig retter,
Saa giør Du mig igien en Tieneste.

Jon.

Ret gierne, hvis jeg kan. Hvad ønsker Du?

Aristophanes.

Jeg maatte lee, da jeg tilfældigviis
Kom ind, og hørte Philosopherne
Her handle med Dig, om at føre bort
Den gale Sokrates, som selv engang,
Du veed, jeg har hængt op i Skyerne.

Jon.

Ja, det var skiønne Spas! Jeg loe mig halv
Fordærvet, da jeg saae ham hænge der,
Og da Disciplene — erebusceerte!
Vil sige — vendte Bagen op mod Himlen,
Ved alt for dybt at stirre ned mod Jorden.

Aristophanes.

Her saae jeg dem igien fordybede
Saa stærkt, at ei de vogted sig for Vidner.
Dog — det er sandt — nu er jeg Ven af Huset.
Og jeg skal ikke røbe dem, saa lidt
Som Du det har isinde. Men, som sagt,
Jeg kunde fast ei bare mig for Latter;
Thi — skulde Du vel troe det, kiære Ven?
Jeg søgte Dig — omtrent i samme Ærind.

Jon (forundret).

I samme Ærind, Aristophanes?

Aristophanes (leer).

Ja, det vil sige da — forstaae mig ret —
Jeg er i Sokrates forelsket ei;
Det er ei ham, som jeg vil føre bort.
Men — sværg ved Zeus og ved Poseidon, at
Du ei forraader mig!

Jon
(ryster trohiertig hans Haand).

Du tager her
Din Tilflugt til min Vennehiælp; saa maa
Du ogsaa troe mig paa et ærligt Ansigt.

Aristophanes.

Jeg skammer mig, jeg er ei længer Knøs:
For gammel finder Du mig vel til Sligt;
Dog — Eros spørger ei om Alderen;
Solviseren for ham er Sundhedsrosen
Paa friske Kinder; hvor han finder den,
Han spørger ikke smaaligt meer om Tiden.

Jon.

Ja, Du faaer Alle til at glemme Tiden,
Og Amor med; men han ei glemmer Dig,
Saavidt jeg mærker. Traf han Dig igien?

Aristophanes.

Glykera elsker jeg, den søde Glut,
Hipparkas Kiæreste, den deilige
Hetære. Har Du seet det skiønne Barn?

Jon.

Nei aldrig!

Aristophanes.

Godt! Saa faaer Du hende heller
Ei nogentid at see; thi jeg er nidkiær,
Og Ingen paa den hele Reise skal
Min Elskte see; mens jeg bortfører hende
Fra den forhadte Mand, med hendes Villie.
Men dersom Du vil skiænke mig i Aften

En Tilflugt paa dit Skib med min Glykera,
Betaler jeg Dig fyrgetyve Miner.

Jon.

Det er særdeles godt betalt. Du tager
Hetæren fra sin Kiæreste?

Aristophanes.

Aldeles
Med hendes Minde. Hun er ikke bundet
Til ham ved nogen Lov; men han er hidsig.
Vi flygte bort til Vreden sætter sig,
Og ei mig truer meer hans Morderkniv.

Jon.

Den Villighed vil jeg nok vise Dig.

Aristophanes.

I Sandhed?

Jon.

See, der er min Haand derpaa!
Dit Liv skal trues ei af nogen Kniv,
Du ei for Pigen sukke skal forgiæves.
Synd var det, hvis Athen Dig skulde miste
Ved Dolkestik, og, hvad som værre var,
Ved Smægten, Sukken efter nægtet Elskov,
Hvad vingestække kan den bedste Fugl.
Desuden er det ikke førstegang,
At jeg har hiulpet Elskere.

Aristophanes.

Det veed jeg;
Det gav mig Mod til at betroe mig Dig.

Jon.

Saa bring Du kun Glykera ud til mig,
Indhyllet i en Kappe med en Hætte,
I Skumringen.

Aristophanes.

Og selv jeg følger med.

Jon.

Heel vel!

(Gaaer til Døren, men vender tilbage igien, nærmer sig Aristophanes, stirrer ham i Øinene og siger ganske rolig:)

Men det er sandt, endnu et Ord!
Ifald Du narrer mig, saa kan Du ei
Fortryde paa, at jeg betaler Dig
Med samme Mynt. Det er just ei saa let
At give Slip paa gammel Vane; hvis
Du spiller her Komødie med mig,
Saa driver Du jo blot et lovligt Haandværk
Og øver smukt Dig i din egen Kunst;
Men find Dig ogsaa i, at jeg giør Giengiæld!
Thi jeg maa sige Dig dog før jeg gaaer:
Jeg veed, at Du forlovet er med Daphne,
Med Datt'ren af den gale Sokrates,
Som Talen nys var om; jeg veed, at Du
Har budt i Raadet hele din Formue
For ham at redde. See nu byder Du
Mig fyrgetyve Miner, for at bringe
Glykera bort! Hvad siger Daphne dertil?
Mon ei hun bli'er fortvivlet, naar hun hører
Din Troløshed? — Og hvis hun kommer nu
Paa Skibet, at faae Hævn paa Hæleren —
Og river Hætten af den smukke Frille,
Og finder kun — den stygge Sokrates!
Saa staaer jeg jo til Latter for mit Mandskab.
Nei, kiære Giøgler! lad de Fagter fare.
I Skiælmeri Du funden har din Mester.
Men vær kun rolig! Jeg har ikke glemt
Den Morskab, som Du tidt forskaffed mig;
Jeg lover, jeg skal ei forraade Dig.

(Gaaer.)

Æschines, Platon, Kritobulos, Epigenes komme tilbage ind ad den modsatte Dør.

Æschines.

Fik Du ham overtalt?

Aristophanes.

Jeg tænkte, List
Der skulde hiælpe, hvor ei Sandhed hialp;
Men hverken Listen eller Sandhed bide
Paa dette Sælhundsskind.

Platon (seer ud).

Hvo kommer der?

Aristophanes (ligesaa).

Xanthippe! Den Ulykkeliges Hustru;
Og meer ulykkelig end hendes Husbond.
Vel dog, at hende her jeg seer igien!
Hun løbet er i Aftes bort fra Huset,
Hun har ei været hiemme hele Natten.
Vi frygted for, hun havde taget sig
Fortvivlet selv af Dage. Børnene
Har tilbragt Morgenen forfærdeligt.

Æschines.

Hvad vil den galne Qvinde her hos mig?
Jeg kan ei taale hende; hun har giort
Min ædle Lærer Livet suurt; vil nu
Hun fylde Huset op med sine Skrig?

Platon.

Hav Agtelse for den Ulykkelige!
Est Du en Mand, saa flygt ei for en Qvinde.

Xanthippe kommer med udslagne Haar, bleg og høist uordenlig i sin Paaklædning.

Nu — finder jeg Jer her forsamlede?
Zeus være lovet! — Lad mig sætte mig
Et Øieblik og hvile først; jeg er
Saa træt, afmægtig.

(Sætter sig, men springer strax op igien.)

Nei — det er det samme;
Jeg hviler ei, før han er ganske frelst.
Og kan jeg ikke frelse ham, saa vil
Jeg hvile med ham i den sorte Seng.

Nu hører mig, min Husbonds Lærlinge!
I vilde gierne redde ham, ei sandt?
Men vide dog, med samt Jer Viisdom, ei
Hvad I skal gribe til; og derfor staae I
Raadvilde her — nedslagne — uden Haab.

Æschines.

Veed Du da noget?

Xanthippe.

Stod jeg ellers her
Hos dig? Tomhændet? Mener Du, jeg kom
For at besøge Dig, at klynke med Dig?
Jeg veed ret godt, Du kan ei lide mig!
Og jeg kan heller ikke udstaae Dig.
Saa gaaer det op! Men vi kan begge lide,
Vi ærligt elske begge Sokrates,
Og det forener os i Nødens Time. —
Saa hører mig! I Aftes, da jeg fik
Den græsselige Tidende, da blev
Jeg fast forrykt. I Phantasien giorde
Jeg mig de hæsligste Bebreidelser,
Og jeg beslutted ei at leve længer.
See — Børnene — de græd; og da de havde
Sig trætte grædt, saa faldt de dybt i Søvn,
Som Børn sædvanlig pleie; Daphne med
Tilsidst. — Jeg som et Gienfærd sad paa Leiet,
Bleg i min Qval og søvnløs. Stormen tuded
Og Regnen pidsked ned og Lynet blaaned,
Og Tordnen skraldede. Da brat en Tanke
Nedsendte Zeus med sine stærke Lyn,
Og den opklarede min mørke Siæl.
Jeg fatted den Beslutning snelt at gaae
I Natten ud, i Storm og Regn og Torden,
Til Fiskerleiet, til de stærke Gubber,
Om hvilke Daphne havde mig fortalt,
De elsked Sokrates. Jeg vidste sikkert:
Der laa et Skib i Nærheden derude,

Som ventede nogle Baade blot med Fragt,
For strax at lette Anker, seile bort;
Og Skipperen, min Fætter Pythias,
En ærlig Siæl, og ingen feig Athener,
Er Sokrates hengiven i sit Hierte.
Det vidste jeg. Saaledes gik jeg da
Fra Staden ud til Fiskerleiet.

Aristophanes.

I
Den græsselige Storm?

Xanthippe.

Det stormed meer,
Det tordned mere vildt i dette Bryst.
Jeg mærked intet; tvertimod — det Veir
Var mig tilpas; thi det var kielt at gaae,
Og hverken Kummerheden eller Folk
Ophohldt mig. Saadan kom jeg ud til Hytten.
Jeg aabned den — og fandt — som Børnene
Derhiemme — de to gamle Gubber sove
Sødt, Arm i Arm. Jeg vækked dem, og bad dem
At lægge Baaden ud i Natten slur,
At roe mig hen til Skibet, for at tale
Med Skipperen. — De studsed lidt, men smilte
Dog strax derpaa. Menalkas sagde: „Skal
En Qvinde, Broder Damon, os beskiæmme
Med Tapperhed og Mod? Hun vover Livet
For Manden; vi har ingenting at vove,
Ifald inat vi miste, hvad imorgen
Maaskee den sidste blege Færgemand
Alt kommer for at hente. Kom! Vi vil
Beskiæmme Charon; han kun henter Liig,
Men vi vil hente Levende. Vi redde
Den gode Sokrates." Saa talt, var snart
De færdige. I Regn og Blæst og Lyn
Vi kom derud. Jeg hialp dem med at roe

Og med at spænde Seilet, med at styre.
Det kan I see paa de hudløse Hænder!

(Hun viser dem sine Hænder.)

Poseidon hialp os, vi kom lykkeligt
Til Skibet ud. Det lykkes mig at røre
Min Fætters Hierte. Godt! i Aften kommer
Han selv med Baaden, for at hente Fragt.
Saaledes let vi bære Sokrates
Indsvøbt paa Skibet ud — og han er frelst.

(Hun falder i Afmagt.)

Æschines.

Hiælp! Hun besvimer.

(Han hæver hende halv overende.)

Platon.

Hvilken ærlig Siæl!
Alt hvad med Lidenskab der kan udrettes,
Udretter hun; men vil Naturen Ro,
Da maa den tvinge hende med en Afmagt.

Æschines.

Vi hende bære vil ind paa sit Leie.

Aristophanes.

Hun aander alt, hun slaaer alt Øiet op.

(Reiser hende i Veiret.)

Æschines.

Xanthippe! denne Dag forsoner Dig
Med Æschines. Nu kiender jeg din Kiærne.

(De gaae med hende.)

Torv; i Baggrunden Apollons Tempel.

Prodikos, Archont; **Eustachios**, en Kriger. I Baggrunden Bevæbnede.

Eustachios (melder).

En Skipper ønsker strax at tale med Dig,
Han siger, han har Ting af Vigtighed
At aabenbare Dig.

Som vented nogle Baade her med Fragt,
Der snart at lette Anker, seile bort:
Og Skipperen, min Fætter Pythias,
En ærlig Sjæl og ingen feig Athener,
Der Sokrates bevarer i sit Hjerte.
Den kiendte jeg. Saaledes gik jeg da
Fra Staden ud til Fiskerleiet.

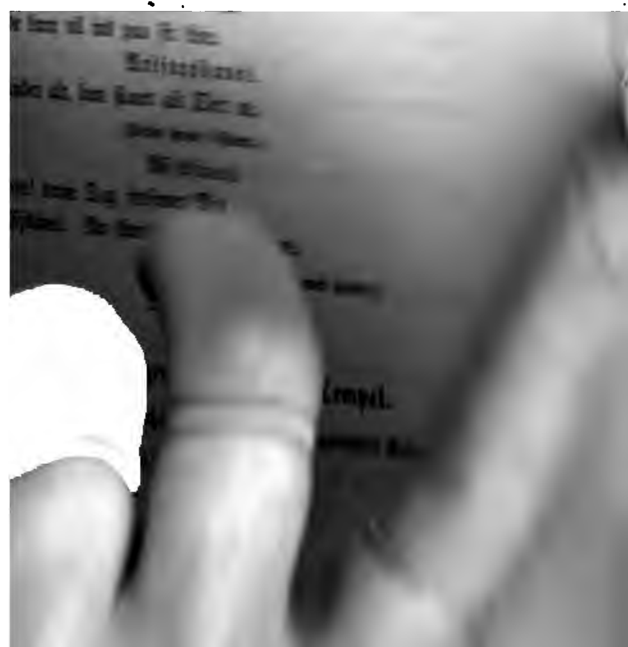
Aristophanes.

I

Den gruelige Storm?

Xanthippe.

Det stormed meer,
Det tordned mere vildt i dette Bryst.
Jeg mærked intet; tvertimod — det Veir
Var mig tilpas; thi det var kielt at gaae,
Og hverken Lummerheden eller Folk
Opholdt mig. Saadan kom jeg ud til Hytten.
Jeg aabned den — og fandt — som Børnene
Derhjemme — de to gamle Gubber sove
Sødt, Arm i Arm. Jeg vækked dem, og bad dem
At lægge Baaden ud i Natten flux,
At roe mig hen til Skibet, for at tale
Med Skipperen. — De studsed lidt, men smilte
Dog strax derpaa. Menalkas sagde: „Skal
En Qvinde, Broder Damon, os be[illegible]
Med Tapperhed og M[illegible]
For Baaden [illegible]
Ifaa hun [illegible]

Tempel.

Prodikos.

Saa bring ham hid!
Her midt paa Torvet kan jeg tale med ham, —
Skiøndt i en Kreds af Kæmper, — uden Vidner.
Thi ingen hører os, Eustachios!
Men fiern Dig ei for langt herfra. Maaskee
Jeg kan behøve Dig.

(Eustachios bringer Jon og træder tilbage.)

Prodikos.

Ei, er det Dig
Min gode Skipper? Siig, hvad vil Du mig?
Du seer, jeg er beskiæftiget, jeg har
Kun liden Tid; thi hvert et Øieblik
Kan Choret ventes, kommen hiem fra Delos,
Som her paa Torvet for Apollons Tempel
Skal feire Festen, før det skilles ad.

Jon.

Est Du ei een af Ellevemændene,
Som vaager over Byens Tarv og Orden,
Og sørger for, at Dommen, Folket fælder,
Fuldbyrdes ordenligt i Fængslerne?

Prodikos.

Nei, Ven! Jeg er Archont.

Jon.

Nu, destobedre!
Saa har Du jo desmere Myndighed.

Prodikos.

Men jeg har ikke Tid at tale med Dig.

Jon.

Jeg kiender ingen af de Elleve;
Og dersom Du ei vil, at Sokrates
Skal løbe bort, saa maa Du høre mig.

Prodikos.

Hvorledes? Tal!

Jon.

Man sammenrotter sig,
Man vil bestikke mig til ham at bringe
Paa Skibet ud iaften, naar jeg seiler;
Men jeg er Staten troe, det lykkes ei.
Dog muligt findes der vel andre Narre
Og Sværmere, som lade sig forføre;
Og derfor, Prodikos, jeg varer Dig,
Benyt mit Vink!

Prodikos.

Godt! Jeg benytter det.
Naar Festen er tilende, skal jeg tale
Med Dig i Eenrum. Lov mig, midlertid
Ei at betroe den Sag til nogen Anden!

Jon.

Jeg lover det.

Prodikos.

Besøg mig i mit Huus!

(Jon gaaer.)

Prodikos (vinker Eustachios).

Hold Øie med ham, medens Festen varer!
Han aabenbared mig, at man har vendt sig
Til ham, om at bortføre Sokrates.
Du veed, at Raadet — det vil sige da
De Fleste — navnligen Archonterne —
Ei ønske noget meer, end denne Flugt;
Thi ene den os redder for en Brøde,
Der, som en Skamplet paa Athenes Skiold,
Vanære Folket vilde for hver Fremtid,
Saalænge Verden stod. Ei mægte vi
Selvraadigt at omstøde Folkets Dom;
Men derfor glædes vi saameget meer,
Hvis milde Guder skiænke Sokrates
En Vei til Frelse. Denne Vei har ei
Den hierteløse Skipper spærret ham.
Thi Speiderne har alt berettet mig:

Xanthippe selv i Nat har været hos
Sin Fætter Pythias. Han bringer Baaden
I Mørkningen, at hente Sokrates.
Vi Fangefogden gav Befaling til
At bie nogle Timer, med at bringe
Giftbægeret i Fængslet til den Dømte;
Og dersom man bestikker Fangefogden
Og Vagten, — vove de ei meget ved det.
Gak nu med Guderne! Der kommer Toget.

(Under en Marsch kommer Sanger- og Dandserchorene, fulgte af Folket.)

Strophe

(medens der dandses).

Hil, hil Dig, Moder! hellige Læto!
Skiønne Børn Kronion
Skiænkte Du; Føbos Apollon takker
Dig for Guddomslivet.
Dig Here forfulgte med nidkiær Harm,
Og forbød hvert Land, som med faste Støtter
Var til Jorden grundet, at modtage Dig;
Da fløi Du, som hin frygtsomme Due
Ved Deukalions Vandflod;
Ei en Plet Du fandt, som den Trætte modtog.

Antistrophe.

Men Øen Delos svømmed i Havet,
Ei til Jorden grundet;
Blomstrende strakte sin Favn den mod Dig,
Mens Du fløi fortvivlet.
Da daled Du ned ved Klippens Hang,
Og bag Palmeskyggen, ved yndige Bredder
Af den forbi Dig ilende Strøm,
Let da fødte Du Føbos Apollon.
Og Gudinder ham dypped
I den Flod, hvor Iris sin Regnbue slog.

(Sangen tier, Dandsen standser.)

En Rhapsode
(træder frem og taler).

Men da Føbos Apollon var født af Læto paa Delos,
Raabte han strax: Min Haand skal tvinge Lyren og Buen.
Klinge skal hin livsaligt i Hal, men denne paa Valen
Vække forfærdelig Skræk med sin Klang, blandt blødende Fiender.

Føbos, Langtfratræffer! Det takkede Kynthos besteg Du;
Ofte til Øer Du gik, hvor Dig reistes de skiønneste Templer.
Men af Øerne glæder dog ingen dit Hierte som Delos.
Der Du bygte Dig selv af Horn, som Du vristed af Panden
Paa Steengeder, dem Artemis traf, din jagende Søster,
Kunstigt et Alter, af Hornene snoet. Ei Kalk eller Leer Du
Brugte dertil. Der gav Du Grækerfolket Orakler,
Mere forstaaelige tidt, end Pythias Gaader i Delphi.
Didhen sender Athen hver Sommer et Offer og Sangchor;
Bragt paa det selvsamme Skib, som Theseus bygte, dengang han
Spurgte Dig førstegang. Thi raadner i Skibet en Planke,
Flux indkiles paa Stedet en ny. Saaledes fornyer sig
Evig den hellige Snekke, med Laurbær smykt og med Blomster.

Modtag, Guldhaarfagre! vor Tak, fordi Du bevared
Theseus, vor Stamfader, da fromt han bad Dig om Bistand,
Paa hint hellige Delos, ved Altret bygget af Krumhorn.
Minotaur han betvang; Labyrinthen ei længer med hæsligt
Echo de Myrdedes Skrig gientog; de deilige Drenges,
Yndige Pigers, som sendtes til Straf fra sørgende Hiemstavn.
Ingen Sommer skal kalde med liflige Straaler i Hellas
Blomster, Druer og Myrther frem; din hellige Laurbær
Skal ei grønnes, og savne vor Fest paa Klippen i Havet.

Slynger, I Dandsere! nu labyrinthiske Bugter til Ære
For Stamfaderen. Flygter, I lystige Piger og Knøse!
Spøgende for Minotaur, og forener Jer atter i Klynger.

(Choret synger de sidste tre Linier, medens Dandsen udføres.)

Archonten (vinker).

Nu standser brat med Sangen og med Dandsen!
Apollons Præst af Tempelet udtræder,

Forkynder os det hellige Orakel,
Som Skibet dennegang har bragt fra Delos.

(Basuntoner.)

Ypperstepræsten træder ud af Tempelet og siger naar han staaer midt i Krebsen:

Oraklet lyder dennegang, Athener!
Som det i Oldtidsdage lød for Theseus:

„Da vil I vorde lykkelige, naar
I lade Jer af Kiærligheden lede."

(Basuntoner; Ypperstepræsten gaaer ind i Templet igien. Der hersker et Øieblik en dyb Taushed.)

Platon (træder frem).

Tillader mig, Athener! som en fri,
En dristig Borger og som Philosoph,
Hvis Hverv og Kald det er, at pøndse paa
Forborgne Ting og at forklare de
Forblommede, — Jer at meddele her
De Tanker, Følelser som mægtigt fyldte
Mig Aand og Siæl, da Præsten os forkyndte
Orakelordet. — Hvad i Oldtids Dage
Tildrog sig som Bedrift blandt Guder og
Heroer, — det tildrager sig endnu,
Kun paa langt mere svag, forblommet Viis,
Som Drift, som Lidenskab i Mandens Barm.
Dog vigtigt nok for os i dette Liv!
Og hist, naar Adrasteia veier Daad
Paa Evighedens Vægtskaal, vil hver Handling
Tilregnes os, saa liden den end tyktes.
Ja ofte vorder da det Lille stort,
Det Store smaat; thi Støvets Kraft mod Guders
Er saare ringe; men den gode Villie,
Den agter Guden selv hos Mennesket.
End raser Minotaur i Labyrinthen,
Som daarlig Lidenskab, som ond Bedrift;
End er det Theseus' Hverv, med Kiærlighed
Til Ariadne, til det Evigskiønne,

(Som Bacchus, som Begeistringen har kaaret
Til Himmeldronning,) at forløse kiækt
En Efterslægt af hulde Møer og Svende.
Ja, Theseus' Æt! Du staaer i Labyrinthen.
Grib Kiærlighedens, grib Fornuftens Traad!
Thi Minotaur fortærer blot ei Børn;
Idag Uhyret sluge vil en Gubbe,
Uskyldig som et Barn: vor Sokrates.
O redder ham fra grusom Minotaur!
Da vorder hver en Borger atter Theseus.
Frikiender den Uskyldige! som sidder
I Fængslet, for at drikke vamle Gift
Naar Solen synker, mens I fryde Jer
Ved Spil og Dands. Vee Jer! hvis I foragte
Mit Varsel, da vil Lykken svigte Jer.
Ham, hvem Orakelet i Delphi kaldte
Den Viseste, ham vil i Delos Føbos
Apollon redde, — for at redde Jer!
Thi let er Død for den Uskyldige,
Men sort Fortvivlelse vil ramme Brøden!
(Gaaer.)

Archonten.

Undskylder en bedrøvet Ynglings Tale!
Medlidenheden med en gammel Lærer
Aftvang ham Ubesindighedens Ord.
Ei Folkets Sværm omstøder Folkets Dom.
Nu iler med Musik og Sang til Templet
For Artemis, — og der fortsætter Festen!
(Under Musik gaaer Sværmen bort.)

Fængsel.

Sokrates i Lænker. Ellevemændene. Æschines. Fangefogden.

En af Ellevemændene.

Det hellige Skib er kommen hiem fra Delos,
Og, Sokrates! Du lide maa din Straf

Endnu idag, naar Aftensolen daler.
Thi løse vi Dig her af Lænkerne,
(Det skeer.)
At uden Tvang Du, dine sidste Timer
Tilbringe kan med from Betragtning. Fogden
Vil bringe Bægeret Dig, naar det er Tid.
Og nu — Farvel!

Alle Ellevemændene
(alvorlige og bevægede med sagte Røst).
Farvel! Farvel! Farvel!
(De gaae med Fangefogden.)

Æschines
(griber Sokrates' Haand).
Min Lærer! Du er fri. Selv har de løst Dig
Fra Lænkerne. Naar Blomsterkalkene
Sig lukke, aabnes Dig dit Fængselsbuur.
Du skal ei tømme Giftens Kalk! Din Hustru
Har brygget Dig en Drik af Ægtetroskab,
Langt mere sød. Der mangler Intet, uden
Din egen Villie. (Venlig.) Vær nu ikke sær!
Og giør ei med en overdreven Stivsind
Din Vivs og dine Venners Hiælp til Intet.
Ifald Du ikke flygter, vil man troe,
At det er Dines Skyld, som ikke hialp,
Og dybt vi synke vil i Folkets Agt.

Sokrates (mild).
Nei, Æschines! Jeg er ei stiv og sær;
Saaledes har Du hidtil ikke kiendt mig.

Æschines.
Tilgiv mig, Fader! Kiærlighed til Dig
Mig kun forledte til at ivre mod Dig.

Sokrates.
Saa vented Du dog her Modsigelse?

Æschines.
Jeg er, som Lærling, vant at høre Dig,
Og Du har ofte modsagt mig.

Sokrates.

Ifald

Det skeer idag, da er det ikke mig,
Det er Retfærdigheden, det er Sandhed,
Som siger Dig imod. Dem vil vi høre;
Du veed, jeg giør i Livet intet Skridt,
Hvor ikke først jeg spørger dem til Raads,
Og kun af dem jeg lader mig befale.
Hvad nu Folks Mening angaaer, kiære Søn!
Da skal Du ikke bryde Dig for meget
Om den; den har ei meget at betyde.
Men lad os høre hvad Fornuften byder!
Siig, Æschines! Vi talet har om Retfærd
Saa tidt; var det for Spøg? Kun Barneleg,
Kun et Mundsveir, phantastisk Tidsfordriv,
Naar ei vi havde andet at bestille?
Hvad eller var det Alvor? Mene vi
Endnu: at Uret bør man aldrig giøre;
Hvad eller har vi skiftet ganske Tro,
Og mene nu: ei altid, men dog stundom,
Naar det kan være Meneren til Nytte?

Æschines.

Og kalder Du det Uret, at Du flygter?

Sokrates.

Bør man sit Løfte holde, eller kan
Man bryde det, naar der er Fordeel ved?

Æschines.

Ha, hvem gav Du dit Løfte?

Sokrates.

Lovene!

Dem har jeg villig underkastet mig,
Som Statens Borger. Hvis jeg havde været
Med Loven utilfreds, da kunde jeg
Jo reist min Vei og søgt en fremmed Stat;

Men aldrig dog forlod jeg dette Land,
Som mig har født og baaret og opdraget;
Saa kiært det var mig! Eengang kun til Isthmos
Jeg drog, tregange drog jeg bort med Hæren.
Og, Æschines! hvis jeg nu fulgte Dig,
Og Lovene saa traadte frem og sagde:
„Du kalder Dig en Viis, og veed end ei,
At Fædrelandet kræver større Pligt
Af sine Børn, end selv Forældrene?
Ærværdigt, helligt hist for Guderne,
Som for hvert Menneske, der har Fornuft;
Veed ei, at det opbragte Fædreland
Maa lydes meer, end den opbragte Fader,
Hvem enten Du bevise maa din Ret,
Hvad eller ydmyg taale Revselsen.
Thi bruge Vold mod det, det er langt meer
Ugudeligt, end slaae sin egen Fader.
Nu nys for Retten stevnet yttred Du,
At Du slet ikke frygtede for Døden;
Du Døden foretrak for Landsforviisning; —
Nu skammer Du Dig ikke ved at løbe
Som Slave bort fra sønderfilet Lænke!
Nu giør Du Dig foragtet, latterlig,
Mens daarlig Du formummer Dig til Flugt;
Og dine Dommere, som fældte Dig,
Du giver Palmer selv i Hænderne.
Du dine Børn berøver Borgerretten,
Ifald de følge Dig, og blive de,
Da er Du barnløs, og de faderløse,
Og stande brændemærkt af deres Fader.
Og Vennerne, som hialp den feige Gubbe
Til nedrig Flugt, har opbragt Fædrelandet
Og spærret sig hver Vei til Fremtids Held,
Hvis ei de straffes som Forbrydere.
Nei, Æschines! Hils mine Venner! Hils
Min Hustru! Tak dem for den Kiærlighed,

De viste mig, — men — Sokrates maa døe,
Ifald hans gode Navn skal ærligt leve.

(Særdeles venlig og rørt.)

Og lad mig nu omfavne Dig, min tappre,
Min unge Ven! Og bliv ei vred, fordi
Din gamle Fader siger Dig imod.
Der komme vil engang den Tid og Stund,
At Du mig giver Ret, naar jeg er borte.

Femte Handling.

Et skyggefuldt Sted udenfor Athen, ved Kilden under en Platan.

Platon (ene).

Det hialp mig intet! Som Barbarerne,
Der dandse vildt og slagte Mennesker
Til deres Fest, saaledes sprang paa Torvet
Athenerne. Fornuftens, Tankens Ord
Var Hagl paa Ubarmhiertighedens Skiold;
Samvittighed i Hiertet ikke vaktes,
Thi der var intet. Egenkiærlighed
Sad i det tomme Bryst og froede sig,
Mens Hiernen drak Letsindighedens Ruus. —
Saa døe da, Sokrates! for evig siden
At leve. Jeg begræder ei din Død;
Men her paa dette Sted, hvor Du saa tidt
Mig underviste, græde vil din Kilde,
Og falde med sit veemodsfulde Kluk
Din Aand, til den paa Zephyrvinge kommer
Og vifter venligt i Platanens Blad.
Her skal Erindringen om Dig befrugte
Min Tanke. Daglig skal din gode Dæmon
Besøge mig, og hviske mig i Øret
Hvad og med hvilke Ord min Pen skal skrive.

Men hvad er det? Det rasler hist i Busken
Jeg seer en Flok Bevæbnede. — De standse;
Men Høvidsmanden kommer, hilser mig.

Jeg skulde kiende ham, hvis ikke Hielmen
Og Pandsret giorde ham ukiendelig.
Men — nei, ved Zeus! Jeg tager ikke feil,
Det er min Æschines.

Æschines kommer bevæbnet.

Det er ham selv.
Og nu, min Platon! føler jeg mig først
Som Fisken i mit eget Element.
I havde fanget mig i en Spand Vand,
Og lærte mig i Vandet flere Kunster,
Som jeg fortræffeligt kan giøre Brug af,
Naar atter frit jeg svømmer i min Sø.
Det skader ei, at Krigeren kan tænke,
Det skader ei, at Krigeren er god;
Men jeg kan ikke slaaes med Syllogismer;
Jeg tænker meer med Hiertet end med Hov'det;
Og det er ei saa galt, som Mange troe.
Naar Hiertet kun er sundt og stærkt og reent,
Saa vogter det sig nok for Sværmeri
Og falder ikke til Spidsfindigheder.
Og nu begynder jeg min første Daad
Med, hvad vist Xenophon strax havde giort,
Hvis ei han var i Asien hos Kyros.
Jeg redder Sokrates med Vaabenmagt.
Naar Folket ei vil skiænke Livet ham,
Og naar han ei sig selv vil skiænke Livet,
Saa maae de begge tvinges. Seer Du hist
Den Sværm af Ynglinger? Det er kun lidet!
Aristos og Melampos hiælpe mig.
Der hverves overalt, — og det er let.
Et Oprør skal forløse Sokrates.
Før Solen synker skal jeg sørge for,
At ei det bliver evig mørkt for Hellas.

Platon.

Et Oprør?

Æschines.

Som bestaaer kun i, at vi
Med stærke Landser sprænge Fængslets Dør,
Borthente Sokrates fra Dødens Hal,
Og bringe ham, bevæbnede, til Skibet.
Saa kan han siden, bragt i Sikkerhed,
Bevise mig, at jeg har handlet galt!
Saa maa han frit mig skiænde Huden fuld
Saameget som han vil. Han er uskyldig,
Det er mig nok; og kan jeg redde ham,
Saa vil jeg gierne strax begaae en Synd.

Platon.

Besynderlige Æschines! Jeg veed
Ei hvad jeg her skal svare Dig.

Æschines.

Saa ti!
Ti stille, Platon! det er bedre. Følg!
Ord er der verlet nok, som ikke hialp;
Hvor Ord ei hiælpe, maa der Andet hiælpe.
Men ved den evige Zeus og ved hans Lyn,
Jeg sidder ei med Hænder kun i Skiød,
Mens man i Mortren støder ham Skarntyden.
Et Bæger paa hans Sundhed vil jeg tømme,
Naar frelst han tumler paa den aabne Sø.

(De gaae.)

Fængselet.

Aristophanes. Daphne. Fangefogden.

Fangefogden.

Her er hans Fængsel; vil I dvæle her,
Saa kommer han vist strax og taler med Jer.
Han er i Badet tæt herved. Der nyder
Han Vederqvægelsen for sidstegang.

(Han gaaer.)

Daphne (seer sig om).
Her altsaa, Fader! er dit Sovekammer?
Det Forrige var ikke meget bedre,
Det Vordende bli'er ikke slettere.
(Seer paa en Lænke, som hænger paa Væggen.)
Jernlænken har man taget af din Fod;
Jordlænken vil nu ogsaa briste snart;
Da binder intet Baand Dig Siælen meer.

Aristophanes.
Min Daphne!

Daphne.
Aristophanes! Her tvinger
Mig Stedet til at tale Alvorsord
Og ærlig Sandhed: jeg er ikke din.
Jeg vil ei daare Dig med Følelser,
Som dette Hierte kan ei længer dele.
Flau forekommer mig og mat
Den hele Drengeleg som Eros øver.
Hvad vil det sige? Ynglingen og Pigen
See pludselig hinanden og forgabes;
Den ydre, legemlige Skiønhed seirer;
Og der er intet Spørgsmaal meer om Siælen,
Og der er intet Spørgsmaal meer om Vennen,
Til hvem os Troskab med en Kiæde bandt,
Som Livets bedste Timer sammensmeddede.
Og dog — med denne løse Rosenranke
Du troer, at kunne drage mig fra Ham,
Som jeg har elsket fra jeg kunde føle?

Aristophanes.
Jeg river Dig ei fra din Fader, Daphne!
Dig skiller Døden ved ham.

Daphne.
Nei, ved Styx! —
Den Eed var ikke stærk; thi Styx maa være
Saa sort og bred, den vil, saa kan min Siæl
Kiækt overflyve den til Sokrates,

Saa tidt den vil. — Ja — hvis han leved med mig,
Da kunde jeg vel, Aristophanes!
Forresten leve lykkelig med Dig; —
Naar hist jeg daglig i hans lille Kammer
Først havde siddet med ham paa hans Træbænk,
Og suget Honningviisdom af hans Læber,
Og seet ham i et venligt, himmelskt Aasyn; —
Saa venligt og saa himmelskt, at det kunde
Forsmaae, hvad Sandsen, hvad et jordiskt Oie
Kun kalde Skiønt; — fordi det overgik
Hvad Sandsen fatter og hvad Oiet seer.
Men nu — nu kan ei Eros med sin Fakkel
Antænde meer mit Hierte; det er dødt
For denne Verdens Lyst. Nu staaer jeg selv
Som Dødens Dæmon med nedvendte Fakkel,
Der slukkes; — stirrer i den sorte Jord,
Som sluger Sokrates; — og al min Trøst
Er — op at løfte Blikket mod hans Himmel.

Aristophanes.

O, Daphne! Jeg fortvivler ei, fordi
Du nu forlader mig. Forlad mig kun,
I sødt livsaligt Pigesværmeri.
Paa Sorgens Midnat følger dog en Morgen.
Den Mø, der elske kan saa datterligt,
Vil ogsaa skienke Manden Kiærlighed.

Daphne.

Ak, jeg har intet meer at skienke Dig,
Thi Alt jeg misted, da min Fader døde.
For mig har Eros ingen Roser fleer.
Men i vor lille Hauge staaer et Bed
Violer; — ved den Bænk, hvor med min Fader
Saa tidt jeg sad og lytted til hans Ord;
Tidt saae jeg ned paa dem, naar der var Noget,
Han sagde, som jeg ikke ret forstod;
Og det var ligesom Violerne
Mig hialp til at forstaae de skiønne Tanker.

Dem vil jeg plukke; det er sidste Gave
Jeg bringer ham, før Dødens Kalk han tømmer.
Tal Du nu først med ham, siig ham Farvel,
Og forbered ham paa hans Datters Komme!

(Hun gaaer.)

Sokrates kommer fra Badet.

Nu har jeg sparet Qvinderne det Arbeid
At bade Liget; jeg har aldrig ønsket
En Andens Hiælp, for hvad jeg selv kan giøre.
(Bliver Aristophanes vaer, og siger muntert smilende, i det han rækker ham Haand.)
Ei, Aristophanes! — Det glæder mig
At hilse Dig som Svigersøn, min Ven!
Den Seier fik jeg over Dig, til Straf
For Spotten over Eros. Husker Du?
Hos Agathons? Hvorledes var det nu
Du maled ham, da Raden kom til Dig?
Da Druesaften havde muntret os,
Og da din Læge Eryrimachos
Først maatte give Dig et Raad mod Hikken,
Som vilde standse din Veltalenhed.

Aristophanes (alvorlig deeltagende).

Endnu Du spøger, Sokrates?

Sokrates.

Hvi skulde
Jeg ikke spøge, Aristophanes?
Hvorledes var det, Mennesket var skabt
I Tidens første Dage? Som en Kugle,
Med fire Hænder, fire Been. Ei sandt?
Og hvor han gik, man saae ham vende Mølle.
Men for at straffe denne vilde Raadhed
Skar Zeus ham over, som man med et Haar
Igiennemskiærer Æg. Da smægted Hælvten
Bestandig efter anden kiære Halvdeel.
Og deraf Du forklared Kiærligheden
Platonisk, — men dog paa din egen Viis.

Aristophanes.

O, ædle Sokrates! Jeg klart erkiender
Din Hiertensgodhed selv i denne Spøg.
Du vil mig skaane for Forlegenheden,
I det jeg — førstegang i dette Liv
Og — sidstegang — kan tale med Dig ene.
Jeg kommer ei med matte Talemaader
At trøste Dig. Jeg veed, at Du stadfæster
Dit Helteleвnet med en Heltedød.
Jeg kommer meer ei for at redde Dig,
Jeg kommer ei for at beklage Dig. —
Din Eiegodhed fik jeg Prøver paa;
Men, Sokrates! den er mig ikke nok;
Du roligt døer, jeg lever ikke roligt,
Hvis ikke før din Død Du skiænker mig
Langt meer endnu.

Sokrates.

Og hvad?

Aristophanes.

Din Agtelse!

Sokrates (smilende).

Du underlige Aristophanes!
Hvor falder Du paa Sligt? Og troer Du da
Jeg skiænkte Dig det Bedste, som jeg eied
I dette Liv — min Daphne — hvis af Hiertet
Jeg ei Dig agted?

Aristophanes.

Du har viist mig Høimod!
Vid, Menneskeforstand tiltroer Du mig;
Du har tilgivet mig en Ungdomsfaadhed;
Du skiænker mig din Datter, da Du mener
Jeg er forresten et godt ærligt Skind,
Som, hende tro, vel kan forsørge hende; —
Det er ret godt; — men mig dog ikke Nok!
Det piner mig, at Du ei ret forstaaer mig.

Som Yngling, Ædle! jeg miskiendte Dig,
Men Du miskiender mig endnu som Gubbe!

Sokrates.

Siig mig, hvad jeg har miskiendt.

Aristophanes.

Sokrates!
Vi leve blot ei, for at handle dydigt;
Vi handle dydigt for at leve skiønt.
Skiønhed og Dyd er beggeto Gudinder;
Jeg var den Førstes, Du den Sidstes Præst;
Og Aristophanes fik ogsaa Noget,
Der seent vil gaae i Arv fra Slægt til Slægt,
Skiøndt paa aldeles modsat Viis. Jeg var
I Eet og Alt forskiellig fra dit Væsen,
Som Morgenen fra Aftnen, Sokrates!
Men ei som Nat fra Dagen.

Sokrates.

Gode Ven!

Aristophanes.

Som Morgenen fra Aftnen, Sokrates!
Thi hin er munter, Aftnen er alvorlig.
I Morgenrøden aabnes Blomsterne,
Da qviddre Fuglene, da springer Lammet
Paa Marken, og den raske Hiort i Skoven;
Da smykker unge Løv den unge Vaar;
Paa Høien sidder Sundhed som Gudinde,
Og Overgivenhed er hendes Datter. —
Men kommer Aftenen og synker Solen, —
Da tindrer Stiernen frem paa Himlens Hvælving
Og hæver Tanken til det Evige;
Da kaster Natten Dagens rige Purpur
Og hyller sig i mørkebrune Skind;
Da spøger Aanden ei, — da er det Alvor.
Og Ingen saae i stierneklare Nat
Saa klart, saa dybt, saa forskende som Du.

Sokrates.

Al min Fortieneste, det var kun den,
At ei forsætlig jeg mit Øie lukked;
Betvang den onde Drift, som fristed mig,
Forfængelighedens Blændværk.

Aristophanes.

Derfor var Du
Den største Kunstner i vort Grækenland.
Da først Athene havde lært Homer
At synge Heltedigte, Phidias
Af Guld og Elfenbeen at danne Hende;
Da Klippernes uformelige Steen
Var staaet frem i ædel Harmoni
Som Gudetempler, — da det vilde Folk
Af vise Mænd var dannet til en Stat;
Da Helte havde stridt og udgydt Blod
For herlige Selvstændighed; — da satte
Pallas Athene Kronen paa det Alt,
Da Dig hun lærte: Dyden i dit Bryst,
Viisdommen i din Tanke, Villien i
Dit stærke Hierte, — til et Pantheon
At bygge, Sokrates! som overgaaer
Hint paa Akropolis. Athene modtog
Af Dig et Spyd, der rækker mere høit
End hint, hun fik af Phidias paa Torvet!
Thi dit Athenespyd sees ikke blot
Høit over Muren i Piræushavnen;
Men det vil rage frem høit over Verden.
Og derfor kommer jeg at takke Dig
Som Ven, som Græker og som Menneske.
Og skulde jeg end ei saa heldig vorde,
At Du tilstod mig meer end dagligdags
Fortieneste; — saa glæder det mig dog,
Hvis Du erkiender — jeg erkiendte Dig!

Sokrates (meget mild).

Min gode Ven! Du vil, jeg skal ei spøge,

Men spøger selv, uagtet saa alvorlig.
Var jeg en Viis, — som selv Du kalder mig,
Hvis jeg var blind for din Fortieneste?
Nei, Aristophanes, jeg agter Dig.
Og til Beviis, saa hør mit Skriftemaal:
Hvert Menneske har sine Feil, den Bedste
Kan selv vel ikke reent aflægge dem;
Jeg vil ei regne til de Bedste mig,
Men ærligt regner jeg mig til de Bedre;
Dog havde jeg en Feil, som ei var liden,
Thi jeg var sær! — Og havde jeg beundret
Talentet og Geniet meer i Hellas,
Saa havde jeg maaskee giort større Fremgang.
Gaa nu med Gud, med den Tilstaaelse!
Dog — tag endnu en Fyldestgiørelse:

(Gaaer hen til et Bord, hvorpaa der ligger en Tavle.)

Den Sokrates, som ei sit hele Liv
Skrev Noget, allermindst Philosophi,
Har i sit Fængsel, i de sidste Timer
For at adsprede sig, dog strevet — Digte!
En Ode, seer Du, til Føbos Apollon,
Og sat i Vers tre Fabler af Æsop. —
Tag disse Smaating, der har intet Værd
For Kienderøiet, til Erindring om
En gammel Ven, som har forsonet sig
Med Digtekunsten i sin sidste Time.

Aristophanes.

O, Sokrates, hvor smelter Du mit Hierte!

Sokrates.

Vær lykkelig! og deel din Lykke med
Min Diesteen, min Daphne. Hvor er hun?

Aristophanes.

Hun kommer strax, hun plukker Dig Violer
Kun først i Haugen.

Sokrates.

Det er Dødens Blomst

Og blid Erindrings. Aristophanes!
Der staaer en Laurbær i min lille Hauge,
Siig Daphne: hun skal binde Dig en Krands
Af den. — Tag den! — Den kom fra Sokrates.

(De omfavne hinanden. Aristophanes gaaer.)

Sokrates (ene).

Man bli'er dog bedre, naar det lakker nær
Mod Enden; man bli'er blødere, den svage,
Den sidste Rest af daarlig Stolthed svinder.
Før Øiet brister aabner Adrasteia
Det allerklarest for Retfærdigheden.

Fangefogden kommer.

O, Sokrates! Din Hustru, dine Børn
Er komne sidstegang at tale med Dig,
At sige Dig Farvel.

Sokrates.

Saa lad dem komme!
Hvad Tid er det paa Dagen?

Fangefogden.

Der er godt
Endnu en Time til, før Solen synker;
Den skinner endnu klart paa Biergene.
Desuden koster det Dig blot et Ord,
Saa faaer Du Lov at leve nogle Timer,
End efter Solens Nedgang. Denne Godhed
Har ofte man i Fængslet Fanger viist;
Og der var Ingen, som ei ønskte det.

Sokrates.

De havde deres Grunde, jeg har min.
De troede vel at vinde ved slig Bøn;
Jeg troer slet ingenting at vinde ved,
Om Giften strax jeg drikker eller siden.
Det vilde tvertimod mig forekomme
Heel latterligt, hvis jeg ved Livet klæbte,
Og vilde holde paa, hvad ei kan holdes.

Bered mig Drikken! Lad mig vide, naar
Den færdig er! Men bi dog, til min Hustru,
Til mine Børn er borte!

Fangefogden.
Sokrates!
Du vil ei hade mig, mig ei forbande,
Som Mange giorde, naar paa Øvrighedens
Befaling jeg dem bragte bedsken Skaal.
I den Tid, Du var her, har jeg Dig lært
At kiende, som den Ædleste, den Bedste,
Som den Sagtmodigste. Du vredes ei
Paa mig; det er ei mig, som dræber Dig.
Saa far da vel! Og søg nu at udholde
Saa let din Skiæbne som Dig muligt er.

(Han gaaer.)

Sokrates.
Tak, tak, min Ven! — Hvor fiint dog føler ei
Det Menneske! I den Tid, jeg var her,
Han tidt har givet sig i Tale med mig.
Den bedste Mand! Og nu deeltager han
Saa varmt i Alt og græder ved min Død.

Xanthippe kommer med **Lamprokles** ved Haanden og har den lille **Kriton** paa Armen; i det hun seer Sokrates, sætter hun Barnet ned.

Xanthippe.
O, Sokrates! Saaledes seer jeg Dig,
Saadan belønnes min Anstrengelse,
Min Iver for at frelse Dig, min Slid!
Ja, Du var reddet, hvis en gyselig
Haardnakkenhed, en Stivsind, uden Lige,
Ei ganske havde giort mit Værk til Intet.
Som Tigren hierteløs, Du sønderrev
Den Væv, som ærlig Stræben spandt inat,
Der skulde klæde din og Dines Lykke.
Nu staae vi hiælpeløsfortvivlede;
Vi skulde trøste Dig i Dødens Stund,

Men kan det ei; — saa ulykfalige
Som Du, vi kan kun hyle ved din Jammer!

Sokrates.

Min ædle Hustru! Her er ingen Jammer,
Og din Hengivenhed er ikke Hyl,
Om den end skurrer i et kiælent Øre.
Du veed, at altid jeg forstod dit Sprog,
Som Andre tidt maaskee dog misforstod;
Det kom fra Hiertet. Du var utaalmodig,
Men ei Du svigted, var ei lunken, kold;
Du trak Dig ei tilbage fra min Armod,
Du deelte den og Du formindsked den,
Ved Flid, ved dine Hænders travle Gierning.
Men aldrig end har dine Hænders Gierning
Erhvervet Dig en Hæder som inat.
O, Børn! seer disse Hænder! kysser dem!
De hellige Hænder modtog disse Saar
Og Vabler, da inat hun spændte Seil
I Tordenveir, at frelse Eders Fader;
Da hun med Aaren roede, for at finde
Den Havn, hvor Trøsten sad paa Haabets Anker.
Hun fandt den ei, — men jeg har fundet den.
Jeg gaaer herfra til Guderne, lidt før
Naturen ellers vilde — det er alt!
Men ei dit Arbeid, elskte Viv, var spildt;
Det lærte mig og Grækenland at kiende
Din skiønne Siæl, svøbt i en selsom Dragt.
Sproglærer blev din Daad: den siger os
Betydningen af dine Vredesord,
Og viser — at de var kun Kiærlighedens.

Xanthippe
(kysser gientagne Gange hans Haand).

O, Sokrates, min Ven! Jeg ei fortiener
Din Godhed. Alt for slet jeg skiønte paa
Den Skat, jeg eied mellem nøgne Vægge.
Nu adler Du en ringe Daad til Dyd.

Sokrates.

Xanthippe! Hustru! vi maa skilles ad
For dennegang, — i dette Liv. Jeg haaber
Til Guderne, vi samles vist igien.
Men denne Stund — den er høitidelig,
Og ingen Lidenskab bør plette den.
Ræk mig din Haand!

(Hun gjør det.)

Og vil Du nu opfylde
Min sidste Bøn?

Xanthippe.

Den er Befaling mig.
Et helligt Bud.

Sokrates.

Velan, saa ti! Giv ei
Dit Hierte Luft i Ord, der ikke svare
Til dine Følelser og til din Tanke.
See blot paa mig og smil — gak saa med Gud!
O jeg forstaaer det Smil og dette Blik.
Det stumme Sprog, Siæl giennem Øiet taler,
Er mere værd, end Smertens vilde Lyd
Paa Læberne.

(Til Lamprokles, paa hvis Hoved han lægger sin Haand:)

Min Søn! adlyd din Moder,
Agt hende, vær en Støtte for din Slægt!

(Tager den lille Kriton op paa Armen og kysser ham.)

Du lille Lykkelige veed endnu ei
Hvad Fadertabet er.

Kriton.

Min Fader! kommer
Du hiem i Aften til din lille Kriton?

Sokrates.

Nei, jeg gaaer hen for at bestille Dig
Og Moder og de kiære Sødskende
Langt bedre Værelser, hvor vi skal samles.

(Han giver dem et venligt Vink og de gaae.)

Hvor er min Daphne? Hvor er Platon?

Daphne kommer med Kebes og Phædon.

Daphne.

Her

Er Daphne, med en lille Kurv Violer
Til Dig, min Fader!

Sokrates.

Tak, min gode Pige!

Daphne.

Jeg har dem plukket i vor lille Hauge.

Sokrates
(tager Kurven smilende).

Mig synes ogsaa, jeg skal kiende dem,
Endskiøndt de see livagtigt ud i Kurven,
Som andre Smaaavioler. Men, mit Barn,
Vi ynde nok Violerne; de dufte
Saa friskt og sødt, og de skal styrke mig
Og bringe Vaaren i mit skumle Fængsel;
Men den blaa Dødningfarve skal ei svække,
Den ei maa nedslaae Sindet; matte Veemod
Sig sømmer vel slig spæd og lille Blomst,
Men ei et Menneske, der staaer for Gud
I Livets sidste, store Time. Lader
Os altsaa være muntre! Husker Du
Det Laurbærtræ, der skygger over hint
Violbed, i vor Hauge? Du skal flette
Imorgen Aristophanes en Krands
Af Laurbær. Den jeg loved — skylder ham.
Vil Du vel det?

Daphne.

Ja, Fader!

Sokrates.

Hils ham fra mig,
Og husk ham paa vor Fest hos Agathon,
Og hvad jeg sagde der om Kiærligheden,
Om Eros: at han er den Stærkeste
Blandt alle Guder; thi han tvang selv Ares

At elske Aphrodite; at han er
Den største Kunstner, som Hefæstos lærte
At smedde Malm; at det er ham, som sørger
For Ættens Fremgang; at selv Legemet
Ved ham opnaaer en Slags Udødlighed,
Ved at gientage sig i mange Slægter;
Men at hans ædleste, hans bedste Hverv
Er dog — at avle Dyd og elske Siæle.
Husk ham paa det! Tag min Velsignelse!
Lad ei det Tordenveir, som nedslog i
Din skiønne Vaar, affvie dine Blomster.
Vær lykkelig — og tænk paa Sokrates!

Daphne.

Ja — din Erindring bringer Solen mig
Hvergang den stiger og hvergang den daler!

(Hun omfavner ham og gaaer.)

Sokrates

(vender sig til den unge Kebes).

Hvi saa bedrøvet, Kebes?

Kebes.

Sokrates!
Snart høre vi nu ei din Viisdom meer.

Sokrates.

Jeg er en gammel Gartner; jeg har plantet
Og saaet i mange Hierter; det vil modnes
Til Høst engang, naar jeg er ikke meer.
Hvor er min Platon?

Kebes.

Han vist kommer strax.
O, tal endnu engang med dine Venner!
Og trøst os, Du som er den Stærkeste,
Den Muntreste, her ved din egen Død.

Sokrates.

Hvordan kan Døden giøre Dig bedrøvet?
Den være kan jo dog blot Eet af To:
Hvad enten Noget, Kebes! eller Intet.

Daphne kommer med Kebes og Phædon.

Daphne.

Her
Er Daphne, med en lille Kurv Violer
Til Dig, min Fader!

Sokrates.

Tak, min gode Pige!

Daphne.

Jeg har dem plukket i vor lille Hauge.

Sokrates
(tager Kurven smilende).

Mig synes ogsaa, jeg skal kiende dem,
Endskiøndt de see livagtigt ud i Kurven,
Som andre Smaavioler. Men, mit Barn,
Vi ynde nok Violerne; de dufte
Saa friskt og sødt, og de skal styrke mig
Og bringe Vaaren i mit skumle Fængsel;
Men den blaa Dødningfarve skal ei svække,
Den ei maa nedslaae Sindet; matte Veemod
Sig sømmer vel slig spæd og lille Blomst,
Men ei et Menneske, der staaer for Gud
I Livets sidste, store Time. Lader
Os altsaa være muntre! Husker Du
Det Laurbærtræ, der skygger over hint
Violbed, i vor Hauge? Du skal flette
Imorgen Aristophanes en Krands
Af Laurbær. Den jeg loved — skylder ham.
Vil Du vel det?

Daphne.

Ja, Fader!

Sokrates.

Hils ham fra mig,
Og husk ham paa vor Fest hos Agathon,
Og hvad jeg sagde der om Kiærligheden,
Om Eros: at han er den Stærkeste
Blandt alle Guder; thi han tvang selv Ares

Sokrates.

Hvad ei sees, kan ei forsvinde
For Legemsøine, som det aldrig saae.
Og hersker Siælen eller Legemet?

Kebes.

Nei, Siælen hersker.

Sokrates.

Siig, min unge Ven!
Hvad er Guddommeligst, det Herskende,
Hvad eller det Beherskede?

Kebes.

Det Første.

Sokrates.

Altsaa maa Siælen ligne Guden meer
End Legemet, kun dødeligt og svagt,
Og sammensat blot af et jordisk Stof.
Men hvad der er Guddommeligt og Evigt,
Kan ikke være jordisk sammensat;
Og den forløste Siæl, naar den forlader
Sit Støv, maa gaae til Gud, hvorfra den kom,
Hvis den var reen, retfærdig og uskyldig;
Thi ellers klæber den ved denne Jord,
Og svæver som et Gienfærd om sin Grav,
Og pusler som en Skygge blot om Natten,
Indtil den fundet har en jordisk Larve,
Ved hvilken den kan vorde Dyr paa ny.
Og, Kebes, finder Du det ei sandsynligt,
At slig en feig og graadig Trællesiæl
Blev til et Æsel? At Tyrannens Aand
Blev til en Ulv, en rovbegiærlig Grib?

Kebes.

Men, Sokrates, er Siæl i Legemet
Ei Klangen i en Lyra? Uden Lyren
Er ingen Klang.

Sokrates.

Du glemmer, unge Ven!

Daphne kommer med Kebes og Phædon.

Daphne.

Her
Er Daphne, med en lille Kurv Violer
Til Dig, min Fader!

Sokrates.

Tak, min gode Pige!

Daphne.

Jeg har dem plukket i vor lille Hauge.

Sokrates
(tager Kurven smilende).

Mig synes ogsaa, jeg skal kiende dem,
Endskiøndt de see livagtigt ud i Kurven,
Som andre Smaavioler. Men, mit Barn,
Vi ynde nok Violerne; de dufte
Saa friskt og sødt, og de skal styrke mig
Og bringe Vaaren i mit skumle Fængsel;
Men den blaa Dødningfarve skal ei svække,
Den ei maa nedslaae Sindet; matte Veemod
Sig sømmer vel slig spæd og lille Blomst,
Men ei et Menneske, der staaer for Gud
I Livets sidste, store Time. Lader
Os altsaa være muntre! Husker Du
Det Laurbærtræ, der skygger over hint
Violbed, i vor Hauge? Du skal flette
Imorgen Aristophanes en Krands
Af Laurbær. Den jeg loved — skylder ham.
Vil Du vel det?

Daphne.

Ja, Fader!

Sokrates.

Hils ham fra mig,
Og husk ham paa vor Fest hos Agathon,
Og hvad jeg sagde der om Kiærligheden,
Om Eros: at han er den Stærkeste
Blandt alle Guder; thi han tvang selv Ares

Du tidt mig kaldte, Sokrates, den Hulde,
  Du undrede Dig ved min Aabenbaring;
  I Døden vist Du kiender mig tilfulde.

Jeg er Samvittigheden — din Erfaring —
  Et Tankebilled af Dig selv, Du Gode!
  Der tappert sørged for din Dyds Bevaring.

Men ofte Mennesker kun slet forstode
  De Anelser, som deres Bryst oprørte,
  Det giorde dem urolige tilmode;

Du, lydig som et Barn, din Engel hørte.
  Ja, Sokrates! din Uskyldsengel taler,
  Som Phantasiens Magt her for Dig førte.

Den Fryd, som venter, jeg Dig ikke maler;
  Men, sendt fra Gud, jeg kommer Dig at trøste.
  Foragte kan Du Dødens korte Qvaler.

Lad denne Spaadom da din Aand forlyste:
  Hvad Du har saaet, skal strax ei søndertrædes;
  Nei, eengang Jorden rigeligt vil høste.

Og da jeg veed, dit gode Hierte glædes
  Ved Andres Lykke meer end ved sin egen,
  Ynksomt for Hver, som udi Nøden stædes,

Saa hør: naar nu Du est til Himlen stegen,
  Da vil din Xenephon, din Platon skrive
  Din Lære; den er ei fra Jorden vegen.

Dog længe skal den skiult for Verden blive,
  Forvansket lyder den fra mange Munde,
  Tre fire hundred Aar vil den fordrive;

Men hvad fra Himlen kom, ei gaaer tilgrunde.
  Vankundighed skal ikke Jorden kue;
  Naar disse firehundred Aar henrunde,

Da skal en større Sol for Jorden lue,
Da vil den Gud, Du aner, sig forbarme,
Og Støv skal det Guddommelige skue!

Da favner Alt i Kiærlighedens Arme
Den Himmelske, da lyser Troens Kærte
For Kæmperne, mens vilde Storme larme.

Da hedder det: Min Søn, giv mig dit Hierte!
Ei blot den Vise, som forgiæves tænker
Med farlig Grandsken, lindre skal sin Smerte;

Men Siælen sprænger sine Slavelænker,
Til Himlen den paa Trøst og Haab sig svinger,
Til Ham, — hvem ogsaa grusomt Jorden krænker.

Thi, dalet paa Barmhiertighedens Vinger,
Man Ham vil, Sokrates, som Dig forhaane.
Man Dødens bittre Kalk Ham ogsaa bringer.

Han vinker Dig nu ved den lyse Maane
Did, til sin Himmel. Seer Du vel? Han strækker
Mod Dig sin Arm, hvor hvalte Buer blaane?

Og Pagtens hellige Kalk han selv Dig rækker.

(Synet forsvinder.)

Phædon kommer.

O, Sokrates! fortørnes ei, fordi
Jeg kommer, uden at Du kaldte mig;
Men Omhu for min elskte Lærer kun
Mig driver til slig Egenmægtighed.
Vi hørte høit Dig tale med Dig selv;
Men Fangefogden, (sukker) som har lavet Giften,
Dig beder om at være ganske rolig
Og ikke tale meget. Man har havt
Exempler paa, at de, som hidsed sig
Med altfor lange Taler Blodet varmt,
Har maattet tømme Bægret oftere.

Sokrates (munter).

Ih nu, hvad siger det saa meer, min Phædon!
At drikke Dødens Skaal tre fire Gange?
Jeg lader mig af den ei Munden binde
Med blotte Trudsler; den maa komme selv
Og stivne Tungen, dersom jeg skal tie.

(Alvorligere.)

Hvad ellers Talen med mig selv angaaer —
Har virkelig I hørt mig tale her?

Phædon.

Vi hørte tydelig din egen Røst
At raabe høit i underlige Versklang,
Der ikke hører Grækersproget til;
Men hvad det var, det kunde vi ei høre.

Sokrates
(ryster paa Hovedet).

Der enten jeg er skuffet, eller I.
Du veed, at jeg mit hele Liv har troet
At see en Dæmon, som til visse Tider
Advared mig og gav mig Raad og Trøst.

Phædon.

Har denne Dæmon været her igien?

Sokrates.

Ja, mere tydelig end nogensinde!
Og — være det et Jertegn nu fra Guden,
Hvad eller kun min egen Siæls Indbildning —
Fra Guden kommer det dog ligefuldt!
Og hellig Spaadom bragte dette Syn,
Der giør mig Dødens Stund saa skiøn og munter,
Som Bryllupsdagen er for Beileren.
Og derfor maa Du love mig, min Phædon,

(Tager venligt med sin Haand i hans Haar.)

Ei at afskiære disse skiønne Lokker
Imorgen, naar din gamle Ven er borte.
Siig, lover Du mig det?

Da skal en større Sol for Jorden lue,
Da vil den Gud, Du aner, sig forbarme,
Og Støv skal det Guddommelige skue!

Da favner Alt i Kiærlighedens Arme
Den Himmelske, da lyser Troens Kærte
For Kæmperne, mens vilde Storme larme.

Da hedder det: Min Søn, giv mig dit Hierte!
Ei blot den Vise, som forgiæves tænker
Med farlig Grandsken, lindre skal sin Smerte;

Men Siælen sprænger sine Slavelænker,
Til Himlen den paa Trøst og Haab sig svinger,
Til Ham, — hvem ogsaa grusomt Jorden krænker.

Thi, dalet paa Barmhiertighedens Vinger,
Man Ham vil, Sokrates, som Dig forhaane.
Man Dødens bittre Kalk Ham ogsaa bringer.

Han vinker Dig nu ved den lyse Maane
Did, til sin Himmel. Seer Du vel? Han strækker
Mod Dig sin Arm, hvor hvalte Buer blaane?

Og Pagtens hellige Kalk han selv Dig rækker.

(Synet forsvinder.)

Phædon kommer.

O, Sokrates! fortørnes ei, fordi
Jeg kommer, uden at Du kaldte mig;
Men Omhu for min elskte Lærer kun
Mig driver til slig Egenmægtighed.
Vi hørte høit Dig tale med Dig selv;
Men Fangefogden, (sukker) som har lavet Giften,
Dig beder om at være ganske rolig
Og ikke tale meget. Man har havt
Exempler paa, at de, som hidsed sig
Med altfor lange Taler Blodet varmt,
Har maattet tømme Bægret oftere.

Kebes.

Ak, det saarer
Mig dybt min Siæl, at saa uskyldig Du
Skal lide Døden.

Sokrates
(klapper ham venligt paa Kinden).

Underlige Kebes!
Saae Du da heller at jeg døde skyldig?
(Til Fangefogden.)
Hvordan skal jeg forholde mig, naar jeg
Har drukket Giften?

Fangefogden.

Du maa gaae lidt op
Og ned ad Gulvet, indtil Benene
Dig blive kolde.

Sokrates.

Godt! Og mener Du,
At Midlet virker snart? Ifald der skulde
Behøves meer?

Fangefogden.

Jeg pleier ei at lave
Meer end et Bæger fuldt; dog — naar Du tømmer
Det ud tilbunds, saa giør det nok sin Virkning.

Sokrates.

Godt! Fly mig Bægeret!

Kriton
(holder hans Haand angst tilbage).

O, Sokrates!
Endnu et Ord — siig mig din sidste Villie!
Hvordan vil Du begraves?

Sokrates
(vender sig smilende til de Andre).

Kiære Venner!
Hvordan beviser jeg dog denne Kriton,
At jeg — den Sokrates han taler med,
Er ikke Den, han siden vil begrave?
Har jeg forgiæves i mit Fængsel da

Sagt ham saa tidt, at naar min Kalk er tømt,
Da tøver jeg ei længer her, men svæver
Til hine salige Boliger? — Dog jeg
Forstaaer Dig nok: Du mener — ikke sandt,
Hvordan Du jorde skal mit Legeme?

(Trykker hans Haand.)

Og hertil svarer jeg: som Skik og Brug er,
Aldeles som Du finder det for godt.
Men nu ei meer om dette Jordiske.
Dog bede tør jeg først til Guderne —
Ei sandt? Og det maa skee, at de forunde
Min Vandring Lykke. Derom beder jeg.

(Han knæler og gjør en kort Bøn, derpaa staaer han rask op, griber Bægeret og tømmer det uforfærdet. Kebes og Phædon græde.)

Sokrates
(gaaer frem og tilbage med lange Skridt).

I underlige Mennesker! Hvad skal
Den Græden til? For at befries fra Graad
Jeg sendte Qvinderne herfra. Aftørrer
Da Eders Taarer! Jeg har altid hørt,
At man maa døe med muntre, gode Varsler. —
Nu blive Benene mig tunge.

Fangefogden.

Læg Dig
Da paa dit Leie!

(Han gjør det.)

Mærker Du, jeg trykker
Dig Benet haardt?

Sokrates.

Jeg kan ei føle det.

Fangefogden
(sagte til de Andre).

Saaledes døer han nu fra neden opad,
Naar Kulden Hiertet naaer, er det forbi.

Vaabenlarm udenfor; **Platon** træder ind.

Sokrates

(reiser sig halv overende, stirrer paa Platon og raaber):

Ha, Platon! Jeg har lovt Asklepios
At offre ham en Hane! Glem det ei!

(Han falder tilbage og døer.)

Æschines styrter ind med **en Flok Bevæbnede.**

Æschines.

I Guder! Er det sandt? Er det for silde?
Har han igien giort sine Venners Anslag
Til Intet?

Platon.

Han er død; han sagde mig
Sin sidste Villie. Jeg kom ei for silde.

Æschines.

Vaagn, Sokrates! vaagn op af Dødens Slum!
Dit Fædreland fortryder alt sin Daad.
Hvi tømte Du den ulyksalige Kalk?
Træd i din Fængselsdør, og see Athen
Bevæbnet imod dine Mordere.
Melitos bløder alt; snart Marmorblokke
Paa Torvet reises til din Æresstøtte. —
O, han er død, og Alting er forbi!
Ei det bundløse Archipelagos
Udtvætte kan den sorte, store Skamplet,
Som Nidingsværket sat os har idag.
Pallas Athene græder i sin Brynie,
Hun kaster Hielm og Skiold og skarpen Spyd,
Og Uglen flagrer vildt om hendes Lokker.

Platon (til Æschines).

Mens Du var kiæk, da var jeg bange, modløs,
Nu da Du modløs er — er Platon kiæk.
Du vilde bringe Sokrates en Hiælp,
Som vel jeg vidste var ham høist imod;
Dog — ikke vilde jeg forhindre Dig,

Ifald det lykkes Dig at redde ham.
Men han har reddet selv sit sande Liv,
Ved som en Helt at gaae i Døden freidig:
Og tidsnok kom jeg her, for at modtage
Hans sidste Bud: „Asklepios skal offres
En Hane!" Lægekunstens skjønne Gud!
Fordi Du bragte ham til evig Sundhed,
Og friede ham fra Jordens syge Støv.
Ja, Menneskelighedens Morgenrøde!
Du bryder frem — høit skal din Hane gale
Til Ære for Asklepios, og Platon
Skal hjælpe Jorden til at høre den.

(Gaaer hen og lægger sin Haand paa Ligets Pande.)

Min elskte Lærer! Aldrig skrev Du selv
Et Ord; — din Lærling intet Ord skal skrive,
Som ei han sønligt lægger i din Mund;
Thi hvad jeg veed og kan — det kom fra Dig!

